

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

ODSJEK ZA FILOZOFIJU

**PLAN I PROGRAM
PREDDIPLOMSKOG SVEUČILIŠNOG STUDIJA
FILOZOFIJA
(DVOPREDMETNI)**

Datum inicijalne akreditacije studijskoga programa: 1. lipnja 2005.

Datum posljednje izmjene i dopune studijskoga programa: 31. svibnja 2022.

Rijeka, rujan 2022.

KLASA: 007-01/22-03/02
URBROJ: 2170-57-01-22-184
Rijeka, 31. svibnja 2022.

Na temelju članka 20. stavak 10. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (N.N. br. 45/09), članka 63. stavka 1. točka 7. i članka 110. Statuta Sveučilišta u Rijeci –pročišćeni tekst od 16. lipnja 2021. godine (KLASA: 011-01/21-01/12, URBROJ: 2170-57-01-21-1) te na temelju Zaključka Povjerenstva za akreditaciju i vrednovanje studijskih programa od 13. svibnja 2022. godine (KLASA: 007-01/22-01/05, URBROJ: 2170-57-03-22-29), Senat Sveučilišta u Rijeci na 68. sjednici održanoj 31. svibnja 2022. godine donosi

ODLUKU

o izmjenama i dopunama studijskog programa preddiplomskog sveučilišnog studija *Filozofija (dvopredmetni)* Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

I.

Donose se izmjene i dopune studijskog programa preddiplomskog sveučilišnog studija ***Filozofija (dvopredmetni)*** Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci na sljedeći način:

- promjena uvjeta upisa na studij: promjena razine hrvatskog jezika na državnoj maturi s A razine na B razinu
- izmjena ishoda učenja obaveznog predmeta: *Suvremena filozofija*
- izmjena naziva obaveznog predmeta: *Suvremena filozofija*
- izmjena opisa, ciljeva predmeta, sadržaja predmeta, popisa literature za obavezni predmet: *Suvremena filozofija*
- preraspodjela unutar predviđenog broja sati za izborni predmet za različite oblike nastave (predavanja, seminari, vježbe): *Antički skepticizam; Socijalna pravednost i javne politike; Filozofija psihijatrije*
- uvođenje novih izbornih predmeta: *Demokracija, Internet, lažne vijesti; Spoznavanje i neurorazličitost (Cognition and neurodiversity); Argumenti; Misaoni eksperimenti*
- ukidanje postojećih izbornih predmeta: *Aristotelova filozofija znanosti; Temeljne političke teorije od srednjeg vijeka do prosvjetiteljstva; Temeljni problemi metafizike, Filozofija logike i matematike; Osnove filozofije 1; Osnove filozofije 2; Ateizam – teizam; Evolucija i vrijednosti; Znanost i vrijednosti; Bioetička edukacija; Bitak i vrijeme; Komparativne teme religija; Problem intencionalnosti u kontinentalnoj filozofiji 19. i 20. stoljeća; Sociologija kulture; Teorije ideologije; Uvod u sociologiju; Opći uvod u Bibliju; Osnove hebrejskog jezika; Smrt Boga u suvremenoj filozofiji: od Descartesa do Nietzschea; Percepcija; Filozofija historije.*

II.

Izmjene i dopune studijskog programa iz točke I. ove Odluke primjenjuju se od akademske godine 2022./2023.

III.

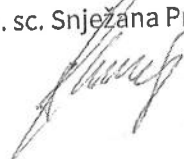
Izmjene i dopune studijskog programa iz točke I. ove Odluke dostavljaju se Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Agenciji za znanost i visoko obrazovanje zbog omogućavanja unosa izmjena u informacijski sustav MOZVAG2, a Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci obavezan je izmjene i dopune unijeti u sustav MOZVAG2.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

REKTORICA

prof. dr. sc. Snježana Prijic-Samaržija

DOSTAVITI:

- Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci,
- Ministarstvu znanosti i obrazovanja,
- Agenciji za znanost i visoko obrazovanje,
- Povjerenstvu za akreditaciju i vrednovanje studijskih programa,
- Centru za studije i cjeloživotno obrazovanje,
- pismohrani, ovdje.

FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

Primljeno:	9.6.2022.		
Klasifikacijska oznaka:	602-01/22-01/178		Org. jed. 22
Uredžbeni broj:	2170-24-02-22-3		Pril. Vrij.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

Filozofski fakultet

Adresa: Sveučilišna avenija 4
51 000 Rijeka
Hrvatska

Telefon: +385 (51) 265-600; +385 (51) 265-602

E-mail: dekanat@ffri.uniri.hr

Web: www.ffri.uniri.hr

KLASA: 602-01/22-01/178

URBROJ: 2170-24-15-22-2

Rijeka, 28. travnja 2022.

Na temelju čl. 24. Statuta Filozofskoga fakulteta u Rijeci, Fakultetsko vijeće Filozofskoga fakulteta u Rijeci na svojoj 7. redovitoj sjednici u akademskoj godini 2021./2022., održanoj 28. travnja 2022. godine, donijelo je sljedeću

ODLUKU

o prihvaćanju prijedloga izmjena i dopuna studijskog programa Preddiplomskog sveučilišnog studija *Filozofija* (dvopredmetni)

- I. Na 7. redovitoj sjednici Fakultetskoga vijeća Filozofskoga fakulteta u Rijeci, održanoj 28. travnja 2022., je donesena odluka o prihvaćanju prijedloga izmjena i dopuna studijskoga programa **Preddiplomskog sveučilišnog studija *Filozofija* (dvopredmetni)**.
- II. Odluka se dostavlja Sveučilištu u Rijeci na daljnje postupanje.
- III. Sastavni dio ove Odluke je prijedlog izmjena i dopuna studijskoga programa.

Dekan

izv. prof. dr. sc. Aleksandar Mijatović

Dostaviti:

- Sveučilištu u Rijeci
- izv. prof. dr. sc. Dubravki Božić Bogović, ovdje
- Odsjeku za filozofiju, ovdje
- Pismohrani Fakultetskog vijeća, ovdje
- Pismohrani, ovdje

SVEUČILIŠTE U RIJECI

FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

RIJEKA, Sveučilišna avenija 4

Odsjek za filozofiju

Rijeka, 6. travnja 2022.

Primijeno: 07-04-2022		Org. jed.	
Klasifikacijski znak: 602-01/22-01/178		82	
Urudžbeni broj: 2140-24-15-22-1		Prih.	Vrij.

FAKULTETSKOM VIJEĆU

- o v d j e -

Na temelju prijedloga Studijski programi – postupak izmjena i dopuna, MZOŠ od 21. kolovoza 2007., upute ministra znanosti obrazovanja i sporta o Postupku izmjena i dopuna odobrenih studijskih programa od 19. travnja 2012. te Pravilnika o akreditiranju studijskih programa Sveučilišta u Rijeci Odsjek za filozofiju Filozofskoga fakulteta u Rijeci na sjednici održanoj od 24.3.2022. godine donosi

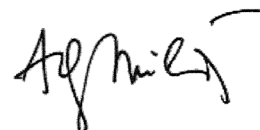
Prijedlog izmjena i dopuna studijskoga programa

Preddiplomskoga sveučilišnoga studija *Filozofija* (dvopredmetni)

I. Predlaže se izmjena i dopuna studijskoga programa Preddiplomskoga sveučilišnoga studija *Filozofija* (dvopredmetni) Filozofskoga fakulteta u Rijeci na način kako je opisano u *Obrascu za izmjene i dopune* koji je sastavni dio ovoga Prijedloga.

II. Prijedlog izmjena i dopuna iz točke I. ove Odluke dostavlja se Fakultetskome vijeću Filozofskoga fakulteta u Rijeci radi daljnjega postupka.

Pročelnik odsjeka

Prilog:

- obrazac za izmjene i dopune studijskoga programa Preddiplomskoga sveučilišnoga studija *Filozofija* (dvopredmetni) za odluke na razini Senata Sveučilišta u Rijeci

Dostaviti:

- prodekanici za studijske programe i cjeloživotno obrazovanje
- Fakultetskome vijeću

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

ODSJEK ZA FILOZOFIJU

PLAN I PROGRAM SVEUČILIŠNOGA PREDDIPLOMSKOGA
DVOPREDMETNOG STUDIJA FILOZOFIJE

Datum posljednje izmjene i dopune studijskoga programa: srpanj 2021.

Mjesto: Rijeka

OBRAZAC ZA IZMJENE I DOPUNE STUDIJSKIH PROGRAMA

Opće informacije	
Naziv studijskog programa	Preddiplomski sveučilišni studij Filozofija (dvopredmetni)
Nositelj studijskog programa	Sveučilište u Rijeci
Izvoditelj studijskog programa	Filozofski fakultet u Rijeci
Tip studijskog programa	sveučilišni
Razina studijskog programa	preddiplomski
Akademski/stručni naziv koji se stječe završetkom studija	sveučilišni/a prvostupnik/ prvostupnica (baccalaureus/ baccalaurea) filozofije
Naziv i šifra standarda kvalifikacije koja se stječe završetkom studija (ako je program upisan u Registar HKO-a)	

1. Vrsta izmjena i dopuna**1.1. Vrsta izmjena i dopuna koje se predlažu****Izmjene na razini Povjerenstva za akreditaciju i vrednovanje studijskih programa i Senata Sveučilišta u Rijeci**

- Izmjena uvjeta upisa na studij: promjena razine hrvatskog jezika na državnoj maturi s A razine na B razinu
- Izmjena ishoda učenja obaveznog predmeta: Suvremena filozofija
- Izmjena naziva obaveznog predmeta: Suvremena filozofija
- Izmjena opisa, ciljeva predmeta, sadržaja predmeta, popisa literature za obavezni predmet: Suvremena filozofija
- Preraspodjela unutar predviđenog broja sati za izborni predmet za različite oblike nastave (predavanja, seminari, vježbe): Antički skepticizam; Socijalna pravednost i javne politike; Filozofija psihijatrije
- Uvođenje novih izbornih predmeta: Demokracija, Internet, lažne vijesti; Spoznavanje i neurorazličnost (Cognition and neurodiversity); Argumenti; Misaoni eksperimenti
- Ukidanje postojećih izbornih predmeta: Aristotelova filozofija znanosti; Temeljne političke teorije od srednjeg vijeka do prosvjetiteljstva; Temeljni problemi metafizike, Filozofija logike i matematike; Osnove filozofije 1; Osnove filozofije 2; Ateizam – teizam; Evolucija i vrijednosti; Znanost i vrijednosti; Bioetička edukacija; Bitak i vrijeme; Komparativne teme religija; Problem intencionalnosti u kontinentalnoj filozofiji 19. i 20. stoljeća; Sociologija kulture; Teorije ideologije; Uvod u sociologiju; Opći uvod u bibliju; Osnove hebrejskog jezika; Smrt Boga u suvremenoj filozofiji: od Descartesa do Nietzschea; Percepcija; Filozofija historije

Izmjene na razini Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Rijeci

- Izmjena opterećenja studenata različitim vrstama obveza na obaveznom ili izbornom predmetu unutar predviđenog broja ECTS bodova: Filozofija psihijatrije; Antička filozofija; Filozofija jezika; Spoznaja u stvarnom svijetu (Epistemologija društvenih sustava)
- Ažuriranje popisa literature: Filozofija psihijatrije, Suvremena filozofija

1.2. Postotak ECTS bodova koji se mijenjaju predloženim izmjenama i dopunama

6.7%

1.3. Postotak ECTS bodova koji je izmijenjen tijekom ranijih postupka izmjena i dopuna u odnosu na izvorno akreditirani studijski program

0%

2. Obrazloženje zahtjeva za izmjenama i dopunama*2.1. Razlozi i obrazloženje izmjena i dopuna studijskog programa*

Izmjene sadržaja obveznog kolegija i uvođenje novih izbornih predmeta radi unapređenja i osuvremenjivanja nastavnog sadržaja.

Promjena nastavnog opterećenja radi sistematičnije i dinamičnije obrade nastavnog sadržaja predmeta. Ukidanje izbornih kolegija koji se ne izvode radi autentičnosti, preciznosti i preglednosti studijskog programa.

2.2. Procjena svrhovitosti izmjena i dopuna¹

Izmjene i dopune unapređuju kvalitetu izvođenja nastave i usvajanja znanja te pospješuju povezanost studijskog programa s potrebama tržišta rada u javnom i privatnom sektoru.

2.3 Usporedivost izmijenjenog i dopunjenog studijskog programa sa sličnim programima akreditiranih visokih učilišta u RH i EU²

Preddiplomski studij filozofije na Filozofskom fakultetu u Rijeci usporediv je s preddiplomskim studijem filozofije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i na Sveučilištu u Zadru, kao i s preddiplomskim studijem filozofije na Sveučilištu u Trstu, University College u Londonu i Sveučilištu Cambridge u Velikoj Britaniji.

2.4. Usklađenost s institucijskom strategijom razvoja studijskih programa³

Predložene izmjene prate strateški cilj 1. Strategije Sveučilišta koji planira razvoj sveučilišta koje provodi kvalitetno i učinkovito obrazovanje temeljeno na ishodima učenja.

*2.5. Ostali važni podatci – prema mišljenju predlagača***3. Opis obveznih i/ili izbornih predmeta s unesenim izmjenama i dopunama***3.1. Popis obveznih i izbornih predmeta (i/ili modula, ukoliko postoje) s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS – bodova (prilog: Tablica 1)*

Detaljan popis nalazi se pod Tablica 1.

3.2. Opis svakog predmeta (prilog: Tablica 2)

Detaljan opis svakog predmeta nalazi se pod Tablica 2.

Tablica 1.

3.1. Popis obvezni i izbornih predmeta i/ili modula s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS bodova

3.1.b. Popis obvezni i izbornih predmeta i/ili modula s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS bodova – važeća inačica

POPIS MODULA/OBVEZNIH PREDMETA

Semestar: 1.

¹ Primjerice, procjena svrhovitosti obzirom na potrebe tržišta rada u javnom i privatnom sektoru, povećanje kvalitete studiranja i dr.

² Navesti i obrazložiti usporedivost programa, od kojih barem jedan iz EU, s izmijenjenim i dopunjenim programom koji se predlaže te navesti mrežne stranice programa.

³ Preciznije, usklađenost s misijom i strateškim ciljevima Sveučilišta u Rijeci i visokoškolske institucije.

MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	Logika	Prof. dr. sc. Majda Trobok	30	0	30	6	O
	Uvod u filozofiju	Prof. dr. sc. Boran Berčić	30	0	30	6	O
	Izborni predmet ⁴					3	I
	Tjelesna i zdravstvena kultura 1	Sanja Berlot, prof.	0	30	0	1	O

Semestar: 2.

MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	Antička filozofija	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	30	0	30	6	O
	Etika	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	60	0	0	6	O
	Filozofsko istraživanje i pisanje	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	O
	Tjelesna i zdravstvena kultura 2	Sanja Berlot, prof.	0	30	0	1	O

Semestar: 3.

MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	Estetika	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	30	0	30	6	O
	Izborni predmet					3	I
	Izborni predmet					3	I
	Izborni predmet					3	I
	Tjelesna i zdravstvena kultura 3	Veno Đonlić, prof.	0	30	0	1	O

Semestar: 4.

MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	Moderna filozofija od Descartesa do Kanta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	30	0	30	6	O
	Simbolička logika	Prof. dr. sc. Majda Trobok	30	0	30	6	O
	Izborni predmet					3	I
	Tjelesna i zdravstvena kultura 4	Veno Đonlić, prof.	0	30	0	1	O

Semestar: 5.

MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	Epistemologija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	30	0	30	6	O
	Filozofija kao sustav.	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	30	0	30	6	O

⁴ Popis dostupnih izbornih predmeta nalazi se u sljedećoj tablici "POPIS IZBORNIH PREDMETA".

	Povijest klasičnog njemačkog idealizma							
	Izborni predmet					3	I	

Semestar: 6.								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS	
	Metafizika	Prof. dr. sc. Boran Berčić	30	0	30	6	O	
	Suvremena filozofija ~~20. stoljeća~~	Doc. dr. sc. Filip Čeč/ doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	30	6	O	
	Završni rad	Odsjek za filozofiju	-	-	-	3	O	

POPIS IZBORNIH PREDMETA								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS	
	A priori klasični tekstovi	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I	
	~~Argumenti~~	~~Prof. dr. sc. Boran Berčić~~	~~10~~	~~20~~	~~0~~	~~3~~	~~I~~	
	Analitički marksizam	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I	
	Antička filozofija duha	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	15	0	15	3	I	
	Antički skepticizam	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	~~15~~ 30	0	~~15~~ 0	3	I	
	~~Aristotelova filozofija znanosti~~	~~Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3~~	~~I~~	
	~~Ateizam — teizam~~	~~Prof. dr. sc. Boran Berčić~~	~~0~~	~~0~~	~~30~~	~~3~~	~~I~~	
	~~Bioetička edukacija~~	~~Prof. dr. sc. Nada Gosić~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3~~	~~I~~	
	Bioetika i žensko pitanje	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	15	0	15	3	I	
	Bioetika	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I	
	~~Bitak i vrijeme~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3~~	~~I~~	
	Demokratska teorija	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I	
	Egzistencijalizam	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I	
	Ekonomija i spoznaja	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	0	0	30	3	I	
	Emocije	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	15	0	15	3	I	
	Etika međunarodnih odnosa	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I	
	~~Evolucija i vrijednosti~~	~~Prof. dr. sc. Boran Berčić~~	~~0~~	~~0~~	~~30~~	~~3~~	~~I~~	
	Filozofija biologije	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I	
	Filozofija dobrobiti	Doc. dr. sc. Nebojša Zelić i Doc. dr. sc. Ana Gavran	30	0	0	3	I	

		Miloš					
	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	I
	~~Filozofija historije~~	~~Doc. dr. sc. Neven Petrović~~	~~30~~	~~0~~	~~0~~	~~3~~	~~I~~
	Filozofija jezika	Odsjek za filozofiju	15	0	15	3	I
	Filozofija književnosti	Prof. dr. sc. Snježana Prijic-Samržija	30	0	0	3	I
	Filozofija logike	Prof. dr. sc. Majda Trobok	15	0	15	3	I
	~~Filozofija logike i matematike~~	~~Prof. dr. sc. Majda Trobok~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3 ili 4⁵~~	~~I~~
	Filozofija povijesti	Doc. dr. sc. Neven Petrović	15	0	15	3	I
	Filozofija psihijatrije	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	~~15~~ 30	0	~~15~~ 0	3	I
	Filozofija psihologije	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Filozofija psihopatije	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Filozofija seksualnosti	Prof. dr. sc. Snježana Prijic-Samržija	15	0	15	3	I
	Filozofija sporta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Filozofija umjetnosti	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Filozofska antropologija	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I
	Filozofski problemi znanosti	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	15	0	15	3	I
	Hrvatska filozofija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Kantova <i>Kritika čistoga uma</i>	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	15	0	15	3	I
	~~Komparativne teme religija~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~20~~	~~0~~	~~10~~	~~3~~	~~I~~
	Kršćanska filozofija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	20	0	10	3	I
	Libertarijanizam:etika i politika slobodnog tržišta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Logički pozitivizam	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Misaoni eksperimenti	Prof. dr. sc. Boran Berčić	10	20	0	3	I
	Moralna odgovornost	Doc. dr. sc. Filip Čeč	30	0	0	3	I
	Moralna psihologija	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Moralni razlozi	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Moralno rasuđivanje	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Narativ, um i svijet	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	I
	Naturalizam i etika	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I

⁵ Kod predmeta za koje je navedeno da imaju 3 ili 4 ECTS boda ostavljen je izbor studentima da prema potrebi upišu jednu ili drugu opciju. U opisima tih predmeta navedeno je i dodatno opterećenje u razlici od 1 ECTS boda tj. dodatna aktivnost koja se za tu opciju vrednuje.

	Naturalizam i um	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Odabrana pitanja filozofije religije	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Ontologija i etika Nicolaia Hartmanna	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	~~Opći uvod u Bibliju~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~20~~	~~0~~	~~10~~	~~3~~	~~I~~
	~~Osnove filozofije I~~	~~Prof. dr. sc. Boran Berčić~~	~~30~~	~~0~~	~~0~~	~~3~~	~~I~~
	~~Osnove filozofije II~~	~~Prof. dr. sc. Boran Berčić~~	~~0~~	~~0~~	~~30~~	~~3~~	~~I~~
	~~Osnove hebrejskog jezika~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~20~~	~~0~~	~~10~~	~~3~~	~~I~~
	Osnovni problemi antičke etike	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Osobni identitet	Doc. dr. sc. Filip Čeč	30	0	0	3	I
	Paradoksi	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	~~Percepcija~~	~~Prof. dr. sc. Snježana Prijic-Samaržija~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3~~	~~I~~
	Političke ideje i javne politike	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič	30	0	15	3	I
	Povijest političke filozofije I	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Povijest političke filozofije II	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Praktična etika	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Prevladavanje nihilizma: Friedrich Nietzsche	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	~~Problem intencionalnosti u kontinentalnoj filozofiji 19. i 20. stoljeća~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3~~	~~I~~
	Relativizam	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Smisao života	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Sloboda volje	Doc. dr. sc. Filip Čeč	30	0	0	3	I
	Smrt	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	~~Smrt Boga u suvremenoj filozofiji: od Descartesa do Nietzschea~~	~~Izv. prof. dr. sc. Aleksandra Golubović~~	~~0~~	~~0~~	~~30~~	~~3~~	~~I~~
	Socijalna pravednost i javne politike	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič	~~10~~ 30	~~0~~	~~20~~ 0	3	I
	~~Sociologija kulture~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~30~~	~~0~~	~~0~~	~~3~~	~~I~~
	Spoznaja u stvarnom svijetu	Prof. dr. sc. Snježana Prijic-Samaržija	0	0	30	3	I
	Spoznavanje i neurorazličitost	Prof. dr. sc. Snježana Prijic-Samaržija	0	0	30	3	I
	Srednjovjekovna filozofija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	20	0	10	3	I

	Svijest i naturalizam	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Svijest i sadržaj	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	~~Temeljene političke teorije od srednjeg vijeka do prosvjetiteljstva~~	~~Doc. dr. sc. Neven Petrović~~	~~20~~	~~0~~	~~10~~	~~3~~	~~I~~
	Temeljni problemi budističke filozofije	Doc. dr. sc. Goran Kardaš	30	0	0	3	I
	~~Temeljni problemi metafizike~~	~~Doc. dr. sc. Filip Čeč~~	~~30~~	~~0~~	~~0~~	~~3~~	~~I~~
	Teorije distributivne pravednosti	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	~~Teorije ideologije~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3~~	~~I~~
	Umjetnost i moralno učenje	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Uvod u filozofiju religije	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Uvod u filozofiju uma	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Uvod u kritičko mišljenje	Prof. dr. sc. Majda Trobok	15	0	15	3	I
	~~Uvod u sociologiju~~	~~Odsjek za filozofiju~~	~~30~~	~~0~~	~~0~~	~~3~~	~~I~~
	Wittgenstein	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Znanost i objašnjenje	Prof. dr. sc. Majda Trobok	0	0	30	3	I
	Znanost i politika	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	0	0	30	3	I
	~~Znanost i vrijednosti~~	~~Prof. dr. sc. Predrag Šustar~~	~~15~~	~~0~~	~~15~~	~~3~~	~~I~~
	Zvezdane staze	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I

Napomena: Sljedeći predmeti dio su Erasmus/YUFE modula 'Interdisciplinary studies of the mind', kojeg zajedno nude Odsjek za filozofiju i Odsjek za psihologiju za Erasmus/YUFE studente (prvenstveno za Erasmus/YUFE studente filozofije, psihologije i srodnih disciplina).

Note: The following courses are part of the Erasmus/YUFE module 'Interdisciplinary studies of the mind', which is jointly offered by the Department of Philosophy and the Department of Psychology for Erasmus/YUFE students (primarily Erasmus/YUFE students of philosophy, psychology and related disciplines).

POPIS IZBORNIH PREDMETA								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ⁶	
	Filozofija psihijatrije (Philosophy of psychiatry)	Prof.dr.sc. Luca Malatesti (Luca Malatesti, Professor of Philosophy)	15	0	15	6	I	
	Teme iz filozofije uma	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	6	I	

⁶ VAŽNO: Upisuje se 0 ukoliko je predmet obavezan ili I ukoliko je predmet izborni.

	(Topics in philosophy of mind)	(Marko Jurjako, Assistant Professor of Philosophy)						
	Uvod u filozofiju psihologije (Introduction to the philosophy of psychology)	Doc. dr. sc. Marko Jurjako (Marko Jurjako, Assistant Professor of Philosophy)	30	0	0	6		I

3.1.b. Popis obvezni i izbornih predmeta i/ili modula s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS bodova – pročišćena inačica s prihvaćenim promjenama

POPIS MODULA/OBVEZNIH PREDMETA								
Semestar: 1.								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS	
	Logika	Prof. dr. sc. Majda Trobok	30	0	30	6	O	
	Uvod u filozofiju	Prof. dr. sc. Boran Berčić	30	0	30	6	O	
	Izborni predmet ⁷					3	I	
	Tjelesna i zdravstvena kultura 1	Sanja Berlot, prof.	0	30	0	1	O	

Semestar: 2.								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS	
	Antička filozofija	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	30	0	30	6	O	
	Etika	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	60	0	0	6	O	
	Filozofsko istraživanje i pisanje	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	O	
	Tjelesna i zdravstvena kultura 2	Sanja Berlot, prof.	0	30	0	1	O	

Semestar: 3.								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS	
	Estetika	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	30	0	30	6	O	
	Izborni predmet					3	I	
	Izborni predmet					3	I	
	Izborni predmet					3	I	
	Tjelesna i zdravstvena kultura 3	Veno Đonlić, prof.	0	30	0	1	O	

Semestar: 4.								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS	

⁷ Popis dostupnih izbornih predmeta nalazi se u sljedećoj tablici "POPIS IZBORNIH PREDMETA".

	Moderna filozofija od Descartesa do Kanta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	30	0	30	6	O
	Simbolička logika	Prof. dr. sc. Majda Trobok	30	0	30	6	O
	Izborni predmet					3	I
	Tjelesna i zdravstvena kultura 4	Veno Đonlić, prof.	0	30	0	1	O

Semestar: 5.							
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	Epistemologija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	30	0	30	6	O
	Filozofija kao sustav. Povijest klasičnog njemačkog idealizma	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	30	0	30	6	O
	Izborni predmet					3	I

Semestar: 6.							
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	Metafizika	Prof. dr. sc. Boran Berčić	30	0	30	6	O
	Suvremena filozofija	Doc. dr. sc. Filip Čeč/ doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	30	6	O
	Završni rad	Odsjek za filozofiju	-	-	-	3	O

POPIS IZBORNIH PREDMETA ⁸							
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS
	A priori klasični tekstovi	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Argumenti	Prof. dr. sc. Boran Berčić	10	20	0	3	I
	Analitički marksizam	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Antička filozofija duha	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	15	0	15	3	I
	Antički skepticizam	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	30	0	0	3	I
	Bioetika i žensko pitanje	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	15	0	15	3	I
	Bioetika	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Demokracija, internet, lažne vijesti	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	21	0	9	3	I

⁸ 3 ECTS boda u kategoriji izbornih kolegija student može zamijeniti aktivnostima izvan studijskoga programa. Popis aktivnosti izvan studijskog programa putem kojih je moguće steći dodatne kompetencije propisat će se posebnim dokumentom pri Odsjeku za filozofiju Filozofskoga fakulteta u Rijeci.

	Demokratska teorija	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Cognition and neurodiversity	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija	0	0	30	6	I
	Egzistencijalizam	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Ekonomija i spoznaja	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	0	0	30	3	I
	Emocije	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	15	0	15	3	I
	Etika međunarodnih odnosa	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Filozofija biologije	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I
	Filozofija dobrobiti	Doc. dr. sc. Nebojša Zelić i Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	30	0	0	3	I
	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	I
	Filozofija historije	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Filozofija jezika	Odsjek za filozofiju	15	0	15	3	I
	Filozofija književnosti	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	30	0	0	3	I
	Filozofija logike	Prof. dr. sc. Majda Trobok	15	0	15	3	I
	Filozofija psihijatrije	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	30	0	0	3	I
	Filozofija psihologije	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Filozofija psihopatije	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Filozofija seksualnosti	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	15	0	15	3	I
	Filozofija sporta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Filozofija umjetnosti	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Filozofska antropologija	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I
	Filozofski problemi znanosti	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	15	0	15	3	I
	Hrvatska filozofija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Kantova <i>Kritika čistoga uma</i>	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	15	0	15	3	I
	Kršćanska filozofija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	20	0	10	3	I
	Libertarijanizam:etika i politika slobodnog tržišta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Logički pozitivizam	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Misaoni eksperimenti	Prof. dr. sc. Boran Berčić	10	20	0	3	I
	Moralna odgovornost	Doc. dr. sc. Filip Čeč	30	0	0	3	I
	Moralna psihologija	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I

	Moralni razlozi	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Moralno rasuđivanje	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Narativ, um i svijet	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	I
	Naturalizam i etika	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Naturalizam i um	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Odabrana pitanja filozofije religije	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Ontologija i etika Nicolaia Hartmanna	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Osnovni problemi antičke etike	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Osobni identitet	Doc. dr. sc. Filip Čeč	30	0	0	3	I
	Paradoksi	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Političke ideje i javne politike	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič	30	0	0	3	I
	Povijest političke filozofije I	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Povijest političke filozofije II	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Praktična etika	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Prevladavanje nihilizma: Friedrich Nietzsche	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Problem intencionalnosti u kontinentalnoj filozofiji 19. i 20. stoljeća	Odsjek za filozofiju	15	0	15	3	I
	Relativizam	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Smisao života	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Sloboda volje	Doc. dr. sc. Filip Čeč	30	0	0	3	I
	Smrt	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Socijalna pravednost i javne politike	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič	10	0	20	3	I
	Spoznaja u stvarnom svijetu	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	0	0	30	3	I
	Spoznavanje i neurazličitost	Prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija	0	0	30	3	I
	Srednjovjekovna filozofija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	20	0	10	3	I
	Svijest i naturalizam	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Svijest i sadržaj	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Teorije distributivne pravednosti	Doc. dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Umjetnost i moralno učenje	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I

	Uvod u filozofiju religije	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Uvod u filozofiju uma	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Uvod u kritičko mišljenje	Prof. dr. sc. Majda Trobok	15	0	15	3	I
	Wittgenstein	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Znanost i objašnjenje	Prof. dr. sc. Majda Trobok	0	0	30	3	I
	Znanost i politika	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	0	0	30	3	I
	Znanost i vrijednosti	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	15	0	15	3	I
	Zvezdane staze	Prof. dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I

Napomena: Sljedeći predmeti dio su Erasmus/YUFE modula 'Interdisciplinary studies of the mind', kojeg zajedno nude Odsjek za filozofiju i Odsjek za psihologiju za Erasmus/YUFE studente (prvenstveno za Erasmus/YUFE studente filozofije, psihologije i srodnih disciplina).

Note: The following courses are part of the Erasmus/YUFE module 'Interdisciplinary studies of the mind', which is jointly offered by the Department of Philosophy and the Department of Psychology for Erasmus/YUFE students (primarily Erasmus/YUFE students of philosophy, psychology and related disciplines).

POPIS IZBORNIH PREDMETA								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ⁹	
	Filozofija psihijatrije (Philosophy of psychiatry)	Prof.dr.sc. Luca Malatesti (Luca Malatesti, Professor of Philosophy)	30	0	0	6	I	
	Teme iz filozofije uma (Topics in philosophy of mind)	Doc. dr. sc. Marko Jurjako (Marko Jurjako, Assistant Professor of Philosophy)	30	0	0	6	I	
	Uvod u filozofiju psihologije (Introduction to the philosophy of psychology)	Doc. dr. sc. Marko Jurjako (Marko Jurjako, Assistant Professor of Philosophy)	30	0	0	6	I	

Tablica 2.

3.2. Opis obveznih i izbornih predmeta sveučilišnog preddiplomskog dvopredmetnog studija filozofije

Opće informacije	
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Majda Trobok
Naziv predmeta	Logika
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije

⁹ VAŽNO: Upisuje se 0 ukoliko je predmet obavezan ili I ukoliko je predmet izborni.

Status predmeta	obvezatan	
Godina	1.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je kolegija Logika upoznati studente sa osnovama neformalne logike i dijela simboličke logike-logike sudova. U tu svrhu u okviru predmeta potrebno je:

- definirati osnovne pojmove teorije skupova i primijeniti definicije i teoreme
- definirati što je logika i opisati njenu ulogu u filozofiji
- analizirati i usporediti iskaze, rečenice i propozicije
- definirati argument
- usporediti pojam argumenta i objašnjenja
- razlikovati deduktivne i induktivne argumente
- opisati kategoričke propozicije i kategorički silogizam, te razlikovati uporabu Vennovih i Venn-Eulerovih dijagrama
- definirati i opisati osnovne neformalne logičke pogreške
- opisati ulogu i važnost simbolička logike, posebno logike sudova
- definirati alfabet logike sudova

definirati semantičke tablice za logičke veznike i analizirati njihovu uporabu u određivanju intinosne vrijednost formula logike sudova

1.2. Uvjeti za upis predmeta

nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da nakon odslušanog predmeta i položenog ispita studenti:

- Poznavati i primjenjivati logičku terminologiju.
- Analizirati propozicijski sadržaj rečenica prirodnog jezika i prikazati ga u jeziku formalne logike.
- Prepoznati i vrednovati argumente te prosuditi njihovu uvjerljivost i valjanost.
- Prepoznati formalne i neformalne pogreške u zaključivanju.
- Primjenom alata neformalne te formalne logike identificirati, analizirati i vrednovati argumente i njihovu strukturu.
- Analizirati i vrednovati logičku strukturu tekstova dokazati logičke odnose te prepoznati tipične pogreške u argumentaciji.
- Primijeniti i demonstrirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja.
- Razviti sposobnost samostalnog i neovisnog sagledavanja problema iz različitih perspektiva, te formiranja i zauzimanja stavova.
- Prikupiti i interpretirati filozofske sadržaje relevantne za prosudbu pojedinih društvenih, znanstvenih i etičkih pitanja te donositi argumentirane zaključke.
- Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih problema.

1.4. Sadržaj predmeta

Teorija skupova – osnovni pojmovi. Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije. Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje. Deduktivni i induktivni argumenti. Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami. Logičke pogreške. Simbolička logika-logika sudova, uvod. Alfabet logike sudova. Semantičke tablice.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
- seminari i radionice
- vježbe
- obrazovanje na daljinu
- terenska nastava

- samostalni zadaci
- multimedija i mreža
- laboratorij
- mentorski rad
- ostalo __konzultacije_____

1.6. Komentari

Komentari:

	<p>Pošto se u izvođenju nastave očekuje od studenata korištenje Interneta i softverskih logičkih paketa, potrebno je osigurati mogućnost korištenja informatičkog kabineta</p> <p>U članku 33. stavku 3. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci definirano je da 1 ECTS bod predstavlja u pravilu 30 sati ukupnog prosječnog studentskog rada uloženog za stjecanje ishoda učenja, pa stoga i za prolaznu ocjenu na kolegiju.</p> <p>Na osnovi članka 31. Pravilnika o studiranju na preddiplomskom i diplomskim studijima Filozofskoga fakulteta u Rijeci određivanje broja sati obaveznog prisustva na nastavi diskreciono je pravo nositelja kolegija, a riječ je o maksimalno 70% ukupne nastave iz predmeta. S obzirom na to da je u programu kolegija navedeno da je obaveza studenata prisustvovati na 70% nastavnih sati, slijedi iz toga da izostanak s 30% nastave neće prosječnog studenta spriječiti u stjecanju ishoda učenja.</p> <p>Valjda stoga podcrtati da je postotak broja sati prisustva na nastavi od 70% dovoljan uvjet za stjecanje ishoda učenja (u tom segmentu aktivnosti). Izračun ECTS bodova za aktivnost „prisustvovanje nastavi“ za kolegij: 70% od 60 nastavnih sati = 70% od 2700 minuta (30x45min.) = 1890 minuta = 31.5 solarnih (sunčanih) sati = 1.05 ECTS-a</p>
--	---

1.7. Obveze studenata

Studenti su dužni prisustvovati i aktivno sudjelovati u nastavi. Tijekom semestra pišu se dva kolokvija.

1.8. Praćenje¹⁰ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	3	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Komentari:

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Copi, I.M., Cohen, C., Introduction to Logic, Macmillan Publishing Company.
Newton-Smith, W.H., Logic - An Introductory Course, Routledge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Acock, M., 1985, Informal Logic. Examples and Exercises, Wadsworth Publishing Company. (log)
Fogelin R.J. i Sinnott-Amstrong W., 2001, Understanding Arguments. An Introduction to Informal Logic, Wadsworth Group/Thomson Learning. (log)
Gensler, H.J., 2002, Introduction to Logic, Routledge. (log+simb)
Guttenplan, S., 1997, The Languages of Logic, Blackwell Publishers Ltd.
Hodges W., 2001, Logic. An Introduction to Elementary Logic, Penguin Books.
Kamke, E., 1950, Theory of Sets, Dover Publications, Inc.
Kurepa, Đ., 1951, Teorija skupova, Školska knjiga Zagreb.
Lepore, E., 2000, Meaning and Argument. An Introduction to Logic Through Language, Blackwell Publishing
Monk, J.D., 1969, Introduction to Set Theory, McGraw-Hill Book Company
Morse, a.P., 1965, A Theory of Sets, academic Press.
Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, Logic - Schaum's Outline Series,

¹⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

McGraw-Hill

Pinter, C.C., 1971, Set Theory, Addison-Welsey Publishing Company.

Quine, W. Van O., 1998, Elementary Logic, Harvard University Press.

Smith, P., 2003, An Introduction to Formal Logic, Cambridge University Press.

Tomassi, P., 1999, Logic, Routledge

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Uvod u filozofiju	
Studijski program	Filozofija	
Status predmeta	Obvezan	
Godina	I	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studente s osnovnim filozofskim problemima i njihovim rješenjima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta za upis predmeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Poznavati i razlikovati različite metode i pristupe u filozofiji.
- Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju.
- Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i njihova rješenja po pojedinim disciplinama.
- Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i argumentacije po pojedinim disciplinama.
- Opisati, interpretirati i kritički prosuđivati osnovne stavove filozofskih škola i pravaca po pojedinim disciplinama.
- Usvojiti vještinu filozofske rasprave i u njoj kritički prosuđivati filozofske teme unutar pojedinih filozofskih disciplina.
- Primijeniti metode analitičke filozofije na odabrane probleme.
- Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih

problema.							
1.4. Sadržaj predmeta							
<p><u>Smisao života</u>: u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?</p> <p><u>Smrt</u>: je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?</p> <p><u>Sudbina</u>: argumenti za fatalizam</p> <p><u>Sloboda volje</u>: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?</p> <p><u>Moralna odgovornost</u>: kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?</p> <p><u>Konzekvencijalizam</u>: utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.</p> <p><u>Deontologija</u>: vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.</p> <p><u>Aretička etika</u>: vrline, svodivost vrlina.</p> <p><u>Društveni ugovor</u>: amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.</p> <p><u>Znanje</u>: klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.</p> <p><u>Um</u>: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.</p> <p><u>Bog</u>: doslovno i preneseno shvaćanje religijskog diskursa, evidencijalizam i fideizam, argumenti za postojanje boga, Eutifronova dilema, presumpcija ateizma, <i>fine tuning</i> argument i antropički princip.</p>							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____		
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Redovito pohađati nastavu, položiti pripisane kolokvije, izložiti seminarski rad te položiti usmeni ispit.							
1.8. Praćenje ¹¹ rada studenata							
Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	2	Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se kroz semestar putem kolokvija. Studenti su dužni prisustvovati nastavi. Provjera znanja vršit će se kolokvijima i na završnom ispitu.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
B. Berčić: Filozofija 1 i Filozofija 2, IBIS-grafika, Zagreb, 2012. B. Berčić: Filozofija, sažeto e-izdanje http://www.ibis-grafika.hr/ibisStaticBak/download/Bercic_Filozofija_e-izdanje.pdf							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Thomas Nagel: Što sve to znači?, Kružak, Zagreb, 2002. Nigel Warburton: Filozofija - osnove, Kružak, Zagreb, 1999. Simon Blackburn: Poziv na misao, AGM, Zagreb, 2002.							

¹¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Harry Frankfurt: Kenjaža, Algoritam, Zagreb, 2006.

Cornman, Lehrer & Pappas: Philosophical Problems and Arguments – An Introduction, Hackett Publishing Co, 1992.

John Hospers: An Introduction to Philosophical Analysis, London, 1977.

Robert M. Martin: There Are Two Errors In The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992.

Jonathan Westphal: Philosophical Propositions, Routledge, 1998.

Thomas Mautner: The Penguin Dictionary of Philosophy, Penguin Books, 2000.

Simon Blackburn: Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford University Press, 1996.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
B.Berčić: Filozofija, sažeto e-izdanje	Broj primjeraka je neograničen, tekst na internetu.	50

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	
Naziv predmeta	Antička filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	1.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- Opisati i interpretirati odabrane aspekte povijesnih razdoblja, pravce, predstavnike i pristupe u filozofiji.
- Identificirati i protumačiti glavne probleme, pojmove, argumente i teorije unutar pojedinih povijesnih razdoblja, pravaca i pristupa.
- Identificirati i objasniti temeljne sadržaje i pristupe unutar i između ključnih povijesnih razdoblja filozofije.
- Samostalno prepoznati i interpretirati argument u filozofskim tekstovima.
- Samostalno čitati i kritički analizirati klasične filozofske tekstove.
- Obrazložiti pojavu i razvoj temeljnih filozofskih disciplina teorijske, praktičke i poetičke filozofije te temeljnih rasprava unutar povijesnih razdoblja.
- Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju.

1.2. Uvjeti za opis predmeta

Nema uvjeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa:

- Opisati i interpretirati odabrane aspekte povijesnih razdoblja, pravce, predstavnike i pristupe u filozofiji.
- Identificirati i protumačiti glavne probleme, pojmove, argumente i teorije unutar pojedinih povijesnih razdoblja, pravaca i pristupa.
- Identificirati i objasniti temeljne sadržaje i pristupe unutar i između ključnih povijesnih razdoblja filozofije.
- Samostalno prepoznati i interpretirati argument u filozofskim tekstovima.
- Samostalno čitati i kritički analizirati klasične filozofske tekstove.
- Obrazložiti pojavu i razvoj temeljnih filozofskih disciplina teorijske, praktičke i poetičke filozofije te temeljnih rasprava unutar povijesnih razdoblja.
- Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju.

1.4. Sadržaj predmeta

Sadržaj predmeta dijeli se na obvezni i izborni.

Obvezni sadržaj.

(1) Uvod u antičku filozofiju. Periodizacija antičke filozofije. Specifičnosti antičkog pristupa filozofiji. Razlike između antičke i moderne filozofije.

(a) Predsokratovska filozofija: objašnjenje prirode, promjene.

(2) Sokrat. Osnovni stavovi sokratovske etike i osnove sokratovskog načina argumentiranja. Tekstovi: Platon, *Obrana Sokratova* i *Protagora*.

(3) Platon.

(a) Rađanje Platonove metafizike i epistemologije iz sokratovskih tema i pristupa. Tekst: *Menon*.

(b) Osnove Platonove etike. Tekst: *Država* (knj. II, IV, VIII-IX)

(c) Osnove Platonove metafizike i epistemologije. Tekst: *Država* (knj. V-VII)

(4) Aristotel

(a) Aristotelovo shvaćanje filozofije. Prikaz podrijetla filozofije i predsokratovskih shvaćanja. Tekst: *Metafizika* (knj. A)

(b) Osnove Aristotelove filozofije prirode. Učenje o uzrocima i problem teleologije. Tekst: *Metafizika* (knj. A), *Fizika* (knj. II)

(c) Osnove Aristotelove metafizike. Tekst: *Kategorije* (pogl. 1-5), odabrana poglavlja iz *O duši* (knj. II).

(d) Osnove Aristotelove etike. Odnos sreće i vrline. Tekst: *Nikomahova Etika* (knj. I-II)

Izborni sadržaj.

(1) Problemi predsokratovske filozofije. Tekst: Diels, *Predsokratovci*.

(2) Epikurovska etika. Tekstovi: Epikur, *Pismo Menekeju* (u Diogen Laertije, *Životi filozofa*), Ciceron, *O krajnostima dobra i zla* (knj. I i II)

(3) Stoička etika. Tekstovi: Epiktet, *Priručnik*; Seneka, *Pisma Luciliju* (16, 33. i 47. pismo u Bošnjak, *Filozofija od Aristotela do renesanse*); Ciceron, *O krajnostima dobra i zla* (knj. III i IV).

Kao temu seminarskog rada (vidi dolje) studenti mogu, u dogovoru s nastavnikom, izabrati neku od predloženih tema iz obvezatnog ili izbornog sadržaja.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- (1) Redovito pohađanje nastave.
- (2) Aktivno sudjelovanje u nastavi.
- (3) Redovito čitanje propisane literature.
- (4) Pisanje domaćih zadaća.
- (5) Pisanje seminarskog rada.
- (6) Polaganje završnog pismenog ispita

1.8. Praćenje ¹² rada studenata							
Pohađanje nastave	1,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
<p>Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30 % ocjenskih bodova.</p> <p>Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).</p> <p>Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!</p>							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<p>Platon, <i>Obrana Sokratova</i>, preveo L. Boršić, Zagreb, 2000.</p> <p>Platon, <i>Protagora / Sofist</i>, preveli K. Rac i M. Sironić, Zagreb, 1975. (samo <i>Protagora</i>)</p> <p>Platon, <i>Menon</i>, preveo i priredio F. Grgić, Zagreb, 1997.</p> <p>Platon, <i>Država</i>, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 1977. ili 1997. (knj. II, IV-IX)</p> <p>Aristotel, <i>Metafizika</i>, preveo T. Ladan, Zagreb, 1992. (knj. A)</p> <p>Aristotel, <i>Fizika</i>, preveo T. Ladan, Zagreb, 1992. (knj. II)</p> <p>Aristotel, <i>Kategorije</i>, preveo i priredio F. Grgić, Zagreb, 1992. (pogl. 1-5)</p> <p>Aristotel, <i>O duši / Nagovor na filozofiju</i>, preveli M. Sironić i D. Novaković, Zagreb, 1987, ²1996. (samo odabrana pogl. iz <i>O duši</i>)</p> <p>Aristotel, <i>Nikomahova Etika</i>, preveo T. Ladan, Zagreb, 1992. (knj. I i II)</p>							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<p>Diels, H., <i>Predsokratovci: fragmenti</i>, Zagreb, 1983.</p> <p>Ciceron, <i>O krajnostima dobra i zla</i>, Sarajevo, 1975.</p> <p>Diogen Laertije, <i>Životi i mišljenja istaknutih filozofa</i>, prev. A. Vilhar, Beograd, 1979, ³1985.</p> <p>Epiktet, <i>Priručnik</i>, preveo i priredio P. Gregorić, Zagreb, 2005.</p> <p>Bošnjak, B., <i>Filozofija od Aristotela do renesanse: i odabrani tekstovi filozofa</i>, Zagreb, ⁴1983 (Filozofska hrestomatija 2).</p> <p>Kraut, R. "Introduction to the study of Plato", u R. Kraut (ur.), <i>The Cambridge Companion to Plato</i>, Cambridge, 1992. (fotokopija prijevoda dostupna je u skriptarnici)</p> <p>Barnes, J., <i>Aristotel</i>, Zagreb, 1995.</p> <p>Barnes, J., "Uvod u Aristotelovu metafiziku", u P. Gregorić i F. Grgić (ur.), <i>Aristotelova Metafizika: zbirka rasprava</i>, Zagreb, 2003.</p> <p>Brunschwig, J. i D. Sedley, "Uvod u helenističku filozofiju", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), <i>Helenistička filozofija: epikurovci, stoici, skeptici</i>, Zagreb, 2005.</p>							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov				Broj primjeraka		Broj studenata	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj							

¹² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Etika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	60+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju, razumiju i analiziraju temeljne pojmove i spoznaje iz predmeta Etika.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju.
- Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i njihova rješenja po pojedinim disciplinama.
- Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i argumentacije po pojedinim disciplinama.
- Opisati, interpretirati i kritički prosuđivati osnovne stavove filozofskih škola i pravaca po pojedinim disciplinama.
- Usvojiti vještinu filozofske rasprave i u njoj kritički prosuđivati filozofske teme unutar pojedinih filozofskih disciplina.
- Primijeniti etičke, građanske i humanističke praktičko-orijentacijske sposobnosti stečene studijem filozofije u odlučivanju i djelovanju koja se tiču relevantnih međuljudskih odnosa te znanstvenih i društvenih pitanja.
- Povezati i usporediti tradicionalne filozofske teme i prijevore s aktualnim životnim i društvenim situacijama.
- Prikupiti i interpretirati filozofske sadržaje relevantne za prosudbu pojedinih društvenih, znanstvenih i etičkih pitanja te donositi argumentirane zaključke.
- Primijeniti metode analitičke filozofije na odabrane probleme.
- Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih problema.

1.4. Sadržaj predmeta

Prvi segment sadržaja ponuditi će studentima (i s njima razrađivati) metaetičku problematiku, to jest filozofsku (epistemološku, ontološku, jezičko-filozofsku, logičku) raspravu o etici. Prikazati će se i raspravljati najvažniji smjerovi u toj domeni: kognitivizam (skup teorija koje tvrde da postoji govor o moralnim istinama, i to u obliku intuicionističkog i naturalističkog realizma - barem neka vjerovanja o moralu su istinita -, i antirealizma – ne postoji moralna stvarnost -, iako mi nastojimo o njoj govoriti) i antikognitivizam (skup teorija koje tvrde da moralni govor ni ne želi prikazati moralne istine, već izražavati subjektivna stanja, posebnu vrstu emocija, ili univerzalne preskripcije). Prioritet se, kao što je uočljivo, daje suvremenim raspravama, ali će se za svaki prikazani i raspravljani smjer ukazivati na vezu s klasicima iz povijesti filozofije (na primjer, veza između Platona, Reida i suvremenog intuicionizma, ili između Hume-a i suvremenog emotivizma; veza između aristotelovsko-tomističke tradicije i oblike

suvremenog naturalističkog aristotelizma). U tom sklopu, nakon uvoda u kojem će se prikazati Kantov prijedlog u svojim temeljnim elementima, raspravljati će se o kantovskim modelima u suvremenim verzijama, to jest u onoj strogo racionalističkoj, po kojoj se do ispravnih moralnih stavova dolazi dedukcijom (npr. Hare, Gewirth), i u onoj konstruktivističkoj (npr. Rawls, Korsgaard). Nakon rasprave o ukazanim metaetičkim pozicijama, razrađuje se zaključak o raspravi između relativizma i univerzalizma. Kao posebna cjelina razmatrati će se odnos etike i psihologije, odnosno rasprava o motivacijskoj snazi moralnih stavova, te će se studentima predočiti, i s njima raspravljati, razlika između internalizma (pozicije po kojoj su moralni stavovi sami po sebi motivacijski) i eksternalizma (poziciji po kojoj moralni stavovi nisu sami po sebi motivacijski).

Naredna je tematska cjelina posvećena prikazu i raspravi o moralnim teorijama: kantovske, odnosno deontološke teorije (u kojima dominiraju pojmovi dužnosti i prava, to jest temeljni etički pojmovi - pravo i dužnost -, koji nameću svoju važnost neovisno o preferencijama i nagonima pojedinaca, te iznad korisnosti); utilitarizam (skup teorija koje postavljaju korisnost – to jest maksimizaciju zadovoljstva, sreće, preferencija, itd. -, kao centralni pojam u moralu); etika vrlina (u kojima je temeljni kriterij afirmacija vrline, bilo da se za njih smatra da su vezane za ljudsku prirodu, ili da se tvrdi da ovise o pojedinim zajednicama) i pojam 'dobro'.

Na kraju, studentima se nudi rasprava iz primjenjene etike. Obuhvaćene teme su: društvene nejednakosti i siromaštvo, etika okoliša, teme iz bioetike (pojam osobe koja ima prava ili moralnu vrijednost, pobačaj, liječnički potpomognuta oplodnja, primjena genetike, određenje smrti, eutanazija, presađivanje dijelova ljudskog tijela, pravo na liječničku zaštitu), moralni problemi iz spolnosti i odnosa između spolova, jednakost i inverzna diskriminacija, prava životinja, poslovna etika, zločini i kažnjavanje, moral i politika, etika rata.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava		☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____				
1.6. Komentari	U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.						
1.7. Obveze studenata							
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.							
1.8. Praćenje ¹³ rada studenata							
Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	3	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
1) Bracanović, T., Normativna etika, Institut za filozofiju, Zagreb, 2018							
2) Frankena, W.K., Etika, KruZak, Zagreb, 1998.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
1. M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), Physician-Assisted Suicide, London, Routledge, 1998.							

¹³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

2. J. Harris, Wonderwoman and Superman, Oxford, Oxford University Press, 1993.
3. R. Dworkin, Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom, New York, Alfred A. Knopf, 1993
4. J. Lindemann Nelson, H. Lindemann Nelson (ur.), Meaning and Medicine, London, Routledge, 1999, str. 121-210.
5. M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning, New York, Norton and Company, 1998
6. S. Prijić (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Rijeka, HKD, 1995.
7. J. Rachels, Created from Animals, Oxford, Oxford University Press, 1990.
8. P. Singer et al. (ur.), Embryo Experimentation, Cambridge, Cambridge University Press, 1990
9. P. Singer, Oslobođenje životinja, Zagreb, IBIS grafika, 1998.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov		Broj primjeraka	Broj studenata
1)	1) Bracanović, T., Normativna etika, Institut za filozofiju, Zagreb, 2018	1	50
	2) 2) Frankena, W.K., Etika, Kružak, Zagreb, 1998.	13	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof.dr.sc. Luca Malatesti, doc.dr.sc. Filip Čeč, doc.dr.sc. Ana Gavran Miloš	
Naziv predmeta	Filozofsko istraživanje i pisanje	
Studijski program	Preddiplomski studiji Filozofije	
Status predmeta	Obvezatan	
Godina	1. godina	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15 + 0 + 15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija je osposobiti studente za kritičko čitanje filozofskih tekstova i pisanje koherentnih, jasnih, konciznih, uvjerljivih te argumentiranih radova. Kolegij je strukturiran s ciljem da pomogne studentima u različitim koracima planiranja i pisanja filozofskih radova. Rad koji će studenti morati izraditi temeljit će se na temama koje se obrađuju na kolegiju Uvod u filozofiju.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći:

- Poznavati i razlikovati različite metode i pristupe u filozofiji.

- Primjenjivati znanstvene metode istraživanja filozofije.
- Kritički procjenjivati sličnosti i razlike metoda u filozofiji od metoda drugih znanstvenih disciplina.
- Kritički interpretirati i argumentirano raspravljati o suvremenoj znanstvenoj i stručnoj literaturi iz područja vlastite struke i srodnih humanističkih i društvenih znanosti.
- Prikupiti i interpretirati filozofske sadržaje relevantne za prosudbu pojedinih društvenih, znanstvenih i etičkih pitanja te donositi argumentirane zaključke.
- Razlikovati tipične komponente i značajke različitih načina pisanja u različitim filozofskim tradicijama.
- Razlikovati vrste i osnovne strukture akademskih, stručnih i znanstvenih radova.
- Poznavati i poštovati normu hrvatskoga standardnoga jezika u akademskom diskursu.
- Samostalno oblikovati filozofske tekstove u različitim akademskim formama te usmeno izložiti stručne spoznaje i rezultate znanstveno-istraživačkog rada.
- Primijeniti akademske konvencije za citiranje, parafraziranje, referiranje, pisanje bibliografije i razviti kritički stav prema plagiranju.
- Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih problema.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvod. Filozofski problemi i filozofska metodologija
2. Neformalna logika I: identifikacija argumenta
3. Neformalna logika II: temeljno formuliranje argumenta
4. Neformalna logika III: napredno formuliranje argumenta i evaluacija argumenta
5. Planiranje eseja i istraživanja
6. Citiranje, referiranje, bibliografija
7. Struktura filozofskog eseja - Uvod
8. Struktura paragrafa
9. Stil: tečnost, jednostavnost, jasnoća i strogost

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.
- Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu.
- Od početka nastave studenti se moraju upisivati na e-kolegiji koji je stavljen na MERLIN (<https://moodle.srce.hr>).

1.8. Praćenje¹⁴ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na

¹⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Malatesti, L., Gavran Miloš, A. i Čeč, F. 2015. *Filozofsko pisanje bez filozofiranja*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci. (verzija ažuriranja 2019 na Merlin)
2. Prijic-Samaržija, S. i Gavran Miloš, A. 2011. *Antička i novovjekovna epistemologija*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
3. Berčić, B. 2012. *Filozofija*. Svezak drugi. Zagreb: Ibis Grafika.
4. Nagel, T. 2002. *Što sve to uopće znači?* Zagreb: KruZak.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Baggini, J. 2003. *The Philosopher's Toolkit: A Compendium of Philosophical Concepts and Methods*. Blackwell Publishers.
2. Martinich, A. P. 1996. *Philosophical Writing*. Third Edition. Oxford: Blackwell. (Većina sadržaja)
3. Vaughn, L. 2006 *Writing Philosophy: A Student's Guide to Writing Philosophical Essays*. Oxford University Press, New York and Oxford.
4. Rachels, J. ed. 2004. *The truth about the world: basic readings in philosophy*. New York: McGraw Hill.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Prijic-Samaržija, S. i Gavran Miloš, A. 2011. <i>Antička i novovjekovna epistemologija</i> . Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.	15	
Malatesti, L., Gavran Miloš, A. i Čeč, F. 2015. <i>Filozofsko pisanje bez filozofiranja</i> . Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci. (verzija ažuriranja 2019 na Merlin)	e-udžbenik pristupan svim studentima	

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenta nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović	
Naziv predmeta	Estetika	
Studijski program	Prediplomski studij filozofije	
Status predmeta	Obavezan	
Godina	2	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih estetskih problema
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticanjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad

u debatnim skupinama							
<ul style="list-style-type: none"> • razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema 							
1.2. Uvjeti za upis predmeta							
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet							
<p>Studenti će nakon odslušanog ispita moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objasniti značaj, ulogu i posebnosti filozofije spram srodnih područja umjetnosti, religije, kulture te posebnih znanosti i disciplina. • Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju. • Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i njihova rješenja po pojedinim disciplinama. • Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i argumentacije po pojedinim disciplinama. • Opisati, interpretirati i kritički prosuđivati osnovne stavove filozofskih škola i pravaca po pojedinim disciplinama. • Usvojiti vještinu filozofske rasprave i u njoj kritički prosuđivati filozofske teme unutar pojedinih filozofskih disciplina. • Primijeniti metode analitičke filozofije na odabrane probleme. • Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih problema. 							
1.4. Sadržaj predmeta							
<p>Kolegij Estetike podijeljen je u dva dijela. U prvome dijelu koji se obrađuje na predavanjima naglasak je stavljen na problem definicije umjetnosti i umjetničkog djela, to jest, na problemsku analizu filozofije umjetnosti i estetike. Sukladno tome, obrađuju se tradicionalne definicije umjetnosti poput reprezentacionalističke, ekspresivističke i formalističke definicije, zatim analiza umjetnosti kroz pojam estetskog iskustva, te tri moderna pristupa problemu određenja umjetnosti (teorija otvorenog pojma, institucionalna teorija i povijesna teorija umjetnosti). U okviru drugog dijela koji se obrađuje na seminarskoj nastavi, naglasak je stavljen na povijesni pregled osnovnih estetskih pozicija kod najznačajnijih autora iz antike i moderne filozofije (Platon, Aristotel, Hume, Kant, Nietzsche, Danto)</p>							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad Ostalo: konzultacije _____		
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
1.8. Praćenje ¹⁵ rada studenata							
Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
<p>Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se u semestru putem kolokvija i aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit.</p> <p>Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđena 2 ocjenska boda. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom</p>							

¹⁵ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

ispitu (ukupno 4 ocjenskih bodova). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Platon, Država III, X
 Aristotel, Poetika
 David Hume, O mjerilu ukusa
 Immanuel Kant, Kritika rasudne moći
 Arthur Danto, Preobražaj svakidašnjeg
 Friedrich Nietzsche, Rođenje tragedije
 Noel Carroll, Philosophy of Art

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Feagin S. & P. Maynard, Aesthetics, OUP
 Goodman N. (2002/1976), Jezici umjetnosti, Kruzak
 Lamarque P. & S.H. Olsen (2008), Aesthetics and the Philosophy of Art, OUP
 Nanay B. (2016), Aesthetics as philosophy of perception, OUP
 Stecker R. (2010), Aesthetics and the Philosophy of Art, Rowman & Littlefield publishers

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija	
Naziv predmeta	Moderna filozofija od Descartesa do Kanta	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Obavezan	
Godina	2	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih problema moderne filozofije (empirizam i racionalizam)
- razvijanje sposobnosti razumijevanja, analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog

i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- Opisati i interpretirati odabrane aspekte povijesnih razdoblja, pravce, predstavnike i pristupe u filozofiji.
- Identificirati i protumačiti glavne probleme, pojmove, argumente i teorije unutar pojedinih povijesnih razdoblja, pravaca i pristupa.
- Identificirati i objasniti temeljne sadržaje i pristupe unutar i između ključnih povijesnih razdoblja filozofije.
- Samostalno prepoznati i interpretirati argument u filozofskim tekstovima.
- Samostalno čitati i kritički analizirati klasične filozofske tekstove.
- Obrazložiti pojavu i razvoj temeljnih filozofskih disciplina teorijske, praktičke i poetičke filozofije te temeljnih rasprava unutar povijesnih razdoblja.
- Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Izvori znanja i spoznajne sposobnosti (od Descartesa do Kanta): urođeno i stečeno znanje; opažajna i razumska spoznaja - oprečnost empirističke i racionalističke tradicije; pozicije reprezentacionalizma i fenomenalizma (ideje, impresije); apriorne ideje, aksiomi misli kao univerzalne i samoočevodne istine.
2. Objektivnost spoznaje (Locke, Berkeley, Hume i Reid, Kant): primarna i sekundarna svojstva kao objektivna i subjektivna svojstva; objektivnost dispozicijskih svojstava; epistemološki realizam i anti-realizam; jaz između znanstvene i zdravorazumske slike svijeta; Humeov skepticizam i naturalizam.
3. Descartesova metodička skepsa i zli demon: potraga za arhimedovskom točkom - fundacionalistička teorija opravdanja; Cogito, ergo sum i samoizvjesnost svijesti – teorija privilegiranog pristupa; svijest kao izvor znanja, intuicija, kriteriji istine; interogativni ili negativni skepticizam: argument snova, vizualnih iluzija i zli demon.
4. Pitanje metode (Bacon, Hume, Descartes, Spinoza, Wolff): induktivna i deduktivna metoda; teorija idola; problem indukcije; praktična i jasna pravila; uzor matematičke metode; status matematike i logike u odnosu na prirodne znanosti.
5. Epistemologija svjedočanstva (Locke, Hume i Reid): socijalna epistemologija; prenošenje poruka kao izvor znanja; Hume o čudima; redukcionizam i anti-redukcionizam; apriorno opravdanje povjerenja kao nužne pretpostavke funkcioniranja razuma i izbjegavanja univerzalnog skepticizma; opravdanje povjerenja oslanjanjem (redukcijom) na opažanje i generalizaciju iz opažanja.
6. Supstancija (Descartes, Spinoza, Leibniz, Locke, Hume i Berkeley): pojam supstancije, stvorena i nestvorena, konačna i beskonačna supstancija; materijalna i duhova supstancija; atributi i modusi supstancije; monizam, dualizam, pluralizam; monadologija i dinamizam; odnos uma i tijela; Descartesov interakcionizam i Spinozin dokaz o nemogućnosti interakcije; Leibnizova prestabilirana harmonija; Berkeleyjevo pobijanje materijalizma; ontološki realizam i antirealizam.
7. Pitanje mogućnosti metafizike (Leibniz, Locke i Hume): nužne i kontingentne istine; istine razuma i činjenične istine; načelo proturječnosti i načelo dovoljnog razloga, kauzalnost; determinizam i sloboda volje.
8. Dokazi božje opstojnosti (Descartes, Spinoza, Pascal, Leibniz, Hume, Berkeley): Ontološki dokaz; Pascalova oklada; teodiceja i argument iz zla u svijetu; Humeova kritika argumenta iz čuda i

teleološkog argumenta; Berkeleyev dokaz božje opstojnosti

9. Društveni ugovor (Hobbes, Locke, Rousseau): pojam društvenog ugovora; racionalni egoizam i društveni ugovor kao *modus vivendi*; prirodna i pozitivna prava; apsolutna monarhija i liberalna demokracija; pojmovi slobode, ljudskih prava, trodiobe vlasti, opće volje, privatnog vlasništva, prava na nasilno svrgavanje vlasti i dr.

10. Tolerancija (Locke i Spinoza): pojam tolerancije; tolerancija i sloboda; ideja religijske tolerancije; argumentacije u prilog potrebe za tolerancijom (instrumentalnost države, napredak čovječanstva, znanstveni progres, Spinozini argumenti iz hipokrizije i respekta prema principijelnosti).

11. Ostali probelmi: osobni identitet (Descartes, Locke, Hume); relativno i apsolutno shvaćanje prostora (Newton i Leibniz); realne i nominalne definicije, (Leibniz i Locke); kritika teorije ideja (Reid); odnos činjenica i vrijednosti (Hume); Hume o emocijama; odlučivanje i preferencije (Pascal i Locke) i dr.

1.5. Vrste izvođenja nastave	x predavanja x seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	X samostalni zadaci X multimedija i mreža ☐ laboratorij X mentorski rad ☐ ostalo: konzultacije					
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.							
1.8. Praćenje ¹⁶ rada studenata							
Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	1,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
<p>Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se u semestru putem kolokvija i aktivnosti na nastavi, te predajom zadovoljavajućeg eseja. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit.</p> <p>Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđena 2 ocjenska boda. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 2,5 ocjenskih bodova). Studenti su dužni predati seminarski rad na odabranu temu (1,5 ocjenskih bodova). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.</p>							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> • Rene Descartes: Meditacije o prvoj filozofiji, u E. Husserl, Kartezijanske meditacije, Zagreb, SSO, 1975. • John Locke: Oglad o ljudskom razumu I i II, Beograd, Kultura, 1962. • George Berkeley: Odabrane filozofske rasprave (Rasprava o načelima ljudske spoznaje, Tri dijaloga između Hylasa i Philonousa), Zagreb, KruZak, 1999. • David Hume: Istraživanje o ljudskom razumu, Zagreb, Naprijed, 1988 • Gottfried Wilhelm Leibniz: Novi ogleđ o ljudskom razumu, Sarajevo, Veselin Masleša, 1986. • Immanuel Kant: Kritika čistog uma, Zagreb, Matica hrvatska, 1987. • Snježana Prijić Samaržija i Ana Gavran Miloš: <i>Antička i novovjekovna epistemologija</i>, Zagreb, Jesenski i Turk, 2011. 							

¹⁶ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)		
<ul style="list-style-type: none"> • Thomas Hobbes: <i>Levijatan</i>, Zagreb, Jesenski i Turk, 2004. • Rene Descartes: <i>Rasprava o metodi</i>, Zagreb, Matica Hrvatska, 1951. • Baruch Spinoza: <i>Etika</i>, Beograd, BIGZ, 1959; • Baruch Spinoza: <i>Rasprava o poboljšanju razuma</i>, Beograd, Kultura, 1957; • Gottfried Wilhelm Leibniz: <i>Izabrani filozofski spisi</i>, Zagreb, 1980 • Francis Bacon: <i>Novi organon</i>, Zagreb, 1986. • Frederik Copleston: <i>A History of Philosophy, Vol.5: Hobbes to Hume</i>, New York, 1959. • Frederik Copleston: <i>A History of Philosophy, Vol.4: Hobbes to Hume</i>, New York, 1959. • Johnatan Bennett: <i>Locke, Barkeley, Hume - Central Themes</i>, Oxford, 1991. • Bernard Williams: <i>Descartes - the Project of Pure Enquiry</i>, Pelican Books, 1978. • Margaret.D. Wilson: <i>Descartes</i>, London, Rautledge, 1978 • Michael Ayers: <i>Locke (Epistemology & Ontology)</i>, London, 1991. • J.L. Mackie: <i>Problems from Locke</i>, Oxford, Claredon Press, 1976. • Vere Chappell (ur.), <i>Locke</i>, Oxford, Oxford University Press, 1998. • Barry Stroud: <i>Hume</i>, London, 1977. • George S. Pappas, <i>Berkeley's Thought</i>, Ithaca, Cornell University Press, 2000 • Robert, J. Fogelin, <i>Berkeley</i>, London, Rautledge, 2001. • Roger Scruton, <i>Spinoza</i>, Oxford, Oxford University Press, 1986. • Roger Scruton, <i>Kant</i>, Oxford, Oxford University Press, 1982. • Anthony Savile, <i>Leibniz and the Monadology</i>, London, Rautledge, 2000. • Vanda Božičević (ur.), <i>Filozofija britanskog empirizma; Svezak 4, Hrestomatija filozofije</i>, urednik hrestomatije Damir Barbarić; Zagreb, 1997. <p><i>(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)</i></p>		
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu		
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
<ul style="list-style-type: none"> • samoevaluacija koju provodi nastavnik • praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva • evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta 		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Majda Trobok	
Naziv predmeta	Simbolička logika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	2.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta Simbolička logika upoznati studente sa elementima semantike i sintaksa logike sudova te sintakse logike prvoga reda.

U tu je svrhu u okviru predmeta potrebno:

- definirati pojam valjanosti i semantičkog niza
- opisati korištenje semantičkih tablica te njihovu primjenu u određivanju valjanosti
- definirati (ne)konzistentnost skupa formula i usporediti taj pojam sa pojmom semantičkog niza koji je tautologija
- opisati pravila prirodne dedukcije i njihovu primjenu u izvođenju i dokazivanju
- usporediti logiku sudova sa logikom prvoga reda
- analizirati potrebu uvođenja kvantifikatora

opisati pravila izvođenja za kvantifikatore

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Preduvjet za upis predmeta: položen ispit iz Logike.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon odslušanog predmeta i položenog ispita očekuje se da studenti

- Poznavati i primjenjivati logičku terminologiju.
- Primijeniti deduktivne metode u formalnoj analizi, kao i u dokazivanju tvrdnji.
- Prepoznati i vrednovati argumente te prosuditi njihovu uvjerljivost i valjanost.
- Primjenom alata neformalne te formalne logike identificirati, analizirati i vrednovati argumente i njihovu strukturu.
- Primijeniti i demonstrirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja.
- Razviti sposobnost samostalnog i neovisnog sagledavanja problema iz različitih perspektiva, te formiranja i zauzimanja stavova.
- Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih problema.

1.4. Sadržaj predmeta

Logika sudova: valjanost, semantički nizovi. Semantička (ne)konzistentnost skupa formula. Sintaksa. Pravila prirodne dedukcije. Logika prvoga reda-uvod.. Alfabet logike prvoga reda. Pravila izvođenja za kvantifikatore.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
- seminari i radionice
- vježbe
- obrazovanje na daljinu
- terenska nastava

- samostalni zadaci
- multimedija i mreža
- laboratorij
- mentorski rad
- ostalo ___konzultacije_____

1.6. Komentari

Komentari:

Pošto se u izvođenju nastave očekuje od studenata korištenje Interneta i softverskih logičkih paketa, potrebno je osigurati mogućnost korištenja informatičkog kabineta.

Preduvjet za upis predmeta: položen ispit iz Logike.

U članku 33. stavku 3. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci definirano je da 1 ECTS bod predstavlja u pravilu 30 sati ukupnog prosječnog studentskog rada uloženg za stjecanje ishoda učenja, pa stoga i za prolaznu ocjenu na kolegiju.

Na osnovi članka 31. Pravilnika o studiranju na preddiplomskom i diplomskim studijima Filozofskoga fakulteta u Rijeci određivanje broja sati obaveznog prisustva na nastavi diskreciono je pravo nositelja kolegija, a riječ je o maksimalno 70% ukupne nastave iz predmeta. S obzirom na to da je u programu kolegija navedeno da je obaveza studenata prisustvovati na 70% nastavnih sati, slijedi iz toga da izostanak s 30% nastave neće prosječnog studenta spriječiti u stjecanju ishoda učenja.

Valjda stoga podcrtati da je postotak broja sati prisustva na nastavi od 70% dovoljan uvjet za stjecanje ishoda učenja (u tom segmentu aktivnosti). Izračun ECTS bodova za aktivnost „prisustvovanje nastavi“ za kolegij: 70% od 60 nastavnih sati = 70% od 2700 minuta (30x45min.) = 1890 minuta = 31.5 solarnih (sunčanih) sati = 1.05 ECTS-a

1.7. Obveze studenata

Studenti su dužni aktivno prisustvovati nastavi. Tijekom semestra pišu se dva kolokvija.

1.8. Praćenje ¹⁷ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	3	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Cauman, L.S., 2004, <i>Uvod u logiku prvoga reda</i> , Naklada Jesenjski-Turk; prevedeno sa Cauman, 1998, <i>First-order Logic. An Introduction</i> , Walter de Gruyter GmbH&Co. Copi, I.M., Cohen, C., <i>Introduction to Logic</i> , Macmillan Publishing Company. Newton-Smith, W.H., <i>Logic - An Introductory Course</i> , Routledge.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Gensler, H.J., 2002, <i>Introduction to Logic</i> , Routledge. Guttenplan, S., 1997, <i>The Languages of Logic</i> , Blackwell Publishers Ltd. Hodges W., 2001, <i>Logic. An Introduction to Elementary Logic</i> , Penguin Books. Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, <i>Logic - Schaum's Outline Series</i> , McGraw-Hill Quine, W. Van O., 1998, <i>Elementary Logic</i> , Harvard University Press. Smith, P., 2003, <i>An Introduction to Formal Logic</i> , Cambridge University Press. Tomassi, P., 1999, <i>Logic</i> , Routledge							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija	
Naziv predmeta	Epistemologija	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Obavezan	
Godina	3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

¹⁷ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1. OPIS PREDMETA*1.1. Ciljevi predmeta*

- upoznavanje temeljnih epistemoloških problema
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

*1.2. Uvjeti za upis predmeta**1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet*

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- *Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju.*
- *Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i njihova rješenja po pojedinim disciplinama.*
- *Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i argumentacije po pojedinim disciplinama.*
- *Opisati, interpretirati i kritički prosuđivati osnovne stavove filozofskih škola i pravaca po pojedinim disciplinama.*
- *Usvojiti vještinu filozofske rasprave i u njoj kritički prosuđivati filozofske teme unutar pojedinih filozofskih disciplina.*
- *Primijeniti metode analitičke filozofije na odabrane probleme.*
- *Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih problema.*

1.4. Sadržaj predmeta

1. Upoznavanje s temeljnim pojmovima teorije spoznaje: znanje, istina, opravdanje, vjerovanje te s temeljnim tradicionalnim problemima teorije spoznaje: izvor spoznaje, sposobnosti spoznaje, doseg spoznaje, izvjesnost spoznaje
2. Upoznavanje s klasičnim povijesno-filozofskim problemima teorije spoznaje, spoznajno-teorijskim pozicijama i njihovim predstavnicima: empirizam F. Bacona, J. Lockeja, G. Berkeleyja, D. Humea i T. Reida, racionalizam R. Descartesa i G.W. Leibniza, teorija spoznaje I. Kanta, iracionalizam A. Augustina i A. Schopenhauera, apriorizam (od Platona do J.Fodora i N.Chomskog i dr.
3. Skepticizam: antički i moderni skepticizam (Piron, Agripa, R. Descartes, D. Hume, B. Stroud, P. Unger), vrste skepticizma; princip zatvorenosti (G.E. Moore); skepticizam i naturalizam (D. Hume, L. Wittgenstein, P. Strawson); teorije relevantnih alternativa (J.L. Austin, R. Nozick, A. Goldman), kontekstualizam (K. DeRose, S. Cohen), relativizam (M. Williams, S. Stich), semantički pristupi (H. Putnam, D. Davidson).
4. Deskriptivna i normativna epistemologija: unutar normativnog pristupa upoznavanje s problematikom teorije opravdanja i teorija istine; teorije opravdanja - koherentizam (W.O.Quine, K. Lehrer, L. Bonjour i dr.), fundacionalizam (A. J. Ayer, W. Alston, C.I. Lewis i dr.) i relijabilizam (F. Dretske, D.M.Armstrong, A.I.Goldman i dr.) Teorije istine (korespondencijska, koherentistička, deflacijska teorija istine, pragmatička teorija istine, verifikacionistička i dr.); internalizam i eksternalizam (D. Armstrong. A.I.Goldman, R. Chisholm, K. Lehrer, H. Kornblith).
5. Naturalizam i normativizam u epistemologiji: projekt naturaliziranja epistemologije (W.O.Quine, F.Dretske, Ph. Kitcher, A.Goldman i dr.); odnos epistemologije i prirodnih znanosti; normativizam i deontološki pristup (J. Kim, L. Bonjour, R. Chisholm i dr.); epistemologija vrline (E. Sosa, L. Zagzebski)
6. Problem realizma i anti-realizma (idealizma) u spoznajnoj teoriji: metafizički i epistemološki

realizam i anti-realizam, mogućnost istinite i objektivne spoznaje vanjskog svijeta, subjektivni doprinos, projekcija (J. Locke, G. Berkeley, I. Kant, H. Reichenbach, H. Putnam, S. Blackburn, M. Devitt, C. Wright, R. Fumerton i dr.)

7. Razmatranje spoznajnih sposobnosti ili mehanizama spoznaje: percepcija, zaključivanje, memorija, intuicije, svijest, svjedočanstvo; ekološki pristup objašnjenju percepcije J.J.Gibsona, kognitivistička teorije percepcije R.L.Gregoryja, modularna teorija percepcije J. Fodora, teorija dvostrukog aspekta J. Normana, kauzalna teorija percepcije H.P. Gricea, direktni i indirektni realizam; teorije o apriornoj spoznaji S.A. Kripkea, Ph. Kitchera i dr., teorije o memoriji M. Dummeta i T. Burgea, teorije o introspekciji T. Burgea, P. Boghossiana; teorije racionalnosti D.Davidsona, R.Chisholma, S. Sticha, J. Elstera i dr., heuristika Khanemana - Tverskog, i dr.)

8. Socijalna epistemologija: A.I. Goldman, Strogi program (D.Bloor. B.Barnes, S. Shapin), narav i spoznajno-teorijski status svjedočanstva (D.Hume, Th.Reid, R.Descartes, J.Locke, C.A.J. Coady, T. Burge, M. Dummett, A. Plantinga, i dr.), razmatranje problema racionalnog konsenzusa u znanosti i društvu (C. Wagner i K.Lehrer) i dr.

9. Razrada skupine posebnih problema: sintetički i analitički sudovi (I.Kant, Bečki krug, W.O.Quine), intencionalnost (J. Searle), definicija znanja (E.Gettier, R. Nozick), evolucijska spoznajna teorija (K. Popper, Campbell, E.Sober, S.Stich), racionalnost emocija (R. de Sousa), odnos teorije spoznaje i filozofije znanosti, metodologije i logike i dr.

1.5. Vrste izvođenja nastave	X predavanja X seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	x samostalni zadaci x multimedija i mreža ☐ laboratorij X mentorski rad ☐ ostalo: konzultacije _____
1.6. Komentari	Nastojat će se na metodički kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, služenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.	

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.

1.8. Praćenje¹⁸ rada studenata

Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	1,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se u semestru putem kolokvija i aktivnosti na nastavi, te predajom zadovoljavajućeg eseja. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđena 2 ocjenska boda. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 2,5 ocjenskih bodova). Studenti su dužni predati seminarski rad na odabranu temu (1,5 ocjenskih bodova). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Zvonimir Čuljak (ur.), *Vjerovanje, opravdanje i znanje: Suvremene teorije znanja i epistemičkog opravdanja* Zagreb, Ibis grafika, 2003

¹⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Johnatan Dancy: *Uvod u suvremenu spoznajnu teoriju*, Zagreb, Hrvatski sudiji, 2001
- J. Greco i E. Sosa (ur.), *Epistemologija: Vodič u teorije znanja*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2004.
- Snježana Prijić: *Oko i svijet*, Rijeka, 1995.
- Snježana Prijić-Samaržija: *Društvo i spoznaja*, Zagreb, 2000.
- Snježana Prijić Samaržija i Ana Gavran Miloš: *Antička i novovjekovna epistemologija*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2011.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Rene Descartes: *Meditacije o prvoj filozofiji*, u E. Husserl, *Kartezijanske meditacije*, Zagreb, SSO, 1975.
- John Locke: *Ogled o ljudskom razumu I i II*, Beograd, Kultura, 1962.
- David Hume: *Istraživanje o ljudskom razumu*, Zagreb, Naprijed, 1988
- George Berkeley: *Odabrane filozofske rasprave (Rasprava o načelima ljudske spoznaje, Tri dijaloga između Hylasa i Philonousa)*, Zagreb, KruZak, 1999.
- Gottfried Wilhelm Leibniz: *Novi ogled o ljudskom razumu*, Sarajevo, Veselin Masleša, 1986.
- Platon: *Država*, Zagreb, Liber, 1977.
- Platon: *Teetet*, u Platon, *Phileb i Teetet*, Zagreb, Naprijed, 1979.
- Platon, *Menon*, Beograd, BIGZ, 1970.
- Aristotel: *O duši*, u Aristotel: *O duši/Nagovor na filozofiju*, Zagreb, Naprijed, 1987.
- I. Kant: *Kritika čistog uma*, Zagreb, Matica Hrvatska, 1987.
- L. Wittgenstein: *Filozofska istraživanja*, Zagreb, Nakladni Zavod Globus, 1998.
- W. O. Quine: *Riječ i predmet*, Zagreb, KruZak, 1999.
- T. Kuhn: *Struktura znanstvenih revolucija*, Zagreb, Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, 1999.
- W. James: *Pragmatizam*, Zagreb, Ibis grafika, 2001.
- N. Chomsky: *Gramatika i um*, Beograd, Nolit, 1972.
- G. Petrović: *Od Locke do Ayera*, Beograd, Kultura, 1964.
- G. Petrović: *Suvremena filozofija*, Zagreb: Školska knjiga, 1979.
- G.E. Moore, "The Defence of Common Sense", London, *Contemporary British Philosophy*, 1925.
- T. Reid, *Inquiry and Essays*, u R. E. Beanblossom i K. Lehrer (ur.), Hackett Publishing Company, Indianapolis, 1983.
- J. Kim & E. Sosa (ur.), *Epistemology: An Antology*, London, Blackwell, 2000
- S. Bernecker & F. Dretske (ur.), *Knowledge: Readings in contemporary epistemology*, Oxford, Oxford University Press, 2000
- R. Audi: *Epistemology*, London, Routledge, 2003
- Linda M. Alcoff (ur.), *Epistemology: The Big Questions*, London, Blackwell, 1998
- L. Bonjour: *The Structure of Empirical Knowledge*, Cambridge, Mass, Harvard University Press, 1985.
- F. Dretske: *Knowledge and the Flow of Information*, Cambridge, MA, MIT Press, 1981
- A.I. Goldman, A., (1986), *Epistemology and Cognition*, Cambridge, MA: Harvard University Press
- G. Harman: *Change in View*, Cambridge, MA: MIT Press, 1986
- *Naturalizing Epistemology*, Hilary Kornblith (ur.), Cambridge, MA: Harvard University Press, 1985
- W.O. Quine: *Ontological Relativity and Other Essays*, New York, Columbia University Press, 1969
- S. Stich: *Fragmentation of Reason*, Cambridge, MA: Bradford Books/MIT Press, 1990
- C. Wagner i K. Lehrer: *Rational Consensus in Science and Society*, Dordrecht, 1981.
- C.A.J. Coody: *Testimony: A Philosophical study*, Oxford, 1992.
- Bender, J.W., (ur), *The Current State of the Coherence Theory*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers, 1989.
- Fricker, E. (1995), "Telling and Trusting: Reductionism and Anti-Reductionism in the Epistemology of Testimony", *Mind*, Vol. 104. br. 414.
- Kitcher, P., (1990), "The Division of Cognitive Labour", *The Journal of Philosophy*, Vol. LXXXVII, br. 1.
- Lehrer, K., i Wagner, C., (1981), *Rational Consensus in Science and Society*, Dordrecht, Reidel Publishing Company.
- Lewis, C.I., "The Bases of Empirical Knowledge", u *Empirical Knowledge*, ur. Chisholm, R.M. i Schwartz, R.J., New Jersey, Englewood Cliffs, 1973.

- Moser, P. K., (1985) , Empirical Justification, Dordrecht, D. Reidel Publishing Company.
- Pettit, P. (1993) , Common Mind, Oxford, Oxford University Press.
- Plantinga, A., (1994), Warrant and Proper Function, Oxford, Oxford University Press.
- Pollock, J., (1974), Knowledge and Justification, Princeton, Princeton University Press;
- Popper, K.R., (1972) , Objective Knowledge, Oxford, Oxford University Press.
- Sosa, E., (1991) , Knowledge in Perspective, Cambridge, Cambridge University Press

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Filozofija kao sustav. Povijest klasičnog njemačkog idealizma	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Obavezni	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je ovog kolegija upoznati studente s filozofijom I. Kanta, poslije-kantovskim razdobljem, kao i s temeljnim odrednicama i značajem filozofskih sustava koji su uslijedili, primjerice, specifičnim sustavom Hegelovog idealizma. Vodit će se računa da se studentima ukaže na one probleme, pitanja i filozofske argumente ove tradicije koji imaju najveći odjek u suvremenim diskusijama i filozofskim pravcima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Opisati i interpretirati odabrane aspekte povijesnih razdoblja, pravce, predstavnike i pristupe u filozofiji.
- Identificirati i protumačiti glavne probleme, pojmove, argumente i teorije unutar pojedinih povijesnih razdoblja, pravaca i pristupa.
- Identificirati i objasniti temeljne sadržaje i pristupe unutar i između ključnih povijesnih razdoblja filozofije.
- Samostalno prepoznati i interpretirati argument u filozofskim tekstovima.
- Samostalno čitati i kritički analizirati klasične filozofske tekstove.
- Obrazložiti pojavu i razvoj temeljnih filozofskih disciplina teorijske, praktičke i poetičke filozofije

te temeljnih rasprava unutar povijesnih razdoblja.

- Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju.

1.4. Sadržaj predmeta

Kant: pred-kritička i kritička faza Kantove filozofije; Humeova teorija kauzalnih relacija i «buđenje iz metafizičkog drijemeža»; kopernikanski obrat i sustav Kantove filozofije. Glavna transcendentna pitanja: kako su mogući sintetički a priori iskazi u matematici? Kako su mogući sintetički a priori iskazi u prirodnim znanostima? Predmet spoznaje kao «pojava» i problem epistemičkog statusa tzv. «stvari po sebi» u Kantovom filozofskom sustavu. 'Primat praktičkog uma' nad teoretskim i utemeljenje etike: razlikovanje legaliteta i moraliteta; uloge različitih formula kategoričkog imperativa. Kantova ideja slobode.

Hegel: prigovori Kantovom 'formalnom' idealizmu. Hegelova znanost logike: učenje o bitku, učenje o biti, učenje o pojmu (subjektivni pojam, predmet, ideja). Filozofija prirode, s posebnim osvrtom na pojam organizma. Povijest filozofije i Hegelov sistemski pristup.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo __konzultacije__

1.6. Komentari

Komentari: Nastavu iz ovog kolegija izvodi nastavnik izabran u znanstveno zvanje docent i više iz područja humanističkih znanosti, polje filozofija.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku, te položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje¹⁹ rada studenata

Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	2	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENIVANJE

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Hegel, Georg W.F. (1987), *Enciklopedija filozofijskih znanosti, prev., Veselin Masleša-Svjetlost, Sarajevo*;
 Kant, Immanuel (1953), *Dvije rasprave (Prolegomena za svaku buduću metafiziku; Osnov metafizike čudoređa), prev., Matica hrvatska, Zagreb*;

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Barbarić, Damir (ur.) (1998), *Filozofija njemačkog idealizma, Hrestomatija filozofije sv.6, Zagreb*;
 Beiser, Frederick C. (ed.) (1993), *The Cambridge Companion to Hegel, Cambridge University Press, Cambridge*;
 Bonsiepen, Wolfgang (1997), *Die Begründung einer Naturphilosophie bei Kant, Schelling, Fries und Hegel: Mathematische versus spekulative Naturphilosophie, V. Klostermann, Frankfurt am Main*;
 Fichte, Johann G. (1956), *Odabrane filozofske rasprave, prev., Kultura, Zagreb*;
 Guyer, Paul (ed.) (1992), *The Cambridge Companion to Kant, Cambridge University Press, Cambridge*;
 Hegel, Georg W.F. (1955), *Fenomenologija duha, prev., Kultura, Zagreb*;
 Kant, Immanuel (1984), *Kritika čistoga uma, prev., Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb*;
 ID. (1976), *Kritika moći suđenja, prev., Naprijed, Zagreb*;

¹⁹ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Kitcher, Patricia (ed.) (1998), *Kant's Critique of Pure Reason. Critical Essays*, Rowman and Littlefield, Lanham;
 Löw, Reinhard (1980), *Philosophie des Lebendigen: Der Begriff des Organischen bei Kant, sein Grund und seine Aktualität*, Suhrkamp, Frankfurt am Main;
 Longuenesse, Beatrice and Robert B. Pippin (eds) (2006), *Hegel's Critique of Metaphysics*, Cambridge University Press, New York;
 Schelling, Friedrich W.J. (1965), *Sistem transcendentalnog idealizma, prev.*, Naprijed, Zagreb.

[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminar

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Filip Čeč, Doc. dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Suvremena filozofija	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

1. Upoznavanje s dominantnim suvremenim filozofskim teorijama i pravcima
2. Prezentiranje geneze pojedinih suvremenih filozofskih teorija i pravaca
3. Kritičko razmotriti što povezuje, a što razlikuje suvremenu kontinentalnu i analitičku filozofiju

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. Prepoznati i razlikovati temeljne pravce mišljenja u suvremenoj filozofiji
2. Objasniti osnovne značajke Husserlove i Heideggerove fenomenologije
3. Prepoznati glavne značajke ontologije, kroz analizu Hartmannova djela
4. Definirati osnove teze filozofije egzistencijalizma
5. Objasniti osnovne značajke pragmatizma i neopragmatizma
6. Razlikovati ključne osobine suvremenog marksizma u odnosu na klasični
7. Kritički sagledati razlike i poveznice suvremenih pristupa filozofiji

8. Obrazložiti osnovne karakteristike analitičke filozofije
 9. Analizirati i kritički prosuđivati odnos analitičke filozofije spram ostalih filozofskih tradicija
 10. Razlikovati i kritički prosuđivati metode karakteristične za analitičku filozofiju

1.4. Sadržaj predmeta

Sagledavaju se osnovne značajke suvremenih filozofskih teorija u kontinentalnom i analitičkom kontekstu. U sklopu analitičkog konteksta posebna pažnja posvećena je prikazivanju geneze, osnovnih karakteristika te kritičkoj evaluaciji pojedinih autora i pravaca mišljenja: jezičnom obratu (Frege, Russell, Wittgenstein), nastanku i kritici logičkog pozitivizma, filozofiji običnog jezika, pragmatizmu i neopragmatizmu, te drugim suvremenim raspravama proizašlih iz te tradicije.

Što se kontinentalne filozofske tradicije tiče, upoznaju se temeljne karakteristike kao i najznačajniji filozofi (npr. Husserl, Hartmann, Heidegger, Sartre, Lukacs, Horkheimer, Marcuse, Fromm, itd.) glavnih škola te misaone orijentacije: neokantovstva, fenomenologije, pluralističke ontologije, egzistencijalizma i marksizma. Također se iznose kritička zapažanja u odnosu na sva spomenuta učenja.

Posebna će pažnja biti posvećena kritičkoj usporedbi razlika i poveznica tih dviju filozofijskih tradicija.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, tzv. pristupnice za diskusiju – listiće s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Prisustvo na nastavi im se računa ukoliko su ispunili tu obavezu. Da bi se dodatno provjerilo jesu li studenti samostalno pisali te pristupnice, povremeno će im se davati blic-testovi, tj. izdiktirat će im se nekoliko kratkih pitanja koja se odnose na ključne momente tekstova koji se trenutno obrađuju. U toku nastave također je moguće od studenata tražiti i prezentaciju određene teme i/ili pisanje seminarskog rada. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvije (pismene testove) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz svu obaveznu literaturu.

1.8. Praćenje²⁰ rada studenata

Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	3	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Aho, K. 2014. *Existentialism: An Introduction*, Polity Press, Cambridge
 Frege, G. 1995. *Osnove aritmetike i drugi spisi*. Kruzak. Zagreb.
 Hartmann, N. 1973. *Novi putevi ontologije*, BIGZ, Beograd, str. 37-107 (71)
 Heidegger, 1988. M. *Bitak i vrijeme*, Naprijed, Zagreb, str. 1-44 (44)
 Husserl, E. 1996. „Ideje za čistu fenomenologiju i fenomenologijsku filozofiju“, u Galović, M. (ur.) *Suvremena filozofija 2. Svezak 8 (Hrestomatija filozofije)*, Školska Knjiga, Zagreb, str. 129–64 (35)
 Husserl, E. 2003. *Filozofija kao stroga znanost*. Ljevak. Zagreb.
 James, W. 2001. *Pragmatizam*. Ibis grafika: Zagreb.

²⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Kolakowski, L. 1985. *Glavni tokovi marksizma III*, BIGZ, Beograd, str. 287-348 i 387-474 (150)
 Pearce, C. S. 1984. *Pragmatizam*. Grafos. Beograd.
 Russell, B. 1994. „O označavanju“. *Čemu*. Vol. I, No. 1.
 Sartre, J. P. 1964. *Egzistencijalizam je humanizam*. Veselin Masleša. Sarajevo.
 Wittgenstein, L. 1998. *Filozofijska istraživanja*. Nakladni zavod Globus: Zagreb.
 Wittgenstein, L. 2003. *Tractatus Logico-Philosophicus*. Moderna vremena: Zagreb.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Adorno, T. 1968. *Filozofija nove muzike*, Nolit, Beograd.
 Bacon, M. 2012. *Pragmatism*. Polity Press. Cambridge.
 Beaney, M. (Ed.). 2013. *The Oxford handbook of the history of analytic philosophy*. Oxford University Press.
 Benjamin, W. 1986. *Estetički ogleđi*, Školska knjiga, Zagreb.
 Berčić, B. 2002. *Filozofija bečkog kruga*. KruZak. Zagreb.
 Bloch, E. 1966. *Tubingenski uvod u filozofiju*, Nolit, Beograd.
 Camus, A. *Mit o Sizifu*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1963, 15-73 (58)
 Carnap, R. 1932. "The Elimination of Metaphysics Through Logical Analysis of Language". *Erkenntnis*. pp: 60-81.
 Copleston, F. C. 2003. *Logical positivism and existentialism* (Vol. 7-9, 11). A&C Black.
 Davidson, D. 1985. "On the Very Idea of a Conceptual Scheme" Reprinted in *Inquiries into Truth and Interpretation*. Oxford University Press. pp. 183-98.
 Fromm, E. 1966. *Čovjek za sebe*, Naprijed, Zagreb.
 Glock, H. J. 2008. *What is Analytic Philosophy?* Cambridge University Press. Cambridge.
 Grayling, A. C. 1996. *Wittgenstein; A Very Short Introduction*. Oxford University Press. Oxford.
 Horkheimer, M. 1982. *Kritička teorija I-II*, Stvarnost, Zagreb.
 Husserl, E. 1975. *Ideja fenomenologije*. BIGZ. Beograd.
 Jones, W. T., & Fogelin, R. J. 1997. *The twentieth century to Quine and Derrida*. Harcourt Brace.
 Kenny, A. 2006. *Wittgenstein*. Blackwell Publishing. Oxford.
 Kripke, S. 1997. *Imenovanje i nužnost*. KruZak. Zagreb.
 Lewis, D. K. 1986. *On the Plurality of Worlds*. Wiley-Blackwell. Oxford.
 Lycan, W. G. 2011. *Filozofija jezika*. Sveučilište u Zagrebu – Hrvatski studij. Zagreb.
 Lukacs, G. 1970. *Povijest i klasna svijest*, Naprijed, Zagreb.
 Marcuse, H. 1968. *Čovjek jedne dimenzije*, Veselin Masleša, Sarajevo.

Martinich, A.P., Sosa, D. 2001. *A Companion to Analytic Philosophy*. Wiley-Blackwell. Oxford.
 Martinich, A.P., Sosa, D. 2001. *Analytic Philosophy: An Anthology*. Wiley-Blackwell. Oxford.
 McGinn, C. 2002. *The making of a philosopher: My journey through twentieth-century philosophy*. Harper Collins: New York.
 Misak, C. 2013. *The American Pragmatists*. Oxford University Press. Oxford.
 Monk, R. 1990. *Wittgenstein: The Duty of Genius*. Penguin Books. New York.
 Moran, D. (Ed.). 2008. *The Routledge companion to twentieth century philosophy*. Routledge.
 Parkinson, G. H. R., & Shanker, S. G. 1999. *Routledge history of philosophy - Volume 9: Philosophy of Science, Logic and Mathematics in the 20th Century*. Routledge.
 Passmore, J. A 1971. *Hundred Years of Philosophy*, Duckworth, London, str. 322-478
 Quine, W. V. O. 1999. *Riječ i predmet*. KruZak. Zagreb.
 Rockmore, T. 2003. "Remarks on the structure of twentieth century philosophy". *Ars Disputandi*, 3(1), 332-339.
 Sartre, J.P. 1983. *Bitak i ništa*, Nolit, Beograd.
 Scheller, M. 1960. *Položaj čovjeka u kozmosu; Čovjek i povijest*, Veselin Masleša, Sarajevo.
 Schwartz, S. P. 2012. *A Brief History of Analytic Philosophy*. Wiley-Blackwell. Chichester.
 Schwartz, S. P. 2012. *A brief history of analytic philosophy: From Russell to Rawls*. John Wiley & Sons.
 Sesardić, N. (ur.) *Filozofija nauke*, Nolit, Beograd, 1988, str. 253-364 (112)
 Stegmüller, V. 1962. *Glavne struje suvremene filozofije*, Nolit, Beograd.
 Sutlić, V., *Kako čitati Heideggera: uvod u problematsku razinu "Sein und Zeit"-a i okolnih spisa*, Zagreb, 1989, str. 63-101 (39)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Frege, G. 1995. <i>Osnove aritmetike i drugi spisi</i> . Kruzak. Zagreb	6	30
Hartmann, N. 1973. <i>Novi putevi ontologije</i> , BIGZ, Beograd	5	30
Heidegger, 1988. M. <i>Bitak i vrijeme</i> , Naprijed, Zagreb	3	30
Husserl, E. 2003. <i>Filozofija kao stroga znanost</i> . Ljevak. Zagreb	5	30

Husserl, E. 1996. „Ideje za čistu fenomenologiju i fenomenologijsku filozofiju“, u Galović, M. (ur.) <i>Suvremena filozofija 2. Svezak 8 (Hrestomatija filozofije)</i> , Školska Knjiga, Zagreb	4	30
James, W. 2001. <i>Pragmatizam</i> . Ibis grafika: Zagreb	9	30
Sartre, J. P. 1964. <i>Egzistencijalizam je humanizam</i> . Veselin Masleša. Sarajevo	2	30
Wittgenstein, L. 1998. <i>Filozofijska istraživanja</i> . Nakladni zavod Globus: Zagreb	4	30
Wittgenstein, L. 2003. <i>Tractatus Logico-Philosophicus</i> . Moderna vremena: Zagreb	4	30
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Metafizika	
Studijski program	Filozofija	
Status predmeta	Obvezan	
Godina	III	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Upoznati studente s osnovnim problemima metafizike i njihovim rješenjima.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
Nema uvjeta za upis.
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznati i primjenjivati standardnu filozofsku terminologiju. • Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i njihova rješenja po pojedinim disciplinama. • Razlikovati, izložiti i analizirati osnovne filozofske probleme i argumentacije po pojedinim disciplinama. • Opisati, interpretirati i kritički prosuđivati osnovne stavove filozofskih škola i pravaca po pojedinim disciplinama. • Usvojiti vještinu filozofske rasprave i u njoj kritički prosuđivati filozofske teme unutar pojedinih filozofskih disciplina. • Primijeniti metode analitičke filozofije na odabrane probleme. • Razviti strogi argumentativni stil, preciznost i jasnoću u usmenoj i pismenoj analizi filozofskih problema.
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
<u>Univerzalije i partikularije</u> (realizam / nominalizam / tropi)
<u>Supstancija</u>

(bundle / substratum)

Propozicije

(realizam / nominalizam)

Mogući svjetovi

(aktualizam / realizam / kombinatorna teorija)

Prostor

(apsolutno / relacijsko shvaćanje)

Beskonačna djeljivost prostora i vremena

(Zenonovi paradoksi)

Vrijeme

(A i B serija / nerealnost vremena)

3D/4D

(endurance / perdurance)

Uzročnost

(konstantna konjunkcija / nužni i dovoljni uvjeti / vjerojatnost)

Realizam i antirealizam

(postojanje i spoznaja / Eutifova dilema / order of priority / svijet *a la* Carnap)

Identitet

(identitet fizičkih predmeta / osobni identitet)

Postojanje matematičkih entiteta

(platonizam / uzročna izoliranost apstraktnih predmeta / fikcionalizam / fizikalizam)

Postojanje vrijednosti

(*sui generis* vrijednosti / querness argument)

Istina

(redundancijska teorija i eksplanatorna vrijednost / aletički realizam i epistemičko shvaćanje)

1.5. Vrste izvođenja
nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito pohađati nastavu, položiti pripisane kolokvije, izložiti seminarski rad te položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje²¹ rada studenata

Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	2	Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu.

Vrednovanje tijekom nastave održava se kroz semestar putem kolokvija.

Studenti su dužni prisustvovati nastavi. Provjera znanja vršit će se kolokvijima i na završnom ispitu.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Loux J. Michael: *Metafizika - Suvremeni uvod*, Sveučilište u Zagrebu - Hrvatski studiji, 2010.

Berčić Boran: *Tekstovi za kolegij Metafizika*, FFRI, skripta u Biblioteci Fakulteta

Berčić Boran: *Tekstovi za rad na kolegiju Metafizika - seminar*, FFRI, skripta u Biblioteci Fakulteta

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Lowe E.J. *A Survey of Metaphysics*, Oxford University Press, 2002.

²¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Ney, A: *Metaphysics, An Introduction*. Routledge 2014.
 Carroll J. W. i Markosian N.: *An Introduction to Metaphysics*. Cambridge University Press. 2010.
 Sider, T. *Four-dimensionalism*. Oxford University Press. 2003.
 Armstrong D.M. *Universals: an Opinionated Introduction*, Boulder: Westview Press, 1989.
 Taylor Richard: *Metaphysics*, Prentice Hall, 1974.
 Campbell Keith: *Metaphysics*, Dickenson, 1976.
 zbornici:
 Loux, J.Michael (ur): *Metaphysics – Contemporary Readings*, Routledge, 2001.
 Loux J. Michael (ur): *The Oxford Handbook of Metaphysics*, Oxford University Press, 2005.
 Kim Jaegwon i Sosa Ernest (ur): *Metaphysics (An Antology)*, Blackwell, 2002.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Loux J. Michael: <i>Metafizika - Suvremeni uvod</i> , Sveučilište u Zagrebu - Hrvatski studiji, 2010.	10	35

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Katedra za tjelesnu i zdravstvenu kulturu	
Naziv predmeta	Tjelesna i zdravstvena kultura 1, 2, 3, 4	
Studijski program	svi studijski programi	
Status predmeta	obavezan	
Godina	1. i 2.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	1
	Broj sati (P+V+S)	0+30+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Redovitom primjenom kinezioloških aktivnosti kvalitetno održavati i nadgraditi zdravstveni status studenata (pozitivno utjecati na antropološka obilježja). Programski usavršiti i povećati fond motoričkih informacija s jedinstvenim ciljem očuvanja i unapređenja zdravlja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti). Razviti kod studenata trajne navike i potrebu bavljenja kineziološkim aktivnostima u svakodnevnom životu i radu, čime bi se utjecalo na lakše svladavanje intelektualnog napora studenata.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

-

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da nakon izvršenih obaveza u predmetu studenti mogu:

- primijeniti stečena znanja i vještine u svakodnevnom životu i urgentnim situacijama
- kontinuirano primjenjivati stečena znanja i vještine u cilju razvoja i održavanja zdravlja
- svladavati dnevna fizička i psihička opterećenja
- održavati funkcionalne sposobnosti organizma (rad kardio-vaskularnog i respiratornog sustava na optimalnoj razini s obzirom na dob studenata).

1.4. Sadržaj predmeta

Opće pripremne i specifične vježbe kroz različite organizacijske oblike rada (s i bez pomagala, s i bez glazbe).

Sadržaji atletike: trčanje (trčanje na kratke, srednje i duge dionice), skokovi.

Sportske igre: odbojka, košarka, mali nogomet (usavršavanje tehnike i igre).

Fitness: aerobic, step aerobic, rad na spravama, yogga.

Sportovi s reketom: badminton, stolni tenis.

Borilački sportovi: judo, boks.

Planinarenje i pješačke ture.

Aktivnosti prilagođene studentima s zdravstvenim poteškoćama.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja ☐ seminari i radionice x vježbe x obrazovanje na daljinu x terenska nastava	x samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad x ostalo konzultacije					
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Obveze studenata obuhvaćaju redovito i aktivno sudjelovanje u odabranim oblicima nastave, te tranzitivno provjeravanje.							
1.8. Praćenje ²² rada studenata							
Pohađanje nastave	0,75	Aktivnost u nastavi	0,25	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Nema brojčanih ni opisnih ocjena. Studenti se usmeno obavještavaju o uspjehu izvođenja nastave Tjelesne i zdravstvene kulture.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
U dogovoru s nastavnikom.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov				Broj primjeraka		Broj studenata	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Anketiranjem studenata, te inicijalnim tranzitivnim i finalnim provjeravanjima antropoloških obilježja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti) ustanoviti kvalitetu i uspješnost kolegija Tjelesne i zdravstvene kulture.							

Opće informacije

Nositelj predmeta	Odsjek za filozofiju
Naziv predmeta	ZAVRŠNI RAD
Studijski program	Preddiplomski dvopredmetni studij filozofije

²² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Status predmeta	obvezatan	
Godina	3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Pripremiti studenta za izradu završnoga rada i izrada završnoga rada

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Poznavati i razlikovati različite metode i pristupe u filozofiji.
- Primjenjivati znanstvene metode istraživanja filozofije.
- Procijeniti vlastite interese i kompetencije potrebne za nastavak studija na višoj razini.
- Razlikovati tipične komponente i značajke različitih načina pisanja u različitim filozofskim tradicijama.
- Razlikovati vrste i osnovne strukture akademskih, stručnih i znanstvenih radova.
- Poznavati i poštovati normu hrvatskoga standardnoga jezika u akademskom diskursu.
- Samostalno oblikovati filozofske tekstove u različitim akademskim formama te usmeno izložiti stručne spoznaje i rezultate znanstveno-istraživačkog rada.
- Primijeniti akademske konvencije za citiranje, parafraziranje, referiranje, pisanje bibliografije i razviti kritički stav prema plagiranju.
- Služiti se stručnom literaturom na barem jednom stranom jeziku.
- Pridržavati se načela akademske čestitosti i etičkih normi istraživanja i objavljivanja.
- Služiti se temeljnim računalnim vještinama za akademske potrebe.
- Upravljati procesom učenja.

1.4. Sadržaj predmeta

Prema dogovoru s mentorom

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _konzultacije_____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Konzultacije, izrada rada

1.8. Praćenje²³ rada studenata

Pohađanje nastave	Aktivnost u nastavi	Seminarski rad	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	Usmeni ispit	Esej	Istraživanje	1,5
Projekt	Kontinuirana provjera znanja	Referat	Praktični rad	1,5
Portfolio				

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na

²³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Prema dogovoru

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Prema dogovoru

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Evaluacija uspješnosti završnih radova

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	A priori - klasični tekstovi	
Studijski program	Preddiplomski studij Filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	I - III	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studente s osnovnim teorijama apriorne spoznaje.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta za upis predmeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti mogu samostalno izložiti osnovne teorije apriorne spoznaje.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Kantov sintetički *a priori*; Kantova gledišta o sintetičkoj *a priori* prirodi matematike, geometrije i fundamentalnih principa fizike.

2. Millov radikalni empirizam, Millovo shvaćanje da istine logike i matematike predstavljaju samo generalizacije iz iskustva.

3. Fregeov platonizam; Fregeovo shvaćanje da istine logike i matematike opisuju vječne i nepromjenljive entitete koji postoje van vremena i prostora.

4. Pozitivistička jezička teorija *a priori*; Ayerovo i Hahnovo gledište da su logika i matematika u osnovi tautološke prirode i da ne doprinose činjeničnom znanju.

5. Kritika podjele na analitičko i sintetičko; Quineovi i Whiteovi argumenti kojima oni nastoje pokazati da podjela na sintetičko i analitičko nije održiva. Griceova i Strawsonova obrana iste podjele.

6. Kripke: Imenovanje i nužnost; Kritika stava da su samo pojmovne istine nužne i uvođenje ideje aposteriorne metafizičke nužnosti.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja	☐ samostalni zadaci					
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža					
	☐ vježbe	☐ laboratorij					
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad					
	☐ terenska nastava	☐ ostalo _____					
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu, izložiti seminarski rad te položiti završni ispit.							
1.8. Praćenje ²⁴ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Ocjenjuje se kvaliteta izloženog seminarskog rada te se boduje završni pismeni ispit.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
B. Berčić: <i>A priori</i> - klasični tekstovi							
Skripta s izvornim radovima dostupna u Biblioteci i Skriptarnici Fakulteta te u e-obliku.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
- Paul Moser (ur): <i>A Priori Knowledge</i> , Oxford University Press, 1987.							
- Paul Boghossian i Christopher Peacocke (ur): <i>New Essays on the a Priori</i> , Oxford University Press, 2002.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov				Broj primjeraka		Broj studenata	
B. Berčić: <i>A priori</i> - klasični tekstovi				Broj primjeraka je neograničen jer je skripta u elektronskom obliku.		25	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.							

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Neven Petrović
-------------------	-----------------------------

²⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Naziv predmeta	Analitički marksizam	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Glavni cilj ovog kolegija jest da se studenti upute u temeljne marksističke teze, budući da je ta ključna socijalna teorija u posljednja dva desetljeća zanemarena u našem obrazovnom sustavu, a želja da se o tome nešto može čuti u sklopu nastave višekratno je bila izražena. No, kako je već naznačeno u sadržaju kolegija, ne želi se tek ponoviti neka od klasičnih interpretacija Marxovog i Engelsovog rada, već se taj prikaz kani dati kroz najpoznatije suvremeno tumačenje marksizma koje u obzir uzima najnoviji razvoj društvenih znanosti i njegove teorije testira po njihovim mjerilima. Drugim riječima, plan je pružiti prikaz marksizma koji je maksimalno u skladu s najboljom znanošću našeg doba i zatim vidjeti u kojoj je mjeri i ta verzija izložena poteškoćama. Na taj bi način studenti dobili osnovna znanja o jednoj od ključnih filozofskih teorija i usput vidjeli može li se ona i dalje braniti i kako. Očekuje se da bi kolegij doprinio i izoštavanju kritičkog i analitičkog duha studenata.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:

- razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije;
- definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetišizma, alijenacije, povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.;
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima;
- identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta;
- kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta;
- samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo;
- argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.

1.4. Sadržaj predmeta

- 1) U uvodnom dijelu kolegija objašnjava se što je analitički marksizam i zbog čega je značajan, zatim se spominju glavne, velike teme marksističke filozofije te se izlaže kako su one, u glavnim crtama, izražene u Marxovim i Engelsovim programatskim i pristupačnijim tekstovima, kao što su npr. *Komunistički manifest* i *Nadnica, cijena i profit*. (6h)
- 2) Nakon toga prelazi se na izlaganje i suvremenu analizu konkretnih pitanja koja je marksizam uveo razvijajući svoju teoriju povijesti. To su npr: što su proizvodne snage, od čega se sastoji ekonomska struktura društva, što su proizvodni odnosi, što je baza a što nadgradnja društva i kakva je njihova međusobna veza, što je fetišizam, koja je logika razvoja povijesti, kako funkcionira kapitalizam, što je eksploatacija i slično. Pri tome se prvenstveno uzima u obzir proslavljena interpretacija G.A. Cohena, koji modernim analitičkim oruđima preispituje Marxove teze i pokušava procijeniti što od njih može proći kroz filtar tih suvremenih dostignuća (18h).
- 3) Iduća faza kolegija obuhvaća marksističke teme koje imaju moralnu, tj. vrijednosnu dimenziju, poput slijedećih: što je alijenacija, jesu li proleter i u kapitalizmu neslobodni i na koji način, u kojem je smislu komunizam superioran kapitalizmu, itd. Nastava se i u ovoj fazi većinom oslanja na rad G.A. Cohena, te još nekih njegovih kolega analitičkih marksista (2h).
- 4) Konačno, u posljednjoj se fazi kolegija pažnja posvećuje isključivo kritičkom razmatranju (neke od tih kritika bile bi dotaknute i u ranijem toku nastave, ali bi ih se sada detaljnije razrađivalo) iznesenih marksističkih ideja i vizija da bi se vidjelo zadovoljavaju li logičke i empirijske standarde koje moraju zadovoljiti sve ozbiljne teorije. Tu će oslonac biti na radovima nekolicine nemarksističkih autora (Conway, Hayek, Popper, Sesardić) koji se nalaze u preporučenoj literaturi. Od studenata se neće zahtijevalo da obavezno prođu kroz tu literaturu da ih se ne

preopteretiti, ali će im se na taj način ipak pružiti osnovne informacije o ključnim smjerovima kritike (4h).							
1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____			
1.6. Komentari	<p>U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Analitički marksizam</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.</p> <p>Nastava je prvenstveno u formi predavanja. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici fakulteta ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke» te u PDF formatu. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, trideset stranica teksta. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program ovog kolegija. Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, mnogo lakše može doći do pogodnih tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog te motivirati da se njime više služe.</p>						
1.7. Obveze studenata							
Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.							
1.8. Praćenje ²⁵ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenata na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem kolokvija, nakon polovice obrađenog gradiva, te aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit te, ukoliko ga prođu, i usmeni. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 1 ocjenski bod). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 65 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 35 bodova.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<p>1) G.A. Cohen, <i>Obrana Marxove teorije historije</i>, Zamak kulture, Vrnjačka banja, 1987, str. 23-158, 177-222 (182) ili G.A. Cohen, <i>Karl Marx's Theory of History: A Defence</i>, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2000, str. 28-248, 278-340, 364-388, 396-414 (328)</p> <p>2) Marx, K./Engels, F. <i>Manifest komunističke partije</i>, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 367-383 (17)</p> <p>3) Marx, K. «Nadnica, cijena i profit» u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, 821-839 (19)</p> <p>4) Marx, K. „Fetiški karakter robe i njegova tajna“, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 885-894 (10)</p> <p>5) Sesardić, N. „Prilog kritici marksističke utopije“, u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i>, SDH, Zagreb, 1991, str. 169-209 (41)</p>							

²⁵ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Ukupno: 269 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Buchanan, A. *Marx and Justice: The Radical Critique of Liberalism*, Methuen, London, 1982.
- Berger, P.L. *Kapitalistička revolucija*, Naprijed, Zagreb, 1995.
- Cohen, G.A. „Radnici i Riječ: ili zašto je Marx imao prava smatrati da ima pravo?“, *Praxis*, Vol. V, br. 4, 1968, str. 406-421 (16)
- Cohen, G.A. „Radna teorija vrijednosti i pojam eksploatacije“, *Marksizam u svetu*, br. 10, 1981, str. 143-263 (121)
- Cohen, G.A. *History, Labour, and Freedom*, Clarendon Press, Oxford, 1988.
- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 42-115 (74)
- Cohen, G.A. «Deeper into Bullshit», u Buss, S./Overton, L. (ur.) *Contours of Agency: Essays on Themes from Harry Frankfurt*, MIT Press, 2002, str. 321-339 (19)
- Cohen, G.A. *Socijalizam – zašto ne?*, Kružak, Zagreb, 2011.
- Cohen, G.A./Kymlicka, W. “Human Nature and Social Change in the Marxist Conception of History”, *Journal of Philosophy*, Vol. 85, No. 4, 1988, str. 171-191 (21)
- Cohen, J. „Review of G.A. Cohen's *Karl Marx's Theory of History*“, *Journal of Philosophy*, Vol. 79, No. 5, str. 253-273 (21)
- Cohen, M./Nagel, T./Scanlon, T. (ur.) *Marx, Justice, and History*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 1980.
- Conway, D. *A Farewell to Marx*, Penguin, Harmondsworth, 1987.
- Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979.
- Elster, J. *Making Sense of Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1985.
- Elster, J. *An Introduction to Karl Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1986.
- Geras, N. „The Controversy about Marx and Justice“, u Callinicos, A. (ur.) *Marxist Theory*, Oxford University Press, 1989.
- Gligorov, V. (ur.) *Kritika kolektivizma*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 15-53, 121-248 (167)
- Gray, J. „Marxian Freedom, Individual Liberty, and the End of Alienation“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 3, No. 2, 1986, str. 160-187 (28)
- Gray, J. „Against Cohen on Proletarian Unfreedom“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 6, No. 1, 1988, str. 77-112 (36)
- Habermas, J. «Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma», u Habermas, J. *Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985, str. 130-178 (49)
- Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, Kružak, Zagreb, 2001.
- Honderich, T. „Against Theological Historical Materialism“, *Inquiry*, Vol. 25, 1982, str. 451-469 (19)
- Kolakowski, L. *Glavni tokovi marksizma I*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Korsch, K. *Karl Marx*, Nolit, Beograd, 1982.
- Lewine, A./Wright, E. „Rationality and Class Struggle“, *New Left Review*, No. 123, 1980, str. 51-56 (6)
- Lukes, S. *Marxism and Morality*, Oxford University Press, Oxford, 1985.
- Lukes, S. “Can a Marxist Believe in Human Rights?”, u Lukes, S. *Moral Conflict and Politics*, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16)
- Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, 1957.
- Mises, L. Von, *Marxism Unmasked: From Delusion to Destruction*, Foundation for Economic Education, New York, 2006.
- Narveson, J. „Marxism: Hollow at the Core“, u Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002, str. 35-47 (13)
- Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 305-358 (54)
- Parkin, F. *Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique*, Tavistock, London, 1971.
- Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji II*, Kružak, Zagreb, 2003, str. 80-198 (119)
- Petrović, G. *Filozofija i marksizam*, Naprijed, Zagreb, 1976, str. 11-151 (140)
- Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge, MA, 2007, str. 319-372 (54)
- Roemer, J. *A General Theory of Exploitation and Class*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1982.
- Roemer, J. (ur.) *Analytical Marxism*, Cambridge University Press, 1986.
- Singer, P. *Marx*, Oxford University Press, Oxford, 1980.
- Sweezy, P.M. *Teorija kapitalističkog razvitka*, Naprijed, Zagreb, 1959.
- Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. *The Marxian Revolutionary Idea*, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21)
- Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 370-391 (22)
- Weber, M. *Protestantska etika i duh kapitalizma*, Veselin Masleša/Svjetlost, Sarajevo, 1989.
- Wolff, J. *Why Read Marx Today?*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
- Wood, A.W. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
- Wood, A.W. *Karl Marx (Arguments of the Philosophers)*, Routledge, London, 2004.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu		
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
G.A. Cohen, <i>Obrana Marxove teorije istorije</i> , Zamak kulture, Vrnjačka banja, 1987.	5, tekst je dostupan i u PDF formatu te kao fotokopija	15
Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i> , Stvarnost, Zagreb, 1979.	6	15
Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i> , SDH, Zagreb, 1991.	5	15
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa (u organizaciji nastavnika) u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome koliko su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškimi ili nezanimljivim mijenja nekim drugim. Nadalje, dio nastave već je snimljen i stavljen na Internet, čime svi zainteresirani mogu vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik lakše uviđa svoje eventualne pogreške. Osim navedenog, praćenje kvalitete ide i kroz samoevaluaciju koju provodi nastavnik, kroz praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva, te evaluaciju na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	
Naziv predmeta	Antička filozofija duha	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
(1) Upoznavanje studenata s osnovnim načinima razumijevanja duha i mentalnih pojava koji su se pojavili u klasičnom i helenističkom razdoblju antičke filozofije. (2) Uočavanje antičkog podrijetla modernih teorija iz područja filozofije duha. (3) Razvijanje samostalnog, kritičkog i jasnog mišljenja te njegova pismenog i usmenog izražavanja.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa: - moći opisati i objasniti osnovne načine razumijevanja duha i mentalnih pojava koji su se pojavili u klasičnom i helenističkom razdoblju antičke filozofije - uočiti i opisati veze antičkog i modernog pristupa dotičnim filozofskim problemima - razviti vještine čitanja, razumijevanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova - razviti vještine samostalnog, kritičkog i jasnog prosuđivanja, te analiziranja stavova pojedinih filozofa
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
(1) Platon: (a) Dualistička pozicija u Fedonu; (b) učenje o dijelovima duše u Državi. (2) Aristotel: (a) Aristotelova psihologija i metafizika; (b) duša kao forma; odnos prema dualizmu i

funkcionalizmu; (c) Aristotel o problemu percepcije; (d) problem uma
 (3) Epikur: (a) epikurovski atomizam i objašnjenje psihofizičkog odnosa; (b) epikurovsko objašnjenje percepcije.
 (4) Stoici: (a) opće stoičko stajalište: odnos duše prema ostalim vrstama tijela; (b) teorija percepcije; (c) psihologija djelovanja; (d) emocije i racionalnost.
 (5) Antička i moderna filozofija duha

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo _konzultacije_____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- (1) Redovito pohađanje nastave i čitanje propisane literature.
 (2) Aktivno sudjelovanje u radu.
 (3) Sastavljanje dvaju kratkih (3-4 str. odn. 1000-1200 riječi) sastavaka na zadanu temu.
 (4) Sastavljanje jednog duljeg (15-20 str. odn. 4500-6000 riječi) sastavka na temu po vlastitom izboru.

1.8. Praćenje²⁶ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,8	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Platon, Fedon, preveo K. Rac, Zagreb, 1996. (Preporučuje se i engleski prijevod; usp. dolje, b.1.) (Spis se citira navođenjem paginacije na margini.)
- Platon, Država, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 1977. (i druga izdanja).
- Aristotel, O duši, preveo F. Grgić. (Rukopis.)
- Aristotel, O duši / Nagovor na filozofiju, prev. M. Sironić i D. Novaković, Zagreb, 1996.
- Lukrecije, O prirodi, prev. M. Tepeš, Zagreb, 1938.
- Epikur, Pismo Herodotu, u Diogen Laertije, Životi i mišljenja istaknutih filozofa, prev. A. Vilhar, Beograd, 1985, str. 343–359.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Plato, Phaedo, translated with notes by D. Gallop, Oxford, 1975.
- Shield, C. "Aristotle's Psychology", Stanford Encyclopedia of Philosophy, <http://plato.stanford.edu/entries/aristotle-psychology/>
- Annas, J., "Epikurovska psihologija", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici, Zagreb, 2005, str. 91–108.
- Graver, M. (ur.), Cicero on the Emotions: Tusculan Disputations 3 and 4, Chicago, 2002.
- Lorenz, H., "Ancient Theories of Soul", Stanford Encyclopedia of Philosophy, <http://plato.stanford.edu/entries/ancient-soul/>

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

²⁶ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	
Naziv predmeta	Antički skepticizam	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA		
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>		
(1) Upoznavanje studenata sa skeptičkim tendencijama u antičkoj filozofiji koje su se pojavile u razdoblju nakon 3. st. pr. N. e. (2) Razumijevanje uloge i važnosti tih tendencija za razvoj antičke i kasnije filozofije. (3) Uočavanje antičkog podrijetla modernih skeptičkih argumenata. (4) Razvijanje samostalnog, kritičkog i jasnog mišljenja te njegova pismenog i usmenog izražavanja		
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>		
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>		
Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa: - moći opisati i objasniti skeptičke tendencije koje su se razvile u razdoblju nakon 3. st. pr. n. e. - moći analizirati i usporediti ulogu i značaj tih tendencija za razvoj antičke i kasnije filozofije - razviti vještine čitanja, razumijevanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova - moći opisati odnos i veze između antičkog skepticizma i modernog pristupa skeptičkim argumentima - razviti vještine samostalnog, kritičkog i jasnog prosuđivanja, te analiziranja stavova pojedinih filozofa		
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>		
(1) Rani pironizam: Piron i Timon (2) Pironizam Seksta Empirika: (a) opća pozicija; (b) Enezidemovi modusi; (c) Agripini modusi; (d) Skeptička kritika etike. (3) Praktični ciljevi pironizma (4) Akademijski skepticizam: Arkesilaj i Karnead: (a) podrijetlo akademijskog skepticizma; (b) stoička epistemologija i akademijska kritika; (c) Arkesilaj i Karnead o praktičnim kriterijima (5) Antički i moderni skepticizam		
<i>1.5. Vrste izvođenja nastave</i>	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij

		☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad				
		☐ terenska nastava	☒ ostalo ___ konzultacije _____				
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
(1) Redovito pohađanje nastave i čitanje propisane literature.							
(2) Aktivno sudjelovanje u radu.							
(3) Sastavljanje dvaju kratkih (3-4 str. Odn. 1000-1200 riječi) sastavaka na zadanu temu.							
(4) Sastavljanje jednog duljeg (15-20 str. Odn. 4500-6000 riječi) sastavka na temu po vlastitom izboru.							
1.8. Praćenje ²⁷ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,8	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Sekt Empirik, Obrisi pironizma, priredio i preveo F. Grgić, Zagreb, 2008.							
Diogen Laertije, Životi i mišljenja istaknutih filozofa, prev. A. Vilhar, Beograd, 1979, 31985.							
Long, A. A. i D. Sedley (ur.), The Hellenistic Philosophers, 2 sv., Cambridge, 1987.							
Charles Brittain (ed.), Cicero: on Academic Scepticism, Indianapolis, 2006.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Burnyeat, M., "Može li skeptik živjeti svoj skepticizam?", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici, Zagreb, 2005.							
Frede, M., "Skeptikova vjerovanja", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici, Zagreb, 2005.							
Hankinson, R. J., The Sceptics, London, 1995.							
Striker, G., "Skeptičke strategije", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici, Zagreb, 2005.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata			
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.							

²⁷ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija	
Naziv predmeta	Bioetika i žensko pitanje	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- stjecanje relevantnih spoznaja iz domene rodni studija i bioetike te uočavanje interdisciplinarnar naravi tematike: etičke, epistemološke i filozofsko-političke
- stjecanje sposobnosti kritičkog mišljenja te razvijanje osjetljivosti i svijesti o etičkim problemima i dilemama žena kroz povijest, a posebice u suvremenom društvu vezano uz problem reproduktivne autonomije
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticanjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za opis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne pojmove rodni studija: rod, spol, esencijalizam, socijalni konstruktivizam
- objasniti temeljne pojmove bioetike vezane uz problem reproduktivne autonomije
- objasniti pojam feminizma (kontinentalna i analitička tradicija)
- objasniti i usporediti temeljne teorije feminističke epistemologije
- objasniti različite teorije i ljudskoj seksualnosti
- objasniti u čemu se sastoji dihotomija privatno – javno
- opisati, objasniti razlike i usporediti različita stajališta o pobačaju, kontracepciji, medicinski potpomognutom začecu, surogatnom majčinstvu i dr.
- analizirati razloge spolne diskriminacije (kroz povijest i danas)
- usprediti razloge za i protiv programa afirmativne akcije

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvod u bioetiku

- pregled temeljnih etičkih pozicija: pristup temeljen na prirodnom zakonu, Kantovska etika, tradicija društvenog ugovora, egoizam, suvremena deontologija, etika *prima facie* dužnosti, konsekvencijalizam, etika vrlina, itd.
- povijesni uvod u bioetiku: što je bioetika, bioetika i medicinska etika – podrijetlo terminologije
- bioetička pitanja: opećenita pitanja o životu i smrti; posebna pitanja: pobačaj, medicinski potpomognuto začecu, kontracepcija, genetski inženjering, kloniranje, eutanazija itd.)

2. Pobačaj

- status fetusa: pitanje osobnosti, genetička i moralna ljudskost, potencijalnost fetusa, liberalni vs. konzervativni stav o pobačaju, itd
- sukob prava majke i fetusa: utemeljanje prava na pobačaj, moralne obaveze prema nerođenima, ustavno zakonodavstvo o pobačaju, pitanje odgovornosti za trudnoću i pravo na pobačaj, itd.

3. Kontracepcija i populacijska politika

- religijsko (kršćanstvo i Novi prijedlog) vs. liberalno stajalište; argument prorodnog zakona; namjera i spolni odnosi
  - pobačaj i kontracepcija; kontracepcija i AIDS
  - moralni status eugenike
  - populacijska kontrola: religijsko vs. feminističko stajalište; demografska tranzicija i optimalna populacijska politika
4. Medicinski potpomognuto začeće
- suvremene medicinske tehnologije (različite tehnike umjetne oplodnje);
  - etičke i pravne dileme vezane uz *in vitro* oplodnju
  - etičke i pravne dileme vezane uz surogatno majčinstvo
  - liječnički potpomognuto začeće i autonomija žene; prava i interesi žena u kontekstu liječnički potpomognutih začeća
5. Eksperimentiranje i znanstvena istraživanja na embrijima
- zakonska regulativa o eksperimentiranju na embrijima
  - pojam i razvoj embrija; znanstveni podaci: fertilizacija, segmentacija i dr.
  - moralni status embrija; argument potencijalnosti; biološki proces i moralni događaji
  - subjekt istraživanja; kontrola zajednice nad istraživanjima na embrijima
6. Prenatalna diagnostika, odabir spola i kloniranje
- post-konceptualna narav prenatalnog dijagnosticiranja: pregled i diagnostika, procedure zdravstvene njege i autonomija pacijenta; stvarni i manipulirani izbori; cijena i dobrobit prenatalne dijagnostike, prenatalna dijagnostika i majčinska tjeskoba
  - etičke dileme vezane za odabir spola djeteta i kloniranje: tehnike kloniranja, povijest eugenike (Kina, Njemačka, Švedska i dr.)
7. Bioetika i žensko pitanje
- medicinska njega i žensko pitanje: nejednakoost i diskriminacija u profesijama vezanim uz medicinsku njegu; pitanja vezana uz medicinsku njegu i podređenost žena
  - bioetika i feminizam: feministička etika; bioetička samo-refleksija, etička evaluacija bioetičkih praksi i pretpostavki; bioetika i marginalizirane skupine
8. Etika njege, sestrinska etika
- etika njege: njega kao etička perspektiva, «glas» njege protiv «glasa» pravde;
  - sestrinska etika: povijest sestrinstva; sestrinski kodeks i feminizam; sestre kao pacijentovi zagovornici
9. Ženski (rodni) studiji
- što su ženski (rodni) studiji; temeljni pojmovi: spol i rod, rodni identitet, esencijalizam, dualizam i konstruktivizam
  - epistemologija i rod; filozofija prava i politike o pojmu roda
  - etika- dvije ili jedna, muška i ženska etika, muška i ženska priroda, muške i ženske vrline; različitost moralnog promišljanja - koncepcija «različitih glasova»
  - povijest esencijalizma: Platon, Aristotle, J.J. Rousseau; G.W. Hegel; J. Bentham, F., Nietzsche; S. Freud, L. Kohlberg vs. J.S. Mill, M. Wallstonecraft; S. de Beauvoir; H.Arendt; C. Gilligan i dr.
  - javno i privatno – univerzalna i partikularna perspektiva; objektivnost i subjektivnost; država i civilno društvo; liberalna vs. participatorna demokracija
  - feminističke teorije – od radikalnog do umjerenog feminizma (francuski feminizam, M. Daly, S. Griffin, M.O'Brien, J.B. Miller, J. Butler, itd.)
10. Spolne uloge i spolna jednakost
- načelo jednakosti i legitimnost spolnih uloga
  - pojmovi muškosti i ženskosti; prirodne različitosti i nejednaki tretman
  - «neizbježnost» patrijahata, argument iz prirodnih funkcija
  - interesi društva i spolne uloge; sloboda i spolne uloge
  - solucija androgenosti
11. Diskriminacija i obrnuta diskriminacija
- primarna i sekundarna diskriminacija, otvorena i prikrivena diskriminacija
  - programi afirmativne akcije; «slaba» i «jaka» afirmativna akcija

<ul style="list-style-type: none"> - argumentacija za i protiv preferencijalnog tretmana žena: kompenzacijsko i utilitarističko opravdanje afirmativne akcije; opravdanost diskriminacije muškaraca; ustavnost obrnute diskriminacije 							
<p>12. <u>Seksualni moral</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - teorije o seksulanom moralu (konvencionalistička teorija, liberalna teorija, seks i ljubav, seks kao jezik, itd); seksualne perverzije - homoseksulanost, preljub, prostitucija - pornografija, spolno uznemiravanje 							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☒ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo: konzultacije		
1.6. Komentari		Komentari: Nastojat će se na metodički kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, sluzenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.					
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.							
1.8. Praćenje ²⁸ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> • Baccarini, E., i Prijic - Samaržija, S. (ur.), Praktična etika, Zagreb, Biblioteka Filozofska istraživanja, 2007. • Čačinović, Nadežda., (ur.) Žene i filozofija, Zagreb, Centar za ženske studije, 2007. • Prijic, Snježana (ur.), Pobačaj – za i protiv, Rijeka, HKD, 1995. 							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> • Wollstonecraft, M., Obrana ženskih prava, Zagreb, Ženska infoteka, 1999. • Šimonović, S., Medicinski potpomogunuto začćeće, Pravo i etika, Zagreb, Organizator, 1997. Mill, J.St, Podređenost žena, Jesenski-Turk, Zagreb, 2000. • Pateman, C., Spolni ugovor, Zagreb, Ženska infoteka, 2000. <p style="text-align: center;">***</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baccarini, E., Bioetica: Analisi Filosofiche Liberali, Torino, Trauben, 2002. • Kuhse, H., Singer, P., Buckle, S., Dawson, K. Kasimba, P. (ur.), Embryo Experimentation, Cambridge University Press, 1990. • Kuhse H., Singer, P., (ur.), A Companion to Bioethics, London, Blackwell Publishers, 1998. • Okin, Susan M., «Thinking like a women», u D. Rhode (ur.), Theoretical Perspectives on Sexual Difference, Yale University Press, 1990. • T.A. Mappes i J.S. Zembaty (ur.), Social Ethics: Morality and Social Policy, New York, McGraw-Hill Publishing Company, 1987. (poglavlja 1, 2, 4,5 i 6) • Primoratz, Igor, Ethics and Sex, Routledge, London, 1999. 							

²⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- *Beauchamp, T.L., Childess, J., Principles of Bioethics, Oxford, Oxford University Press, 1994 (četvrto izdanje)*
- *Kitcher, P., The Lives to Come: The Genetic Revolution and Human Possibilities, Touchstone, 1996.*
- *Cohen- Almagor, R., Medical Ethics at the Dawn of 21th Century, New York Academy of Science, 2000.*
- *Brody, B., Life and Death Decision Making, Oxford, Oxford Univerity Press, 1988.*
- *Nussbaum, M.C., Sunstein, C.R. (ur.), Clones and Clones: Facts and Fantasies about Human Cloning, W.W. Norton, 1998.*
- *Daniels, N., Sabin, J., Settings Limits Fairly, Oxford University Press Inc. USA, 2002.*
- *Harris, J., (ur.), Bioethics, Oxford University Press, 2001.*
- *Nussbaum, Martha C., Sex and Social Justice, Oxford University Press, Oxford, 1999.*
- *Baier, Annette C., Moral Prejudice, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1994.*
- *Fausto-Sterling, Anne, Myths of Gender, Basic Books, New York, 1985*
- *Kymlicka, W. «Feminism», u W. Kimlicka, Contemporary Political Philosophy, Oxford University Press, 1990*
- *Freidman, Merilyn, What Are Friends For? Feminst Perspective on Personal Relationships and Moral Theory, Cornell University Press, Ithaca, 1993.*
- *Gilligan, Carol, In a Different Voice, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1982.*
- *Harding, Sandra, The Science Questions in Feminsim, Milton Keynes: Open Universoty Pres, 1986.*
- *MacKinnon, Chatharine, Feminsm Unmodified, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1987*
- *Nussbaum, Martha i Glover, Johnatan, (ur.) Women, Culture, and Development, Claredon Press, Oxford, 1995.*
- *Nussbaum, Martha C., Cultivating Humanity, Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1997.*
- *Okin, Susan.M., Justice, Gender and the Family, Basic Books, New York, 1989*
- *Okin, Susan M. (ur.). Is Multiculturalism Bad for Women, Princeton University Press, Princeton, 1997.*
- *O'Neil, Onora, Acting on Principle, Columbia University Press, New York, 1975*
- *on Reason and Objectivity*
- *Sen, Amartya, "More than 100 Million Women are Missing", New York Review of Books, 1990.*
- *Prijić-Samaržija Snježana, «A Defense of Weak Affirmative Action», Acta Analytika 27, 2001.*

(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini
Naziv predmeta	Bioetika
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije
Status predmeta	izborni
Godina	1-3 god. dipl. studija

Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili bioetikom. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni bioetici.

1.2. Uvjeti za opis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta;
- uspoređivati razne ponuđene teorije;
- posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja

1.4. Sadržaj predmeta

☐ Metodologija istraživanja u bioetici

Prikazati će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u bioetici. Prije svega, prikazati će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije, principlizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se primjenju u posebnim situacijama, i kazuistike i partikularizma, koji izražavaju sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike

☐ Pobačaj i liječnički potpomognuto začeće

Raspraviti će se i analizirati ključne pozicije u području pobačaja, to jest ona svetosti života, utilitaristička (kvaliteta života) i liberalna. Analizirati će se spoznajne činjenice o embriju, kako bi se vidjelo mogu li te činjenice voditi do jasnih i nepobitnih moralnih sudova o pobačaju. Primjeniti će se spoznaje o statusu embrija i u području liječnički potpomognutog začeća. Vršiti će se komparativna analiza moralnog statusa embrija i majčinog prava na autonomiju s obzirom na pobačaj i liječnički potpomognuto začeće. Proučavati će se posljedice za obitelj i dijete s obzirom na mogućnost primjene liječnički potpomognutog začeća. U sklopu ove tematske cjeline, raspraviti će se i o definiranju moralne osobe općenito, kao i o razlikovanju moralnog statusa ljudskih bića i ostalih životinja.

☐ Eutanazija i liječnički potpomognuto samoubojstvo

Razlikovati će se pojmovi aktivne eutanazije, pasivne eutanazije i prekida terapije; dobrovoljne i nedobrovoljne eutanazije; eutanazije i liječnički potpomognutog samoubojstva; teorije dvostruke posljedice. Ponuditi će se analiza ustanovljavanja moralnih razlika s obzirom na razlike u skladu s navedenim pojmovima. Proučavati će se empirijski rezultati s obzirom na iskustva zemalja koje su dekriminalizirale liječnički potpomognuto samoubojstvo i eutanaziju. Analizirati će se moguće posljedice za liječničku profesiju i poziciju pacijenta s obzirom na moguće dopuštenje eutanazije i liječnički potpomognutog samoubojstva.

☐ Genetika

Prikazati će se, u obliku općeg okvira, rezultati projekta "Ljudski genom". Proučavati će se društvene posljedice i posljedice sa stajališta individualnih ljudskih prava mogućnosti primjene genetskog screeninga, genetske selekcije i genetskog napretka pojedinaca. Raspravljati će se o vezi ekologije i genetike. Proučavati će se mogući problemi vezani uz kloniranje (u terapijskoj i reproduktivnoj verziji), prije svega sa stajališta prava pojedinca, ugrožavanja embrija u ranoj

embrionalnoj fazi, evolutivno poželjnog genetskog razlikovanja

☒ Etika presađivanja organa

Raspravljati će se o različitim problemima presađivanja dijelova ljudskog tijela: kada se smatra da je moguće ljudsko tijelo podvrgnuti preuzimanju dijelova tijela, s obzirom na kraj život; tko donosi odluku o doniranju; presađivanje organa i distributivna pravda; etička pitanja prodaje organa

☒ Prava životinja

Analizirati će se pitanje prava životinja prije svega s aspekta usporedbe glavnih paradigmi, a to su racionalistička paradigma (koja prava određuje prije svega s obzirom na sposobnost raspolaganja visoko razvijenih umnjih sposobnosti, pa se stoga postavlja jako restriktivno) i utilitaristička (koja naglasak daje sposobnosti da se osjeća zadovoljstvo ili patnja). Koristit će se i doprinosi evolucionističke etike. Posebno pitanje koje će biti kontekstualno važno jest pitanje korištenja životinja za eksperimentiranje

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.

1.7. Obveze studenata

Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.

1.8. Praćenje²⁹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 3) Baccarini, E.: In a Better World? Public Reason and Bioethics, Filozofski fakultet u Rijeci, Rijeka
 4) Singer, P., 2003: Praktična etika, KruZak, Zagreb

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

10. M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), Physician-Assisted Suicide, London, Routledge, 1998.
 11. J. Harris, Wonderwoman and Superman, Oxford, Oxford University Press, 1993.
 12. R. Dworkin, Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom, New York, Alfred A. Knopf, 1993
 13. J. Lindemann Nelson, H. Lindemann Nelson (ur.), Meaning and Medicine, London, Routledge, 1999, str. 121-210.
 14. M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning, New York, Norton and Company, 1998

²⁹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

15. S. Prijic (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Rijeka, HKD, 1995.
 16. J. Rachels, Created from Animals, Oxford, Oxford University Press, 1990.
 17. P. Singer et al. (ur.), Embryo Experimentation, Cambridge, Cambridge University Press, 1990
 18. P. Singer, Oslobođenje životinja, Zagreb, IBIS grafika, 1998.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1) <i>Baccarini, E.: In a Better World? Public Reason and Bioethics, Filozofski fakultet u Rijeci, Rijeka</i>	Dostupno na internetu otvorenim pristupom	20
2) <i>Singer, P, 2003: Praktična etika, Kružak, Zagreb</i>	8	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Demokracija, Internet, lažne vijesti	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	I., III., V.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	21+0+9

2. OPIS PREDMETA

1.14. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju, razumiju i analiziraju temeljne pojmove i spoznaje iz predmeta Država, Internet, lažne vijesti.

1.15. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.16. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Definirati glavne filozofske koncepcije demokracije, te relevantne termine unutar demokratske teorije, s obzirom na znanje i kompetencije sudionika u demokratskom procesu (proceduralistička demokracija, epistemička demokracija, demokracija utemeljena kvalificiranim opravdanjem javnih odluka...)
- Razlikovati vrijednosti i temeljne ideale različitih teorija demokracije s obzirom na znanje i kompetencije sudionika u demokratskom procesu
- Prepoznati elemente različitih teorija demokracije u suvremenim demokratskim uređenjima, s obzirom na utjecaj interneta i lažnih vijesti
- Izdvojiti glavne uloge stručnjaka u demokratskom odlučivanju, kao odgovor na utjecaj lažnih vijesti

<ul style="list-style-type: none"> - Usporediti populistička pozicioniranja s obzirom na utjecaj interneta i širenje lažnih vijesti - Argumentirano kritizirati i evaluirati razne oblike prihvaćanja nekompetencije u procesu donošenja javnih odluka 							
1.17. <i>Sadržaj predmeta</i>							
<ul style="list-style-type: none"> - Uvod u demokratsku teoriju - Proceduralističko shvaćanje demokracije - Epistemičko shvaćanje demokracije - Deliberativna demokracija - Demokracija utemeljena primjerenim javnim opravdanjem odluka - Populistički pokreti - Utjecaj interneta i lažnih vijesti na demokratske procese - Epistokratski odgovor - Ravnoteža jednakosti i kompetencije 							
1.18. <i>Vrste izvodenja nastave</i>		☒ predavanja		☐ samostalni zadaci		☐ multimedija i mreža	
		☒ seminari i radionice		☐ laboratorij		☐ mentorski rad	
		☐ vježbe		☐ ostalo _____			
		☒ obrazovanje na daljinu					
		☐ terenska nastava					
1.19. <i>Komentari</i>							
1.20. <i>Obveze studenata</i>							
Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i aktivnosti na nastavi. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.							
1.21. <i>Praćenje³⁰ rada studenata</i>							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,9	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.22. <i>Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu</i>							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (60 za kolokvij i 10 za aktivnosti na nastavi), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
1.23. <i>Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>							
1. Rawls, J., 1993: O liberalizmu i pravednosti, Hrvatski kulturni dom, Rijeka.							
2. Grbeša, M. i Šalaj, B., 2018: Dobar, loš ili zao? Populizam u Hrvatskoj, TIM press, Zagreb							
3. power point prezentacije							
1.24. <i>Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>							
1. I. Cerovac, Epistemic Democracy and Political Legitimacy, Cham, Palgrave MacMillan, 2020.							
2. B. Constant, Načela politike i drugi spisi, Zagreb, Politička kultura, 1993.							
3. D. Copp, J. Hampton, J.E. Roehmer (ur.), The Idea of Democracy, Cambridge, Cambridge University Press, 1993.							
4. A.de Tocqueville, O demokraciji u Americi, Zagreb, Informator, 1995.							
5. J.S. Mill, J.S., Razmatranja o predstavničkoj vladavini, Zagreb, Informator, 1989.							

³⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

6. S. Nadler i L. Shapiro, *When Bad Thinking Happens to Good People*, Princeton, Princeton University Press, 2021.
7. J. Rawls, *Politički liberalizam*, Zagreb, KruZak, 2000.
8. J. Rawls, *Justice as Fairness. A Restatement*, Cambridge, Harvard University Press, 2001.

1.25. *Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu*

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Dobar, loš ili zao? Populizam u Hrvatskoj	1 (naručiti će se još 2)	15
O liberalizmu i pravdnosti	3	15

1.26. *Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija*

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Demokratska teorija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili demokratskom teorijom. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni spomenutim tematikama.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Nakon položenog ispita studenti će moći:
- opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta;
  - uspoređivati razne ponuđene teorije;
  - posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu

problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja

1.4. Sadržaj predmeta

Predmet ima dva glavna dijela: u prvom se izlažu osnovne filozofske koncepcije demokracije (teme od 1 do 6), a u drugom se pažnja obraća nekim problemima i opasnostima kojima je izložen svaki demokratski poredak (teme od 7 do 11). Svakoj temi – osim zadnje – posvećuje se tjedan dana, a obrađuju se ovim redom:

1. uvod u demokratsku teoriju i njene problema (Barry) – daje se uvod u većinu problema koji se raspravljaju u okviru programa;
  2. klasične koncepcije demokracije 1 (teorija opće volje, Rousseau) – raspravlja se o ideji da je demokratsko odlučivanje biti utemeljeno na nepristranom razmatranju javnih interesa, bez miješanja privatnih interesa (razlikovanje državljanin-građanin);
  3. klasične koncepcije demokracije 2 (utilitarizam, Mill) – demokracija kao zbrajanje privatnih, sebičnih interesa pri čemu pobjeđuju oni koji su najbrojniji;
  4. klasične koncepcije demokracije 3 (liberalizam, Constant) – demokracija kao najbezbolnija metoda za kontrolu i smjenu vlasti, koja se vidi kao nužno zlo dok je istinski cilj u što kvalitetnijem privatnom životu;
  5. kompetitivna teorija demokracije (Downs) – politika kao posebna vrsta tržišta, u kojoj političari nude usluge, a građani ih «kupuju» glasovima; razne strategije racionalnog odabira najboljeg ponuđača, kao i učinkovitog načina sastavljanja dobitničke političke platforme;
  6. demokracija kao nesavršena konkurencija (Schumpeter) - kritika idealističkih modela demokracije koji se pozivaju na racionalni i optimalni izbor glasača; teorija političkih elita;
  7. teorija društvenog odlučivanja (Brennan i Lomasky) – o tome jesu li izlasci na izbore racionalni ili ne, s obzirom na to da je mogući utjecaj svakog od glasača na konačni rezultat praktički zanemariv;
  8. teorija javnog odlučivanja (Gwartney i Wagner) – o tome kako funkcioniranje demokratskog sustava omogućuje korupciju i zadovoljavanje snažnih, posebnih interesa, te kako se protiv toga boriti;
  9. demokracija kao kolektivna rasprava i odlučivanje (Cohen) – je li moguće izbjeći da demokracija bude nešto više od borbe sukobljenih, sebičnih interesa;
  10. demokratska jednakost i vladavina većine (Beitz) – može li sve većini dopustiti da čini što želi; problem totalitarne demokracije;
- demokracija i konstitucionalizam 1 i 2 (Waldron i Dworkin) – treba li demokratsko odlučivanje biti ograničeno ustavom, treba li moguće permanentne manjine zaštititi ustavnim odredbama?

1.5. Vrste izvođenja nastave

predavanja

seminari i radionice

vježbe

obrazovanje na daljinu

terenska nastava

samostalni zadaci

multimedija i mreža

laboratorij

mentorski rad

ostalo _____

1.6. Komentari

U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.

1.7. Obveze studenata

Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.

1.8. Praćenje³¹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

³¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 5) Dunn, J., 2019: Setting the People Free, Princeton University Press, Princeton.
6) Mill, J.S., 1989: Razmatranja o predstavničkoj vladavini, Informator, Zagreb.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

19. B.A. Ackerman, Social Justice in the Liberal State, New Haven, Yale University Press, 1980.
20. B. Constant, Načela politike i drugi spisi, Zagreb, Politička kultura, 1993.
21. D. Copp, J. Hampton, J.E. Roehmer (ur.), The Idea of Democracy, Cambridge, Cambridge University Press, 1993.
22. de Tocqueville, O demokraciji u Americi, Zagreb, Informator, 1995.
23. J. Rawls, A Theory of Justice, Cambridge, Harvard University Press, 1971.
24. J. Rawls, Politički liberalizam, Zagreb, KruZak, 2000.
25. J. Rawls, Justice as Fairness. A Restatement, Cambridge, Harvard University Press, 2001.
26. M.J. Sandel, Democracy's Discontent, Cambridge, Harvard University Press, 1996.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

	Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1)	Dunn, J., 2019: Setting the People Free, Princeton University Press, Princeton.	1	20
2)	Mill, J.S., 1989: Razmatranja o predstavničkoj vladavini, Informator, Zagreb.	0 Tekst je dostupan na internetu na engleskom jeziku, u otvorenom pristupu	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana prijić Samaržija dr. sc. Kristina Lekić Barunčić – the course instructor	
Naziv predmeta	Cognition and neurodiversity	
Studijski program	Undergraduate study of philosophy / Communis	
Status predmeta	elective	
Godina	2022/2023	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

3. OPIS PREDMETA

1.27.	<i>Ciljevi predmeta</i>			
<p>The aim of the course is to acquaint students with different cognitive processes analyzed in the light of recent research results of cognitive neuroscience. Primary emphasis is placed on the sources and mechanisms of cognition in neurologically diverse individuals and, specifically, individuals with autism spectrum disorders.</p>				
1.28.	<i>Očekivani ishodi učenja za predmet</i>			
<p>The student will be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● explain the basic concepts of the theory of cognition, describe and compare different sources of cognition ● explain the concept of neurodiversity and describe the basic diagnostic criteria for autism spectrum disorders; ● explain and compare the processes of visual perception in neurodiverse and neurotypical groups; ● describe the basic determinants of the epistemology of testimony and the epistemology of emotions; ● explain the theory of mind and hyper-systematic theory of autism; analyze and interpret texts and participate in discussionst 				
1.29.	<i>Sadržaj predmeta/ COURSE CONTENT</i>			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Introduction to basic concepts from the theory of cognition, with special emphasis on the sources of cognition. 2. Introduction to the basics of cognitive neuroscience. 3. Introduction to the neurodiversity movement and the main diagnostic criteria for autism spectrum disorders. 4. Analysis of the epistemology of autism. 5. Consideration of cognitive abilities and mechanisms of cognition of neurodiverse persons with emphasis on recent research in cognitive neuroscience: perception, memory, observation, inference, consciousness, testimony. 6. Conceptual elaboration of epistemic injustices and analysis of cases of epistemic injustice towards different persons. 7. Social brain analysis in neurotypical individuals. 8. Analysis of the theory of mind and neurodiverse self: the possibility of understanding oneself and others. 9. Introduction to the functions of emotions in the process of cognition, with the analysis of emotional deficits in people with autism. 10. Analysis of epistemic diversity and neurodiverse cognitive style. 				
1.30.	<table border="0"> <tr> <td data-bbox="443 1877 1002 2056"> <i>Vrste izvođenja nastave</i> </td> <td data-bbox="1002 1877 1466 2056"> ☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava </td> <td data-bbox="1002 1877 1466 2056"> ☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____ </td> </tr> </table>	<i>Vrste izvođenja nastave</i>	☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
<i>Vrste izvođenja nastave</i>	☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____		
1.31.	<i>Komentari</i>			

1.32. *Obveze studenata*

Students should attend classes regularly. Justified reasons for absence are taken into account, and in case of a larger number of justified absences, they will write an additional seminar paper on a given topic. Students are expected to fulfill all assigned obligations during classes.

1.33. *Praćenje³² rada studenata*

Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	2	Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.34. *Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu*

General notes:

The results of the evaluation of learning outcomes are determined by a scale from 0 to 100% of the grade points, with a passing grade of at least 50% of the grade points. Monitoring and grading of students is carried out during classes and at the final exam as follows:

- the total percentage of student success during classes is a minimum of 50% and a maximum of 70% of grade points
- the total percentage of student success during classes is a maximum of 50% and a minimum of 30% of grade points.

The final grade is the sum of the percentages achieved during classes and the percentage achieved in the final exam.

Students who achieved less than the minimum 50% (from 0 to 49, 99%) during the classes are graded with an insufficient (F) grade and are not entitled to take the final exam. Students who have achieved 50% and more marks have the right to take the final exam.

Continuous testing

Continuous testing is carried out during classes and is included in the regular schedule.

Colloquia: during the semester, two colloquia are written, both after the completion of the teaching content. Both colloquia are written.

Final exam: The final exam is oral.

Colloquium repair approach

Colloquium repairs are organized at the end of the semester outside of regular classes, in agreement with the students.

Overall rating of success: Based on the total sum of grade points acquired during classes and at the final exam, the final grade is determined according to the following distribution:

EVALUATION	UNDERGRADUATE AND GRADUATE STUDIES
5 (A)	from 90% to 100% of the grade points
4 (B)	from 75% to 89.9% of the grade points
3 (C)	from 60% to 74.9%, grade points

³² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

2 (D)	from 50% to 59.9% of the grade points
1 (F)	from 0% to 49.9% of the grade points

The results of the evaluation of learning outcomes are determined by a scale from 0 to 100% of the grade points, with a passing grade of at least 50% of the grade points. Monitoring and grading of students is carried out during classes and at the final exam as follows:

- the total percentage of student success during classes is a minimum of 50% and a maximum of 70% of grade points
- the total percentage of student success during classes is a maximum of 50% and a minimum of 30% of grade points.

The final grade is the sum of the percentages achieved during classes and the percentage achieved in the final exam.

Students who achieved less than the minimum 50% (from 0 to 49, 99%) during the classes are graded with an insufficient (F) grade and are not entitled to take the final exam. Students who have achieved 50% and more marks have the right to take the final exam.

Continuous testing

Continuous testing is carried out during classes and is included in the regular schedule.

Final exam: The final exam is oral.

1.35. *Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)*

- Baron-Cohen, S. (2017), “Editorial Perspective: Neurodiversity - a revolutionary concept for autism and psychiatry”, *The Journal of Child Psychology and Psychiatry* 58 (6), p. 744-747.
- Anastasiou, D. and Kaufman, D. (2013), “The Social Model of Disability: Dichotomy between Impairment and Disability”, *Journal of Medicine and Philosophy* 38, p. 441-459.
- Armstrong, T. (2015), “The myth of the normal brain: embracing neurodiversity”, *AMA Journal of Ethics* 17 (4), p. 348-352.
- Bear, Mark, F. (2016), *Neuroscience: exploring the brain*, 4th edition. Wolters Kluwer: Philadelphia.
- Solomon, M. (2006), “Norms of Epistemic Diversity”, *Episteme: A Journal of Social Epistemology* 3 (1-2), p. 23-36.

1.36. *Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)*

- Ashburner, J., Ziviani, J., & Rodger, S. (2008), “Sensory processing and classroom emotional, behavioral, and educational outcomes in children with autism spectrum disorder,” *The American Journal of Occupational Therapy*, 62, p. 564–573.
- Blackburn, S. (2002), “How Emotional is the Virtuous Person?”, In P. Goldie (ed.) *Understanding Emotions: Mind and Morals*. Aldershot: Ashgate Publishing, p. 81–96.
- Baron-Cohen, S., Leslie, A. and Frith, U. (1985), “Does the autistic child have a “ theory of mind ”?”, *Cognition*, 21 (1985), pp. 37–46.
- Baron-Cohen, S., (2008), “Autism, Hypersystemizing, and Truth,” *Quarterly Journal of Experimental Psychology* 61, p. 64-75.
- Baron-Cohen, S., Golan, O., Ashwin, E. (2009), “Can emotion recognition be taught to children with

autism spectrum conditions?”, *Philosophical Transactions of the Royal Society B* 364, p. 3567–3574.

- Baron-Cohen, S. Ashwin, E. Ashwin, C. Tavassoli, T. and Chakrabarti, B. (2009), “Talent in autism: hyper-systemizing, hyper-attention to detail and sensory hypersensitivity”, *Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci.* 364, pp. 1377–1383
- Baron-Cohen, S. (2011), *Zero Degrees of Empathy: A New Theory of Human Cruelty*, London, Allen Lane.
- Božičević, V. (ed.) (1997), *Philosophy of British Empiricism; Volume 4, Chrestomathy of Philosophy*, editor of the Chrestomathy Damir Barbarić; Zagreb.
- Crane, L. and Goddard, L. (2007), “Episodic and Semantic Autobiographical Memory in Adults with Autism Spectrum Disorders,” *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 38 (3), 498–506.
- Dotson, K. (2011), “Tracking Epistemic Violence, Tracking Practices of Silencing,” *Hypatia* 26 (2), p. 236-257.
- Fricker, M., (2007), *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*. New York: Oxford University Press.
- Frith, C. (2007), “The Social Brain?”, *Philosophical Transactions of The Royal Society B Biological Sciences* 362 (1480), p. 671-87.
- Ha, S. et al. (2015), “Characteristics of Brains in Autism Spectrum Disorder: Structure, Function and Connectivity across the Lifespan”, *Experimental Neurobiology* 1, 273-284.
- Hill, E. (2004), “Executive dysfunction in autism,” *Trends in Cognitive Sciences* 8 (1), p. 26-32.
- Firth, U., (2008), *Autism: A Very Short Introduction*. UK Oxford University Press: Oxford.
- Hendriks-Japen, H. (2010), “The Epistemology of Autism: Making a Case for an Embodied, Dynamic, and Historical Explanation,” *Cybernetics and Systems* 7 (5), p. 359-415.
- Happé, Fi Vital, P., (2009), “What Aspects of Autism Predispose to Talent?”, *Philosophical Transactions of the Royal Society London B*, 364, p. 1369–1375.
- Hellendoorn, A. (2014), “Understanding social engagement in autism: being different in perceiving and sharing affordances”, *Frontiers in Psychology*, 5, ID 850.
- Happé, F., (1999), “Autism: cognitive deficit or cognitive style?”, *Trends Cogn Sci* 3 (6), p. 216-222.
- Kapp, SK, Gillespie-Lynch, K., Sherman, LE, Hutman, T. (2013), “Deficit, difference, or both? Autism and neurodiversity”, *Developmental Psychology* 49 (1), p. 59-71
- Kidd, JI, (2016), “Epistemic Injustice and Illness”, *Journal of Applied Philosophy* 34 (2), p. 172–190.
- Milton, DE, “Autistic expertise: A critical reflection on the production of knowledge in autism studies”, *Autism* 18 (7), p. pp. 794–802.
- Mitchell, J. (2017), “The Epistemology of Emotional Experience,” *Dialectica* 71 (1), p. 57-84.
- Misra, V. (2014), “The Social Brain Network and Autism”, *Annals of Neuroscience* 21 (2): 69–73.
- Prijjić, S. (1995), *Eye and World*, Rijeka.
- Pring, L. (2005), Savant talent, *Developmental Medicine & Child Neurology* 47, p. 500–503.
- Robinson, S, Howlin, P. and Russell, A. 2017, “Personality traits, autobiographical memory and knowledge of self and others: a comparative study in young people with Autism Spectrum Disorder”, *Autism* 21 (3), p. 357-367.

1.37. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
<ul style="list-style-type: none"> ● Baron-Cohen, S. (2017), “Editorial Perspective: Neurodiversity - a revolutionary concept for autism and psychiatry”, <i>The Journal of Child Psychology and Psychiatry</i> 58 (6), p. 744-747. ● Anastasiou, D. and Kaufman, D. (2013), “The Social Model of Disability: Dichotomy between Impairment and 	Open Access, available online	

Disability”, Journal of Medicine and Philosophy 38, p. 441-459.		
<ul style="list-style-type: none"> • Armstrong, T. (2015), “The myth of the normal brain: embracing neurodiversity”, AMA Journal of Ethics 17 (4), p. 348-352. • Solomon, M. (2006), “Norms of Epistemic Diversity”, Episteme: A Journal of Social Epistemology 3 (1-2), p. 23-36. 		
Bear, Mark, F. (2016), Neuroscience: exploring the brain, 4 th edition. Wolters Kluwer: Philadelphia.	5	

1.38. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Students actively participate in classes and discussions. The course registration record keeps records of student attendance and activities.

Student performance is analyzed throughout the course, and especially after the exam, in order to provide information on progress and possible problems to students during classes.

At the end of the semester, an evaluation of the professor and the courses is conducted by students (student surveys). Information about student satisfaction are used to improve the quality of teaching performance.

Information on the learning outcomes achieved is used for the self-evaluation of teachers and, if necessary, for changes and / or additions to the study program of the course, methods of work and student assessment.

Student work on the course will be evaluated and graded during classes. Through all activities during the classes, a total of the appropriate number of assessment points should be collected in order to be able to access the final exam. Monitoring and grading of students is carried out during classes and at the final exam as follows:

- the total percentage of student success during classes is at least 50% and at most 70% of grade points
- the total percentage of student success during classes is a maximum of 50% and a minimum of 30% of grade points.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Egzistencijalizam	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	Sve godine studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- Upoznati studente/ice s najvažnijim egzistencijalističkim pojmovima

- Upoznati studente/ice s egzistencijalističkim filozofima i književnicima
- Primijeniti analitički način mišljenja na egzistencijalističke teme
- Poticati studente/ice na samostalno kritičko mišljenje
- Razvijati samostalan rad i prezentacijske vještine

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti/ce će:

- Biti upoznati s temeljnim radovima i problemima u raspravi
- Razumjeti temeljne egzistencijalističke pojmove
- Razumjeti način analitičkog mišljenja na klasičnim egzistencijalističkim radovima
- Samostalno raditi na izvornim filozofskim tekstovima
- Samostalno izraditi seminarski rad
- Samostalno prezentirati svoj rad
- Razviti kritičko, argumentirano mišljenje

1.4. Sadržaj predmeta

- Egzistencija kao filozofski problem (Pascal, Nietzsche, Heidegger, Sartre)
- Egzistencija naspram esencije – problematika nihilizma, alijenacije, autentičnosti
- Sloboda i vrijednost – problematika anksioznosti, ništavila i apsurdna
- Egzistencijalizam i književnost
- Egzistencijalizam i religija
- Egzistencijalizam i suvremenost

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obavezno prisustvo na 70% nastavnih sati (ispod 70% studenti/ce nemaju pravo izlaska na završni ispit).

Neopravdani nedolazak na nastavu u vrijeme unaprijed dogovorenog termina seminarskog rada (izlaganja) znači ujedno i nemogućnost stjecanja ocjenskih bodova iz izlaganja seminara. Opravdani izostanak podrazumijeva obavještanje nastavnika 24 sata prije izlaganja seminara te naknadno dostavljanje relevantne dokumentacije kojom se potvrđuje opravdani izostanak.

1.8. Praćenje³³ rada studenata

Pohađanje nastave	0,75	Aktivnost u nastavi	0,25	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

³³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Na primjer: vrlo dobar na završnom pismenom ispitu, redovito pohađanje nastave i kvalitetna prezentacija seminarskog rada daju ukupnu ocjenu odličan.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Aho, K., 2014. *Existentialism: An Introduction*. Cambridge: Polity Press.
- Barrett, W., 1962. *Irrational Man: A Study in Existential Philosophy* (1958), Garden City: Doubleday.
- Cooper, D., 1999. *Existentialism*, Oxford: Blackwell.
- Crowell, S., 2012. *The Cambridge Companion to Existentialism*. Cambridge: Cambridge University Press.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Guignon, C., 2003. *The Existentialists: Critical Essays on Kierkegaard, Nietzsche, Heidegger, and Sartre*, New York: Rowman and Littlefield.
- Guignon, C., and D. Pereboom (eds.), *Existentialism: Basic Writings*, Indianapolis: Hackett.
- Kaufmann, W., 1968. *Existentialism from Dostoevsky to Sartre*, Cleveland: Meridian Books.
- Reynolds, J., 2006. *Understanding Existentialism*. Stocksfield: Acumen.
- Solomon, R. (ed.), 1974. *Existentialism*, New York: Random House
- Solomon, R. 1985. *From Rationalism to Existentialism*. Lanham: Univesity Press of America
- Warnock, M., 1967. *Existentialist Ethics*, London: Macmillan and Co, Ltd.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić – Samaržija	
Naziv predmeta	Ekonomija i spoznaja	
Studijski program	Prediplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni (uključno i C segment)	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	(0+0+30)

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih ekonomskih pravaca i suvremenih interdisciplinarnih strujanja
- razvijanje sposobnosti analize, interpretacije i povezivanja epistemoloških i ekonomskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz seminarske radove, diskusije i

<p>rad u debatnim skupinama</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema kroz izradu seminarskih radova i mentorski i individualni sustav rada sa studentima 		
1.2. Uvjeti za upis predmeta		
nema		
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet		
<ul style="list-style-type: none"> - razumijevanje ekonomske baze povijesnih i suvremenih društvenih kretanja - uočavanje važnosti razvijanja interdisciplinarnog pristupa (epistemološkog i ekonomskog) u sagledavanju suvremenih ekonomskih i društvenih fenomena u svrhu njihova šireg sagledavanja i razvijanja kritičke misli - razvijanje vještine analitičkog i kritičkog mišljenja općenito o temama iz političke ekonomije i filozofije ekonomije, posebno kroz presjek epistemologije i ekonomije - kritičko razmatranje i usvajanje metodologije znanstvenog istraživanja i epistemološkog promišljanja o ekonomskim fenomenima; upoznavanje strukture znanstvene i epistemološke argumentacije i razvijanje sposobnosti i vještina suočavanja suprotstavljenih stajališta - poticanje na kritičko mišljenje prakticiranjem problemskog pristupa, koncipiranje i razvijanje osobnih stajališta o pojedinim problemima, poticanje sposobnosti samostalnog rada i promišljanja problema - poticanje kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog zahvaćanja problema u interdisciplinarnom pristupu 		
1.4. Sadržaj predmeta		
<ul style="list-style-type: none"> - epistemološki temelji ekonomske misli: klasična i neoklasična <i>ekonomska misao (laissez-faire)</i> ekonomija: Smith, Say, Mill, Ricardo, Marshall, Fisher...), marksizam, kejnezijanska revolucija, Friedmanova monetaristička kontrarevolucija, suvremena ekonomska misao, neoliberalne tendencije i njihovi klasičarski korijeni, suvremena kritika neoliberalizma i njeni kejnezijanski i marksistički korijeni; - ekonomija kao znanost: ekonomska <i>metodologija</i>, kvantifikacija ekonomije, ekonomsko modeliranje, kauzalnost, <i>epistemološka ograničenja</i> ekonomskog predviđanja, neuroekonomija, etičke dvojbe i ontološka baza; - modeli spoznaje u ekonomiji (1): pojam i koncept <i>nevidljive ruke</i> (Smith), nadmetanje i konkurencija, solidarnost i kooperacija, shvaćanja i pristupi; - modeli spoznaje u ekonomiji (2): pojam <i>intervencije</i>, državna intervencija u ekonomiji (Keynesova intervencionistička revolucija), uloga države u ekonomiji - država kao ekonomski subjekt (Keynes), država kao „promatrač“ (Friedman); epistemološka i etička opravdanja intervencije (Stiglitz, Krugman), kritika (Friedman, Greenspan, Rand-objektivizam); pojam javnog dobra (Ostrom), institucionalizam (Veblen), ordoliberalizam (Vanberg); - modeli spoznaje u ekonomiji (3): <i>psihološki pristup</i>, strasti kao pokretači (Hume), Keynesove životne sile (<i>animal spirits</i>), bihevioristički obrat (Ariely, Akerlof, Shiller, Kahneman), kritika; - modeli spoznaje u ekonomiji (4): razum; intuicije (Gigerenzer), osjećaji i moralni osjećaj (Smith); - potrošačko društvo, vrijednost i cijena (Patel), nejednakost (Stiglitz), odnosi moći (Lazzarato); značenje i tumačenje ekonomskih pravaca i teorija u kontekstu političkih ideologija 		
1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☒ ostalo konzultacije

1.6. Komentari		Rad studenta prati se kontinuirano. Aktivnost u nastavi uključuje i uspješnost sudjelovanja u debati (afirmacijska ili negacijska skupina) kao i pohađanje konzultacija					
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pristupanje kontinuiranoj provjeri znanja, pisanje seminara, pismeni ispit.							
1.8. Praćenje ³⁴ rada studenata							
Pohađanje nastave	0,75	Aktivnost u nastavi	0,25	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici). Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
- Guala, Francesco (2010): Filozofija ekonomije. Politička kultura. Zagreb. (odabrana poglavlja)							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> - Akerlof, George A., Shiller, Robert J. (2009): Animal Spirits. Princenton University Press. - Ariely, Dan (2009): Predvidljivo iracionalni. V.B.Z. Zagreb. - Friedman, Milton (1992): Kapitalizam i sloboda. Globus nakladni zavod Školska knjiga. Zagreb. - Gigerenzer, Gerd (2009): Snaga intuicije. Algoritam. Zagreb. - Greenspan, Alan (2008): Doba financijske nestabilnosti. Masmedia. Zagreb. - Greenspan, Alan (2013): The Map and the Territory: Risk, Human Nature, and the Future of Forecasting. Penguin Press. - Hume, David (1958): Treatise of Human Nature. (Ur. L. A. Selby-Bigge). Oxford University Press. Oxford. - Kahneman, Daniel (2013): Misliti brzo i sporo. Mozaik knjiga. Zagreb. - Keynes, John M. (1936/1987): Opća teorija zaposlenosti, kamate i novca. Cekade, Zagreb. - Krugman, Paul (2010): Savjest liberala. Algoritam. Zagreb. - Lazzarato, Maurizio (2013): Proizvodnja zaduženog čovjeka. Udruga Bijeli val. Zagreb. - Michel-Kerjan, Erwann; Slovic, Paul (2010): The Irrational Economist. Public Affairs. New York. - Ostrom, Elinor (2006): Upravljanje zajedničkim dobrima. Naklada Jesenski i Turk. Zagreb. - Patel, Raj (2009): Vrijednost ničega. Fraktura. Zagreb. - Perišin, Šokman, Lovrinović (2001): Monetarna politika. Fakultet Ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković. Pula. - Sen, Amartya (2012): Razvoj kao sloboda. Algoritam. Zagreb. 							

³⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Skidelsky, Robert (2011): Keynes: Povratak velikana. Algoritam. Zagreb.
- Smith, Adam (1776/2004): Bogatstvo naroda. Masmedia, Zagreb.
- Smith, Adam (1759/2004): The Theory of Moral Sentiments. Cambridge University Press.
- Stiglitz, Joseph E. (2013): The Price of Inequality. W.W. Norton & Company. New York.
- Stroud, Barry (1977): Hume. The Arguments of the Philosophers, Routledge, London.
- Taleb, Nassim N. (2009): Crni labud. Naklada Jesenski i Turk. Zagreb.
- Vanberg, Viktor J. (2001): The Constitution of Markets. Routledge. London.
- Weber, Max (2006): Protestantska etika i duh kapitalizma. Misl. Zagreb.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija	
Naziv predmeta	Emocije	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3,	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj ovog kolegija jest upoznati studente sa centralnim filozofskim teorijama o emocijama od antike do danas, ukazati na kompleksnost emocija unutar čovjekova života i suživota u zajednici sa drugim ljudima, ukazati na neizostavnost emocija u ljudskom praktičnom, teorijskom, znanstvenom i umjetničkom djelovanju.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- nabrojati, objasniti i analizirati temeljne teorije i filozofske pristupe emocijama

- objasniti 'mit o razumu' od antike do danas
- objasniti tezu o (i)racionalnosti emocija, (ne)svodivosti emocija
- usporediti načine obrađivanja emocije u prirodnim znanostima, psihologiji i filozofiji
- objasniti i usporediti fenomenološki i naturalistički pristup u filozofiji emocija
- objasniti epistemički značaj emocija
- objasniti ulogu emocija u ponašanju
- objasniti ulogu emocija u moralnim i estetičkim prosudbama
- opisati i objasniti klasifikacije emocija
- objasniti problem intencionalnosti emocija
- objasniti i usporediti teorije o ljubavi, sreći, ljutnji, mržnji, strahu

1.4. Sadržaj predmeta

Emocije i razum

-modeli uma i emocije: dijelovi uma i njegove funkcije; tradicionalna dihotomija u objašnjenju emocija (Platon, Aristotel, Epikur, Lukrecije, Helenistički skepticizam, stoci, R. Descartes, D. Hume, A. Smith, T. Reid, francuski moralisti i dr.), moderne teorije o emocijama (teorija osjećaja, biheviorizam, kognitivna teorija, evolucijska teorija, kontekstualistička pozicija i dr.)

-emocije i biologija; fiziologija i funkcija

-emocije, evolucija i teleologija: od instinkta do intencionalnosti

-emocije i psihologija: klasifikacija emocija

Racionalnost emocija

-Emocije i razum: emocije kao «izvanrazumski» sudovi; mit o sukobu emocija i razuma

-Nesvodivost emocija (nesvodivost emocija na želje, nesvodivost emocija na razum); životinjske emocije i ljudske emocije

-Objekti emocija (skeptičko stajalište, objektualno stajalište, tipologija objekata, propozicionalni objekti i uloga misli)

-Emocije – istina, objektivnost i racionalnost

-Racionalnost emocija: R. de Sousa (subjektivne i objektivne želje, paradigmatički scenariji, principi racionalnosti i emocije i dr.)

Emocije i svijest

Uloga emocija u objašnjenju ponašanja

-socijalne emocije u povijesnom kontekstu (stid i društvene norme, zavist u društvenom životu, čast, ponos i dr.)

-emocije i kulturalne varijacije; emocije kao univerzalni jezik; podrijetlo socijalnih varijacija

-emocije i njihovo iskazivanje; emocije, motivacija, djelovanje

-emocije i smisao života (romantizam i racionalni romantizam; strast i smisao života; strast i apsurd; mit o strasti; raspoloženje i sreća

-osobne ideologije («Kako svijet treba izgledati?», «Kako biti dobra osoba?» i sl.)

-emocionalnost i samoodržanje (bijes i ponos, strah, žaljenje, samo-sažaljenje i sl.)

Emocije, etika i estetika

-Etika i emocije (emocije i etičke norme; kognitivna struktura suosjećanja, empatija, altruizam i suosjećanje, emotivizam, univerzalizacija i dr.; «moralno značajne emocije»: nagrada i kazna, itd.)

-Emocije i vrijednosti; emocije kao vrijednosni sudovi

-emocije i umjetnost (glazba i emocije; literatura i emocije;

-Ljubav: Stoička teorija; Ljubav kao kontemplativna kreativnost (Platon, B. Spinoza, M. Proust); Kršćansko stajalište (A. Augustin, Dante); Romantični stav (E. Bronte, G. Mahler); Transfiguracija svakodnevnog života (J. Joyce)

x predavanja

x samostalni zadaci

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij x ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____					
1.6. Komentari	Od studenata se očekuje da redovito čitaju relevantnu literaturu i da sudjeluju u diskusijama u nastavi.						
1.7. Obveze studenata							
Čitati relevantnu literaturu, pohađati nastavu, sudjelovati u diskusijama.							
1.8. Praćenje ³⁵ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se u semestru putem kolokvija i aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem kolokvija i putem aktivnosti na nastavi. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što je predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu, za što su predviđena 2 ocjenska boda. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Aaron Ben-Ze'ev (2000), <i>The Subtlety of Emotions</i> , MIT Press (izbor) Goldie P. (2002), <i>The Emotions</i> , Clarendon Press (izbor) Goldie P. (2010), <i>The Oxford Handbook of Philosophy of Emotions</i> , OUP (izbor) Keith Oatley i Jennifer M. Jenkins (1998), <i>Razumijevanje Emocija</i> , Oxford: Blackwell (izbor) Robert C. Solomon (2000), „The Philosophy of Emotions“ u <i>Handbook of Emotions</i> , ur. M. Lewis i J.M. Haviland-Jones, Guilford Ronald de Sousa, „Emotion“, Stanford Encyclopedia of Philosophy							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Aristotle, <i>Nicomachean Ethics</i> , Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1925 Aristotle, <i>Rhetoric</i> , u J. Barnes, (ur.), <i>The Complete Works of Aristotle</i> , Princeton, Princeton University Press, 1984. Brady, Michel (2013), <i>Emotional Insight; epistemic value of emotional experiences</i> , OUP Descartes, R., <i>The Passions of the Soul</i> , u <i>The Philosophical Works of Descartes</i> , New York, Dover, 1931. Goldie P. (2002), <i>The Emotions</i> , Clarendon Press Hume, D., (1739/1888), <i>A Treatise of Human Nature</i> , Oxford, L.A. Selby-Bigge, (ed.), Clarendon Press. Platon, <i>Gozba</i> , Fedar, Država Keith Oatley i Jennifer M. Jenkins (1998), <i>Razumijevanje Emocija</i> , Oxford: Blackwell (izbor) Steven m. Cahn i Christine Vitrano (2008), <i>Happiness: Classic and Contemporary Readings in Philosophy</i> , OUP Ekman P. i R. J. Davidson (1994), <i>The Nature of Emotion</i> , OUP Robinson, J. (2005), <i>Deeper Than Reason</i> , OUP							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov				Broj primjeraka		Broj studenata	

³⁵ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>		
Samoevaluacija koju provodi nastavnik; praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva; evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta'		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Etika međunarodnih odnosa	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili etikom međunarodnih odnosa. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni etici međunarodnih odnosa.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
<i>Nema posebnih uvjeta</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Nakon položenog ispita studenti će moći: - opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta; - uspoređivati i izvršiti opredjeljenje unutar raznih metodologija moralnog rasuđivanja; - Nakon položenog ispita studenti će moći biti upoznati s glavnim slučajevima i opredjeljenjima u najvažnijim raspravljenim slučajevima iz područja etike međunarodnih odnosa; - Nakon položenog ispita studenti će moći posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje.
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
1. Uvodni dio nastave posvećen je ukazivanju na nove trendove u analizi međunarodnih odnosa: tj. kritici političkog realizma i insistiranju na tome da moralna analiza međunarodnih političkih odnosa ima smisla.
2. Drugi dio daje uvod u teoriju pravednog rata. Ukazuje se na ključno razlikovanje između jus ad bellum i jus in bello, te se razmatraju neka pitanja vezana uz svaki od tih aspekata (Walzer). Onda se, glede opravdanog ulaska u rat, diskutira se o problemu separatizma (Buchanan, Buchheit). Što se pak ispravnog vođenja rata tiče, dodiruje se uvijek aktualno pitanje moralnosti ubijanja civila tijekom sukoba (rasprava Mavrodes, Fullinwider, Alexander).
3. Nakon tih razmatranja o opravdanosti političkog nasilja, prelazi se na drugo glavno pitanje etike međunarodnih odnosa: treba li ekonomski pomagati siromašnim stanovnicima svijeta u prekomorskim zemljama, primati izbjeglice iz tih krajeva i sl. Započinje se prilazom klasičnog utilitarističkog gledišta i njegovim kritikama (Singer, Hardin, Goodin), a zatim se prelazi na deontološki utemeljene pozicije o

<p>istom tom problemu (Shue, O'Neill).</p> <p>Posljednji je sklop posvećen najutjecajnijoj suvremenoj teoriji pravednosti, onoj Johna Rawlsa, i pitanju o mogućnosti njene primjene na globalnu razinu. Najprije se detaljnije razmatra sama Rawlsova teorija, a zatim se analizira jedna od njezinih najboljih kritika (Pogge). Na kraju se diskutira o jednom radikalnijem pokušaju primjene Rawlsove teorije distributivne pravednosti na međunarodni plan (Beitz).</p>							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____		
1.6. Komentari		U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.					
1.7. Obveze studenata							
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.							
1.8. Praćenje ³⁶ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
<p>Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.</p> <p>Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!</p>							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
7) J. Rawls, Pravo naroda, Zagreb, KruZak, 2004.							
8) P. Singer, Jedan svijet. Etika globalizacije, Zagreb, Ibis, 2005.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
27. A. Buchanan, Justice, Legitimacy, Self-Determination: Moral Foundation for International Law, Oxford, Oxford University Press, 2004							
28. D. Boucher, Political Theories of International Relations from Thucydided to the Present, Oxford, Oxford University Press, 1998.							
29. R. Martin, D.A. Reidy (ur.), Rawls's Law of People, Oxford, Blackwell, 2007.							
30. M. Nussbaum, Frontiers of Justice. Disability, Nationality, Species Membership, Cambridge, Harvard University Press, 2006.							
31. T. Pogge, World Poverty and Human Rights, Cambridge, Polity, 2002.							
32. T. Pogge, Real World Justice, Berlin, Springer, 2005.							
33. Primorac, I. (ur.) Patriotizam, KruZak, Zagreb, 2004.							
34. M. Walzer, Just and Unjust Wars, New York, Basic Books, 2000.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu							
		Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata	
1)		J. Rawls, Pravo naroda, Zagreb, KruZak, 2004.		2		20	
2)		P. Singer, Jedan svijet. Etika globalizacije, Zagreb, Ibis, 2005.		5		1	

³⁶ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Filozofija biologije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Osnovni cilj predmeta jest upoznati studente sa osnovnim problemima filozofije biologije. Evolucijska biologije predstavlja jednu od najvažnijih i najuspješnijih suvremenih znanosti koja objašnjava raznolikost životnih oblika te očite podudarnosti između organizama i njihova okoliša. Osim toga, ona je temeljno promijenila način na koji ljudi shvaćaju svoje mjesto u svijetu te odnos sa ostalim organizmima. Posljednjih nekoliko desetljeća filozofi su pokazali rastući interes za cijeli niz pitanja koja se tiču teorijskih temelja te filozofskih implikacija znanstvenih istraživanja u biologiji. Tijekom kolegija studenti će se upoznati sa konceptualno zahtjevnim elementima evolucijske biologije te zanimljivim pitanjima i problemima koji se tiču interpretacije određenih aspekata suvremene biologije. Naglasak će biti stavljen na utjecaj evolucijske biologije na društvene i humanističke znanosti. Nadalje, osim evolucijske biologije koja je dosad imala najširi društveni utjecaj studenti će se upoznati sa filozofskim problemima koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji koja predstavlja najbrže rastuće područje biologije. Posebice će biti istaknut utjecaj razvoja molekularne biologije na istraživanja u medicinskim znanostima.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
Nema uvjeta.
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
1. Objasniti osnovne karakteristike evolucijske teorije.
2. Opisati debatu kreacionizam /evolucijska teorija.
3. Opisati raspravu o jedinicama selekcije, te navesti argumente za različita gledišta koja se javljaju u raspravi, analizirati ih te ponuditi vlastito stajalište o tome koje je gledište najuvjerljivije.
4. Analizirati problem prirode prirodne selekcije i adaptacije i biologiji.
5. Analizirati status vrsta u evolucijskoj biologiji.
6. Opisati što nam evolucijska teorija može reći o evoluciji ljudskog ponašanja te kakve su posljedice toga za društvene i humanističke znanosti.
7. Navesti i opisati filozofske probleme koji proistječu iz istraživanja u molekularnoj biologiji: problem redukcionizma, problem definiranja gena i slično.
8. Analizirati etičke probleme koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji i biomedicinskim znanostima.

1.4. Sadržaj predmeta

Suvremena biologija je područje koje raste velikom brzinom, a u istraživanju znanstvenika bioloških znanosti možemo naići na velik broj filozofskih problema koji se tiču pojmova, teorijskih pretpostavki te same znanstvene prakse. Osim pitanja koja se standardno provlače kroz medije i popularnu kulturu kao što su pitanja: što je inteligentni dizajn, što je Darwinizam, postoji još cijeli niz filozofski zanimljivih problema kojima će se ovaj kolegij baviti kao što su sljedeća: kakva je struktura evolucijske teorije, koje su to jedinice prirodne selekcije, jesu li svi biološki fenomeni svedivi na utjecaj gena, što su adaptacije i kako ih možemo prepoznati, postoji li 'ljudska priroda', je li podjela na rase utemeljena u biološkim činjenicama, jesmo li determinirani našim genima i sl. Nadalje, ubrzani razvoj molekularne biologije čini je vrlo interesantnim područjem interesa za filozofsko proučavanje. Filozofski problemi koji se tiču istraživanja u molekularnoj biologiji se mogu podijeliti na one teorijske gdje se preispituju same pretpostavke i pojmove kojima se molekularna biologija koristi, te one praktične koji se tiču problema vezanim uz primjenu novostečenog znanja u medicini

Teme koje će se obrađivati:

1. Uvod u evolucijsku teoriju
2. Rasprava evolucijska teorija / kreacionizam
3. Priroda prirodne selekcije
4. Što su adaptacije, kritika adaptacionizma
5. Zakoni, mehanizmi i modeli u biologiji
6. Vrste u biologiji: postoji li ljudska priroda, jesu li rase prirodna vrsta
7. Redukcionizam u filozofiji biologije
8. Što su geni?
9. Rasprava o genetskoj informaciji
10. Genetski determinizam
11. Etički problemi u biomedicinskim znanostima
12. Biološka objašnjenja ljudskog ponašanja

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
☐ terenska nastava	☒ ostalo __konzultacije_____

1.6. Komentari**1.7. Obveze studenata**

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje seminara.

1.8. Praćenje³⁷ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Kolokvij, aktivnost u nastavi, pismeni ispit, usmeni ispit.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Peter Godfrey-Smith (2014) *Philosophy of Biology*, Princeton University Press
2. Elliot Sober (2000) *Philosophy of Biology*, Oxford : Westview Press

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Paul Griffiths and Kim Sterenly (1999) *Sex and Death*, Chicago; London : The University of Chicago Press
2. David L. Hull and Michael Ruse (1998) *The philosophy of biology*, Oxford: Oxford University Press
3. Mohan Matthen and Christopher Stephens (2007) *Philosophy of Biology*, Amsterdam: Elsevier
4. Sahotra Sarkar and Anya Plutynski A (2008) *Companion to the Philosophy of Biology*, Blackwell

³⁷ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

<i>Publishing Ltd,</i>		
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu		
<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Godfrey-Smith (2014) <i>Philosophy of Biology</i> , Princeton University Press	4 (naručena 2 primjerka)	
Elliot Sober (2000) <i>Philosophy of Biology</i> , Oxford : Westview Press	1 (naručeno 4 primjerka)	
Sperber, D. (1996) <i>Explaining Culture: A Naturalistic Approach</i> , Blackwell Publishing, Oxford.	0 (naručeno 5 primjeraka)	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
<i>Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.</i>		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič i doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš	
Naziv predmeta	Filozofija dobrobiti	
Studijski program	Prediplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1. – 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta
<p>Cilj predmeta je upoznati studente s osnovnim aspektima filozofske rasprave o dobrobiti, kako teorijskim, tako i praktičnim, te stoga možemo istaknuti tri osnovna cilja kolegija:</p> <p>1. Prvi cilj je upoznati studente s konceptualnom raspravom koja se tiče određenja samog pojma dobrobiti. Stoga ćemo se u okviru ovog cilja fokusirati na glavne rasprave oko određenja što dobrobit jest. Studenti će se upoznati sa sljedećim pozicijama koje govore o određenju dobrobiti: (a) eudaimonističke teorije, (b) perfekcionizam, (c) hedonizam, (d) teorija ispunjanja želja, (e) hibridne teorije i (f) teoriju objektivne liste.</p> <p>2. Drugi cilj je upoznati studente s raspravom koja se tiče subjektivističkih teorija dobrobiti i rasprave o mjerenju dobrobiti, te rasprave o specifičnom razlikovanju dobrobiti i sreće. Specifični cilj je upoznati studente s raspravom u kojoj filozofija blisko surađuje s psihologijom s ciljem mjerenja dobrobiti i traganjem za odgovorom na pitanje kako nam znanost može pomoći pri mjerenju dobrobiti i sreće. Filozofija u tom smislu nudi normativni okvir koji se tiče određenja pojma dobrobiti i odgovara na pitanja: Što je važno u dobrobiti? Koje vrijednosti pokriva pojam dobrobiti? Zašto nam je pojam dobrobiti važan? Što je subjektivna percepcija dobrobiti i postoje li objektivne vrijednosti u mjerenju dobrobiti? Koja je razlika između dobrobiti i sreće?</p> <p>3. Treći cilj tiče se rasprave u kojoj se pojam dobrobiti povezuje s političkom i moralnom filozofijom, te područjem javnih politika. Naime, u okviru ovog cilja studenti će se upoznati s raspravama o dobrobiti i kvaliteti života iz perspektive praktične primjene teorija dobrobiti kao preporuka za informiranje ili oblikovanje javnih politika s ciljem ukazivanja na probleme društvene nejednakosti i njihovo moguće rješavanje.</p>
1.2. Uvjeti za upis predmeta
Nema uvjeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekivani ishodi su sljedeći:

1. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o dobrobiti: eudaimonističke teorije, perfekcionizam, hedonizam, teoriju ispunjenja želja, teoriju objektivne liste te hibridne teorije.
2. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema mjerenja dobrobiti, te odnosa dobrobiti i sreće.
3. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati rasprave iz političke filozofije koje dobrobit povezuju s problemima društvene nejednakosti, te ukazuju na praktičnu primjenu pojma dobrobiti u kontekstu javnih politika.
4. Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke.
5. Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu dobrobiti, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.

1.4. Sadržaj predmeta

Rasprava o dobrobiti jedan je od najstarijih problema u povijesti filozofije. Razlog za to vjerojatno leži u činjenici da svi ljudi žele živjeti dobro, odnosno ostvariti svoju dobrobit. Grčki filozofi su upravo kao jedan od središnjih problema kojima su se bavili izdvajali problem sreće i dobrobiti, odnosno pitanje kako živjeti da bismo ostvarili dobar život, dobrobit ili sreću. No ono što su oni već uočili jesu da postoje stvari, poput novca ili materijalnih dobara, koja su dobra za nas, ali su dobra u instrumentalnom smislu, na način da nam služe kao sredstva za ostvarenje dobrobiti ili sreće. Pitanje koje su si dalje postavljali odnosilo se na potragu za stvarima koja su takva da su dobra za nas sama po sebi, odnosno da su intrinzično vrijedna. Stoga su neki sreću ili dobrobit ili to krajnje dobro izjednačavali s ugodom, neki s vrlinama, a neki s kombinacijom vrlina i izvanjskih dobara. Time su otvorili veliku raspravu o prirodi i određenju sreće ili dobrobiti i raspravu koja se bavi najosnovnijim pitanjem: u čemu se dobrobit sastoji?

U suvremenoj filozofiji također nalazimo raspravu koja se bavi, poput grčkih filozofa, samim pojmom dobrobiti te ga pokušava specificirati, na način da utvrdi prirodu dobrobiti. U tom kontekstu nekoliko je važnih filozofskih pozicija s kojima ćemo se upoznati u okviru ovoga kolegija. Temeljna podjela pozicija uključuje ove glavne pozicije: (a) eudaimonističke teorije, (b) perfekcionizam, (c) hedonizam, (d) teoriju ispunjenja želja, (e) hibridne teorije i (f) teoriju objektivne liste.

No teorije dobrobiti posebno su zanimljive kada ih se pokuša primijeniti u drugim kontekstima, primjerice kada pokušavate utvrditi je li netko ostvario svoju dobrobit i u kojoj mjeri ju je ostvario? Hoćete li se u tom slučaju osloniti na subjektivne doživljaje pojedinaca i to kako oni doživljavaju vlastitu dobrobit ili ćete se u procjeni nečijeg života voditi za nekim objektivnim kriterijima dobrog života neovisno o subjektivnoj procjeni pojedinaca. Kako uopće mjeriti dobrobit? Na koje važne stvari i vrijednosti ćete se uopće fokusirati pri mjerenju dobrobiti? Zatim, pitanje koje se nameće u kontekstu težnje za ostvarenjem vlastite dobrobiti odnosi se na način kako ćete tretirati druge dok ostvarujete svoju sreću? Hoćete li ih koristiti isključivo kao sredstva za ostvarenje vlastite dobrobiti ili ćete žrtvovati vlastitu dobrobit u korist drugih? Također, otvara se i pitanje u kojoj mjeri je dobrobit pojedinca ovisna o društvu u kojem živi i je li društvo dužno osigurati osnovna dobra koja su nužna za neki minimalno dobar život?

Svaka od prethodno navedenih teorija ponudit će drugačije odgovore na ova pitanja, što će u nekim slučajevima ukazati na probleme unutar same pozicije i određene unutarnje nekonzistentnosti, koje će se detaljno analizirati i sustavno ispitati.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari**1.7. Obveze studenata**

Studenti su dužni redovito pohađati predavanja i seminare, te dolaziti na nastavu pripremljeni i s pročitanim zadanim literaturom. Također su dužni izvršiti sve svoje obaveze kojima će se pratiti rad studenata tijekom semestra, a koji će precizno biti opisani u izvedbenom planu.

1.8. Praćenje³⁸ rada studenata

Pohađanje nastave	0.75	Aktivnost u nastavi	0.25	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0.5	Usmeni ispit	0.5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenata vrednovat će se putem kontinuirane provjere znanja (kolokviji), koji će nositi 70 ocjenskih bodova, te završnim ispitom koji će nositi preostalih 30 ocjenskih bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Guy Fletcher (ur.), (2016) *The Routledge Handbook of the Philosophy of Well-Being* (London: Routledge).

Fletcher, G. (2016) *The Philosophy of Well-Being: An Introduction* (Oxon/New York: Routledge)

Arneson, R. J. (2000) 'Perfectionism and Politics', *Ethics*, Vol. 111, No. 1., pp. 37-63.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Fletcher, G. (2013) 'A Fresh Start for the Objective-List Theory of Well-Being', *Utilitas*, 25, 206- 220.

Rice, C. (2013) 'Defending the Objective List Theory of Well-Being,' *Ratio* 26:2, pp. 196-211.

Dorsey, D. (2010), Three Arguments for Perfectionism. *Noûs*, 44: 59–79.

Kraut, Richard (2007). *What is Good and Why: The Ethics of Well-Being* (Harvard University Press.)

Sarch, A. F. (2012), 'Multi-Component Theories of Well-being and Their Structure' *Pacific Philosophical Quarterly*, 93: 439–471.

Rosati, C. (1996) 'Internalism and the good for a person', *Ethics*, 106(2), 297–32.

Feldman, F. (2002), 'The Good Life: A Defense of Attitudinal Hedonism'. *Philosophy and Phenomenological Research* 65, 604–628.

Haybron, D. (2008), 'Happiness, the Self, and Human Flourishing'. *Utilitas* 20 (1), 21–49.

Nussbaum, M. (2011), 'The Central Capabilities', in *Creating Capabilities* (Cambridge, MA: Harvard University Press).

Haybron, D i V. Tiberius (2012), 'Well-Being Policy: What Standard of Well-Being'. *Journal of the American Philosophical Association* 1 (4), 712–733.

Sumner, W. (1996), 'Welfare and Happiness', from *Welfare, Happiness, and Ethics* (New York: Oxford University Press), 138–183.

Tiberius, V. i A. Plakias (2010), 'Well-Being'. U John Doris (ur.), *The Moral Psychology Handbook* (New York: Oxford University Press), 402–432.

Feldman, F. (2008), 'Whole Life Satisfaction Concepts of Happiness'. *Theoria* 74 (3), 219–238.

Lin, E. (2017), 'Against Welfare Subjectivism'. *Noûs* 51 (2), 354–377.

Haybron, D. (2008), *The Pursuit of Unhappiness: The Elusive Psychology of Well-Being*, Oxford UP, 2008.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

³⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović	
Naziv predmeta	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	
Studijski program	Prediplomski studij filozofije (i c segment)	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je ovoga predmeta upoznati studente sa suvremenim filozofskim teorijama o filmu i o izvedbenim umjetnostima, prvenstveno glazbi, plesu i kazalištu. Uz već postojeće programe koji se bave umjetnostima (primjerice Filozofija književnosti), ovaj bi kolegij pružio studentima mogućnost proširivanja spoznaja iz područja komparativne filozofije umjetnosti, odnosno produbljivanje spoznaja stečenih iz kolegija Estetika, Umjetnost i moralno učenje i Filozofija umjetnosti, i njihovo oprimjerenje na filmu odnosno glazbi i kazalištu. Obzirom na sve veću produkciju filozofskih stavova o ovim umjetnostima, cilj je ovog kolegija ukazati na specifičnosti svake od njih i produbljivanje teorijskih i praktičnih spoznaja o njima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da nakon odslušanog kolegija studenti mogu:

- identificirati osnovne filozofske probleme koji se javljaju u teorijskim raspravama o filmu i izvedbenim umjetnostima
  - analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i argumentima koji se razvijaju unutar ovog područja
  - objasniti, interpretirati, analizirati i usporediti stajališta ključnih filozofa koji se bave ovim područjem
  - usvojiti relevantnu terminologiju
  - analizirati i interpretirati tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta
- objasniti na koji način spoznaje iz drugih filozofskih disciplina (filozofija uma, epistemologija, etika, ontologija, filozofija umjetnosti, filozofija književnosti, estetika) obogaćuju rasprave o filmu i izvedbenim umjetnostima, ali i načine na koji spoznaje o filmu i izvedbenim umjetnostima mogu koristiti za analizu drugih filozofskih problema

1.4. Sadržaj predmeta

Predmet će biti podijeljen u dvije osnovne tematske cjeline: filozofija filma i filozofija izvedbenih umjetnosti, a uvodna predavanja odnosit će se na usvajanje osnovnih pojmova filozofije umjetnosti koji su potrebni da bi se raspravljalo o ovim individualnim umjetnostima. Cjelokupno gradivo predmeta organizirat će se obzirom na sljedeće tematske blokove:

1. Komparativna filozofija umjetnosti:

- cilj, svrha i metodologija filozofskog promišljanja o umjetnosti općenito i pojedinačnog pristupa individualnim umjetnostima
- problem definiranja umjetnosti, pitanje nužnih i dovoljnih uvjeta da bi nešto bila umjetnost i da bi nešto spadalo u određenu umjetnost

2. Umjetnički elementi zajednički filmu i izvedbenim umjetnostima

- element narativnosti u filmu i kazalištu (definicija i uvjeti narativa, specifičnost narativne umjetnosti)
- pitanje 'autora' i njegove uloge u umjetničkom 'proizvodu'
- definiranje glume i glumca
- odnos autora i glumaca, pitanje intencionalnosti i zajedničkog djelovanja, uloga sudionika (redatelj, producent, scenograf, glumci) u umjetničkom ostvarenju i estetskom doživljaju
- uloga gledatelja, specifičnost estetskog iskustva kazališnih predstava, uloga pažnje
- emocionalne reakcije (empatija, strah, neizvjesnost, teorije kognitivnih znanstvenika o mentalnim procesima gledatelja)
- ontološki, epistemološki i umjetnički status književnih predložaka za film/kazalište
- glazba u filmu i izvedbenim dramskim umjetnostima

3. Filozofija filma

- ontološki status filma
- fotografska osnova filma
- problem medija
- problem interpretacije filma
- pitanje žanra
- film i televizija
- umjetnički film nasuprot *blockbuster* (umjetnost nasuprot žanr)
- ključni filozofi filma (Noel Carroll, Berys Gaut, Carl Plantinga, Muray Smith, Ted Nanniceli)

4. Filozofija izvedbenih umjetnosti

- definiranje izvedbenih umjetnosti i umjetničkih izvedbi (klasična glazba, kazališne izvedbe, ples, književnost, popularna glazba, performanse)
- David Davies i 'klasična paradigma'
- James Hamilton i 'model sastojaka'
- ontološki status izvedbenih umjetnosti
- odnos notnog/tekstualnog zapisa i izvedbe (djela za izvedbu i izvedena djela)
- problem autentičnosti u izvedbama, pitanje interpretacije notnog/tekstualnog zapisa, autoritet skladatelja/pisca/redatelja
- funkcija publike
- teorije kazališta i funkcije kazališta (Aristotel, Brecht, DeCoursey)

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☒ terenska nastava (kazališne i filmske predstave)	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____					
1.6. Komentari	Očekuje se da studenti imaju određenog iskustva kao gledatelji kazališnih predstava.						
1.7. Obveze studenata							
Studenti su dužni dolaziti na predavanja, čitati relevantnu literaturu i kritički raspravljati o njoj, i (obzirom na mogućnosti), gledati relevantne filmove i kazališne predstave.							
1.8. Praćenje ³⁹ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

³⁹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se u semestru putem kolokvija i aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit.

Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem kolokvija i putem aktivnosti na nastavi. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, posjećivati kazališne i filmske predstave prema dogovoru, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđena 1,5 ocjenska boda. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu, za što su predviđena 1,5 ocjenska boda. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Carroll, Noel (1996), *Theorizing the Moving Image*, Cambridge UP
 Davies, David (2011), *Philosophy of the Performing Arts*, Blackwell Publishing
 Gaut, Berys (2010), *A Philosophy of Cinematic Art*, Oxford UP
 Hamilton, James (2007), *The Art of Theater*, Blackwell Publishing

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Carroll, Noel, (1990), *The Philosophy of Horror, or Paradoxes of the Heart*, Routledge
 Carroll, Noel, (2010), *Art in Three Dimensions*, OUP
 Carroll, Noel, (2013), *Minerva's Night Out*, Wiley-Blackwell
 Davies, Steven, (2003), *Themes in Philosophy of Music*, Oxford UP
 Kivy, Peter, (2007), *Music, Language and Cognition*, Clarendon Press, Oxford UP
 Kivy, Peter, (2009), *Antithetical Arts, On the Ancient Quarrel between Literature and Music*, Clarendon press, Oxford
 Livingston, Paisley (2009), *Cinema, Philosophy, Bergman*, OUP
 Livingston, Paisley & Plantinga, Carl ur, (2009), *The Routledge Companion to Philosophy and Film*, Routledge
 Smith, Murray, (2017), *Film, Art and Third Culture*, OUP
 Smith, Murray & Richard Allen, (1997), *Film Theory and Philosophy*, OUP

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Literatura je dostupna u e-izdanju.		

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Samoevaluacija koju provodi nastavnik; praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva; evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta'

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Filozofija historije	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA**1.1. Ciljevi predmeta**

Ciljevi kolegija su: da se studenti upoznaju s filozofskim jezikom i argumentacijom te ih razumiju; da mogu interpretirati ideje istaknutih filozofa znanosti i kritički se odnositi prema njima; da razvijaju vještine primjene tih ideja i rješenja raznih teorijskih pitanja na aktualne probleme historijskog istraživanja. Glavni ciljevi predmeta, pak, sa sadržajne strane su da studenti, naročito oni povijesti i filozofije, zahvate dio problematike filozofije znanosti koja se odnosi na historijska istraživanja i da razvijaju vještinu čitanja primarne filozofske literature, te razumijevanja ključnih teorijskih problema i relevantne argumentacije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:

- razumjeti ključne preokupacije suvremene filozofije historije;
- definirati probleme povijesnih zakona i trendova, povijesnih činjenica, objašnjenja i razumijevanja u humanističkim znanostima, te holizma i metodološkog individualizma;
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima;
- identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta;
- kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta;
- samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo;
- argumentirano zaključivati o filozofsko-historijskim problemima općenito.

1.4. Sadržaj predmeta

Prva tematska cjelina koja se obrađuje jest kritika tradicionalne (tzv. spekulativne) filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti, a temeljni tekst koji se obrađuje klasična je Popperova rasprava *Bijeda historicizma* u kojoj se dokazuje da nema nikakvih povijesnih zakona koji upravljaju tokom događaja, te da ljudska povijest nije usmjerena ni prema kakvom cilju i nema baš nikakav skriveni smisao. Ideja ovog dijela kolegija jest da se ukaže na problematične aspekte nekad prevladavajućih, a kod nas još uvijek dovoljno prisutnih, filozofskih pristupa povijesti i historiografiji.

Drugi dio kolegija posvećen je uvođenju u metodološke probleme historijskog istraživanja, tj. upućivanju studenata u teorijska pitanja historiografije kao znanosti. Tu ih se kani upoznati s osnovnim metodološkim problemima društvenih znanosti, poglavito povijesti, i to kroz jedan od temeljnih udžbenika na tom području, Nagelovu *Strukturu nauke*.

Treća i posljednja cjelina kojom će se baviti ovaj kolegij usredotočena je na argumente za i protiv temeljnih pozicija koje se zauzimaju u pogledu metodoloških problema historiografije. Prvenstveno se radi o srazu „pozitivističkih“ i „idealističkih“ pogleda na: objektivnost povijesnog istraživanja, mogućnost nalaženja povijesne istine, vrstu objašnjenja koju historičari mogu pružiti tumačeći prošla zbivanja, metodološki individualizam i holizam i sl. Čitat će se i prodiskutirati izvorni tekstovi autora i iz jedne i iz druge suprotstavljene škole mišljenja, sakupljeni u jednom od ključnih zbornika o ovoj problematici.

1.5. Vrste izvođenja nastave
 predavanja

 seminari i radionice

 vježbe

 obrazovanje na daljinu

 terenska nastava

 samostalni zadaci

 multimedija i mreža

 laboratorij

 mentorski rad

 ostalo _____
1.6. Komentari

U skladu s programima studija *Filozofije* (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet *Filozofija historije* može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.

Nastava je prvenstveno u formi predavanja. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici fakulteta ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke» te u PDF formatu. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, trideset stranica teksta. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program ovog kolegija. Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, mnogo lakše može doći do pogodnih tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno,

	studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog te motivirati da se njime više služe.						
1.7. Obveze studenata							
Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.							
1.8. Praćenje⁴⁰ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenata na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit te, ukoliko ga prođu, i usmeni. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 1 ocjenski bod). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 65 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 35 bodova.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ol style="list-style-type: none"> 1) Carr, E.H. <i>Što je povijest?</i>, Srednja Europa, Zagreb, 2004, str. 5-45 (41) 2) Colingwood, R.G. <i>Ideja historije</i>, Svjetlost-Sarajevo/Globus, Zagreb, 1986, str. 1-15 (15) 3) Dray, W.H. <i>Philosophy of History</i>, Prentice Hall, Engelwood Cliffs, 1964, str. 4-58 (55) 4) Hempel, C.G. „The Function of General Laws in History“, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i>, Free Press, Glencoe, 1959, str. 344-356 (13) 5) Nagel, E. <i>Struktura nauke</i>, Nolit, Beograd, 1974, str. 487-528 (42) 6) Passmore, J. „The Objectivity of History“, u Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i>, Harper & Row, New York, 1966, str. 75-94 (20) 7) Popper, K.R. <i>Bijeda historicizma</i>, Kružak, Zagreb, 1996, str. 47-64; 111-154 (62) 8) Tucker, A. <i>Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 2004, str. 1-22 (22) 9) Watkins, J.W.N. „Historical Explanation in the Social Sciences“, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i>, Free Press, Glencoe, 1959, str. 503-514 (12) 10) Wright, G.H. von, <i>Objašnjenje i razumijevanje</i>, Nolit, Beograd, 1975, str. 55-87 (33) 							
Ukupno: 330 str.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<p>Becker, C. „Everyman His Own Historian“, <i>American Historical Review</i>, Vol. 37, 1931-1932, str. 227-232 (6)</p> <p>Becker, C. „What are Historical Facts?“, <i>Western Political Quarterly</i>, Vol. 8, 1955, str. 327-340 (14)</p> <p>Berlin, I. „The Concept of Scientific History“, u Berlin, I. <i>Concepts and Categories</i>, Pimlico, London, 1978, str. 103-142 (40)</p> <p>Berlin, I. „Povijesna neminovnost“, u Berlin, I. <i>Četiri eseja o slobodi</i>, Feral Tribune, Split, 2000, str. 123-217 (95)</p> <p>Broadbeck, M. „Explanation, Prediction, and ‘Imperfect’ Knowledge“, u Feigl, H./Grover, M. (ur.) <i>Scientific Explanation, Space and Time</i>, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1962, str. 231-272 (42)</p> <p>Cannadine, D. (ur.) <i>What is History Now?</i>, Palgrave Macmillan, Houndmills, 2002.</p> <p>Danto, A.C. <i>Analytical Philosophy of History</i>, Cambridge University Press, 1968.</p> <p>Dawson, C. „The Problem of Metahistory“, <i>History Today</i>, Vol. 1, No. 6, 1951.</p> <p>Day, M. <i>The Philosophy of History: An Introduction</i>, Continuum, London, 2008.</p> <p>Dilthey, W. <i>Izgradnja istorijskog sveta u duhovnim naukama</i>, BIGZ, Beograd, 1980.</p> <p>Dray, W.H. „Explanatory Narrative in History“, <i>Philosophical Quarterly</i>, Vol. 4, No. 14, 1954, str. 15-27 (13)</p>							

⁴⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Dray, W.H. *Laws and Explanation in History*, Oxford University Press, London, 1957.
- Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966.
- Gallie, W.B. *Philosophy and the Historical Understanding*, Schocken Books, New York, 1964.
- Gardiner, P. (ur.) *The Philosophy of History*, Oxford University Press, Oxford,
- Gardiner, P. *The Nature of Historical Explanation*, Oxford University Press, London, 1952.
- Gardiner, P. (ur.) *Theories of History*, Free Press of Glencoe, New York, 1959.
- Gross, M. *Historijska znanost*, SN Liber, Zagreb, 1976.
- Hook, S. *Philosophy and History*, New York University Press, New York, 1963.
- Joynt, C.B. & Rescher, N. "On Explanation in History", *Mind*, Vol. 68, No. 271, str. 383-387 (5)
- Joynt, C.B. & Rescher, N. "The Problem of Uniqueness in History", *History and Theory*, Vol. 1, No. 2, 1961, str. 150-162 (13)
- Lemon, M.C. *Philosophy of History*, Routledge, London, 2003.
- Mandelbaum, M. *The Problem of Historical Knowledge*, Liveright Publishing Corporation, New York, 1938.
- Mandelbaum, M. "Can There be a Philosophy of History?", *American Scholar*, Vol. 9, No. 1, 1939-1940.
- Mandelbaum, M. "A Critique of Philosophies of History", *Journal of Philosophy*, Vol. 45, No. 14, 1948, str. 365-378 (14)
- Mandelbaum, M. "Some Neglected Problems Regarding History", *Journal of Philosophy*, Vol. 49, No. 10, 1952.
- Mandelbaum, M. "Concerning Recent Trends in the Theory of Historiography", *Journal of the History of Ideas*, Vol. 16, No. 4, 1955.
- Mandelbaum, M. "The Problem of 'Covering Laws'", *History and Theory*, Vol. 1, No. 3, 1961, str. 229-242 (14)
- Meyerhoff, H. (ur.) *The Philosophy of History in Our Time*, Doubleday & Company, Garden City, 1959.
- Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, New Haven, 1957.
- Oakeshott, M. "The Activity of Being Historian", u Oakeshott, M. *Rationalism in Politics*, Liberty Fund, Indianapolis, 1991, str. 151-183 (33)
- Rescher, N./ Helmer, O. "On the Epistemology of the Inexact Sciences", *Management Science*, Vol. 6, No. 1, 1959, str. 25-40 (16)
- Searle, J.R. *Minds, Brains and Science*, Harvard University Press, Cambridge MA, 1984, str. 57-85 (28)
- Tucker, A. *Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography*, Cambridge University Press, Cambridge, 2004.
- Tucker, A. *A Companion to the Philosophy of History and Historiography*, Wiley-Blackwell, 2010.
- Walsh, W.H. *Philosophy of History: An Introduction*, Harper & Row, New York, 1960.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Carr, E.H. <i>Što je povijest?</i> , Srednja Europa, Zagreb, 2004.	2	15
Colingwood, R.G. <i>Ideja historije</i> , Svjetlost-Sarajevo/Globus, Zagreb, 1986.	Tekst je dostupan u PDF formatu	15
Dray, W.H. <i>Philosophy of History</i> , Prentice Hall, Engelwood Cliffs, 1964.	Tekst je dostupan u PDF formatu	15
Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i> , Harper & Row, New York, 1966.	1, tekstovi su dostupni i u PDF formatu	15
Nagel, E. <i>Struktura nauke</i> , Nolit, Beograd, 1974.	2	15
Popper, K.R. <i>Bijeda historicizma</i> , KruZak, Zagreb, 1996.	7	15
Tucker, A. <i>Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography</i> , Cambridge University Press, Cambridge, 2004.	Tekst je dostupan u PDF formatu	15
Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i> , Free Press, Glencoe, 1959.	1, tekstovi su dostupni i u PDF formatu	15
Wright, G.H. von, <i>Objašnjenje i razumijevanje</i> , Nolit, Beograd, 1975.	1, tekst je dostupan i u PDF formatu	15

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa (u organizaciji nastavnika) u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome koliko su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškimi ili nezanimljivim mijenja nekim drugim. Nadalje, dio nastave već je snimljen i stavljen na Internet, čime svi zainteresirani mogu vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik lakše uviđa svoje eventualne pogreške. Osim navedenog, praćenje kvalitete ide i kroz samoevaluaciju koju provodi nastavnik, kroz praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva, te evaluaciju na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Odsjek za filozofiju	
Naziv predmeta	Filozofija jezika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15 + 0 + 15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Razviti informiran i kritički stav prema standardnim teorijama iz filozofije jezika i primijeniti uvide iz suvremene filozofije jezika pri razumijevanju filozofskih, medijskih i književnih tekstova s kojima se studenti susreću na drugim filozofskim kolegijima, kolegijima iz drugih predmeta te u svakodnevnom životu.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći nabrojati i identificirati najznačajnije suvremene filozofe jezika i njihove pozicije.
 Studenti će moći nabrojati i objasniti najznačajnije pojmove iz filozofije jezika.
 Moći će usporediti njihove stavove o danom problemu te ih povezati a aktualnim pojavama u jeziku i govoru.
 Moći će argumentirano kritizirati određene teorije te izabrati među suprotstavljenim teorijama.
 Moći će dati primjer pojave o kojoj se raspravlja (npr. performativa).

1.4. Sadržaj predmeta

U sklopu kolegija jeziku će se pristupiti prvenstveno iz **analitičke filozofske perspektive**. Takav pristup obuhvaća različita shvaćanja jezika koja se, barem inicijalno, mogu podijeliti na **teoriju idealnog jezika i na analizu svakodnevnog govora**.

Prva struja vezana je uz G. Fregea, koji je nastojao stvoriti formalni jezik čistog mišljenja koji bi bio lišen višeznačnosti i nedorečenosti svakodnevnog jezika. Takav se idealni jezik trebao stvoriti uporabom funkcija i argumenata. Takve težnje imaju i filozofi poput B. Russella, G. E. Moorea, L. Wittgensteina, R. Carnapa i A. Tarskoga. Posljednja trojica u ovom nizu pripadnici su logičkog empirizma, koji su, odbacujući svakodnevni jezik, nastojali svesti znanstveni jezik na logički sustav. Konstrukcija idealnog formalnog jezika treba se temeljiti na egzaktnosti i neproturječnosti, a logika i empirijska provjera moraju biti jedini kriterij smisla.

S druge strane, filozofija svakodnevnog jezika pokušala je jezično razjasniti logičke odnose i kategorije, to jest, iznova ih formulirati na razini prirodnog jezika. Na taj način se umjesto univerzalnog jezika težnja stavlja na različite „jezične igre“ (Wittgenstein). Ta je ideja još više došla do izražaja kod filozofa poput J. L. Austina i J. R. Searlea, koji u filozofiji običnog jezika vide mogućnost da se otkrije praktična namjera govornika. Austin uvodi ideju performativnih iskaza te u svakom iskazu razlučuju tri jezične razine: lokuciju (izricanje izraza s nekim značenjem), ilokuciju (snaga iskaza – obavijest, prosudba, najava, obećanje itd.) te perlokuciju (učinak koji izaziva kod slušatelja). Prema toj teoriji svaki govorni čin po sebi je višeslojan. Austin u svojim razmatranjima veliku ulogu pridaje konvencijama. S druge strane, H. P. Grice u središte svoje teorije o razgovornim implikaturama stavlja racionalnost govornika. Takav se racionalan korisnik jezika pridržava načela suradnje i govornih maksima. Ipak, kršenje tih maksima neće voditi u nemogućnost komunikacije, već k mogućnosti da govornik želi poručiti nešto različito od onoga što je rečeno.

Osim podjele na idealizirani logički jezik i svakodnevni jezik, ključno je razlikovanje između **sintakse, semantike i pragmatike**. Ch. Morris (1938) podijelio je semiotiku, teoriju o funkciji znakova u komunikaciji na semantiku, sintaksu i pragmatiku. Bila je to prva upotreba tih triju pojmova. Semantika se bavi proučavanjem odnosom znakova s predmetima na koje su ti znakovi primjenjivi, pragmatika se bavi odnosom između znakova i tumača tih znakova, a sintaksa odnosom znakova s drugim znakovima, ne uzimajući u obzir njihovo značenje. U ovoj trodiobi, sintaksa (koju bismo danas zvali „gramatika“) formalno je istraživanje jezičnih oblika, semantika je apstraktno istraživanje značenja, a pragmatika, uzimajući u obzir kontekst jezičnog iskaza, postaje najkonkretnija razina proučavanja jezika. Morrisova podjela koristi se i danas, uz preinake i dopune koje sežu od samog Morrisa (1946), Rudolfa Carnapa (1942, 1956), Davida Lewisa (1970), Richarda Montaguea (1968, 1970) i mnogih drugih koji su nakon njih uslijedili.

U kolegiju će se pružiti temeljiti uvid u ideje J. L. Austina, kao ključnog predstavnika pragmatičkih težnji te dati pregled temeljnih semantičkih pitanja.

Na polju semantike, temeljna je zadaća kolegija pružiti studentu uvod u razna pitanja koja se mogu naći pri izučavanju značenja. Krenut će se od preispitivanja intuicija u pogledu toga što značenje jest, a što ono nije. Nakon takvog uvoda istražiti će se veza između značenja i stvarnoga svijeta. Razlikovat će se između referencijalne i internalističke teorije značenja. Referencijalna teorija definira značenje riječi kao stvari u svijetu. Internalistička teorija (znana i kao nominalizam) značenja shvaća kao misli, pojmove ili ideje u govornikovom umu, što znači da svaki korisnik jezik posjeduje vlastiti jezik. U raspravu će se uvesti i N. Chomsky te će se studenti upoznati s pojmovima mentalnog leksika, jezične sposobnosti, numeričke razlike, kvalitativne razlike i kvalitativnog identiteta, kao i s psihološkim istraživanjima McCloskeyja i Glucksberga. Nadalje, u pogledu veze između značenja i svijeta istražiti će se pojave poput sinonimije, višeznačnosti i neodređenosti.

Nakon toga, preći će se na semantičke teorije o značenju rečenice. Jedna od temeljnih ideja jest ona o kompozicionalnosti. Internalistička teorija značenja određuje značenje rečenice kao mentalnu strukturu koju sačinjavaju značenja riječi u rečenici i njihova sintaktička struktura. Drugim riječima, internalisti će definirati rečenice kao skupove mogućih svjetova. Prema referencijalnoj teoriji, s druge strane, rečenice su apstraktni predmeti koji se mogu shvatiti kao matematički modeli unutarnje mentalne strukture. Ideja mogućih svjetova uvest će se pomoću Leibnizove ideje o najboljem mogućem svijetu. Navest će se druge primjene ideje mogućih svjetova, poput Lewisove ideje da svi mogući svjetovi postoje. D. Lewis (1970), R. Stalnaker (1970) i D. Davidson (1967) određuju značenje rečenice kao istinosne vrijednosti koje su određene povezanim mogućim svjetovima.

U nastavku, studenti će se upoznati sa semantičkim svojstvima rečenica, poput pretpostavke i višeznačnosti (leksičke i strukturne). Te će se teme obraditi pozivanjem na autore kao što su Chomsky (1976) i Baker i Shan (2008).

Nakon rasprave koja je krenula od značenja pojedinih riječi pa preko značenja rečenice započet će teme vezane uz odnos značenja i konteksta. Istražiti će se izrazi osjetljivi na kontekst, poput indeksikalija (Kaplan 1989), ali i implicitnog sadržaja bliskog semantici (Sperber i Wilson 1986), kao i onog pragmatičkog (Grice 1975).

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
1.6. Komentari		
1.7. Obveze studenata		
Studenti moraju pohađati nastavu, napisati i/ili izložiti seminarski rad, položiti kolokvij te ispit.		
1.8. Praćenje ⁴¹ rada studenata		

⁴¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

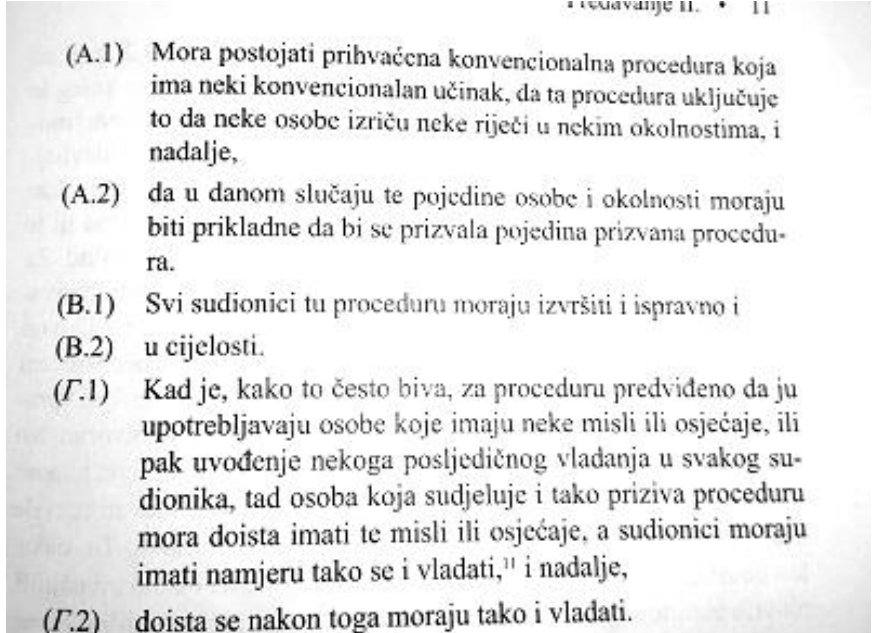
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Pri ocjenjivanju seminarskog rada vrednuje se razumijevanje korištenih pojmova, njihova ispravna primjena te aktualizacija rasprave i njezino povezivanje s tekućim društvenim pojavama.

Pri ocjenjivanju kolokvija i ispita vrednuju se usvojeno znanje te povezivanje sadržaja. Primjeri zadataka:

1. Ukratko objasnite Fregeovo razlikovanje između značenja i smisla.
2. Što je epistemološki argument protiv platonizma u kontekstu apstraktnih predmeta?
3. Što je načelo kompozicionalnosti?
4. Tko je začetnik generativne gramatike?
5. Tko je autor navedenog ulomka? O čemu se u njemu raspravlja? Pružite primjer opisane procedure.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Michael Devitt i Kim Sterelny, Jezik i stvarnost, Kruzak, 2002.
 Nenad Mišćević, Filozofija jezika, Jesenski i Turk, 2003.
 John L. Austin, Kako djelovati riječima, Disput, 2014

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Willard Van Orman Quine, Riječ i predmet, Kruzak, 1999.
 Donald Davidson, Ogledi o istini i interpretaciji, Demetra, 2000.
 Saul Kripke, Imenovanje i nužnost, Kruzak, 1997.
 Ludwig Wittgenstein: Filozofska istraživanja, Globus, 1998.
 Paul Elbourne, Meaning: A Slim Introduction to Semantics, Oxford University Press, 2011.
 William G. Lycan, Filozofija jezika, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji, 2011.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Michael Devitt i Kim Sterelny, Jezik i stvarnost	8	20
Nenad Mišćević, Filozofija jezika	8	20
John L. Austin, Kako djelovati riječima	5 na hrvatskom, 4 na engleskom	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koja će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović	
Naziv predmeta	Filozofija književnosti	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA**1.1. Ciljevi predmeta**

Upoznati studente sa filozofskim raspravama posvećenima književnosti, potaknuti ih na kritičko promišljanje o ovim temama, omogućiti im donošenje vlastitih stavova o ovim problemima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti mogu:

1. opisati i točno prenijeti temeljne sadržaje kolegija 'Filozofija književnosti'
2. objasniti, interpretirati i kritički raspravljati o problemima filozofije književnosti
3. nabrojati osnovne predstavnike književne estetike, analizirati i komparirati njihove teorije, ukazati na specifični doprinos koji je svaki od njih dao raspravi
4. stečeno znanje primijeniti pri analizi i interpretaciji tekstova iz područja filozofije književnosti, književne teorije i književnost općenito

1.4. Sadržaj predmeta

Estetika i književnost

- koje je mjesto književnosti unutar estetike i teorije umjetnosti, presjek zajedničkih tema: vrijednost umjetnosti, doživljaj umjetničkoga djela, teorije umjetnosti, razumijevanje umjetnosti općenito i književnoga djela posebno
- filozofi o umjetnosti i književnosti: povijesni pregled filozofskih razmišljanja o estetici i mjestu i važnosti književnosti za ljudski život (Platon, Aristotel, Kant, Hume i dr.)
- komparativna estetika: književnost u odnosu na glazbu i dramsku umjetnost, književnost i film

2. Problem određivanja i definiranja književnosti

- što je književnost, postoji li skup nužnih i dovoljnih uvjeta koji moraju biti zadovoljeni da bi neko djelo bilo književno djelo, pristupi definiranju književnosti, raznolikost književnih vrsta unutar teorija književnosti
- formalistička definicija, strukturalistički pristup, jezične definicije književnosti, institucijska definicija, teorija socijalne prakse, teorija obiteljske sličnosti

3. Ontologija i književnost

- ontološki status književnoga djela, književno djelo kao materijalni predmet, književno djelo kao mentalni

entitet, uvjeti nastanka, postojanja i nestanka književnoga djela

- ontološki status likova u književnom djelu, postoje li fiksijski likovi i kako ih trebamo definirati, referencija i značenje i fiksijski likovi
- teorija artefakta, Meinong – teorije
- svijet književnoga djela kao mogući svijet

4. Epistemologija i književnost

- problem istine u književnome djelu, kako definirati istinu u književnome djelu, što određuje istinu u književnome djelu, možemo li ju spoznati, je li autor dužan govoriti istinu, zna li autor istinu i u kojoj mjeri
- književnost/ fikcija nasuprot zbilji, paradoks fikcije, književnost kao mimesis, književnost kao imaginativno stvaranje, književnost kao reprezentacija
- kognitivna vrijednost književnoga djela, književno djelo kao izvor spoznaje

5. Etika i književnost

- ima li književnost etičku komponentu i koliko je ona važna, prenosi li književnost etičku poruku, doprinosi li književnost moralnoj spoznaji, može li nas književnost moralno kontaminirati, važnost književnosti za oblikovanje moralne svijesti pojedinca
- etička komponenta i vrijednost književnog djela

6. Psihologija i književnost

- reaktivni stavovi prema književnom djelu, 'odgovaranje' na književno djelo i probleme koje ono otvara
- problem emocija: važnost emocija za stvaranje umjetničkoga djela, emocije u umjetnosti, emocije kod čitatelja, racionalnost emocionalnih i reaktivnih stavova kod čitatelja, kvazi-emocije, psihička povezanost s likovima u književnom djelu vs. fizička udaljenost i nemogućnost interakcije s likovima

B) POSEBNA PROBLEMSKA PODRUČJA UNUTAR FILOZOFIJE KNJIŽEVNOSTI

1. Problem značenja u književnome djelu

- koje je značenja književnog djela, kako ono nastaje, kako ga se određuje, što sačinjava značenje, ima li uopće smisla govoriti o značenju u književnom djelu i značenju književnoga djela
- preneseno značenje, implicitno značenje
- metafora i ironija

2. Interpretacija književnog djela

- teorije interpretacije, može li se interpretirati književno djelo, koliko je interpretacija 'točna', problem višestrukih interpretacija, stvara li interpretacija novo djelo
- ima li smisla pitati 'što je autor htio reći'
- problem namjere autora: u kojoj je mjeri znanje o namjeri autora važno za interpretaciju književnoga djela
- interpretacija djela i uvjeti nastanka djela: važnost konteksta nastanka djela za razumijevanje djela i njegovu evaluaciju

3. Književni kritičar

- tko je književni kritičar i što on radi, problem ekspertizma u estetici i književnosti: subjektivni doživljaj vs. mišljenje eksperata, objektivni sud vs. subjektivni sud

4. Autor književnoga djela

- tko je autor/pripovjedač, naracija u prvom licu vs. naracija u trećem licu, sveznajući autor, smrt autora, nepouzdan autor
- pitanje inspiracije, problem imaginacije, kreativni čin stvaranja
- književno stvaranje kao jezični čin, književno stvaranje kao psihološki čin
- Romantičarska koncepcija književnoga stvaranja (Wordsworth), modernističko shvaćanje književnoga stvaranja (T.S.Eliot)

5. Književnost i filozofija

- sličnosti i razlike filozofskoga i književnoga jezika
- problem istine u književnosti u odnosu na filozofiju
- pitanje ciljeva i vrijednosti književne prakse i filozofije
- Platonova teza o 'ancient quarrell' pjesnika i filozofa i suvremene interpretacije

6. Književnost i ostale umjetnosti

- književnost i dramska umjetnost: što rade glumci?
- književnost i film
- književnost i glazba

7. Književnost, žanrovi, stilovi

- što je žanr i kako ga određujemo, stilska određenja žanra, povijesno određenje žanra, žanr i kreativnost, žanr i vrijednost
- gotički roman i romantizam: socijalne okolnosti i vrednovanje djela
- žanrovska fikcija i vrijednost (detektivski roman, znanstvena fantastika), književni kanoni
- poezija

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☐ ostalo _____					
1.6. Komentari	Od studenata se očekuje da redovito čitaju relevantnu literaturu i da sudjeluju u diskusijama u nastavi.						
1.7. Obveze studenata							
Čitati relevantnu literaturu, pohađati nastavu, sudjelovati u diskusijama							
1.8. Praćenje ⁴² rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se u semestru putem kolokvija i aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem kolokvija i putem aktivnosti na nastavi. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što je predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu, za što su predviđena 2 ocjenska boda. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
1. Lamarque P. (2009), The Philosophy of Literature, Oxford, Blackwell							
2. Lamarque P. i S.H. Olsen (1994), Truth, Fiction and Literature, OUP (izbor)							
3. Gibson J. (2015), The Philosophy of Poetry, OUP (izbor)							
4. Hagberg G.L. ur. (2016), Fictional Characters, Real Problems, OUP (izbor)							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Abrams M.H. (1971), Natural Supernaturalism, Tradition and Revolution in Romantic Literature, New York:							

⁴² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

W.W: Norton & Company
 Attridge D. (2015), *The Work of Literature*, OUP
 Boyd B. (2012), *Why Lyrics Last: Evolution, Cognition and Shakespeare's Sonnets*, Harvard UP
 Carroll N. i J. Gibson (2016), *The Routledge Companion to Philosophy of Literature* OUP
 Currie G. (2011) *The Nature of Fiction*, CUP
 Currie G. (2010), *Narratives and Narrators: A Philosophy of Stories*, OUP
 Davis D. (2007), *Aesthetics and Literature*, London: Continuum
 Hagberg G.L. i Walter Jost ur. (2010), *A Companion to the Philosophy of Literature*, Wiley-Blackwell, 2010
 Hagberg G.L. ur. (2016), *Fictional Characters, Real Problems*, OUP
 Hogan C.P. (2003), *The Mind and its Stories*, Cambridge UP
 Hogan C.P. (2016), *Beauty and Sublimity: A Cognitive Aesthetics of Literature and the Arts*, Cambridge UP
 Goldman A. (2013), *Philosophy and the Novel*, OUP
 Gibson J. (2015), *The Philosophy of Poetry*, OUP
 Lamarque, Peter (2009), „Poetry and Abstract Thought“, *Midwest Studies in Philosophy*, XXXIII, pp. 37-52.
 Lamarque P. i S.H. Olsen (1994), *Truth, Fiction and Literature*, OUP
 Kivy P. (2011), *Once-Told Tales: An Essay in Literary Aesthetics*, OUP
 Murdoch I. (1999), *Existentialists and Mystics: Writings on Philosophy and Literature*. New York: Allen Lane The Penguin Press
 New Ch. (1999), *Philosophy of Literature*, Routledge
 Poe E.A. *The Poetic Principle* (online)
 Olsen S.H. (1987), *The End of Literary Theory*, OUP
 Felski R. (2008), *Uses of Literature*, Wiley
 Robinson Jenefer (2005), *Deeper than Reason: Emotion and its Role in Literature, Music and Art*, OUP
 Rowe, M. W. (1996), „Poetry and Abstraction“, *British Journal of Aesthetics*, 36, pp. 1-15.
 Seller A. i Gaydon P. (2016) *Literary Studies and the Philosophy of Literature*, Palgrave
 Shelley, *Defence of Poetry* (online)
 Spolsky E. (2015), *The Contracts of Fiction, Cognition, Culture, Community*, Oxford UP
 Vidmar I. (2013), „Filozofija i književnost o svijetu i čovjeku: isto a različito“, *Prolegomena*, 12, 2, pp. 285 – 313
 Vidmar I. (2017), „Fictional Characters“, u B. Berčić *Perspectives on the Self*, Rijeka
 Vidmar I. (2017), „Riječi koje crtaju slike: estetika poezije i poetskog iskustva“, in *Teorija Umetnost kao Teorija Vrednosti*, eds. Nataša Lah i Miško Šuvaković, Orion Art
 Walsh D. (1969), *Literature and Knowledge*, Middletown, Conn.: Wesleyan University Press

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Samoevaluacija koju provodi nastavnik; praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva; evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta'

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Majda Trobok
Naziv predmeta	Filozofija logike
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije
Status predmeta	izborni

Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

U ovom se kolegiju studenti upoznaju s područjem određenim susretanjem filozofije i logike, ili točnije, s problemima koje pred filozofiju postavlja logika. Od slušatelja kolegija traži se prethodna upoznatost sa osnovama klasične logike prvog reda te poznavanje osnova filozofije jezika i teorije značenja. Osnovni je cilj predmeta upoznati studente sa filozofskim problemima koji se javljaju kako u klasičnoj logici, uključujući proširene logike, tako i u nestandardnim logikama. Isto tako, zadatak je kolegija prezentirati suvremeno stanje rasprave o najznačajnijim problemima filozofije logike.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. prepoznati i objasniti pojam formalnog sustava
2. objasniti pojam valjanosti
3. objasniti pojmove osobnih imena i singularnih terma.
4. usporediti Fregeovu i Russellovu deskriptivnu teoriju imena.
5. razlikovati klasične teorije istinitosti.
6. objasniti karakteristične elemente Tarskijeve teorije istine.
7. objasniti osnove 'redundancijskih' teorija
8. razlikovati osnovne postavke klasične logike i "neklasičnih logika".

1.4. Sadržaj predmeta

- *Problemi jezika logike*
- Određenje pojma *formalnog sustava* i odnos formalnih sustava i logike. Koji se formalni sustavi mogu smatrati logikom?
- Prosuđivanje argumenta. Valjanost kao kriterij za prosuđivanje argumenta.
- Pojam logičkih veznika. Funkcijska potpunost, karakteristične matrice i odlučivost za dvovrijednosne i viševrijednosne sustave. Značenje i interpretacija veznika.
- Kvantifikacija i ontologija. Problemi ontološke obveze.
- Osobna imena i singularni termini. Imena kao opisi. Frege vs. Russell.
- Rečenice, iskazi, propozicije.
- *Problemi semantike*
- Klasične teorije istinitosti (Korespondencijska, koherencijska, pragmatička)
- Davidsonova artikulacija Tarskijeve teorije
- 'Redundancijske' teorije.
- Suvremeno stanje rasprave: Horwich vs. Field.
- *Klasična logika i utemeljenost 'neklasičnih logika'.*

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Primjer: Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, izrada postera, pisanje izvještaja i eseja na zadane teme, kolokvij/testovi znanja, pismeni i usmeni ispit.

1.8. Praćenje ⁴³ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Haack, S. 2005. Filozofija logika, Biblioteka Scopus, Zagreb.							
McGinn, C., 2000. Logical Properties, Clarendon presss, Oxford							
Quine, W.V. 1970. Philosophy of logic, Harvard U. P., Cambridge, Mass. (izabrana poglavlja)							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Davidson, D. 2000. Istraživanja o istini i interpretaciji, Demetra, Zagreb. (izabrana poglavlja)							
Field, H. 2001. Truth and the Absence of Fact, Oxford, Clarendon Press. (izabrana poglavlja)							
Hacking, I., 1979. <i>What is Logic?</i> , Journal of Philosophy 76. (izabrana poglavlja)							
Hintikka, J., 1969, Models for modalities, Reidel.							
Katz, J. 1972. Semantic Theory, New York, Harper & Row.							
Putnam, H., 1971, Philosophy of Logic, Harper Torchbooks.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		Naslov			Broj primjeraka	Broj studenata	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.							
Opće informacije							
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Luca Malatesti						
Naziv predmeta	Filozofija psihijatrije						
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije						
Status predmeta	Izborni						
Godina	1-2-3						
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata				3		
	Broj sati (P+V+S)				30P+0S+0V		

1. OPIS PREDMETA*1.1. Ciljevi predmeta*

Cilj kolegija je predstaviti i istražiti do određenih detalja neke teme iz suvremene filozofije psihijatrije. Odnos

⁴³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

između filozofije i psihijatrije je dvosmjerni. S jedne strane, filozofske analize i teorije se koriste za istraživanje temeljnog pitanja o znanstvenim i praktičnim dimenzijama psihijatrije. S druge strane, psihijatrijsko istraživanje se koristi za rasvjetljavanje pojedinih filozofskih pitanja pomoću empirijskih rezultata.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Predavanje i literatura su na engleskom jeziku, nema zamjenskih materijala na hrvatskom. Samo studenti koji mogu pokazati razumijevanje pismenog i usmenog engleskog jezika mogu upisati kolegij.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Predmet nastoji promicati, u odnosu na teme koje se obrađuju na predavanjima (molimo pogledajte "Sadržaj predmeta" dolje), sljedećih sposobnosti:

1. *Filozofi (autori)*: sposobnost povezivanja filozofa (i autora) s određenim filozofskim stajalištima, argumentima i pojmovima koji se razmatraju unutar kolegija.
1. *Stajališta*: sposobnost izražavanja jezgrovito, jasno i rigorozno specifičnog problema koji stajališta nastoje riješiti, njihovih glavnih teza, kao i doktrina kojima se suprotstavljaju.
2. *Pojmovi*: sposobnost definiranja ili karakteriziranja pojmova jezgrovito, jasno i točno, te pružanja odgovarajućih primjera.
3. *Argumenti* (za rješavanje filozofskog problema, prigovora i odgovora): sposobnost:
  - i. otkrivanja i opisivanja njihove logičke strukture,
  - ii. razjašnjavanja njihovih premisa i njihovih zaključaka,
  - iii. procjenjivanja njihove valjanosti (da li logički dovode do njihovog zaključka) i ako su pouzdani (ako su valjane, da li su njihove premise istinite). Ova procjena ne zahtijeva nužno sposobnost studenta da ponudi originalne zamisli. Dovoljno je inteligentno korištenje onoga što smatraju najjačim i najuvjerljivijim rezoniranjem unutar sadržaja koji se obrađuju.
4. *Osobni stav*: sposobnost formulirati, opravdati i braniti s argumentima osobni filozofski stav.

1.4. Sadržaj predmeta

- Uvod u „novu filozofiju psihijatrije“.
- Suvremena psihijatrija i klasifikacija SDM (eng. DSM).
- Evaluacija nekih argumenata iz anti-psihijatrije.
- Michel Foucault-ova analiza povijesti i fondacije moderne psihijatrije.
- Konstruktivizam i pojam mentalnog poremećaja.
- Argumenti protiv psihijatrije i konstruktivizma.
- Mentalna bolest kao fizička bolest.
- Argumenti protiv biološkog pristupa mentalnom poremećaju i alternativne teorije
- Specifična objašnjenja prakse u psihijatriji i pragmatika psihijatrijskih objašnjenja.
- Intencionalnost, razlomljena značenja u psihijatrijskom objašnjenju mentalnih poremećaja
- Kolegij će ilustrirati aspekte ovog općenito dvosmjernog odnosa razmatranjem dviju glavnih rasprava u suvremenoj filozofiji psihijatrije. Čemo se fokusirati na filozofskim raspravama o naravi i vjerodostojnosti pojma mentalnog poremećaja. Zatim ćemo proučavati neke novije filozofske analize psihijatrijskih objašnjenja

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

Elektronička posta. Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu.

Od početka nastave studenti se moraju upisivati na e-kolegiji koji je stavljen na MERLIN <https://moodle.srce.hr>

1.8. Praćenje ⁴⁴ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Varijanta 1 bez završnog ispita							
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.							
Varijanta 2 sa završnim ispitom							
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.							
<ul style="list-style-type: none"> - Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova. 							
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> • Bolton, D. 2008. <i>What is mental disorder? An essay in philosophy, science, and values</i>. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 3.) • Boorse, C. 1975. "On the distinction between disease and illness." <i>Philosophy and public affairs</i> 5: 49-68. • Cooper, R. 2007. <i>Psychiatry and philosophy of science</i>. Stocksfield: Acumen. (Chapter 2: pp. 11-27; Chapter 3: pp. 28-42, Chapter 4: pp. 44-58) • Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. <i>Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry</i>. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 2: pp. 4-21; Box 2.1., pp. 8-10; Chapter 3: pp. 31-50). • Fulford, K. W. M. 1989. <i>Moral Theory and Medical Practice</i>. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapter 7: pp. 115-119) • Gutting, G. 1994. "Foucault and the History of Madness." In Gutting, Gary, ed. <i>The Cambridge Companion to Foucault</i>. Cambridge: Cambridge University Press, 47-70. • Kendell, R. E. 1975. "The Concept of Disease and its Implications for Psychiatry." <i>British Journal of Psychiatry</i> 127: 305-315. • Megone, C. 1998. "Aristotle's Function Argument and the Concept of Mental Illness." <i>Philosophy, Psychiatry, & Psychology</i> 5, 3: 187-201. • Reznek, L. 1991. <i>The Philosophical Defence of Psychiatry</i>. New York: Routledge. (Chapter 1: pp. 13-25) • Szasz, T. 1960. "The Myth of Mental Illness." <i>American Psychologist</i>, 15: 113-118. Reprinted in C. D. Green, <i>Classics in the History of Psychology: An Internet Resource</i>. • Wakefield, J. C. 2007. "The concept of mental disorder: diagnostic implication of the harmful dysfunction analysis." <i>World psychiatry</i> 6: 149-156. 							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> • Broome, M., & Bortolotti, L. (Eds.). (2009). <i>Psychiatry as Cognitive Neuroscience: Philosophical perspectives</i>. Oxford University Press. • Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. <i>Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry</i>. Oxford: Oxford University Press. • Glover, J. (2014). <i>Alien Landscapes?</i> Harvard University Press. 							

⁴⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Graham, G. (2013). *The Disordered Mind: An Introduction to Philosophy of Mind and Mental Illness* (Second edition). Routledge.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Cooper, R. 2007. <i>Psychiatry and philosophy of science</i> . Stocksfield: Acumen. (Chapter 2: pp. 11-27; Chapter 3: pp. 28-42, Chapter 4: pp. 44-58)	1	
Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. <i>Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry</i> . Oxford: Oxford University Press.	1	

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenta nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Filozofija psihologije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj ovog kolegija je upoznati studente s problemom i mogućim odgovorima na problem integriranja ili sučeljavanja zdravorazumske psihologije sa znanstvenim pristupima psihologiji. Kritički se razmatra kakve epistemološke i ontološke posljedice imaju različite koncepcije integriranja na status psiholoških entiteta i svojstava.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti moći:

- Objasniti pojam zdravorazumske ili pučke psihologije i navesti barem tri filozofska gledišta na znanstveni i ontološki status pučke psihologije.
- Formulirati problem integriranja i sučeljavanja zdravorazumske i znanstvenih teorija uma/mozga.
- Navesti i objasniti barem četiri moguća odgovora na problem integriranja i sučeljavanja.
- Razlikovati razine psiholoških objašnjenja – personalna i subpersonalna, funkcionalna i objašnjenja na razini implementacije.
- Razlikovati i usporediti realistička i instrumentalistička objašnjenja psiholoških konstrukata.

1.4. Sadržaj predmeta

Filozofija psihologije se bavi teorijskim i konceptualnim aspektima psihološkog istraživanja i psihologije kao

znanosti o umu. Za razliku od filozofije uma koja se bavi ontološkim i epistemološkim pitanjima vezanim za prirodu uma, filozofija psihologije se direktnije fokusira na prirodu kognicije i prirodu objašnjenja ponašanja. Pitanja koja se istražuju uključuju: Kako kognicija funkcionira? Kakve vrste reprezentacija uključuje? Što mjerimo kad mjerimo psihološke atribute? Jesu li to stvarni entiteti ili samo teorijski konstrukti? Koji je odnos između tzv. pučke psihologije i znanstvene psihologije? Na koji način pripisivanje i objašnjavanje mentalnih stanja i ponašanja uključuje kriterije racionalnosti? Postoje li zakoni u psihologiji i kognitivnim znanostima?

U ovom predmetu fokus je na pitanju odnosa između različitih razina objašnjenja koja pronalazimo u znanstvenoj i zdravorazumskoj psihologiji te o mogućnosti njihova integriranja i sučeljavanja. Osnovni problem koji se istražuje je tzv. problem sučeljavanja ili integriranja različitih razina na koji objašnjavamo kogniciju i um. Um se može proučavati iz više perspektiva. Primjerice, možemo krenuti od neuroznanstvenih objašnjenja koja se oslanjaju na aktivaciju pojedinih ili skupova neurona te izgrađivati teoriju koja će objasniti kako ti neuroni implementiraju kognitivne funkcije višeg reda. S druge strane možemo krenuti od općih teorija o prirodi uma i kognicije te istražiti kako se te funkcije implementiraju kroz različite neuralne mehanizme. Filozofski problem koji se javlja jest na koji način su različite razine opisa i objašnjenja uma međusobno povezane. S jedne strane, ljudska ponašanja objašnjavamo u zdravorazumskim terminima poput želja, vjerovanja i ostalih sadržajnih mentalnih stanja, dok s druge strane kognitivne znanosti nude objašnjenja u terminima kompjutacijskih i neurokemijskih procesa koji se odvijaju na razini mozga. Pitanje na koje nastojimo ponuditi odgovor jest koji je odnos između razumijevanja osobe kao svjesnog i racionalnog djelatnika i razumijevanja osobe u terminima koja nam nudi moderna kognitivna neuroznanost.

1. Razine objašnjenja i problem integriranja ili sučeljavanja

- Objašnjenja psiholoških pojava na filozofskim, psihološkim i neurokognitivnim razinama
- Personalne i subpersonalne razine objašnjenja
- Horizontalna i vertikalna objašnjenja i zdravorazumska psihologija

2. Priroda zdravorazumske psihologije

- Racionalnost kao uvjet mentalnosti
- Autonomija uma, zdravorazumska psihologija i problem sučeljavanja
- Filozofski funkcionalizam, psihološki funkcionalizam i problem sučeljavanja

3. Reprezentacijska teorija uma

- Reprezentacijska teorija uma i jezik misli
- Um kao računalo
- Kognicija i neurokompjucionalizam
- Mentalni mehanizmi
- Kognicija kao prediktivno kodiranje

4. Priroda psiholoških konstrukata

- Psihologija kao funkcionalizacija pučke psihologije
  - - Ontološki status psiholoških konstrukata – realistički i instrumentalistički pristupi mjerenju psiholoških atributa.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo __Konzultacije_____
1.6. Komentari		
1.7. Obveze studenata		
Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje dodijeljenih zadataka. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata.		
1.8. Praćenje ⁴⁵ rada studenata		

⁴⁵ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0.5	Usmeni ispit		Esej	0.5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim pisanim ispitom i/ili pisanjem eseja (umjesto završnog ispita).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Bermudez, J. L. (2005). *Philosophy of Psychology: A Contemporary Introduction*. New York i London: Routledge.
- Miščević, N. i Smokrović, N. (ur.) (2001). *Računala, mozak i ljudski um: zbornik tekstova*. Izdavački Centar Rijeka. – izbor tekstova
- Weiskopf, D. i Adams, F. (2015). *An introduction to the philosophy of psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Bechtel, W. (2008). *Mental mechanisms: philosophical perspective on cognitive neuroscience*. London i New York: Routledge.
- Bechtel, W. i Graham, G. ur. (1998). *A companion to cognitive science*. Cambridge: Blackwell.
- Bechtel, W., Mandik, P., Mundale, J. i Stufflebeam, R. S. (ur.) (2001). *Philosophy and the neurosciences: a reader*. Cambridge: Basil Blackwell.
- Bermudez, J. L. ur. (2006). *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge.
- Bermudez, J. L. (2010). *Cognitive science: an introduction to the science of the mind*. 2. izdanje, Cambridge: Cambridge University Press.
- Bickle, J. ur. (2009). *The Oxford Handbook of Philosophy and Neuroscience*. Oxford: Oxford University Press.
- Biondić, M. (2017). Pučka psihologija: znanstvene perspektive realizma, eliminativizma i instrumentalizma. *Filozofska Istraživanja* 37, str. 559–578.
- Block, N. ur. (1980/1981). *Readings in philosophy of psychology*. Vol I. i II. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Borsboom, D. (2005). *Measuring the mind: conceptual issues in contemporary psychometrics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Botteril, G i Carruthers, P. (1999). *The philosophy of psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cherniak, C. (2001). Minimalna racionalnost. U N. Miščević i N. Smokrović (ur.), *Računala, mozak i ljudski um*, Rijeka: Izdavački Centar Rijeka, str. 170-193.
- Churchland, P. 1981. Eliminative materialism and propositional attitudes. *Journal of Philosophy* 78, str. 67-90. Prevedeno Eliminativni materijalizam i propozicijski stavovi. U N. Miščević i S. Prijić, *Filozofija psihologije*, Rijeka: Hrvatski kulturni dom, 1993, str. 45-63.
- Churchland, P.S. i Sejnowski, T.J. (2006). Neural representation and neural computation. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 151-181.
- Clark, A. (2013). Whatever next? Predictive brains, situated agents, and the future of cognitive science. *Behavioral and Brain Sciences*, 36, str. 181-204.
- Colombo, M. (2013). Constitutive relevance and the personal/subpersonal distinction. *Philosophical Psychology* 26, str. 547–570.
- Colombo, M. (2017). Social motivation in computational neuroscience: or if brains are prediction machines, then the humean theory of motivation is false. U J. Kiverstein (ur.) *Routledge Handbook of Philosophy of the Social Mind*.
- Colombo, M. i Hartmann, S. (2017). Bayesian cognitive science, unification, and explanation. *The British Journal for the Philosophy of Science* 68, str. 451-484.

- Cummins, R. (2006). 'How does It work?' versus 'What are the laws?': two conceptions of psychological explanation. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 90-98.
- Davidson, D. (2006). Psychology as philosophy. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 22-30.
- Dennett, D. C. (2006). Personal and sub-personal levels of explanation. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 17-21.
- Fodor, J. (2001). Modularnost uma. U Miščević, N. i Smokrović, N. (ur.). Računala, mozak i ljudski um: zbornik tekstova. Izdavački Centar Rijeka, str. 120-133.
- Fodor, J. (2006). The language of thought: first approximations. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 101-126.
- Garson, J. (2015). The biological mind: a philosophical introduction. New York and London: Routledge.
- Goldman, A. I. (2006). Interpretation psychologized. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 327-351.
- Hohwy, J. (2013). The predictive mind. Oxford: Oxford University Press.
- Lewis, D. (2006). Reduction of mind. U J. L. Bermudez (ur.). Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 51-63.
- Marr, D. (2006). Vision. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 385-406.
- Miščević, N. (1990). Uvod u filozofiju psihologije. Grafički zavod Hrvatske: Zagreb.
- 3. Miščević, N. i Prijić, S. (ur.) (1993). Filozofija psihologije: zbornik tekstova. Hrvatski Kulturni Dom, Rijeka. – izbor tekstova.
- O'Donohue, W. i Kitchener, W. (ur.) (1996). The philosophy of psychology. London: Sage Publications.
- Smokrović, N. (2004). Priroda prirodnog zaključivanja. Zagreb: Hrvatsko Filozofsko Društvo.
- Stich, S. P. (2006). Autonomous psychology and the belief–desire thesis. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge, str. 242-259.
- Symons, J. i Calvo, P. ur. (2009). The Routledge companion to the philosophy of psychology. New York and London: Routledge.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kontinuirano praćenje napredovanja studenata od strane nastavnika i upitnička evaluacija izvođenja nastave i programa kolegija od strane studenata.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Filozofija psihopatije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA*1.1. Ciljevi predmeta*

Cilj ovog kolegija je dati povijesni pregled razvoja pojma psihopatije i ukazati na filozofske implikacije korištenja tog pojma u teorijskim i praktičnim raspravama. Kolegij će omogućiti studentima da razlikuju empirijski i teorijski utemeljen pojam psihopatije od shvaćanja psihopatije koje svoje ishodište ima u popularnoj kulturi.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći:

- opisati razvoj pojma psihopatije od 19. stoljeća do danas.
- opisati i objasniti neke neurokognitivne i evolucijske teorije o etiologiji psihopatije.
- primijeniti teorijska gledišta o pojmu bolesti i evaluirati ideju da je psihopatija vrsta mentalne bolesti.
- vrednovati tezu da psihopati nisu moralno i/ili krivično odgovorni za svoja zlodjela.

1.4. Sadržaj predmeta

Psihopatija kao psihološki konstrukt i pojam koji se mijenjao tijekom povijesti nosi sa sobom značajne teorijske probleme i društveno relevantne implikacije. S jedne strane, psihopatija kao oznaka za određene pojedince ili grupu ljudi koji naizgled nemaju empatije i ostale moralne osjećaje te čine moralno i krivično nedopuštena djela bez imalo kajanja, predstavljaju neuobičajeni fenomen koji nastojimo ljudski, empirijski i teorijski shvatiti. S druge strane, nemoralne i često nasilne sklonosti psihopata nas tjeraju da razmišljamo kako se kao društvo trebamo postaviti prema takvim ljudima. Označavanje nekoga kao psihopata nosi sa sobom značajne praktične posljedice. U nekim zemljama, dijagnoza psihopatije može značiti dobivanje veće zatvorske kazne ili pritvaranje pojedinca na neodređeno zbog mogućnosti nasilnog ponašanja. Devijacije od standardnog ponašanja i reakcije ljudi s psihopatskim osobinama navelo je neke autore da čak tvrde kako se oni ne bi smjeli tretirati kao punopravni članovi ljudske zajednice.

Struktura kolegija je sljedeća:

1. Povijesne i suvremene koncepcije psihopatije

Suvremeni pojam psihopatije ima svoje korijene u pojmovima 'moralnog ludila' i 'moralne imbecilnosti' koji se pojavljuju u 19. stoljeću. Kasnije ti pojmovi evoluiraju te se diferenciraju kroz pojmove psihopatije, sociopatije i poremećaja osobnosti. Povijest tih psihijatrijskih konstrukata je neraskidivo povezana sa pitanjima pravne odgovornosti ili uračunljivosti. Povijesna istraživanja ukazuju na to da konstrukt psihopatije nema znanstvene temelje koji imaju zanimljive implikacije za pitanja pravne i moralne odgovornosti, već on takve implikacije upravo zato što je psihopatija pravni ili moralni konstrukt. Kroz 20. stoljeće pojam psihopatije se počinje razlikovati od antisocijalnog ponašanja. Jednu od najpoznatijih konceptualizacija psihopatije je razvio psihijatar Hervey Cleckley. On je okarakterizirao psihopate kao osobe koje su naizgled normalne, simpatične, ugodne u razgovoru, ali u pozadini te manifestne slike se nalaze manipulativne i u mnogo pogleda disfunkcionalne osobe sa antisocijalnim sklonostima. Kasnije je Richard Hare, poznati kanadski psiholog, operacionalizirao Cleckleyeve kriterije psihopatije te je napravio alat za mjerenje psihopatije (tzv. Psychopathy Checklist) u forenzičkim institucijama. Psychopathy checklist je omogućio da se od konstrukta psihopatije napravi mjera koja se može koristiti za istraživačke svrhe te na taj način odvoji pojam psihopatije od svojih moralnih temelja. Koliko je u tome uspio je jedna od tema ovog kolegija.

2. Je li psihopatija mentalna bolest?

Druga tema koja se obrađuje jest je li psihopatija mentalna bolest. Smatra se da postoje genetske predispozicije za psihopatiju. Postoji više teorija o etiologiji psihopatije. Najpoznatije su hipoteza o modulaciji odgovora (engl. Response modulation hypothesis) koju su predložili Joseph Newman i kolege te hipoteza koja se bazira na disfunkciji amigdale, koju je predložio James Blair i kolege. U ovom dijelu dajemo pregled glavnih teorija o etiologiji i objašnjenju psihopatskog poremećaja. Nakon toga razmatramo da li te abnormalnosti impliciraju da

su osobe sa psihopatijom mentalno bolesne. Ovisno o tome koju se teoriju bolesti prihvati postoje dobri razlozi za smatrati da, s jedne strane, psihopatija jest bolest, dok s druge, imamo dobre razloge smatrati da psihopatija predstavlja normalnu varijaciju crta ličnosti koje u ekstremnim okolnostima mogu biti adaptivne te stoga ne predstavljaju simptome bolesti. U ovom dijelu kolegija raspravljamo o tome što nam empirijski podaci govore o statusu psihopatije kao mentalne bolesti. Raspravljamo o tome u kojem smislu možemo reći da psihopatija korelira sa disfunkcionalnim svojstvima te koji pojam funkcije i disfunkcije autori podrazumijevaju u ovoj raspravi. Nadalje, ako se ispostavi da su psihopati mentalni bolesnici onda imamo potencijalno moralno opravdanje da ih liječimo umjesto da ih stavljamo u zatvore. Pitanje kako ćemo klasificirati je iznimno važno zbog potencijalnih moralnih i pravnih posljedica koje mogu snositi ljudi s tom dijagnozom.

3. Moralna i pravna odgovornost psihopata

Počeci koji se vežu uz pojam psihopatije, poput koncepcije psihopata kao 'moralnih imbecila' upućuje na zaključak da psihopatima nedostaju osnovne sposobnosti da se ponašaju u skladu s moralnim normama. To bi ih činilo moralno neuračunljivima. Suvremena rasprava započinje s tezom da psihopati nisu moralno odgovorni za svoje ponašanje. U tom pogledu, seminalne su one studije koje je napravio James Blair. On je pokazao da na jednostavnom zadatku koji testira moralno rasuđivanje, psihopati ne koriste neke distinkcije poput drugih ljudi. Naime, psiholozi su pokazali da djeca već od tri godine razlikuju norme koje možemo nazvati moralnima od onih koje možemo nazvati konvencionalnima. Blair je u prvim studijama ukazao na to da psihopati ne uspijevaju napraviti ovu razliku poput ostalih ljudi. Ove studije su potaknule neke filozofe da argumentiraju kako psihopati nemaju normalno moralno razumijevanje te da ih stoga niti ne možemo držati moralno odgovornima za svoje ponašanje. Nasuprot tome, neki autori su smatrali da ukoliko razumijevanje konvencionalnih ili pravnih normi ne zahtijeva moralno razumijevanje, psihopate i dalje možemo smatrati krivično uračunljivima za svoja zlodjela. Drugi autori argumentiraju da empirijski podaci o neurobiološkim i funkcionalnim nedostacima kod psihopata ukazuju na to da psihopati imaju racionalne nedostatke zbog čega bismo ih trebali smatrati krivično neuračunljivima. U ovom dijelu raspravljamo koliko su ovi argumenti uvjerljivi. Naime, novije studije i etiološka objašnjenja psihopatije pokazuju da su funkcionalni deficiti kod psihopata vrlo suptilni te se otkrivaju u vrlo specifičnim eksperimentalnim uvjetima. Zbog toga nije jasno jesu li ti deficiti dovoljno relevantni kako bi psihopate smatrali krivično neuračunljivim za svoje potencijalne zločine. Nadalje, novije studije također pokazuju da psihopati poput drugih ljudi imaju slično razumijevanje moralnih razloga. U tom kontekstu može se osporavati i teza da nisu moralno odgovorni za svoje ponašanje.

4. Psihopatija kao filozofska studija slučaja - značajnost psihopatije za metaetičke rasprave

Psihopati su ušli u suvremenu filozofsku raspravu kao test slučaj za određivanje prave prirode moralnih sudova. Početkom dvijetisućitih, mnoga istraživanja u moralnoj psihologiji su ukazivala na to da emocije igraju iznimno važnu ulogu u uzročnom lancu koji dovodi do stvaranja moralnih sudova kod normalnih ljudi. Ta otkrića su dala novi vjetar u leđa starim filozofskim raspravama između sentimentalista i racionalista u pogledu temelja morala i moralnih sposobnosti. U tom kontekstu pojavila se ideja da postojanje psihopata može dati prevagu jednoj od ovih strana u raspravi. Neki autori su argumentirali da postojanje psihopata ukazuje na to da sentimentalizam u pogledu moralnih sudova mora biti istinit zato što su psihopati nemoralne osobe, koje čine zlodjela zbog emotivnih deficita. I to deficita onih emocija za koje se smatra da su ključne za normalno moralno razumijevanje i ponašanje (npr. sposobnost osjećanja empatije). S druge strane, neki autori argumentiraju da funkcionalni deficiti kod psihopata ukazuju na to da su oni manje racionalni od normalnih ljudi te stoga psihopati ne ugrožavaju racionalističku poziciju u etici i metaetičkim raspravama. U ovom dijelu kolegija primjenjuju se znanja iz prethodnih dijelova te se razmatra pokazuju li zaista empirijski podaci i istraživanja da su psihopati 'racionalni amoralisti'. Te na koji način trebamo interpretirati istraživanja za koja se uzima da pokazuju da su psihopati iracionalniji od ostalih ljudi. Isto tako razmotrit ćemo metaetičke rasprave koje su usko vezane u ove teme, poput pitanja je li postojanje psihopata ukazuje na to da je internalizam u pogledu moralnih sudova neistinit i tome slično.

1.5. Vrste izvođenja
nastave

predavanja
 seminari i radionice
 vježbe

samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij

		☐ obrazovanje na daljinu		☒ mentorski rad	
		☐ terenska nastava		☐ ostalo _____	
<i>1.6. Komentari</i>					
<i>1.7. Obveze studenata</i>					
Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje dodijeljenih zadataka. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata.					
<i>1.8. Praćenje⁴⁶ rada studenata</i>					
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	Eksperimentalni rad
Pismeni ispit	0.5	Usmeni ispit		Esej	0.5 Istraživanje
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat	Praktični rad
Portfolio					
<i>1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu</i>					
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim pisanim ispitom i/ili pisanjem eseja (umjesto završnog ispita).					
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!					
<i>1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>					
<ul style="list-style-type: none"> • Međedović, Janko (2015). Nomološka mreža psihopatije. Beograd: Institut za kriminološke i sociološke studije. • Brzović, Z., Hodak, J., Malatesti, L., Šendula-Jengiđ, V. i Šustar P. (2016). Problem klasifikacije u filozofiji psihijatrije. Prolegomena, 15(1), str. 21–41. • Jurjako, M. (2019). Is psychopathy a harmful dysfunction? Biology and Philosophy, 34. • Jurjako, M. i Malatesti, L. (2016). Instrumental rationality in psychopathy: Implications from learning tasks. Philosophical Psychology, 26(5), str. 717-731. • Levy, N. (2007). The responsibility of the psychopath revisited. Philosophy, Psychiatry, & Psychology, 14, 129–138. • Maibom, H. (2005). Moral unreason: The case of psychopathy. Mind and Language, 20, str. 237-257. • Sifferd, K. L., & Hirstein, W. (2013). On the criminal culpability of successful and unsuccessful psychopaths. Neuroethics, 6, 129-140. 					
<i>1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>					
<ul style="list-style-type: none"> • Aharoni, E., Sinnott-Armstrong, W. P., & Kiehl, K. A. (2012). Can psychopathic offenders discern moral wrongs? A new look at the moral/conventional distinction. Journal of Abnormal Psychology, 121, str. 484–497. • Aharoni, E., Sinnott-Armstrong, W. P., & Kiehl, K. A. (2014). What's wrong? Moral understanding in psychopathic offenders. Journal of Research in Personality, 53, str. 175–181. • Baskin-Sommers, A. R., Brazil, I. A., Ryan, J., Kohlenberg, N. J., Neumann, C. S., & Newman, J. P. (2015). Mapping the association of global executive functioning onto diverse measures of psychopathic traits. Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 6, 336–346. • Begić, D. (2011) Psihopatologija. Zagreb: Medicinska zaklada. • Blair, R. J. R. (1995). A cognitive developmental approach to morality: Investigating the psychopath. Cognition, 57, 1–29. • Blair, R. J. R. (1997). Moral reasoning and the child with psychopathic tendencies. Personality and Individual Differences, 22, 731–739. • Blair, R. J. R. (2007). Empathic dysfunction in psychopathic individuals. In F. D. Farrow & W. R. Woodruff (ur.), Empathy in mental illness (str. 3-16). Cambridge: Cambridge University Press. • Blair, R. J. (2008). The amygdala and ventromedial prefrontal cortex: Functional contributions and 					

⁴⁶ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

dysfunction in psychopathy. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 363, 2557-2565.

- Blair, R. J., Mitchell, D., & Blair, K. (2009). *Psihopat: emocije i mozak*. Zagreb: Naklada slap.
- Brazil, I. A., van Dongen, J., Maes, J., Mars, R. B., & Baskin-Sommers, A. R. (2018). Classification and treatment of antisocial individuals: From behavior to biocognition. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 91, 259-277.
- Brzović, Z. (2016). Duševne bolesti i rasprava o biološkim funkcijama. U S. Prijčić-Samaržija, L. Malatesti, & E. Baccarini (ur.), *Moralni, politički i epistemološki odgovori na društvene devijacije*. Rijeka: Filozofski fakultet, str. 183-200.
- Buckholtz, J. W., Reyna, V., & Slobogin, C. (u tisku). A neuro-legal lingua franca: Bridging law and neuroscience on the issue of self-control. *Mental Health Law & Policy Journal*.
- Cima, M., Tonnaer, F. & Hauser, M. D. (2010). Psychopaths know right from wrong but don't care. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 5, str. 59-67.
- Cleckley, H. (1976). *The mask of sanity* (5th ed.). St. Louis, MO: Mosby
- Cooke, D. J. (1998). Psychopathy across cultures. In Cooke, David J., Forth, Adelle E. and Hare, Robert D. (ur.), *Psychopathy: Theory, research and implications for society*. Dordrecht: Springer Science & Business Media, 13-46.
- Damasio, A. R. (1994). *Descartes' error*. New York: Putnam.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.) (2015). *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Gao, Y., & Raine, A. (2010). Successful and unsuccessful psychopaths: A neurobiological model. *Behavioral Sciences and the Law*, 28, 194-210.
- Glannon, W. (2011). *Brain, body, and mind: Neuroethics with a human face*. New York: Oxford University Press.
- Glenn, A. L., Raine, A., & Laufer, W. S. (2011). Is it wrong to criminalize and punish psychopaths? *Emotion Review*, 3, 302-304.
- Glenn, A. L. & Raine, A. (2014). *Psychopathy. An introduction to biological findings and their implications*. New York: New York University Press.
- Hamilton, R. K. B., Hiatt Racer, K., & Newman, J. P. (2015). Impaired integration in psychopathy: A unified theory of psychopathic dysfunction. *Psychological Review*, 122, 770-791.
- Hare, R. (2003). *Hare Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R)*. 2nd edition. Toronto: Multi-Health System.
- Hiatt, K. D., & Newman, J. P. (2006). Understanding psychopathy: The cognitive side. In C. J. Patrick (ur.), *Handbook of psychopathy* (str. 334-352). New York: Guilford Press.
- Jurjako, M. i Malatesti, L. (2018). Psychopathy, executive functions, and neuropsychological data: A response to Sifferd and Hirstein. *Neuroethics*, 11, 55-65.
- Jurjako, M. i Malatesti, L. (2018). Neuropsychology and the Criminal Responsibility of Psychopaths: Reconsidering the Evidence. *Erkenntnis*, 83, 1003-1025.
- Karpman, B. (1941). On the need of separating psychopathy into two distinct clinical types: The symptomatic and the idiopathic, *Journal of Criminology and Psychopathology* 3, str. 112-137.
- Kiehl, K. A. (2006). A cognitive neuroscience perspective on psychopathy: Evidence for paralimbic system dysfunction. *Psychiatry Research*, 142, 107-128.
- Kiehl, K. A. & Hoffman, M. B. (2011). The criminal psychopath: History, neuroscience, and economics. *Jurimetrics*, 51, 355-397.
- Kiehl, K. A. & W. P. Sinnott-Armstrong (ur.). (2013). *Handbook on psychopathy and law*. Oxford: Oxford University Press.
- Koenigs, M., & Newman, J. P. (2013). The decision making impairment in psychopathy: Psychological and neurobiological mechanisms. In W. P. Sinnott-Armstrong, & K. A. Kiehl (Eds.), *Handbook on psychopathy and law* (pp. 93-106). Oxford: Oxford University Press.
- Kumar, V. (2016). Psychopathy and internalism. *Canadian Journal of Philosophy*, 46, 318-345.
- Larson, C. L., Baskin-Sommers, A. R., Stout, D. M., Balderston, N. L., Curtin, J. J., Schultz, D. H., et al. (2013). The interplay of attention and emotion: Top-down attention modulates amygdala activation in psychopathy. *Cognitive, Affective, and Behavioral Neuroscience*, 13, 757-770.
- Lilienfeld, S. O. (2013). Is psychopathy a syndrome? Commentary on Marcus, Fulton, and Edens. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 4, 85-86.
- Maes, J. H., & Brazil, I. A. (2013). No clear evidence for a positive association between the interpersonal-affective aspects of psychopathy and executive functioning. *Psychiatry Research*, 210, 1265-1274

- Maibom, H. L. (2008). The mad, the bad, and the psychopath. *Neuroethics*, 1, 167–184.
- Malatesti, L. (2009). Moral understanding in the psychopath, *Synthesis Philosophica* 24, str. 337-348.
- Malatesti, L. and Jurjako, M. (2016). Vrijednosti u psihijatriji i pojam mentalne bolesti. U S. Prijić-Samaržija, L. Malatesti, & E. Baccarini (ur.), *Moralni, politički i epistemološki odgovori na društvene devijacije*. Rijeka: Filozofski fakultet, str. 153-181. <http://izdavastvo.ffri.hr/moralni-politicki-epistemoloski-odgovori/>
- Malatesti, L., & McMillan, J. (2010). *Responsibility and psychopathy: Interfacing law, psychiatry and philosophy*. Oxford: Oxford University Press.
- Malatesti, L., & McMillan, J. (2014). "Defending psychopathy": An argument from values and moral responsibility. *Theoretical Medicine and Bioethics*, 7-16.
- Nadelhoffer, T., & Sinnott-Armstrong, W. (2013). Is psychopathy a mental disease? U N. Vincent (ur.), *Neuroscience and legal responsibility* (str. 229–255). Oxford: Oxford University Press.
- Morse, S. J. (2008). Psychopathy and criminal responsibility. *Neuroethics*, 1, 205–212.
- Moul, C., Killcross, S., & Dadds, M. R. (2012). A model of differential amygdala activation in psychopathy. *Psychological Review*, 119, 789–806.
- Patrick, C. J. (2006). *Handbook of psychopathy*. New York: Guilford Press.
- Prinz, J. (2006). The emotional basis of moral judgments. *Philosophical Explorations*, 9, 29-43.
- Shoemaker, D. W. (2011). Psychopathy, responsibility, and the Moral/conventional distinction. *The Southern Journal of Philosophy*, 49, 99–124.
- Skeem, J. L., Polaschek, D. L., Patrick, C. J., & Lilienfeld, S. O. (2011). Psychopathic personality: Bridging the gap between scientific evidence and public policy. *Psychological Science in the Public Interest*, 12, 95-162.
- Schaich Borg, J. & Sinnott-Armstrong, W. P. (2013). Do psychopaths make moral judgements? In K. A. Kiehl & W. P. Sinnott-Armstrong (ur.), *Handbook on psychopathy and law* (str. 107-128). Oxford: Oxford University Press.
- Sinnott-Armstrong, W. (2014). Do psychopaths refute internalism? U T. Schramme (ur.), *Being amoral: Psychopathy and moral incapacity* (str. 187-207). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Smith, S. F., Watts, A., & Lilienfeld, S. (2014). On the trail of the elusive. *The Psychologist*, 27, 506-511. Retrieved from <https://thepsychologist.bps.org.uk/volume-27/edition-7/trail-elusive-successful-psychopath>
- Tiberius, V. (2015). *Moral psychology: A contemporary introduction*. New York: Routledge.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kontinuirano praćenje napredovanja studenata od strane nastavnika i upitnička evaluacija izvođenja nastave i programa kolegija od strane studenata.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija	
Naziv predmeta	Filozofija seksualnosti	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3

način izvođenja nastave	Broj sati (P+V+S)	15+0+15
-------------------------	-------------------	---------

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih problema filozofije seksualnosti
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti i usporediti temeljne pristupe ljudskoj seksualnosti
- objasniti razvoj teorija o seksualnosti kroz povijest
- objasniti pojam prirodne funkcije
- usporediti pojmove seksa i ljubavi
- objasniti utjecaj religijskih i znanstvenih stavova na razumijevanje seksualnosti
- objasniti vezu filozofija seksualnosti i seksualne etike
- objasniti u čemu se sastoje etički oprečni stavovi o nizu posebnih pitanja seksualne stike: prostitucija, pornografija, homoseksualnost, pedofilija, silovanje i dr.

1.4. Sadržaj predmeta

- Ljudska seksualnost
  - Narav i značenje ljudske seksualnosti
  - Konceptije seksualnosti: seks kao pripadan rađanju djece, seks kao odnos ljubavi, seks kao govor tijela, seks kao izvor užitka
  - Kršćansko i liberalno shvaćanje seksualnosti
  - Status seksualnih perverzija
- Povijesno poimanje seksualnosti
  - Antičko poimanje seksualnosti (homoseksualnost, prostitucija, pedofilija i dr.; argument iz prirodnosti i dr.)
  - Rano kršćanstvo, srednji vijek, renesansa i religijska reforma (seks i užitak, seksualna disciplina, «ženska» požuda, celibat i obitelj i dr.)
  - Novi vijek i prosvjetiteljstvo (seksualnost i identitet, romantični brak i plodnost žena; spolni ugovor i dr.)
  - Seksualna revolucija (kontrola rađanja i «oslobođenje» žena, seks i ljudska emancipacija, seksualni radikalizam, feminizam i dr.)
- Znanost i seksualnost
  - Evolucija i seksualnost: seksualna selekcija, seksualne razlike, podrijetlo seksualne reprodukcije i dr.
  - Otkriće hormona (hormoni ženstvenosti i muškosti, hormoni i seksualne razlike i dr.)
  - Razvojna biologija i psihologija (izum adolescencije, gen za homoseksualnost, seksualnost mozga i dr.)
  - Hermafroditizam/interseksualnost
  - Transseksualnost
- Seksualna etika
  - Moral i ljudska seksualnost

- Seksualni moral i pojam korištenja druge osobe - Posebni problemi: homoseksualnost, preljub, prostitucija, incest, silovanje, pornografija, pedofilija, seksualno uznemiravanje i dr. - Namjera i seks							
1.5. Vrste izvođenja nastave		X predavanja X seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			X samostalni zadaci X multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo: konzultacije		
1.6. Komentari		Komentari: Nastojat će se na metodički kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, služenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.					
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.							
1.8. Praćenje ⁴⁷ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> Primorac, I., (ur.) <i>Suvremena filozofija seksualnosti</i>, Zagreb, Kruzak, 2003. Primoratz, I., (1999), <i>Ethics and Sex</i>, London, Routledge. 							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> Primoratz, I., (ur.), <i>Human Sexuality, The International Research Library of Philosophy</i>, sv. 19, Aldershot, Ashgate Publishing, 1997. Mappes, T.A., i Zembaty, J.S., (ur.) <i>Social Ethics: Morality and Social Policy</i>. New York, McGraw-Hill Publishing Company, 1987. Soble, A., (1966) <i>Sexual Investigations</i>, New York, New York University Press, 1966. Nye, R.A., (ur.) <i>Sexuality</i>, Oxford, Oxford University Press, 1999. Baker, R.B., Winger, K.J., i Elliston, F.A. (ur.) <i>Philosophy and Sex</i>, Amherst, NY: Prometheus Books, 1998. Soble, A., (ur.), <i>The Philosophy of Sex: Contemporary Readings</i>, Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 1997 Grisez, G., (1993), <i>Living a Christian Life</i>, Quincy, IL: Franciscan Press. Biggar, N. i Black, R., (ur.), <i>The Revival of Natural Law: Philosophical, Theological and Ethical Responses to the Finnis-Grisez School</i>, Aldershot, Ashgate, 2000. Scruton, R., (1986), <i>Sexual desire: A Philosophical Investigation</i>, London: Weidenfeld & Nicolson, 1986. Shaffer, J.A., (1978), «Sexual Desire», <i>Journal of Philosophy</i>, god. 75. Margolis, J., (1975), «Perversion», <i>Negativities: The Limits of Life</i>, Columbus, OH: Charles E. Merrill Gregory, P., (1984), «Against Couples», <i>Journal of Applied Philosophy</i>, god.1. Halwani, R., (1998), «Virtue Ethics and Adultery», <i>Journal of Social Philosophy</i>, god. 29. Nussbaum, M.C., (1998) «'Whether from Reason or Prejudice': Taking Money for Bodily Services», <i>Journal of Legal Studies</i>, god. 27. Pateman, C., (1982/83), «Defending Prostitution: Charges against Ericsson», <i>Ethics</i>, 93. 							

⁴⁷ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Covino, J., (ur.), *Same Sex: Debating the Ethics, Science and Culture of Homosexuality*, Lanham, MD: Rowman&Littlefield, 1997
- Mohr, R.D., (1988), *Gays/Justice: A Study in Ethics, Society and Law*, New York: Columbia University Press.
- Burgess-Jackson, K., (1996) *Rape: A Philosophical Investigation*, Aldershot: Dartmount.
- Burgess-Jackson, K., (ur.), *A Most Derestable Crime: New Philosophical Essays on Rape* (New York: Oxford University Press, 1999.
- MacKinnon, C.A., (1993), «Crimes of War, Crimes of Peace», u S. Shute i S. Hurley (ur.), *On Human Rights: The Oxford Amnesty Lectures 1993*, New York: Basic Books.
- O'Neill, O., (1985), «Between Consenting Adults», *Philosophy and Public Affairs*, 14.
- Pateman, C., (1980), «Women and Consent» *Political Theory*, 8.
- Primoratz, I., (2001), «Sexual Morality: Is Consent Enough?», *Ethical Theory and Moral Practice*, 4.
- Freidman, M., *What Are Friends For? Feminist Perspective on Personal Relationships and Moral Theory*, Cornell University Press, Ithaca, 1993.
- MacKinnon, C., *Feminism Unmodified*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1987

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Filozofija sporta	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	Sve godine studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim pozicijama u filozofiji sporta, osnovnim problemima na koje te pozicije nailaze te osnovnim argumentima unutar rasprave. Nakon završenog predmeta student bi trebao biti u stanju samostalno vrednovati različite pozicije i samostalno argumentirati u raspravi.

1.2. Uvjeti za opis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti/ce će:

- Biti upoznati s temeljnim radovima i problemima u raspravi
- Razumjeti temeljne pojmove
- Razumjeti način analitičkog mišljenja u filozofiji sporta
- Samostalno raditi na izvornim filozofskim tekstovima
- Samostalno izraditi seminarski rad
- Samostalno prezentirati svoj rad
- Razviti kritičko, argumentirano mišljenje

1.4. Sadržaj predmeta

- Antičko helenistički izvori sporta
- Konceptualizacija sporta (formalizam, internalizam, konvencionalizam)
- Filozofijske teorije i sport (metafizika, etika, epistemologija sporta)
- Konzekvencijalizam, deontologija i vrline u sportu
- Sport kao igra, društvena praksa i umjetnost

1.5. Vrste izvođenja nastave

☐ predavanja	☐ samostalni zadaci
☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obavezno prisustvo na 70% nastavnih sati (ispod 70% studenti/ce nemaju pravo izlaska na završni ispit).

Neopravdani nedolazak na nastavu u vrijeme unaprijed dogovorenog termina seminarskog rada (izlaganja) znači ujedno i nemogućnost stjecanja ocjenskih bodova iz izlaganja seminara. Opravdani izostanak podrazumijeva obavještanje nastavnika 24 sata prije izlaganja seminara te naknadno dostavljanje relevantne dokumentacije kojom se potvrđuje opravdani izostanak.

1.8. Praćenje⁴⁸ rada studenata

Pohađanje nastave	0,75	Aktivnost u nastavi	0,25	Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Na primjer: vrlo dobar na završnom pismenom ispitu, redovito pohađanje nastave i kvalitetna prezentacija seminarskog rada daju ukupnu ocjenu odličan.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Odabrana poglavlja iz:

Reid, H. 2012. *Introduction to the Philosophy of Sport*, Rowman & Littlefield Publishers

McNamee, M. , Morgan W. 2017. *Routledge Handbook of the Philosophy of Sport*, Routledge.

Torres, C. 2016. *The Bloomsbury Companion to the Philosophy of Sport*, Bloomsbury Sport.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

⁴⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Connor, S. 2011. *A Philosophy of Sport*, Reaktion Books.

Ryall, E. 2016. *Philosophy of Sport: Key Questions*, Bloomsbury Sport

McNamee, M. 2010. *The Ethics of Sports: A Reader*, Routledge

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Filozofija umjetnosti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili filozofijom umjetnosti. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni filozofiji umjetnosti.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- opisati i sažeto prenijeti sadržaj predmeta;
- prepoznati i opisati razlikovanja u definiranju umjetnosti;
- prepoznati i opisati razlikovanja u procjeni vrijednosti umjetnosti i pojedinih umjetničkih djela;
- shvatiti problematiku i smisao, te rješenje za pitanje veze emocija i umjetnosti, a prije svega pitanja kako je moguće da fikcije izazivaju autentične emocije, poput straha, brige, suosjećanja, itd.
- posjedovati dio onih vještina koje su potrebne za procjenu umjetničkog djela.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Prvi dio nastave posvećen je raspravi o definiciji umjetnosti. Najprije će se prikazati teorija koja zastupa nemogućnost definiranja umjetnosti (Weitzov antiesencijalistički prijedlog). Zatim će se predstaviti glavne teorije koje pokušavaju ponuditi definiciju umjetnosti: funkcionalistička, proceduristička, povijesna i institucionalistička teorija.

2. Drugi je dio nastave posvećen različitim teorijama koje se bave procjenom vrijednosti

umjetnosti. To su: teorija zadovoljstva (umjetnost je vrijedna s obzirom da nam nudi zadovoljstvo); ekspresivistička teorija (umjetnost je vrijedna s obzirom da nam prenosi emocije); kognitivistička teorija (umjetnost je vrijedna s obzirom da nam nudi nove spoznaje).

3. U trećem dijelu analizirati će se primjene kognitivističke teorije u odnosu na različite vrste umjetnosti: glazba, vizualne umjetnosti, film, pjesništvo i književnost općenito, arhitektura.

4. U četvrtom dijelu raspravljati će se o pitanju umjetnosti i emocija, a posebice o problemu da putem umjetnosti fikcije izazivaju autentične emocije poput straha, suosjećanja, itd.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

samostalni zadaci

- multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.

1.7. Obveze studenata

Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.

1.8. Praćenje⁴⁹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 9) A. Danto, Preobražaj svakidašnjeg, Zagreb, KruZak, 1997.
 10) L. Kojen, Umetnost i vrednost, Beograd, Filip Višnjić, 1989.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

35. B.H. Boruah, Fiction and Emotion. A Study in Aesthetics and the Philosophy of Mind, Oxford, Clarendon Press, 1988.
 36. S. Davies, Definitions of Art, Ithaca, Cornell University Press, 1991,
 37. N. Goodman, Jezici umjetnosti, Zagreb, KruZak, 2002.
 38. G. Graham, Philosophy of the Arts, London, Routledge, 1997.
 39. M. Hjort i S. Lauer (ur.), Emotion and the Arts, Oxford, Oxford University Press, 1997.
 40. M. Kieran i D. McIver (ur.), Knowing Art: Essays in Aesthetics and Epistemology, New York, Springer, 2006.
 41. Kraut, R., Artworld Metaphysics, Oxford, Oxford University Press, 2007.
 42. P. Lamarque, S.H. Olsen, Truth, Fiction and Literature, Oxford, Oxford University Press, 1997.
 43. J. Levinson, Aesthetics and Ethics. Essays at the Intersection, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.
 44. M. Nussbaum, Love's Knowledge, Oxford, Oxford University Press, 1990.
 45. M. Nussbaum, Pjesnička pravda, Zagreb, Deltakont, 2005.

⁴⁹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

46. E. Schellekens, *Aesthetics and Morality*, London, Continuum, 2007.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

	Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1)	A. Danto, <i>Preobražaj svakidašnjeg</i> , Zagreb, KruZak, 1997.	7	20
2)	L. Kojen, <i>Umetnost i vrednost</i> , Beograd, Filip Višnjić, 1989.	2	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Filozofska antropologija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je ovog kolegija upoznati studente s filozofskim promišljanjem i problematiziranjem pitanja o čovjeku, te, iznad svega, načinom na koji se ta specifična filozofska tradicija može povezati s recentnim empirijskim istraživanjima na području bioloških i nekih društvenih znanosti. Iako je pristup izabranim temama primarno problemski, rad tijekom izvođenja kolegija bit će u uskom doticaju sa širim povijesnim naslijeđem filozofske antropologije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

1) opisivanje i upotrebe različitih pristupa antropološkom pitanju; 2) Izrada seminarskog rada u okviru tema koje se obrađuju na kolegiju

1.4. Sadržaj predmeta

Mjesto filozofske antropologije u odnosu na druge filozofske discipline (etika, filozofija psihologije, filozofija politike, epistemologija, filozofija biologije). Smisao filozofskog pitanja: što je čovjek? Specifičnost filozofskog pitanja o čovjeku naspram biološkog, tj. genetičkog i evolucijskog, psihološkog, te antropološkog pitanja u okviru određenih kulturoloških istraživanja. Perspektive nove, interdisciplinarne antropologije i mogući doprinosi filozofske tradicije.

Pojam čovjeka i mogućnosti određenja ljudske biti. Monističko i dualističko određenje ljudske biti. Bit kao subjekt, duša, egzistencija. Pokušaji odgovora na pitanje o ljudskoj biti kroz povijest: mikrokosmos, zoon logon echon, zoon politikon, animal rationale, homo oeconomicus, homo sociologicus. Pokušaji određenja ljudske prirode kroz distinkcije egoizam - altruizam, racionalnost - iracionalnost. Anti-esencijalizam darwinističke teorije

evolucije i kriza tradicionalne filozofske antropologije. Problemi biološkog redukcionizma i alternativni pristup naturalizaciji pitanja o čovjeku.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo __konzultacije__

1.6. Komentari

Komentari: Nastavu iz ovog kolegija izvodi nastavnik izabran u znanstveno zvanje docent i više iz područja humanističkih znanosti, polje filozofija.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku, te položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁵⁰ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,25	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,25	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENIVANJE

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Dupre', John (2001), *Human Nature and the Limits of Science*, Oxford University Press, Oxford;
 Gehlen, Arnold (1990), *Čovjek: njegova priroda i njegov položaj u svijetu*, prev., Veselin Masleša-Svjetlost, Sarajevo;
 Scheler, Max (1987), *Položaj čovjeka u kozmosu*, prev., Veselin Masleša-Svjetlost, Sarajevo;
 Taylor, Charles (1989), *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*, Cambridge University Press, Cambridge;

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Burger, Hotimir (1993), *Filozofska antropologija*, Naprijed, Zagreb;
 Golomb, Jacob (1995), *In Search of Authenticity: From Kierkegaard to Camus*, Routledge and Kegan Paul, London;
 Heidegger, Martin (1984), *Bitak i vrijeme*, prev., Naprijed, Zagreb;
 Hook, Sidney (1974), *Pragmatism and the Tragic Sense of Life*, Basic Books, New York;
 Schacht, Richard (1984), *Classical Modern Philosophers: Descartes to Kant*, Routledge and Kegan Paul, London;
 ID. (ed.) (2007), *On Human Nature: Reading in Philosophical Anthropology*, Prentice Hall, New York;
 Skledar, Nikola (1988), *Čovjek i transcendencija. Antropološki i socijalno-filozofski ogledi*, Biblioteka Filozofska istraživanja, Zagreb.

[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminarskih radova, bit će navedena dodatna literatura, s naglaskom na recentnijim radovima na ovom području.]

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

⁵⁰ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>		
<i>Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.</i>		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Filozofski problemi znanosti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Cilj kolegija je dublje upoznati studenta s najvažnijim filozofskim problemima znanosti i tako ga osposobiti za razumijevanje problematike i samostalan rad u tom području; razlikovanje znanosti od pseudoznanosti; testiranje znanstvenih teorija; modeli znanstvenog objašnjenja; društvena uvjetovanost znanosti, itd.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
<i>Nema uvjeta.</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
<i>Student bi trebao moći opisati i ponuditi argumente za osnovne pozicije u filozofiji znanosti i osnovne pozicije u pogledu prirode znanstvenog napretka.</i>
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
Falsifikacionizam i problem demarkacije Pokušaj eksplicitnog određenja granice između znanosti i ne-znanosti; Popperov kriterij opovrgljivosti; Duhem-Quineov argument; Lakatosev sofisticirani falsifikacionizam. (Karl Popper: "Science: Conjectures and Refutations"; Hilary Putnam: "The 'Corroboration' of Theories") Struktura znanstvenog objašnjenja Rasprave o strukturi znanstvenog objašnjenja; Hempelov nomološko-deduktivni model i njegove kritike; kauzalno i teleološko objašnjenje; objašnjenje u društvenim znanostima. (Carl Hempel & Paul Oppenheim: "Studies in the Logic of Explanation"; Wesley Salmon: "Why Ask, "Why?"? An Inquiry Concerning Scientific Explanation") Kritika objektivnosti opservacija Uloga i priroda opservacija u znanosti i spoznaji općenito; jesu li opservacije nezavisne od predznanja, prihvaćene teorije i očekivanja? (Norwood Russell Hanson: "Observation"; Thomas Kuhn: "Priroda i nužnost znanstvenih revolucija") Bayesovski pristup znanosti Odnos hipoteze i evidencije; stupanj u kojem evidencija potkrepljuje hipotezu; interpretacija poznatih epizoda iz povijesti znanosti u bayesovskom duhu. (Colin Howson & Peter Urbach: "Scientific Reasoning The Bayesian Approach"; A.F. Chalmers: "The Bayesian Approach") Prostor i geometrija Rasprave o prirodi prostora; relacijsko i apsolutno shvaćanje; ne-euklidske geometrije; konvencionalizam.(Henri

Poincare: "O prirodi aksioma"; Hans Reichenbach: "Priroda geometrije")

Strogi program u sociologiji spoznaje

Problem društvene uvjetovanosti ljudskog znanja; ispitivanje generalnih mehanizama formiranja vjerovanja i pokušaj izdvajanja valjanih mehanizama koji dovode do opravdanih i racionalnih vjerovanja od nevaljanih mehanizama koji dovode do neopravdanih i iracionalnih vjerovanja. (David Bloor: "Strogi program sociologije spoznaje"; Larry Laudan: "Pseudo-znanost u znanosti?")

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo __konzultacije__

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Student je dužan prisustvovati nastavi, izložiti seminarski rad i obraditi zadanu literaturu.

1.8. Praćenje⁵¹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Karl Popper: *Conjectures and Refutations - The Growth of Scientific Knowledge*, Routledge, 1989. (izbor)
- Janet Kourany: *Scientific Knowledge – Basic Issues in the Philosophy of Science*, Wadsworth, 1987. (izbor)
- Newton-Smith, W.H. *The Rationality of Science*, London, Routledge, (1981 (1990)) (izbor)
- Laudan, Larry : *Progres and its Problems*, Berkeley, University of California Press, 1978. (izbor)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

(navedeni tekstovi dostupni su kao skripta u fotokopirnici Fakulteta)

- Karl Popper: "Science: Conjectures and Refutations", predavanje održano 1953, pretiskano u knjizi *Conjectures and Refutations - The Growth of Scientific Knowledge*, Routledge, 1989. (prvo izdanje 1963)
- Hilary Putnam: "The 'Corroboration' of Theories", članak objavljen u zborniku P.S. Schlippa *The Philosophy of Karl Popper*, Open Court, 1974, pretiskan u zborniku *Hondericha i Burnyeata Philosophy as It Is*, Penguin Books, 1979.
- Carl Hempel & Paul Oppenheim: "Studies in the Logic of Explanation", selekcija dijelova iz istoimenog članka objavljenog u časopisu *Philosophy of Science*, Vol.15, 1948, pretiskano u zborniku Janet Kourany *Scientific Knowledge – Basic Issues in the Philosophy of Science*, Wadsworth, 1987.
- Wesley Salmon: "Why Ask, "Why?"? An Inquiry Concerning Scientific Explanation", članak objavljen u *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*, Vol.51, 1978, pretiskano u zborniku Janet Kourany *Scientific Knowledge – Basic Issues in the Philosophy of Science*, Wadsworth, 1987.
- Norwood Russell Hanson: "Observation", poglavlje I knjige *Patterns of Discovery*, Cambridge University Press, 1958.
- Thomas Kuhn: "Priroda i nužnost znanstvenih revolucija", poglavlje IX iz knjige *Struktura znanstvenih revolucija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002. (*The Structure of Scientific Revolutions*, University of Chicago Press,

⁵¹ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1962.)

- Colin Howson & Peter Urbach: "Scientific Reasoning The Bayesian Approach", dio poglavlja 4 iz knjige Scientific Reasoning - The Bayesian Approach, Open Court, 1989.

- A.F. Chalmers: "The Bayesian Approach", poglavlje 12. knjige What is this thing called Science?, Open University Press, 1999. (1978.)

- David Bloor: "Strogi program sociologije spoznaje", iz zbornika Darka Polška Sociologija znanstvene spoznaje – "Strogi program" i "Edinburška škola", HKD, Rijeka, 1995.

- Larry Laudan: "Pseudo-znanost u znanosti?" iz zbornika Darka Polška Sociologija znanstvene spoznaje – "Strogi program" i "Edinburška škola", HKD, Rijeka, 1995.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Hrvatska filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3 preddiplomskog	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju i analiziraju najpoznatije hrvatske filozofe, posebice : Hermana Dalmatina, Franu Petrića, Jurja Dragišića, Ruđera Boškovića i Stjepana Zimmermanna.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju povijest hrvatske filozofije (glavne predstavnike);
- poznaju filozofiju Petrića, Boškovića i Zimmermanna;
- mogu analizirati njihova najistaknutija djela;
- mogu usporediti hrvatske sa svjetskim filozofima tog razdoblja;
- mogu vrednovati doprinos hrvatskih filozofa sveukupnoj svjetskoj filozofskoj baštini.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti osnovna znanja o hrvatskoj filozofiji, njenoj ulozi i značenju.

- da studenti mogu opisati, objasniti i međusobno usporediti razloge nastanka hrvatske filozofije.

- da studenti budu sposobni navesti, opisati, objasniti i argumentirati glavna filozofska područja i teme kojima su se bavili najznačajniji hrvatski filozofi.

- da studenti mogu analizirati (interpretirati) izvratke iz djela glavnih hrvatskih filozofa.
- da studenti mogu vrednovati teze najznačajnijih hrvatskih filozofa.

1.4. Sadržaj predmeta

- I.
Proučavanje starije hrvatske filozofije; duhovni razvoj Hrvata kroz srednji vijek do 15 st.
Značenje kontakata s islamskim filozofskim nasljeđem, posebno posrednička uloga Hermana Dalmatina.
Analiza hrvatske humanističke i renesansne filozofije.
Filozofija Jurja Dragišića. Problem određenja i klasifikacije renesansnog platonizma i renesansnog aristotelizma (Frane Petrić), 'utopijski kompleks' u renesansnih platoničara (Petrić)
problem odnosa filozofije i teologije u starijoj hrvatskoj filozofiji.
Ruđer Bošković i recepcija njegovih prirodno-znanstvenih ideja, uz naročiti naglasak na djelo *Theoria philosophiae naturalis*.
- II.
Novija hrvatska filozofija
Mogućnost utemeljenja hrvatske nacionalne filozofije
Intenzivno analiziranja djela Stjepana Zimmermanna.
- III.
Analiza doprinosa hrvatskih filozofa sveukupnoj filozofskoj baštini.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je:

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja na zadanu temu, kolokviji/testovi znanja te seminarski rad (10-ak stranica).

Uz ove zadatke, potrebno je da student položi pismeni ili usmeni ispit tijekom kojega se procjenjuje u kojoj su mjeri ostvareni zadani ciljevi.

1.8. Praćenje⁵² rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Tekstovi (izbor iz djela) Dalmatina, Petrića, Dragišića i Boškovića
Zenko, F. (1997). (ur.). *Starija hrvatska filozofija*. Zagreb

⁵² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Zenko, F. (1995). (ur.). Novija hrvatska filozofija. Zagreb		
1.11. <i>Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>		
Bošković, R. (1974). Teorija prirodne filozofije. Zagreb.		
Petrić, F. (1998). Sretan grad, Zagreb.		
Petrić, F. (1979). Nova sveopća filozofija. Zagreb		
Dragišić, J – Proročanska rješenja u: Zenko, F. (1997). (ur.). Starija hrvatska filozofija. Zagreb		
Zimmermann, S. (1934). Temelji filozofije. Zagreb		
Zimmermann, S. (1942). Nauka o spoznaji. Zagreb		
Zimmermann, S. (1938). Religija i život. Zagreb		
Zimmermann, S. (1943). Kriza kulture. Zagreb		
1.12. <i>Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu</i>		
	<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>
1.13. <i>Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>		
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Kantova Kritika čistoga uma	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA
1.1. <i>Ciljevi predmeta</i>
Uvođenje u Kantovu teorijsku filozofiju treba studentu omogućiti da razumije osnove kritičke filozofije. To je ujedno i prvo upoznavanje s temeljima klasičnog njemačkog idealizma. Konačno, Kantova filozofija je vjerojatno najbolji uvod u raspravu o apriornoj spoznaji.
1.2. <i>Uvjeti za opis predmeta</i>

<i>Nema uvjeta.</i>							
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>							
<i>1) čitanje i interpretiranje klasičnih tekstova moderne filozofije; 2) sposobnost pisanja seminarskog rada na zadanu temu iz Kritike čistog uma</i>							
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>							
U okviru ovog kolegija posebna pozornost bit će posvećena sljedećim problemima iz Kantove prve Kritike: zor i pojam; apriorni oblici zora i ideja apriornosti. Kantovo objašnjenje apriornosti kao sheme nametnute vanjskom svijetu; dedukcija kategorija: metafizička i transcendentalne; načela čistoga razuma, s posebnom pažnjom posvećenom analogijama iskustva; Kantova kritika tradicionalne metafizike; suvremene reinterpretacije Kantovog filozofskog programa.							
<i>1.5. Vrste izvođenja nastave</i>	☒ predavanja	☒ seminari i radionice	☐ vježbe	☐ obrazovanje na daljinu	☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci	☒ multimedija i mreža
						☐ laboratorij	☒ mentorski rad
						☒ ostalo __konzultacije__	
<i>1.6. Komentari</i>	Nastavu iz ovog kolegija izvodi nastavnik izabran u znanstveno zvanje docent i više iz područja humanističkih znanosti, polje filozofija.						
<i>1.7. Obveze studenata</i>							
<i>Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku, te položiti usmeni ispit.</i>							
<i>1.8. Praćenje⁵³ rada studenata</i>							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
<i>1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu</i>							
OCJENIVANJE Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
<i>1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>							
<i>Kant, Immanuel (1984), Kritika čistoga uma, prev., Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb;</i> <i>Guyer, Paul (ed.) (2006), The Cambridge Companion to Kant, Cambridge University Press, Cambridge.</i>							
<i>1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>							
<i>Kant, Immanuel (1953), Dvije rasprave (Prolegomena za svaku buduću metafiziku; Osnov metafizike čudoređa), prev., Matica hrvatska, Zagreb;</i> <i>ID. (1976), Kritika moći suđenja, prev., Naprijed, Zagreb;</i> <i>Kitcher, Patricia (ed.) (1998), Kant's Critique of Pure Reason. Critical Essays, Rowman and Littlefield, Lanham;</i> <i>Caygill, Howard (1995), A Kant Dictionary, Wiley-Blackwell, Oxford;</i> <i>Longuenesse, Be'atrice (2005), Kant on the Human Standpoint, Cambridge University Press, Cambridge.</i>							
<i>[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminarskih radova, bit će navedena dodatna literatura, s naglaskom na recentnijim radovima na ovom području.]</i>							
<i>1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu</i>							
	Naslov			Broj primjeraka		Broj studenata	

⁵³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>		
<i>Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.</i>		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Kršćanska filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 preddiplomskog	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
<p>Cilj je predmeta da se studenti upoznaju s kršćanskom filozofijom kao jednim od temelja zapadnjačkog intelektualnog života, da ustanove ulogu kršćanske filozofije u razvoju zapadnjačke filozofije, da spoznaju specifičnost kršćanske filozofije i opravdanost govora o njoj, da kritički razmotre utemeljenost kršćanske filozofije, posebice s aspekta mogućnosti povezivanja razboritog promišljanja i vjere.</p> <p>Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznaju ulogu kršćanske filozofije u razvoju zapadnjačke filozofije; - poznaju specifičnost kršćanske filozofije i opravdanost govora o njoj; - poznaju glavne teme i probleme kršćanske filozofije - mogu kritički razmatrati utemeljenost kršćanske filozofije, posebice odnos vjere i razuma.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
<p>Očekuje se da studenti mogu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija kršćanska filozofija te interpretirati njenu ulogu i značenje. - objasniti, interpretirati te argumentirati glavne teme kršćanske filozofije. - argumentirati te međusobno usporediti dokaze za Boga. - uspoređivati između suprotnih stajališta određenog argumenta te izvršiti opredjeljenje (za određenu teoriju ili tezu). - interpretirati zadane izvorne tekstove.
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
<p>I. Razmatranja o opravdanosti govora o kršćanskoj filozofiji (s naglaskom na katoličku). Uspoređivat će se stavovi</p>

koji opravdavaju takav pristup s onima koji to niječu, kako iz ateističke ili agnostičke perspektive, tako i iz unutarnje kršćanske perspektive. Povijesni pregled razvoja kršćanske filozofije krenut će od prikazivanja susreta kršćanske filozofije s antičkom filozofijom (platonovom i aristotelovom). Skolastička filozofija srednjeg vijeka predstavlja jednu od temeljnih cjelina nastave. Novovjekovnu filozofiju će se interpretirati u smislu utjecaja kršćanske filozofije na mnoge novovjekovne filozofe (npr. Johna Lockeja).

II.

Obrađivat će se pitanja vezana uz određenja Boga, te rasprave ontološkog aparata i pojmovnika kršćanske filozofije. Epistemološke će rasprave razmatrati mogućnost spoznaje u kontekstu kršćanske filozofije, a posebno će se naglasiti važnost razuma unutar kršćanske filozofije, kao što je naglašeno u Papinoj enciklici Fides et ratio. Posebna će se pažnja posvetiti određenju središnjeg položaja čovjeka unutar kršćanske filozofije.

III.

Posebna cjelina predavanja posvećena je Tomi Akvinskom, najznačajnijem predstavniku kršćanske filozofije, posebice odnosu između filozofije i teologije. Analizirat će se Tomina spoznajna teorija i etika. Razmotriti će se i različiti dokazi za postojanje Boga (ontološki dokaz, kozmološki dokazi). Razmatrat će se mogućnost primjene kršćanske etike na aktualna moralna pitanja.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo
------------------------------	---	--

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je:

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje na predavanjima, pisanje eseja ili seminara na zadanu temu, kolokviji/testovi znanja.

Ovisno o broju studenata koji upisuju predmet, potencirat će se timski rad na zadacima.

Uz ove zadatke, potrebno je da student položi pismeni ili usmeni ispit tijekom kojega se procjenjuje u kojoj su mjeri ostvareni zadani ciljevi.

1.8. Praćenje⁵⁴ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Devčić, I. (2003). Bog i filozofija. Zagreb

Gilson, E. (1995). Uvod u kršćansku filozofiju. Zagreb

⁵⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Davies, B. (1998) Uvod u filozofiju religije. Zagreb		
<i>1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>		
Augustin, A. (1982). O državi Božjoj. Zagreb		
Augustin, A. (1998). O slobodi volje. Zagreb		
Akvinski, T. (1990). Izbor iz djela. Zagreb		
Devčić, I. (1998). Pred Bogom blizim i dalekim. Zagreb		
Zimmermann, S. (1936-37). Filozofija i religija. Zagreb (1., 2. dio)		
<i>1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu</i>		
<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>		
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Glavni cilj ovog kolegija jest upućivanje studenata u temeljne teze libertarijanske političke filozofije, budući da je ta veoma važna socijalno-politička teorija oduvijek bila zanemarena u našem obrazovnom sustavu. Naime, bez obzira na prijelaz naše zemlje iz socijalističkog sustava u tržišni, s pravom se može reći da među hrvatskim građanima svih generacija još uvijek prevladavaju stare ideje i vrijednosti i da su nesvjesni raznih mikro-socijalnih i mikro-ekonomskih razloga zbog kojih je sustav koji smo napustili bio, u najmanju ruku, veoma teško održiv. Neke od tih ključnih razloga želio bi prikazati kolegij koji se ovdje predlaže. A njegova bi dodatna, pa čak i prvenstvena, zadaća bila da također ukaže na brojne poteškoće u funkcioniranju socijalne države, tj. umjerene verzije socijalističkog projekta kakav se danas većinom i zagovara, te da se vidi koliko se daleko može ići s njegovim provođenjem a da to ne dovede do značajnih nevolja. Na taj bi način studenti dobili osnovna znanja o jednoj o ključnih političko-filozofskih teorija današnjice i usput vidjeli može li se ona braniti i kako, te koliko je relevantna za našu sadašnju situaciju. Ovaj bi kolegij, konačno, predstavljao protutežu mome kolegiju <i>Analitički marksizam</i> koji sažeto prikazuje najradikalniji i najosmišljeniji socijalistički idejni projekt. Time bi studenti dobilo osnovne i kritičke informacije o oba, krajnje suprotna pola u modernoj raspravi o najboljem uređenju društva, te bi se tako bili u stanju informiranije odlučiti za to koji od njih slijediti, ukoliko je to njihova dilema. Očekuje se da bi kolegij

doprinio i izoštravanju kritičkog i analitičkog duha studenata.		
1.2. Uvjeti za upis predmeta		
Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.		
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet		
<p>Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije; - definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito. 		
1.4. Sadržaj predmeta		
<p>1. U uvodnom bi se dijelu nastave dao općenit pregled libertarijanske političke filozofije: glavnih tema kojima se bavi i glavnim varijantama te vrste teorije (anarhokapitalizam i teorije minimalne države; deontološka i konzekvencijalistička varijanta). Također bi se razjasnila terminološka zbrka koja postoji u pogledu imenovanja suvremenih političkih teorija te vrste: tj. da se u Europi teorije slobodnog tržišta nazivaju „liberalnim“ ili „neoliberalnim“ dok Američki one nose naziv „libertarijanskih“ ili čak „konzervativnih“ učenja. Naposljetku bi se studentima prezentirao detaljan plan rada kolegija, čime ih se želi motivirati za rad (2h).</p> <p>2. Prvi tematski blok bio bi posvećen znamenitoj Friedrich von Hayekovoj analizi logike funkcioniranja planske privrede i razlozima zbog kojih se može tvrditi da ona neminovno vodi u autoritarne ili čak totalitarističke poretke. Ta analiza, koja je opće mjesto suvremene političke misli, kod nas je bez ikakve sumnje nedovoljno poznata i to je čak svojevrsan akademski skandal (6h).</p> <p>3. Nakon toga bi se prešlo na, također znanu, Hayekovu kritiku umjerenog socijalističkog projekta – socijalne države i njegovo kontroverzno mišljenje da je socijalna pravda nekoherentan pojam, te njegove razne argumente u prilog blagodatima slobodnog tržišta (4h).</p> <p>4. Donekle sličnom obradom iste teme nastavilo bi se kroz prikaz temeljnih ideja Milтона Friedmana, koji ukazuje na povezanost ekonomske i političke slobode, te na brojne nedostatke raznih državnih intervencija (npr. u školstvo, licenciranje za obavljanje raznih djelatnosti, redistribuciju dohotka, različite vrste socijalne pomoći i sl.) u funkcioniranje slobodnog tržišta (6h). Uz to bi se dodala i jedna kritička analiza konzekvencijalističke i većinom ekonomski utemeljene varijante libertarijanske teorije, ona Ronalda Dworkina (2h). Time bi se i zaključio prikaz ove vrste razmišljanja o uređenju društva.</p> <p>5. Posljednju nastavnu cjelinu činio bi prikaz najbolje deontološke verzije libertarijanizma, tj. one Roberta Nozicka. Prošlo bi se kroz sve glavne dijelove njegove teorije: opravdanje države nasuprot anarhistima, negiranje uplitanja države u distribuciju dohotka, kritike ključnih egalitarističkih gledišta, te njegovu vizije da minimalna država može biti ideal vrijedan borbe budući da predstavlja okvir za realiziranje svih vrsta utopija (8h).</p> <p>6. Završilo bi se jednim od važnijih kritičkih osvrtu na Nozickovu teoriju, tako da studenti dobiju uvid i u njene glavne poteškoće i da ne smatraju da je pristup cijelog kolegija bio pristran (2h).</p>		
1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
1.6. Komentari	<p>U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.</p> <p>Nastava je prvenstveno u formi predavanja. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici fakulteta ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke» te u PDF formatu. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, trideset stranica teksta. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program ovog kolegija.</p>	

	Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, mnogo lakše može doći do pogodnih tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog te motivirati da se njime više služe.
--	--

1.7. Obveze studenata

Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁵⁵ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenata na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit te, ukoliko ga prođu, i usmeni. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 1 ocjenski bod). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 65 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 35 bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Friedman, M. *Kapitalizam i sloboda*, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 19-46, 93-113, 145-195 (100)
- 2) Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, Kružak, Zagreb, 2001, str. 67-174 (108)
- 3) Hayek, F.A. *Pravo, zakonodavstvo i sloboda*, CID, Podgorica, 2002, str. 161-227 (66)
- 4) Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 201-242; 305-358; 385-414 (159)

Ukupno: 433 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Arneson, R.J. "Lockean Self-Ownership: Towards a Demolition", *Political Studies*, Vol. 39, No. 2, 1991, str. 36-54 (19)
- Barry, N. *On Classical Liberalism and Libertarianism*, Macmillan, London, 1986.
- Buchanan, A. *Ethics, Efficiency, and the Market*, Clarendon Press, Oxford, 1985.
- Buchanan, J. *Granice slobode: Između anarhije i Levijatana*, Dereta, Beograd, 2002.
- Child, J.W. "Can Libertarianism Sustain a Fraud Standard?", *Ethics*, Vol. 104, No. 4, 1994, str. 722-738 (17)
- Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)
- Cohen, G.A. *Socijalizam – zašto ne?*, Kružak, Zagreb, 2011.
- Cohen, G.A. *On the Currency of Egalitarian Justice and Other Essays in Political Philosophy*, Princeton University Press, 2011, str. 147-199 (53)
- Duncan, F./Machan, T./Nussbaum, M. *Libertarianism: For and Against*, Rowman and Littlefield, 2005.
- Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)
- Exdell, J. "Distributive Justice: Nozick and Property Rights", *Ethics*, Vol. 87, no. 2, 1977, str. 142-149 (8)
- Fried, B. "Wilt Chamberlain Revisited: Nozick's 'Justice in Transfer' and the Problem of Marked Based Distributions", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 24, no. 2, 1995, str. 226-245 (20)
- Friedman, D. *The Machinery of Freedom*, Open Court Press, 1989.
- Friedman, M. & R. *Free to Choose*, Harcourt, New York, 1990.
- Hardin, G. "The Tragedy of the Commons", *Science*, Vol. 162, no. 3859, 1968, str. 1243-1248 (6)
- Hazlitt, H. *Economics in One Lesson: The Shortest and Surest Way to Understand Basic Economics*, Three Rivers Press, 1988.
- Hayek, F.A. *The Constitution of Liberty*, Routledge & Kegan Paul, London, 1960.

⁵⁵ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Hayek, F.A. *Individualizam i ekonomski poredak*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2002.
- Hirschman, A.O. *Retorika reakcije*, Politička kultura, Zagreb, 1999.
- Hospers, J. *Libertarianism: A Political Philosophy for Tomorrow*, Authors Choice Press, 1971.
- Gibbard, A. "What's Morally Special About Free Exchange?", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 20-28 (9)
- Kavka, G.S. "An Internal Critique of Nozick's Entitlement Theory", u Corlett, A. (ur.) *Equality and Liberty*, Macmillan, London, 1991, str. ???
- Klein, N. *Doktrina šoka*, VBZ, Zagreb, 2008, str. 56-168 (113)
- Knowles, D. *Political Philosophy*, Routledge, London, 2001, str. 69-132, 177-195 (83)
- Kymlicka, W. *Contemporary Political Philosophy*, Clarendon Press, Oxford, 1990, str. 95-159 (65)
- Lomasky, L.E. *Persons, Rights, and the Moral Community*, Oxford University Press, 1987.
- Machan, T.R. (ur.) *The Libertarian Alternative*, ???
- Mises, L. *Birokracija*, Institut za javne financije, Zagreb, 2005.
- Monbiot, G. "The Tragedy of Enclosure", *Scientific American*, Vol. 270, No. 1, 1994, str. 159 (1)
- Murray, C. *Losing Ground*, Basic Books, New York, 1994, str. 145-236 (92)
- Nagel, T. "Libertarianism Without Foundations", *The Yale Law Journal*, Vol. 85, No. 136, 1975, str. 136-149 (14)
- Narveson, J. *The Libertarian Idea*, Temple University Press, Philadelphia, 1988.
- Narveson, J. „Contracting for Liberty“, u Machan, T.R./Rasmussen, D.B. (ur.) *Libertarianism for the 21. Century*, Rowman & Littlefield, Lanham, 1995, str. 19-40 (22)
- Narveson, J. „Libertarianism“, u LaFollette, H. (ur.) *The Blackwell Guide to Ethical Theory*, Blackwell, Oxford, 2000, str. 306-324 (19)
- Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002.
- Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)
- Paul, J. (ur.) *Reading Nozick*, Basil Blackwell, Oxford, 1981.
- Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 101-123, 154-170, 277-314 (78)
- Popper, K.R. *Bijeda historicizma*, Kružak, Zagreb, 1996, str. 65-109 (45)
- Rand, A. *The Virtue of Selfishness*, Penguin, Harmondsworth, Middlesex, 1961.
- Rothbard, M. *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*, Ludvig von Mises Institute, 2000.
- Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002.
- Rothbard, M. *For a New Liberty*, Ludvig von Mises Institute, 2006.
- Rothbard, M. *Moć i tržište*, Institut za javne financije, Zagreb, 2007.
- Ryan, C. "Yours, Mine, and Ours: Property Rights and Individual Liberty", *Ethics*, Vol. 87, No. 2, 1977, str. 126-41 (16)
- Sandel, M. *What Money Can't Buy*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2012.
- Schansberg, E.D. *Poor Policy*, Westview Press, Boulder, 1996.
- Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998.
- Schmidtz, D. (ur.) *Robert Nozick*, Cambridge University Press, 2002.
- Sen, A. "The Moral Standing of the Market", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 1-19 (19)
- Spencer, H. *The Man versus the State*, Liberty Fund, 1982.
- Sowell, T. *A Conflict of Visions*, Basic Books, New York, 2007.
- Wheeler, S. "Natural Property Rights as Body Rights", *Nous*, 14, 1980, str. 171-193 (23)
- Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i> , Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992.	5	15
Hayek, F.A. <i>Put u ropstvo</i> , Kružak, Zagreb, 2001.	5	15
Hayek, F.A. <i>Pravo, zakonodavstvo i sloboda</i> , CID, Podgorica, 2002.	1, tekst je dostupan i u PDF formatu	15
Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2003.	5	15

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa (u organizaciji nastavnika) u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome koliko su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškim ili nezanimljivim mijenja nekim drugim. Nadalje, dio nastave već je snimljen i stavljen na Internet, čime svi zainteresirani mogu vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik lakše uviđa svoje eventualne pogreške. Osim navedenog, praćenje kvalitete ide i kroz samoevaluaciju koju provodi nastavnik, kroz praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva, te evaluaciju na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Logički pozitivizam	
Studijski program	Preddiplomski studij Filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	I - III	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA							
1.1. Ciljevi predmeta							
Upoznati studente s centralnim tezama i problemima logičkog pozitivizma.							
1.2. Uvjeti za upis predmeta							
Nema uvjeta za upis predmeta.							
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet							
Očekuje se da studenti mogu samostalno izložiti centralne teze logičkog pozitivizma i prepoznati ih u suvremenim filozofskim raspravama.							
1.4. Sadržaj predmeta							
1) <u>Eliminacija metafizike</u> ; pozitivistička kritika metafizike kao besmislice.							
2) <u>Princip verifikacije</u> ; motivi za prihvaćanje principa i različite formulacije koje su se raspravljale.							
3) <u>Zasnivanje logike i matematike</u> ; takozvana jezička teorija <i>a prioria</i> , tautološki karakter logike i matematike, logicistički program u matematici.							
4) <u>Zasnivanje empirijskog znanja</u> ; rasprava oko protokolrečenica, fundacionalizam i koherentizam, konstitucijski sistemi, jedinstvo znanosti.							
5) <u>Odnos uma i tijela</u> ; logički bihjevizizam, nepogrešivost introspekcije, realizam u pogledu mentalnih stanja.							
6) <u>Istina</u> ; redundancijsko, korespondencijsko i koherentističko shvaćanje.							
7) <u>Etika</u> ; emotivističko shvaćanje etike, naturalizam u etici.							
8) <u>Analitičko – sintetičko</u> ; važnost i formulacija teze, kritika na koju je podjela naišla.							
1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja	☐ samostalni zadaci					
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža					
	☐ vježbe	☐ laboratorij					
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad					
	☐ terenska nastava	☐ ostalo _____					
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu, izložiti seminarski rad te položiti završni ispit.							
1.8. Praćenje ⁵⁶ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

⁵⁶ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

<i>1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu</i>		
Ocjenjuje se kvaliteta izloženog seminarskog rada te se boduje završni pismeni ispit.		
<i>1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>		
B. Berčić: <i>Logički pozitivizam</i> , skripta dostupna u Biblioteci i Skriptarnici Fakultata te u elektronskom obliku.		
<i>1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>		
Ayer A.J (ur): <i>Logical Positivism</i> , New York: The Free Press, 1959. Ayer A.J: <i>Language, Truth and Logic</i> , Harmondsworth, Middlesex, England: Penguin Books Ltd. 1987. (1936) Boran Berčić: <i>Filozofija Bečkog kruga</i> , Kružak, Zagreb, 2002.		
<i>1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu</i>		
	<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>
	B. Berčić: <i>Logički pozitivizam</i> , skripta dostupna u Biblioteci i Skriptarnici Fakultata te u elektronskom obliku.	Neograničen, budući da je u elektronskom obliku.
		25
<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>		
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Filip Čeč	
Naziv predmeta	Moralna odgovornost	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1, 2, 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30/0/0

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Pružiti studentu sistematski uvid u raspravu oko prirode moralne odgovornosti. Upoznati studenta s osnovnim problemima u raspravi, najpoznatijim rješenjima i teorijama, te problemima na koje nailaze ta rješenja. Upoznati studenta s relevantnom suvremenom literaturom. Pisanjem eseja razviti vještine koje će osposobiti studenta za samostalni daljnji rad na problemu i literaturi.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
Nema ih
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Upoznati studenta s osnovnim problemima u raspravi. Osposobiti studenta za samostalni daljnji rad na problemu.
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
(1) Najpoznatiji kriteriji moralne odgovornosti: sposobnost da se učini drugačije (Van inwagen, Frankfurt, Widerker), sposobnost da se započne novi kauzalni lanac (Chisolm), sposobnost razuma (Wolf, Bok), sposobnost samokontrole (Watson), osjetljivost na razloge (Fisher, Ravizza), djelovanje u skladu sa svojim pravim ja (Frankfurt).

(2) Kompatibilnost determinizma i moralne odgovornosti (Ayer, Smart).

(3) Priroda kazne (Primorac).

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
------------------------------	--	--

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu, priprema za nastavu u vidu kontinuiranog čitanja zadane literature, pisanje eseja.

1.8. Praćenje⁵⁷ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Ocjnjivanje i vrednovanje vršiti će se na temelju aktivnosti studenta na nastavi, predanog eseja i/ili kratkih pismenih ispita.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

A.J. Ayer: "Freedom and Necessity"
 J.J.C. Smart: "Free Will, Praise and Blame"
 Roderick Chisolm: "Human Freedom and the Self"
 Peter Strawson: "Freedom and Resentment"
 Harry Frankfurt: "Alternate Possibilities and Moral Responsibility"
 David Widerker: "Libertarianism and Frankfurt's Attack on the Principle of alternative Possibilities"
 Susan Wolf: "Sanity and the Metaphysics of Responsibility"
 Gary Watson: "Free Agency"
 Hilary Bok: "Freedom and Practical Reason"
 Fisher i Ravizza: "Responsibility for Consequences"

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Watson Gary (ur): Free Will (second edition), Oxford University Press, 2003.
 Fisher John Martin i Ravizza Mark (ur): Perspectives on Moral Responsibility, Cornell University Press, 1993.
 Primorac Igor: Kazna, pravda i opće dobro, Filozofska istraživanja, 1995.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

⁵⁷ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Moralna psihologija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili moralnom psihologijom. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni moralnoj psihologiji.

1.2. Uvjeti za opis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Studenti će nakon položenog kolegija Moralna psihologija biti u stanju razumjeti, analizirati i uspoređivati glavne filozofske pozicije o osnovnim problemima moralne motivacije. Isto tako, moći će kritički promišljati o tematiziranoj problematici. Studenti će također biti upućeni u relevantnu literaturu iz ovog područja te će na osnovi svojih afiniteta moći samostalno produbljivati analizu i kritički stav o bliskoj tematici.

1.4. Sadržaj predmeta

☒ Općenito se smatra da postoji bliska veza između naših moralnih uvjerenja i samog moralnog djelovanja. Osoba koja ima određena moralna uvjerenja, ujedno je i motivirana djelovati u skladu s tim uvjerenjima. No kako objasniti kada osoba ne djeluje u svjetlu onoga što vjeruje da je moralno ispravno? Možemo li toj osobi uopće pripisati iskrene moralne stavove? Kakva je veza između izricanja moralnog suda i motivacije da djelujemo u skladu s onim što taj sud propisuje? Odgovori na ova, ali i mnoga druga slična pitanja povlače za sobom značajne probleme koji se danas nalaze u žarištu interesa metaetičkih diskusija. U kolegiju Moralna psihologija poseban naglasak će se staviti upravo na problem moralne motivacije, što znači da će se detaljnije obrađivati sljedeće teme:

Internalizam/Eksternalizam

Prikazuje se internalistička pozicija prema kojoj postoji nužna veza između iskrenog izricanja moralnog suda i motivacije. Premda se ova pozicija često veže uz nekognitivistička stajališta (Hare), razmatraju se i neki poznati kognitivistički pristupi (Smith, Korsgaard). Zastupnici eksternalizma, suprotno internalistima, tvrde da je veza između moralnih sudova i motivacije eksternalna i kontingentna. Posebno se razmatra prijedlog naturalističkih moralnih realista (Brink).

Humeovska teorija motivacije

Pozicija koja se pripisuje Davidu Humeu. Analizira se utjecajna obrana ove teorije koju je pružio Michael Smith. Motivacija uvijek uključuje prisutnost vjerovanja i želja gdje su vjerovanja, za razliku od želja, motivacijski inertna te imaju drukčiji "direction of fit". Prikazat će se i poznate kritike Smithova modela (McDowell, Nagel). U sklopu ove teme također se podrobnije analizira shvaćanje motivacije u kontekstu kantovske tradicije (Korsgaard).

Razlozi za moralno djelovanje

Ukazuje se na razliku između normativnih (opravdavajućih) i motivirajućih (objašnjavalačkih) razloga. U

svjetlu ovoga, raspravlja se o tome jesu li razlozi za djelovanje zasnovani na psihološkim stanjima ili pak objektivnim činjenicama. Od relevantnijih autora posebno se analiziraju Williams, Dancy i Smith. Također će biti govora o danas vrlo utjecajnom partikularističkom stajalištu, s posebnim osvrtom na holizam u teoriji razloga.

Moralna slabost

Razmatra se problem kada osoba ne djeluje u skladu sa svojom moralnom prosudbom te se sam problem pažljivije analizira u sklopu Hareova preskriptivističkog stajališta. Smještajući ovo u širi kontekst, također se diskutira o problemu "slabosti volje" te o tome kako ovaj fenomen dovodi u pitanje naše razumijevanje intencionalnih postupaka.

Vrlina i motivacija

Motivacija se razmatra u sklopu aretאיčkog utemeljenja etike. Od relevantnijih autora koji su pisali o ovoj temi posebno se razmatraju McDowell i Foot.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
1.6. Komentari	U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.	

1.7. Obveze studenata

Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.

1.8. Praćenje⁵⁸ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

11) Brink, D., *Moral Realism and the Foundations of Ethics*, Cambridge University Press, Cambridge 1996

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

47. Dancy, J., *Moral Reasons*, Blackwell Publishers, Oxford 1993.

48. Davidson, D., "How is Weakness of the Will Possible?" u: Davidson, D., *Essays on Actions & Events*, Clarendon Press, Oxford 1986.

49. Falk, W. D., "'Ought' and Motivation" u: Sellars, W. i Hospers, J. (ur.), *Readings in Ethical Theory*, Appleton Century Crofts, New York 1952.

50. Foot, P., "Virtues and Vices" in: Carson, T. L. i Moser, P. K. (ed.), *Morality and the Good Life*, Oxford University Press, New York 1997.

51. Frankena, W. K., "Obligation and Motivation in Recent Moral Philosophy" u: Carson, T. L. i Moser, P. K. (ur.), *Morality and the Good Life*, Oxford University Press, New York 1997.

⁵⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

52. Hooker, B. i Little, M. (ur.), *Moral Particularism*, Oxford University Press, Oxford 2003.
53. McDowell, J., "Are Moral Requirements Hypothetical Imperatives?" in: McDowell, J. *Mind, Value, and Reality*, Harvard University Press, Cambridge 1988.
54. Nagel, T., *The Possibility of Altruism*, Princeton University Press, Oxford 1970, ch. I. i II.
55. Pettit, P., "Humeans, Anti-Humeans, and Motivation", *Mind* 1987.
56. Williams, B., "Internal and external reasons", in: Williams, B. *Moral Luck*, Cambridge University Press, Cambridge 1985.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1) Brink, D., <i>Moral Realism and the Foundations of Ethics</i> , Cambridge University Press, Cambridge 1996	0	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Moralni razlozi	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je studentu pružiti sistematski uvid u pitanje odnosa etike i praktičnog razuma, najpoznatija rješenja i teorije, te probleme na koje nailaze ta rješenja.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će moći:

- Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga
- Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga
- Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije
- Definirati Hjumovsku teoriju motivacije
- Povezati i usporediti Hjumovsku teoriju motivacije s naturalističkim teorijama moralne motivacije

• Razlikovati subjektivistička i objektivistička gledišta na odnos etike i praktičnog razuma							
1.4. Sadržaj predmeta							
U kolegiju će se razmatrati odnos između etike i praktičnog razuma. Mnogi autori nastoje dokazati da je moralno rasuđivanje ustvari samo jedan oblik praktičnog rasuđivanja budući da praktičnim rasuđivanjem utvrđujemo razloge za djelovanje odnosno, slično kao i u području etike, nastojimo ustanoviti što trebamo činiti. Razmatrajući navedeni odnos, otvaraju se različita pitanja o kojima se danas intenzivno raspravlja. U kolegiju ćemo detaljnije analizirati sljedeće probleme:							
1. Praktični razum							
(a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje);							
(b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudenčijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);							
2. Razlozi							
(a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);							
(b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.);							
3. Motivacija							
(a) teorije motivacije (Humeovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije);							
(b) moralna motivacija (primjena različitih teorija motivacije na područje etike: internalizam/eksternalizam motivacije, Kantovsko shvaćanje motivacije)							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo __Konzultacije__		
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave i izvršavanje zadanih obveza, a u slučaju većeg izostanka studenti će pisati dodatni seminarski rad koji trebaju predati zajedno s obveznim.							
1.8. Praćenje⁵⁹ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0.5	Usmeni ispit		Esej	0.5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim pisanim ispitom i/ili pisanjem eseja (umjesto završnog ispita).							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> • Foot, P. 2002. Morality as a System of Hypothetical Imperatives. U P. Foot, ur., Virtues and Vices, Oxford: Clarendon Press, str. 157–173. • Hume, D. 1985. [1739–1740]. A Treatise of Human Nature, London and New York: Penguin, [Potrebno je pročitati određene dijelove 3. knjige.] • McNaughton, D. 2010. Moralni pogled: uvod u etiku, Zagreb: Hrvatski studiji, poglavlje 7, str. 105–114. • Millgram, E. 2005. Was Hume a Humean. U Ethics done right: practical reasoning as a foundation for moral theory, E. Millgram (ur.). Cambridge: Cambridge University Press, str. 198–217. • Korsgaard, C. 1996. Skepticism about practical reason. U C. Korsgaard, Creating the kingdom of ends, 							

⁵⁹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Cambridge: Cambridge University Press, str. 311–334.

- Roskies, A. L. 2003. Are ethical judgments intrinsically motivational? Lessons from acquired sociopathy. *Philosophical Psychology*, 16: 51-66.
- Smith, M. 1994. *The moral problem*. Oxford: Basil Blackwell. (4. poglavlje, *The Humean Theory of Motivation*, pretiskano iz *Mind* 1987)
- Street, S. 2006. A Darwinian dilemma for realist theories of value. *Philosophical Studies*, 127, str. 109–166.
- Williams, B. 1981. Internal and external reasons. U B. Williams, *Moral Luck*. London: Cambridge University Press, str. 101–113.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Alvarez, M. 2010. *Kinds of Reasons: An Essay in the Philosophy of Action*. Oxford: Oxford University Press.
- Arkonovich, S. 2013. Varieties of reasons/motives internalism. *Philosophy Compass*, 8/3, str. 210–219.
- Asarnow, S. 2017. The reasoning view and defeasible practical reasoning, *Philosophy and Phenomenological Research*, 95, str. 614–636.
- Asarnow, S. 2016. Rational internalism. *Ethics*, 127, str. 147–178.
- Bracanović, T. 2007. *Evolucijska teorija i priroda morala*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji.
- Broome, J. 2000. Normative requirements. U J. Dancy (ur.), *Normativity*, Blackwell, Oxford, str.78–99.
- Casebeer, W. 2003. *Natural ethical facts: evolution, connectionism, and moral cognition*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Colombo, M. 2017. Social Motivation in Computational Neuroscience: Or If Brains Are Prediction Machines, Then the Humean Theory of Motivation Is False. U *Routledge Handbook of Philosophy of the Social Mind*, J. Kiverstein (ur.). London i New York: Routledge.
- Copp, D. 1995. *Morality, normativity, and society*. New York: Oxford University Press.
- Copp, D. 2009. Toward a pluralist and teleological theory of normativity. *Noûs-Supplement: Philosophical Issues*, 19, 21-37.
- Cullity, G., i B. Gaut (ur.). 1997. *Ethics and Practical Reason*. Oxford: Oxford University Press.
- Dancy, J. 2000. *Practical reality*. New York: Oxford University Press.
- Davidson, D. 2001. *Essays on Actions and Events*. Clarendon: Oxford University Press.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.). 2015. *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Deem, J. M. 2016. Dehorning the Darwinian dilemma for normative realism. *Biology and Philosophy*, 31, str. 727–746.
- Dretske, Fred. 1989. 'Reasons and Causes'. *Philosophical Perspectives* 3, str. 1–15.
- Enoch, D. 2014. Why I am an Objectivist about Ethics (And Why You Are, Too). U *The Ethical Life: Fundamental Readings in Ethics and Moral Problems*, R. Shafer Landau (ur.). New York: Oxford University Press, str. 192-205.
- Harms, William F. 2000. Adaptation and Moral Realism. *Biology and Philosophy* 15, str. 699–712.
- Hubin, D. 2007. Što je posebno u Hjumovstvu? *Novi Kamov*, 25, str. 31-44.
- Joyce, R. 2006. *The evolution of morality*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Joyce, R. 2013. The evolutionary debunking of morality. U J. Feinberg, & R. Shafer-Landau (ur.), *Reason and responsibility: readings in some basic problems of philosophy*. Boston: Wadsworth Cenage Learning, str. 527-534.
- Korsgaard, C. 2003. *The sources of normativity*, New York: Cambridge University Press.
- Korsgaard, C. 2011. The activity of reason“. U *Reasons and recognition: essays on the philosophy of T. M. Scanlon*. R. Jay Wallace, Rahul Kumar i Samuel Freeman (ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 3-22.
- Lazović, Ž. 1988. *Razlozi, uzroci i motivi (Hjum i Kant)*. Beograd: Filozofsko društvo Srbije.
- Markovits, J. 2011. Why Be An Internalist About Reasons? U *Oxford studies in metaethics*, vol. 6 (Russ Shafer-Landau, ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 255-279.
- Markovits, J. 2014. *Moral reason*. Oxford: Oxford University Press.
- McPherson, T. i D. Plunkett (ur.). 2017. *The Routledge Handbook of Metaethics*. Routledge
- Parfit, D., 2011. *On what matters*, Vol. 1 i 2, Oxford: Oxford University Press.
- Pölzler, T. 2018. *Moral Reality and the Empirical Sciences*. New York: Routledge.
- Scanlon, T. 1998. *What we owe to each other*. Cambridge: Harvard University Press.
- Schroeder, T. 2004. *Three Faces of Desire*. Oxford: Oxford University Press.
- Schroeder, M. A. 2007. *Slaves of the Passions*. Oxford: Oxford University Press

<ul style="list-style-type: none"> Schroeder, T., Roskies A.L, and S. Nichols. 2010. Moral motivation. U The Moral Psychology Handbook, Doris, J. and S. Stich (ur.) Oxford University Press. Searle, J. 2001. Rationality in action. Cambridge, MA.: MIT Press. Smith, M. 1994. The moral problem. Oxford: Basil Blackwell. Smith, M. 2007. The externalist challenge. U R. Shafer-Landau i T. Cuneo (ur.), Foundations of ethics: an anthology, Blackwell, str. 231–239. Sinhababu, N. 2013. The desire-belief account of intention explains everything, Noûs, 47, str. 680–696. Sinnott-Armstrong, W. 2014. Do Psychopaths Refute Internalism? U Being Amoral: Psychopathy and Moral Incapacity, T. Schramme (ur.), 187–207. Cambridge, Mass.: The MIT Press Star, D. (ur). 2018. The Oxford Handbook of Reasons and Normativity. Oxford: Oxford University Press. Strandberg, C. 2017. A puzzle about reasons and rationality. Journal of Ethics, 21, str. 63–88. Sušnik, M. 2009. Internalizam razloga: dvije interpretacije. Filozofska istraživanja, 29, str. 349-363. Sušnik, M. 2012. Hjumovska teorija motivacije: u obranu dogme. Prolegomena, 11 str. 83-105. Vavova, K. 2015. Evolutionary debunking of moral realism. Philosophy Compass, 10, 104–116. Wallace, R. J. 2006. Normativity and the Will. Oxford: Clarendon Press. Odabrana poglavlja. 																					
<i>1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu</i>																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Naslov</th> <th>Broj primjeraka</th> <th>Broj studenata</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>	Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata																		
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata																			
<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>																					
Kontinuirano praćenje napredovanja studenata od strane nastavnika i upitnička evaluacija izvođenja nastave i programa kolegija od strane studenata.																					

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Moralno rasuđivanje	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-2 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili moralnim rasuđivanjem. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni metodologiji moralnog rasuđivanja.
<i>1.2. Uvjeti za opis predmeta</i>
<i>Nema posebnih uvjeta</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Nakon položenog ispita studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - interpretirati, analizirati i uspoređivati vodeće suvremene pozicije u teorijskim pitanjima koji su vezani uz moral;

- interpretirati, analizirati i uspoređivati vodeće suvremene pozicije u suvremenim raspravama iz analize moralnog govora (rasprava između kognitivizma i različitih oblika ne-kognitivizma), moralne spoznaje (primjene koherentističkog, fundacionalističkog i kontekstualističkog prijedloga na području moralne spoznaje) i (ne)postojanja moralnih objektivnih činjenica (intuicionizam, naturalizam, skepticizam, konstruktivizam, relativizam); – da studenti raspolažu naprednim spoznajama iz moralne epistemologije, te da budu u stanju primjeniti njezine metode u konkretnim slučajevima moralne rasprave;
- - razvijati barem početne sposobnosti povezivanja u cilju stvaranja dosljednog sustava mišljenja, u odnosu na njihove stavove u aspektima normativne etike, kao i u preklapajućim sadržajima korelativnih programa

1.4. Sadržaj predmeta

- ❑ Podjela između kognitivističkih i ne-kognitivističkih pozicija
Semantička analiza moralnog govora, na temelju klasika kognitivističkih i ne-kognitivističkih pozicija, ali u obradi suvremenijih autora.
- ❑ Intuicionizam
Suvremene interpretacije intuicionizma koje revitaliziraju ovu poziciju, kod autora s posebnim osvrtom na R. Audia, J. Dancya.
- ❑ Emotivizam
Pretpostavlja se spoznaja klasičnog emotivizma iz prvih desetljeća stoljeća (Ayer, Stevenson), a rasprava će se ticati suvremenijih prijedloga (npr. A. Gibbard), uz distinkciju emotivizma kao semantičke teorije i emotivizma kao spoznajne teorije (npr. J. D'Arms i D. Jacobson).
- ❑ Preskriptivizam
Kritički će se razmatrati prijedlog R.M. Harea, kao paradigmatškog autora za unizervalističku i antikognitivističku poziciju u etici, prije svega s obzirom na suvremene i aktualne kritike negiranja univerzalizma kao pristupa modelu moralnog rasuđivanja, te kritika mogućnosti nuđenja radikalne antikognitivističke pozicije.
- ❑ Analogija sa sekundarnim svojstvima
Razmatrati će se prijedlog koji uspostavlja analogiju između moralnih svojstava i sekundarnih svojstava u sklopu naturalističkog i u sklopu normativističkog prijedloga. Glavni autori koji će se razmatrati su D. Lewis, B. Brower, M. Johnston, J. McDowell i D. Wiggins
- ❑ Naturalizam
Prikazat će se naturalističke kritike moralnog realizma (Harman, Mackie, Timmons) i naturalističke obrane moralnog realizma (u redukcionističkom i u nereducionističkom obliku). Obraditi će se i tematike iz suvremenog neo-aristotelovskog naturalizma. Ponudit će se i rasprava o analogiji između epistemološkog naturalizma i moralnog naturalizma.
- ❑ Kantovski prijedlozi
Radi se o suvremenim prijedlozima koji naglašavaju važnost racionalnog rasuđivanja u području morala, kao i internalističkog pristupa motivaciji. Naglasak je na suvremenom razvoju kantovskih modela, u smjerovima jakog deduktivističkog programa, odnosno konstruktivističkog programa.
- ❑ Fundacionalizam, koherentizam, kontekstualizam
Prikazati će se klasične epistemološke metode s njihovom primjenom u području morala, prije svega Audiev fundacionalizam, te Danielsov i DePaulov koherentizam. Nakon prikaza teškoća primjena ovih metoda, prikazati će se kontekstualistički prijedlog, koji se pojavljuje i kao alternativa i kao nadopuna ovim metodama.

X predavanja

X samostalni zadaci

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava		☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____				
1.6. Komentari	U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.						
1.7. Obveze studenata							
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.							
1.8. Praćenje ⁶⁰ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
12) E. Baccarini, Moralna spoznaja, Rijeka, ICR, 2007							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
57. R. Audi, Practical Reasoning and Ethical Decision, London, Routledge, 2006.							
58. J. Dancy, Ethics without Principles, Oxford, Oxford University Press, 2004.							
59. J. Dreier, Contemporary Debates in Moral Theory, Oxford, Blackwell, 2006.							
60. S. McKeever i M. Ridge, Principled Ethics. Generalism as a Regulative Ideal, Oxford, Oxford University Press, 2006.							
61. B. Hooker, Ideal Code, Real World. A Rule-Consequentialist Theory of Morality, Oxford, Clarendon Press, 2000.							
62. Sinnott-Armstrong, W., Timmons, M. (ur.), Moral Knowledge? New Readings in Moral Epistemology, Oxford, Oxford University Press 1996.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu							
		Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata	
1)	1)	E. Baccarini, Moralna spoznaja, Rijeka, ICR, 2007		5		20	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.							

⁶⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović	
Naziv predmeta	Narativ, um i svijet	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije (i c segment)	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta upoznati studente sa suvremenim raspravama o ulozi i funkciji narativa u domeni znanosti i umjetnosti, ali i u promišljanju o vlastitom identitetu i životu, primarno kroz analizu i kritičko iščitavanje suvremenih autora koji se bave teorijama narativa. Poseban je naglasak na analizi samog pojma narativa, kojeg se analizira s nekoliko različitih aspekata: ontološkog (kako narativi postoje i koji su uvjeti narativa), epistemološkog (istinosni status narativa obzirom na referencu, pouzdanost naratora i slično), estetskog (estetska i umjetnička svojstva narativa), stajališta teorije uma (mehanizmi naracije, razumijevanja narativnoga toka). Teorijski aspekti rasprave o narativu u drugom dijelu kolegija primjenjuju se na analizu uloge koju narativ ima u promišljanju iz tzv. perspektive prvoga lica, kada pojedinac promišlja o sebi i svojem identitetu, o svojoj prošlosti i budućnosti. Ponuđenim se sadržajem nastoji studentima omogućiti da prošire svoje poimanje vlastitog jastva i načina na koji o njemu razmišljaju. Obzirom da je sam pojam narativa relevantan ne samo u ontologiji i raspravama o identitetu nego i u suvremenim raspravama iz područja umjetnosti i znanosti, dio kolegija biti će posvećen raspravi o narativnoj umjetnosti, s posebnim naglaskom na pojam naratora i njegove različite instancijacije, te na pitanje narativne konstrukcije i interpretacije znanstvenih teorija. Cilj je osposobiti studente za samostalno kritičko promišljanje, kao i razvijanje vještina čitanja, analiziranja i pisanja filozofskih tekstova.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da nakon odslušanog i položenog ispita studenti mogu:

- (i) analizirati razvoj suvremenih teorija o narativu, polemizirati i kritički raspravljati o osnovnim pojmovima i stajalištima;
- (ii) analizirati i usporediti te kritički promotriti sličnosti i razlike između suvremenih autora i njihovih teorija;
- (iii) ukazati na utjecaj klasičnih filozofa (Hume, Locke) na suvremene teorije o identitetu i načinu na koji se o njemu razmišlja;
- (iv) ukazati na ulogu narativa u znanstvenim teorijama i objašnjenjima;
- (v) ukazati na specifičnosti narativa u umjetničkim vrstama poput književnosti, filma i kazališta;
- (vi) kritički iščitati, interpretirati i analizirati filozofski tekst;
- (vii) sažeto i jasno izraziti vlastito stajalište, potkrijepljeno argumentima

1.4. Sadržaj predmeta

Centralni je problem koncept narativa i uvodni se dio predmeta temelji na njegovoj analizi. Drugi dio predmeta posvećen je istraživanju uloge narativa u slici koju gradimo o sebi, svojem identitetu i svojem životu. Temeljno polazište u predmetu jest pitanje o narativnoj osnovi identiteta i pitanje kako promišljamo o sebi, svojem životu, prošlosti i budućnosti konstruirajući narativ. Centralni je problem koncept narativa i uvodni se

dio predmeta temelji na njegovoj analizi. Drugi dio predmeta posvećen je istraživanju uloge narativa u slici koju gradimo o sebi, svojem identitetu i svojem životu.

Predmet će se temeljiti na sljedećim tematskim blokovima:

1. Koncept narativa: narativ kao niz kauzalno povezanih događaja, narativ kao komunikacija, naracija jezikom i naracija slikama, evolucijska osnova narativa, javni i privatni narativi, internalna i eksternalna perspektiva narativa
2. Narativna osnova iskustva: kako objašnjavamo iskustvo i povezujemo događaje u jedinstvenu priču o nama i našem životu, pričanje priča kao jedan od osnovnih mehanizama suočavanja sa svijetom; narativ i emocionalna iskustva, narativ i karakter
3. Narativi o prošlosti: uloga i pouzdanost memorije u objašnjavanju toga tko smo, identitet kroz vrijeme, Locke o važnosti memorije, pogled 'unatrag' i emocionalne reakcije na prošla djelovanja
4. Narativi o budućnosti: planiranje i zamišljanje sebe u budućim okolnostima, sposobnost zamišljanja kao protivno sposobnosti prisjećanja,
5. Epistemološki izazovi narativa: istinitost narativa 'o sebi', mogućnost objektivnog stajališta, narativ kao subjektivna procjena situacije
6. Stil i perspektiva narativa: ironija, samo-ironija, sarkazam
7. Uloga narativa u znanosti i znanstvenom objašnjenju, liječničkim praksama i medicini
8. Narativna umjetnost: narator kao konstrukt
9. Skepticizam po pitanju narativa: odbacivanje ideje o narativnom ustroju identiteta, skepticizam po pitanju karaktera

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
------------------------------	--	--

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Očekuje se da studenti dolaze na nastavu pripremljeni, na način da su pročitali relevantnu literaturu i da su spremni kritički o njoj raspravljati.

1.8. Praćenje⁶¹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu.

Vrednovanje tijekom nastave održava se u semestru putem kolokvija i aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit.

Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem kolokvija i putem aktivnosti na nastavi.

Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što je predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu, za što su predviđena 2 ocjenska boda. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Currie, Greg (2010), *Narratives and Narrators, a Philosophy of Stories*, OUP

⁶¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Goldie, Peter (2012), *The Mess Inside, Narrative, Emotion and the Mind*, OUP

Goldie, Peter (2004), *On Personality*, Routledge

Lamarque, Peter (2014), *The Opacity of Narrative*, UOP

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Currie Greg (1995), "Unreliability refigured", *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 53, pp.19-29

Currie Greg, (2010), „Narration, Imagination and Point of View“ in Hagberg and Jost, *A Companion to the Philosophy of Literature*, OUP

Dodd Julian, ur. (2016), *Art, Mind, and Narrative. Themes from the Work of Peter Goldie*; OUP

Hagberg Garry (2010), "Self-defining Reading: literature and the constitution of personhood", u Hagberg G. i Jost, *A Companion to the Philosophy of Literature*, OUP

Hutto Daniel, ur. (2007), *Narrative and Understanding Persons*, CUP

Hogan Patrick Colm, (2003), *The Mind and Its Stories, Narrative Universals and Human Emotion*, Cambridge UP

Nash Christopher (1990), *Narrative in Culture*, Routledge

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Literatura je dostupna u e-izdanju		

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Samoevaluacija koju provodi nastavnik; praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva; evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta'

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Naturalizam i etika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija je upoznati studente sa suvremenim naturalističkim pristupima u etici te posljedicama koje prihvaćanje naturalističke slike svijeta može imati za naše zdravorazumsko poimanje etičkih svojstava i činjenica. Cilj je omogućiti studentima da povežu i integriraju znanstvene teorije i spoznaje o evoluciji morala te psihološke i neuroznanstvene aspekte moralnog mišljenja te kritički evaluiraju ontološke i epistemološke pretpostavke različitih etičkih teorija.

1.2. Uvjeti za opis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći:

- opisati osnovne teorije i spoznaje iz evolucije, psihologije i neuroznanosti morala
- objasniti pojam „naturalistička pogreška“
- razlikovati metodološki od ontološkog naturalizma
- razlikovati različite verzije naturalizma u etici (neoaristotelijanizam, Cornell realizam, moralni funkcionalizam, itd.)
- navesti neke argumente za i protiv reduktivnog i nereduktivnog naturalizma
- objasniti što su „debunking“ argumenti

1.4. Sadržaj predmeta

U novije doba svjedočimo izrazitom razvoju interdisciplinarnog proučavanja etike. Najviše je izražen porast interesa za naturalističke temelje morala. Ono što ujedinjava te pristupe je njihova empirijska baza u kojoj se podaci iz eksperimentalne psihologije, neuroznanosti, primatologije i antropologije koriste kako bi opisali i objasnili ljudske moralne intuicije i vjerovanja. Isto tako, zajednički element pruža i evolucijska teorija. Koriste se evolucijski principi kako bi se predvidjelo i objasnilo zašto ljudi slijede određene norme i posjeduju moralna vjerovanja. U okviru ovog kolegija razmatramo koje su moguće posljedice empirijskih teorija o porijeklu i psihologiji moralnih vjerovanja, sudova i motivacije na epistemologiju i ontološki status moralnih činjenica.

Sadržaj kolegija je podijeljen u dva dijela. U prvom se daje pregled suvremenih naturalističkih spoznaja o porijeklu ljudskog morala i strukturi moralne psihologije. Zatim se razmatraju gledišta iz normativne etike koja se oslanjaju na te spoznaje kako bi izvukle neke normativne zaključke. Tu se najčešće govori o tzv. evolucijskoj etici. Raspravlja se da li pobornici evolucijske etike čine naturalističku pogrešku kada izvlače normativne iz deskriptivnih činjenica. U drugom dijelu, prelazi se na razmatranje implikacija koje naturalistički pristupi etici imaju na metaetičke teorije. Ovdje se najviše bavimo tzv. 'debunking' argumentima protiv moralnog realizma. Prema moralnom realizmu moralna svojstva postoje objektivno te se često smatra da su moralne činjenice neovisne o moralnim djelatnicima. 'Debunking' argumenti nastoje pokazati da neki aspekti moralnog realizma ne mogu biti istiniti s obzirom na naturalističku sliku svijeta. Postoje barem tri vrste ovih argumenata. Jedna vrsta nastoji pokazati da su svi moralni sudovi neistiniti (teorija pogreške). Druga nastoji pokazati da su svi moralni sudovi neistiniti ako pretpostavimo robusni moralni realizam. Treća nastoji pokazati da moralni sudovi nisu epistemički opravdani (moralni skepticizam). U ovom dijelu se daje najznačajnijih 'debunking' argumenta te odgovora na njih.

Struktura kolegija:

1. Znanost o moralu
  - Priroda morala
  - Evolucijski aspekti morala
  - Psihološki aspekti morala
  - Moralne emocije i moralno osjetilo
2. Evolucijska etika
  - Deskriptivna evolucijska etika
  - Evolucijsko opravdanje morala
  - Naturalistička pogreška
3. Suvremeni naturalizam
  - Moralna i nemoralna svojstva
  - A posteriori i a priori identitet
  - Objašnjenje i moralne činjenice
  - Neoaristotelijanski naturalizam
  - Cornell naturalizam
  - Moralni funkcionalizam
  - Ekspresivizam
4. 'Debunking' argumenti
  - 'debunking' argumenti u normativnoj etici
  - 'debunking' argumenti u metaetici
  - Teorija pogreške
  - Protiv robusnog moralnog realizma

- Moralni skepticizam										
1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ seminari i radionice	☐ vježbe	☐ obrazovanje na daljinu	☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci	☐ multimedija i mreža	☐ laboratorij	☒ mentorski rad	☒ ostalo_konzultacije_____
1.6. Komentari										
1.7. Obveze studenata										
Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave i izvršavanje zadanih obveza, a u slučaju većeg izostanka studenti će pisati dodatni seminarski rad koji trebaju predati zajedno s obveznim.										
1.8. Praćenje ⁶² rada studenata										
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad				
Pismeni ispit	0.5	Usmeni ispit		Esej	0.5	Istraživanje				
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad				
Portfolio										
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu										
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim pisanim ispitom i/ili pisanjem eseja (umjesto završnog ispita).										
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!										
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)										
<ul style="list-style-type: none"> • Bracanović, T. 2007. Evolucijska teorija i priroda morala, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji. • Copp, D. 2009. Toward a pluralist and teleological theory of normativity, Noûs-Supplement: Philosophical Issues, 19, 21-37. • Enoch, D. 2010. The epistemological challenge to metanormative realism: how best to understand it, and how to cope with it. Philosophical studies, 148, 413-438. • Frankena, W. 1939. The naturalistic fallacy. Mind, 48, 464-477. • Greene, J.D. 2003. From neural 'is' to moral 'ought': what are the moral implications of neuroscientific moral psychology? Nature Neuroscience Reviews, 4: 847-50. • Haidt, J. 2007. The new synthesis in moral psychology. Science, 316, 998-1002. • Harman, G. 1986. Moral explanations of natural facts: can moral claims be tested against reality? Southern Journal of Philosophy, 24, 57-68. • Joyce, R. 2006. The evolution of morality, Cambridge. MA: MIT Press. • Joyce, R. 2013. The evolutionary debunking of morality. u J. Feinberg, & R. Shafer-Landau (ur.), Reason and responsibility: readings in some basic problems of philosophy. Boston: Wadsworth Cenage Learning, str. 527-534. • Railton, P. 1986. Moral realism, Philosophical Review, 95, 163-207. • Sterelny, K. i Fraser, B. 2017. Evolution and moral realism. British Journal for the Philosophy of Science. 68, 981-1006. • Street, S. 2006. A Darwinian dilemma for realist theories of value. Philosophical Studies, 127, 109-66. 										
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)										
<ul style="list-style-type: none"> • Aristotel. 1998. Nikomahova etika. Zagreb: Globus – Liber. • Behrends, J. 2013. Meta-normative realism, evolution and our reasons to survive. Pacific Philosophical Quarterly, 94, 486-502. • Blackburn, S. 1984. Spreading the word. Oxford: Clarendon Press. • Blackburn, S. 1998. Ruling passions: a theory of practical reasoning. Oxford: Clarendon Press. • Braddock, M. 2016. Evolutionary debunking: can moral realists explain the reliability of our moral 										

⁶² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

judgments. *Philosophical Psychology*, 29, 844-856.

- Boyd, R. 1988. How to be a moral realist. U Sayre-McCord, Geoffrey, (ur.), *Essays on moral realism*. Ithaca: Cornell University Press, str. 187-228.
- Brink, D. 1989. *Moral realism and the foundations of ethics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brosnan, K. 2011. Do the evolutionary origins of our moral beliefs undermine moral knowledge? *Biology and Philosophy*, 51-64.
- Casebeer, W. 2003. *Natural ethical facts: evolution, connectionism, and moral cognition*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Copp, D. 1995. *Morality, normativity, and society*. New York: Oxford University Press.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.). 2015. *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Deem, J. M. 2016. Dehorning the Darwinian dilemma for normative realism. *Biology and Philosophy*, 31, 727-746.
- Enoch, D. 2011. *Taking morality seriously: a defense of robust realism*. Oxford: Oxford University Press.
- FitzPatrick, W. J. 2000. *Teleology and the norms of nature*. New York: Garland.
- Foot, P. 2001. *Natural goodness*. Oxford: Oxford University Press.
- Gibbard, A. 1990. *Wise choices, apt feelings*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Gould, S. J. i Lewontin, R. C. 1979. The spandrels of San Marco and the Panglossian paradigm: a critique of the adaptationist programme. *Proceedings of the Royal Society: Biological Sciences*, 205: 581-98.
- Greene, J. D. 2008. The secret joke of Kant's soul. U W. Sinnott-Armstrong (ur.), *Moral psychology*, Vol. 3, str. 35-80.
- Griffiths, P. i J. Wilkins, 2010. When do evolutionary explanations of belief debunk belief? U P. Sloan (ur.), *Darwin in the 21st century: nature, humanity and God*, Notre Dame, IN: Notre Dame University Press.
- Haidt, J. 2001. The emotional dog and its rational tail: a social intuitionist approach to moral judgment. *Psychological Review*, 108: 814-34.
- Harms, W. 2004. *Information and meaning in evolutionary processes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Harms, W. i Skyrms, B. 2008. Evolution of moral norms. U M. Ruse (ur.), *The Oxford Handbook of Philosophy of Biology*, Oxford: Oxford University Press, str. 434-450.
- Hauser, M. D., Young, L., i Cushman, F. 2008. Reviving Rawls's linguistic analogy: operative principles and the causal structure of moral actions. U W. Sinnott-Armstrong (ur.), *Moral psychology: the cognitive science of morality: intuition and diversity*. Cambridge, Mass: A Bradford book, The MIT Press, Vol. II, str. 107-143.
- Horgan, T. i Timmons, M. 1991. New wave moral realism meets moral twin earth. *Journal of Philosophical Research*, 16, 447-465.
- Jackson, F. 2010. *Od metafizike do etike: obrana konceptualne analize*. Zagreb: KruZak.
- Joyce, R. 2013. Irrrealism and the genealogy of morals. *Ratio*, 26, 351-72.
- Kahane, G. 2011. Evolutionary debunking arguments. *Noûs*, 45, 103-125.
- Katz, L. D. (ur.). 2000. *Evolutionary origins of morality: cross disciplinary perspectives*. Exeter: Imprint Academic.
- Krebs, D. L. 2011. *The origins of morality: an evolutionary account*. New York: Oxford University Press.
- Kitcher, P. 1985. *Vaulting ambition*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Kitcher, P. 1993. The evolution of human altruism. *Journal of Philosophy*, 90, 497-516.
- Kitcher, P. 2006a. Biology and ethics. U D. Copp (ur.), *The oxford handbook of ethical theory*. Oxford: Oxford University Press, str. 163-85.
- Kitcher, P. 2006b. Between fragile altruism and morality: evolution and the emergence of normative guidance. U G. Boniolo i G. De Anna (ur.), *Evolutionary ethics and contemporary biology*, str. 159-77.
- Kitcher, P.. 2006c. Ethics and evolution: how to get here from there. U F. de Waal, *Primates and Philosophers*, str. 120-139.
- Kitcher, P. 2011. *The ethical project*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Knobe, J. i Leiter, B. 2007. The case for Nietzschean moral psychology. U Nietzsche and Morality, B. Leiter i N. Sinhababu (ur.). Oxford: Oxford University Press.
- Machery, E. i Mallon, R. 2010. Evolution of morality. U J. Doris (ur.), *The moral psychology handbook*. Oxford: Oxford University Press.
- Mackie, J. L. 1977. *Ethics: inventing right and wrong*. Harmondsworth: Penguin.

- McDowell, J. 1979. Virtue and reason. *The Monist*, 62: 331–350.
- McDowell, J. 1998. Two sorts of naturalism. U J. McDowell, *Mind, Value, and Reality*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- McNaughton, D. 1988/2010. *Moralni pogled: uvod u etiku*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Hrvatski studiji. Preveo Tomislav Bracanović.
- Mikhail, J. 2011. *Elements of moral cognition: Rawls' linguistic analogy and the cognitive science of moral and legal judgment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mogensen, A. L. 2015. Evolutionary debunking arguments and the proximate/ultimate distinction. *Analysis* 75, 196–203.
- Moore, G. E. 2009. *Principia ethica*. Zagreb: KruZak.
- Nagel, T. 2012. *Mind and Cosmos: why the materialist neo-Darwinian conception of nature is almost certainly false*. New York: Oxford University Press.
- Nichols, S. 2004. *Sentimental rules: on the natural foundations of moral judgment*. Oxford: Oxford University Press.
- Parfit, D. 2011. *On what matters*. Vol. 2. Oxford: Oxford University Press.
- Railton, P. 1989. Naturalism and prescriptivity. *Social Philosophy and Policy*, 95, 51–174.
- Rosenberg, A. 2011. *The atheist's guide to reality: enjoying life without illusions*. New York and London: W. W. Norton & Company.
- Ruse, M. 1988. Evolutionary ethics: healthy prospect or last infirmity? *Canadian Journal of Philosophy* (Supp.), 14, 27–73.
- Ruse, M. 2006. Is Darwinian metaethics possible (and if it is, is it well taken)? U G. Boniolo i G. De Anna (ur.), *Evolutionary ethics and contemporary biology*. Cambridge: Cambridge University Press, str. 13–26.
- Schafer, K. 2010. Evolution and normative skepticism. *Australasian Journal of Philosophy*, 88, 471–88.
- Shafer-Landau, R. 2012. Evolutionary debunking, moral realism and moral knowledge. *Journal of Ethics and Social Philosophy*, 7, 1–37.
- Sesardić, N. 1995. Recent work on human altruism and evolution. *Ethics*, 106, 328–357.
- Sinnott-Armstrong, W. 2005. Moral intuitionism meets empirical psychology. U T. Horgan, i M. Timmons (ur.), *Metaethics after Moore*, Oxford: Oxford University Press, str. 339–66.
- Sinnott-Armstrong, (ur.). 2008. *Moral psychology*, Vol. 1, *The evolution of morality: adaptations and innateness*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Sinnott-Armstrong, (ur.). 2008. *Moral psychology*, Vol. 2, *The cognitive science of morality: intuition and diversity*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Sinnott-Armstrong, (ur.). 2008. *Moral psychology*, Vol. 3, *The neuroscience of morality: emotion, brain disorders, and development*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Skarsaune, O. K. 2011. Darwin and moral realism: survival of the fittest. *Philosophical Studies*, 152, 229–243.
- Sober, E. (ur.). 1994. *Conceptual issues in evolutionary ethics*. 2. izd. Cambridge, MA: MIT Press.
- Sober, E. i Wilson, D. S. 1998 *Unto others: the evolution and psychology of unselfish behavior*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Sommers, T. i Rosenberg, A. 2003. Darwin's nihilistic idea: evolution and the meaninglessness of life. *Biology and Philosophy*, 18: 653–68.
- Street, S. 2008. Reply to Copp: naturalism, normativity, and the varieties of realism worth worrying about. *Philosophical Issues*, 18, 207–28.
- Sturgeon, N. 1988. *Moral Explanations*. U G. Sayre-McCord (ur.), *Essays on moral realism*, Ithaca: Cornell University Press.
- Sušnik, M. 2005. Naturalistički moralni realizam. *Prolegomena*, 4, 201–217.
- Thompson, M. *The representation of life*. U R. Hursthouse, G. Lawrence i W. Quinn (ur.), *Virtues and reasons*. Oxford: Oxford University Press, str. 247–96.
- Thomson, M. 2008. *Life and action*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Thomson, J. 1985. The trolley problem. *The Yale Law Journal*, 94, 1395–1415.
- Trivers, R. 1971. The evolution of reciprocal altruism. *Quarterly Review of Biology*, 46, 35–57.
- Vavova, K. 2015. Evolutionary debunking of moral realism. *Philosophy Compass*, 10, 104–116.
- Wheatley, T. i Haidt, J. 2005. Hypnotically induced disgust makes moral judgments more severe. *Psychological Science*, 16, 780–84.

<ul style="list-style-type: none"> • Wielenberg, E. 2010. On the evolutionary debunking of morality. <i>Ethics</i>, 120, 441–64. • Wilson, E. O. i Ruse, M. 1986. Moral philosophy as applied science. <i>Philosophy</i>, 61, 173–92. 		
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu		
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Kontinuirano praćenje napredovanja studenata od strane nastavnika i upitnička evaluacija izvođenja nastave i programa kolegija od strane studenata.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Naturalizam i um	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta
Cilj ovog kolegija je dati pregled nekih od odgovara na pitanja koja proizlaze iz suvremenih konceptualnih i empirijskih spoznaja o temeljima funkcioniranja i evolucije ljudskog uma. Specifičnije, cilj je pružiti filozofsku refleksiju nad biološkim pristupima koji nastoje objasniti funkcioniranje ljudskog uma.
1.2. Uvjeti za upis predmeta
Nema
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet
Studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> • Objasniti razliku između psihološkog i evolucijskog altruizma. • Opisati modele ljudskog ponašanja koji se temelje na teoriji maksimizacije korisnosti i teoriji maksimizacije inkluzivne podobnosti. • Razlikovati i usporediti pristupe kojim objašnjavamo biološke temelje umnih sposobnosti: sociobiologija, bihevioralna ekologija i evolucijska psihologija. • Analizirati teorije i hipoteze o funkciji ljudskih kognitivnih sposobnosti – hipoteza masivne modularnosti i postojanje ne-modularnih kognitivnih sustava. • Opisati neke od važnijih rezultata iz neuroznanosti koji su relevantni za razmišljanje o neurobiološkim temeljima racionalnosti i svjesnog iskustva.
1.4. Sadržaj predmeta
Neurobiolozi i kognitivni znanstvenici su razvili teorijske i empirijske istraživačke programe kako bi odgovorili na zagonetke vezane uz funkcioniranje ljudskog uma i motivacije. Na primjer, jesu li ljudi stvarno altruistični ili su zapravo vođeni samo sebičnim motivima? Koliko utječe priroda, a koliko odgoj na razvoj naših ponašanja i obrazaca razmišljanja? Postoji li uopće ljudska priroda? Postoji li sloboda volje?, itd. U ovom kolegiju dajemo

pregled suvremenih znanstvenih teorija koje nastoje dati odgovor na ova i slična pitanja te razmatramo kakve filozofske implikacije te teorije imaju na zdravorazumsko poimanje uma i motivacije kod ljudi.

U prvom dijelu kolegija razmatramo modele koji se primjenjuju na razvoj ljudi. Analiziramo pojam altruizma te razmatramo na koji način postojanje altruističnog ponašanja predstavlja zagonetku iz evolucijske perspektive. Nadalje, razmatramo koji pojam altruizma je kompatibilan sa suvremenim modelima ljudske evolucije (teorija inkluzivnog fitnesa i teorija grupne selekcije).

U ovom dijelu dajemo pregled osnovnih pojmova iz evolucijske teorije igara. Razmatramo jesu li modeli racionalnog ponašanja koji uključuju maksimiziranje korisnosti kompatibilni s modelima ljudskog ponašanja koji pretpostavljaju maksimiziranje inkluzivne podobnosti (fitnesa).

Zatim dajemo pregled osnovnih teorija koje nastoje objasniti postojanje ljudske prirode. Tu su uključene sociobiologija, ljudska bihevioralna ekologija i evolucijska psihologija. Analiziramo pojam adaptacije i adaptacionizma. Nadalje, analiziramo hipoteze o strukturi ljudskog uma koje pretpostavljaju pojedine teorije, poput teorije masivne modularnosti ljudskog uma. Također analiziramo pojedine teorije o evolucijskim funkcijama ljudskog uma, poput teze da je funkcija uma redukcija kompleksnosti u procesiranju informacija iz okoline.

Konačno, u zadnjem dijelu kolegija, primjenjujemo stečena znanja na pojedine slučajeve iz suvremene neuroznanosti te njezine implikacije. Ovdje raspravljamo o problemima i implikacijama koje spoznaje i teorijski okviri iz suvremene neuroznanosti imaju na zdravorazumsko poimanje nas samih. Te na mogućnosti i potrebe za revizijom poimanja ljudske prirode, slobode volje i odgovornosti na temelju spoznaja o funkcioniranju ljudskog uma i evolucije ljudi.

Struktura kolegija:

1. Evolucijski temelji ljudske motivacije

- Jesu li ljudska ponašanja motivirana altruizmom ili egoizmom?
- Evolucijska objašnjenja altruizma
- Rodbinska i grupna selekcija altruističnog ponašanja

2. Evolucija i modeli ljudskog djelovanja

- Osnove evolucijske teorije igara
- Djelovanje kao maksimiziranje korisnosti
- Djelovanje kao maksimiziranje inkluzivne podobnosti (fitnesa)

3. Evolucija i ljudski um

- Sociobiologija, ljudska bihevioralna ekologija i evolucijska psihologija
- Adaptacija i adaptacionizam
- Emergencija jezičnog i mentalnog sadržaja i modeli signalizacijskih igara
- Um i hipoteza masivne modularnosti

4. Neuroznanost i sloboda volje

- neuroznanstveni pristupi istraživanju moralne odgovornosti i slobode volje
- Je li neuroznanost osporila postojanje slobode volje?

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo __konzultacije_____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje dodijeljenih zadataka. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i završni ispit i/ili napisati seminarski rad.

1.8. Praćenje ⁶³ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0.5	Usmeni ispit		Esej	0.5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim pisanim ispitom i/ili pisanjem eseja (umjesto završnog ispita).							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> Garson, J. (2015). The biological mind: A philosophical introduction. New York i London: Routledge. 							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> Bechtel, W. (2008). Mental mechanisms: Philosophical perspective on cognitive neuroscience. London i New York: Routledge. Bechtel, W., Mandik, P., Mundale, J. i Stufflebeam, R. S. (ur.) (2001). Philosophy and the Neurosciences: A reader. Cambridge: Basil Blackwell. Bracanović, T. (2007). Evolucijska teorija i priroda morala. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji. Churchland, P.S. i Sejnowski, T.J. (2006). Neural representation and neural computation. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: Contemporary readings, New York and London: Routledge, str. 151-181. Dawkins, R. (1997). Sebični gen. Zagreb: Izvori. Decety, J. i Wheatley, T. (ur.) (2015). The moral brain. Cambridge, MA.: The MIT Press. El Mouden, C., Burton-Chellew, M., Gardner, A., & West, S. (2012). What do humans maximise? U S. Okasha, & K. Binmore (ur.), Evolution and rationality: Decisions, cooperation and strategic behaviour, Cambridge: Cambridge University Press, str. 23-49. Fodor, J. (2001). Modularnost uma. U Miščević, N. i Smokrović, N. (ur.). Računala, mozak i ljudski um: Zbornik tekstova. Izdavački Centar Rijeka, str. 120-133. Godfrey-Smith, P. Complexity and the function of mind in nature. Cambridge: Cambridge University Press Godfrey-Smith, P. (2002). Environmental complexity and the evolution of cognition. U R. Sternberg i J. Kaufman (ur.), The evolution of intelligence. Mahwah: Lawrence Erlbaum, str. 233-249. Kardum, I. (2003). Evolucija i ljudsko ponašanje. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk. Miščević, N. (1988). Radnja i objašnjenje, Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo. El Mouden, C., André, J.-B., Morin, O., & Nettle, D. (2013). Cultural transmission and the evolution of human behaviour: A general approach based on the Price equation. Journal of Evolutionary Biology, 231-241. Miščević, N. i Smokrović, N. (ur.) (2001). Računala, mozak i ljudski Um: Zbornik Tekstova. Izdavački Centar Rijeka. Sterelny, K. (2012). From fitness to utility. U S. Okasha i K. Binmore (ur.), Evolution and rationality: Decisions, cooperation and strategic Behaviour, Cambridge: Cambridge University Press, str. 246-273. Trivers, R. (1971). The Evolution of Reciprocal Altruism. Quarterly Review of Biology, 46, str. 35–57. Trivers, R. (2002). Natural Selection and Social Theory. Oxford: Oxford University Press. de Waal, F. (2002). Prirodno dobri. Zagreb: Jesenski i Turk. Wilson, E. O. (2007). O ljudskoj prirodi. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk. 							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov				Broj primjeraka		Broj studenata	

⁶³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Kontinuirano praćenje napredovanja studenata od strane nastavnika i upitnička evaluacija izvođenja nastave i programa kolegija od strane studenata.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Odabrana pitanja filozofije religije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3. preddiplomskog	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Cilj je kolegija da studenti steknu znanja o relevantnim autorima i glavnim pravcima i temama suvremene (analitičke) filozofije religije. Nakon izvršavanja studijskih obveza očekuje se da studenti: <ul style="list-style-type: none"> - budu sposobni argumentirati, interpretirati i kritički vrednovati doprinos relevantnih autora te njihovih teorija suvremenoj (analitičkoj) filozofiji religije - mogu izložiti i objasniti glavne pravce, zatim teme i probleme suvremene filozofije religije - mogu argumentirati za ili protiv ključnih pozicija koje prevladavaju u suvremenoj filozofiji religije.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Očekuje se da studenti budu sposobni; <ul style="list-style-type: none"> - opisati i sažeto te argumentirano prenijeti (opisati i objasniti) temeljne sadržaje kolegija, - objasniti, argumentirati i vrednovati doprinos relevantnih autora suvremenoj analitičkoj filozofiji religije - objasniti i argumentirati glavne teme i probleme - opisati, objasniti i vrednovati nove pravce u ovom području - formirati i argumentirati vlastitu poziciju s obzirom na obrađene autore, teme i probleme
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
- Alvin Plantinga – Epistemologija religije

- Richard Swinburne – Probabilistička naravna teologija
- D. Z. Phillips – Filozofija religije na tragu Wittgensteina
- John Hick – Pluralistička filozofija religije
- Don Cupitt – Ne-realistička filozofija religije
- Keith Ward – analiza djela – *Zašto gotovo sigurno ima Boga?*
- C. S. Lewis – analiza djela – *Kršćanstvo nije iluzija*

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo
------------------------------	---	--

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje seminara, pismeni ili usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁶⁴ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na kolegiju će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Danijel Tolvajčić, *Suvremena analitička filozofija religije*, Zagreb, 2016.
2. Keith Ward, *Zašto gotovo sigurno ima Boga?*, Zagreb, 2010.
3. C. S. Lewis, *Kršćanstvo nije iluzija*, Split, 2016.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Wainwright William J. (ed.), *The Oxford Handbook of Philosophy of Religion*, Oxford University Press, Oxford, New York, 2005.
2. Plantinga Alvin - Wolterstorff Nicholas (ed.), *Faith and Rationality. Reason and Belief in God*, University of Notre Dame Press, Notre Dame, 1983.
3. Swinburne, *The existence of God* (revised edition), Oxford University Press, London, 1991.
4. Peterson Michael, Hasker William, Reichenbach Bruce, Basinger David (ed.), *Philosophy of Religion* (fifth edition). Selected Readings, Oxford University Press, New York, 2014.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na

⁶⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Predmetu		
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti kolegija realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Ontologija i etika Nicolaia Hartmanna	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta
Da studenti budu upoznati s terminologijom i temeljnim problemima tzv. kontinentalne ontologije, koja je nedvojbeno jedna od filozofskih disciplina u koju je najteže proniknuti zbog karakteristično teškog vokabulara, te s glavnim idejama neokantovske i fenomenološke etike koja se na našem studiju filozofije dosad uopće nije obrađivala.
1.2. Uvjeti za upis predmeta
Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:
<ul style="list-style-type: none"> - razumjeti ključne preokupacije tzv. kontinentalne ontologije i etike; - definirati probleme postojanja i vrsta bića, sfera postojanja, vrsta vrijednosti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o ontološkim i etičkim problemima općenito.
1.4. Sadržaj predmeta
Prvi dio kolegija, od 8 nastavnih sati (4 tjedna) posvećen je Hartmannovim ontološkim razmatranjima, onako kako su ona izložena u njegovom najpopularnijem radu koji obrađuje tu tematiku. Polaznike bi se tako upoznao s time što je predmet ontologije, kao središnje metafizičke discipline, s njenim temeljnim pojmovima (postojanje, biće, bitak, suština i sl.) kao i s najvažnijim učenjima (kao npr. koje su vrste bića, koji su slojevi postojanja, koji su odnosi između tih slojeva i sl.). Prema potrebi i interesima studenata, moglo bi se posegnuti i za nekim drugim Hartmannovim ontološkim radovima, npr. <i>Prilogu zasnivanje ontologije</i> , koji detaljnije razrađuju neka od pitanja koja bi u ovom prvom dijelu kolegija bila dotaknuta.
Drugi dio kolegija, od 20 nastavnih sati (10 tjedana), usredotočen je na jedno od najboljih i najpopularnijih

Hartmannovih djela, njegovu *Etiku*. Iako je ta knjiga prevedena na hrvatski prije trinaest godina, nije dobila pažnju kakvu zaslužuje jer je kontinentalna filozofija u to doba već počela gubiti primat kod nas. A to je djelo i dobra ilustracija za dio ontoloških teza ovog autora jer on i etičkim vrijednostima nalazi određeno mjesto na tzv. „ljestvici bića“. S tom ontološkom problematikom vezanom uz vrijednosti započinje i ovaj dio kolegija o Hartmannu, a zatim polako prelazi na druge, specifično etičke, teme koje se u knjizi obrađuju (npr. koje su vrste etičkih vrijednosti, na koji se način one odnose prema realnosti, kako su utemeljene i slično). Jedini dio Hartmannove knjige koji bi se u potpunosti izostavio iz domene ovog kolegija jest posljednji, treći, koji se bavim problemom slobode volje koji ionako ima već dovoljno prostora u nastavnom programu Odsjeka za filozofiju.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari	<p>U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Ontologija i etika Nicolai Hartmanna</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.</p> <p>Nastava je prvenstveno u formi predavanja. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici fakulteta ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke» te u PDF formatu. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, trideset stranica teksta. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program ovog kolegija. Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, mnogo lakše može doći do pogodnih tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog te motivirati da se njime više služe.</p>
----------------	---

1.7. Obveze studenata

Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁶⁵ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenata na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit te, ukoliko ga prođu, i usmeni. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 1 ocjenski bod). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 65 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 35 bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1) Hartmann, N. *Novi putevi ontologije*, BIGZ, Beograd, 1973.

2) Hartmann, N. *Etika*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1) Hartmann, N. *Prilog zasnivanju ontologije*, Izvori i tokovi, Zagreb, 1977.

⁶⁵ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- 2) Hartmann, N. *Osnovne crte jedne metafizike spoznaje*, Naprijed, Zagreb, 1977.
 3) Hartmann, N. *Estetika*, BIGZ, Beograd, 1980.
 4) Pejović, D. *Realni svijet: temelji ontologije Nicolaja Hartmana*, Nolit, Beograd, 1960.
 5) Pejović, D. *Suvremena filozofija Zapada*, Matica hrvatska, Zagreb, 1967, str. 79-93, 211-223 (28)
 6) Polšek, D. *Aporija realnog*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1989.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Hartmann, N. <i>Novi putevi ontologije</i> , BIGZ, Beograd, 1973.	2	15
Hartmann, N. <i>Etika</i> , Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.	4	15

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa (u organizaciji nastavnika) u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome koliko su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškimi ili nezanimljivim mijenja nekim drugim. Nadalje, dio nastave već je snimljen i stavljen na Internet, čime svi zainteresirani mogu vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik lakše uviđa svoje eventualne pogreške. Osim navedenog, praćenje kvalitete ide i kroz samoevaluaciju koju provodi nastavnik, kroz praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva, te evaluaciju na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Osnovni problemi antičke etike	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije osnovnih problema antičke etike u filozofiji i umjetnosti. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove i grčke tragedije koji su posvećeni spomenutoj tematici.

1.2. Uvjeti za opis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- opisati i objasniti središnje probleme, stavove i argumente razvijene u etičkim spisima filozofa klasičnog i helenističkog razdoblja
- uočiti i razlikovati antičko podrijetlo modernih etičkih teorija
- moći razlikovati i usporediti antičke i moderne etičke teorije
- moći kritički i argumentirano prosuditi stavove pojedinog antičkog filozofa

1.4. Sadržaj predmeta

- (1) Sokratovska etika. (a) Problem odnosa vrline i znanja. (b) Sokratovsko shvaćanje odnosa vrline i sreće. (c) Sokratovska moralna psihologija.
- (2) Platon. (a) Platonova moralna psihologija i problem vrlina. (b) Platonovo i Sokratovo shvaćanje sreće; (c) Platonova politika i etika.
- (3) Aristotel. (a) Aristotelovski pojam vrline. (b) Aristotelovsko shvaćanje odnosa vrline i sreće. (c)

Praktični i teoretski ideal. (4) Epikur. (a) Ugoda i dobro; psihološki i normativni hedonizam. (b) Ugoda i vrlina; hedonizam i altruizam. (5) Stoička etika. (a) "Oikeiosis" i razvoj vrline. (b) Pojam dobra; spor s peripateticima oko vanjskih dobara. (c) Emocije i moralni napredak.							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____		
1.6. Komentari		U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.					
1.7. Obveze studenata							
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.							
1.8. Praćenje ⁶⁶ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
13) Platon, Država, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 2001. ili 2004.							
14) Aristotel, Nikomahova Etika, 1958, 1970, 1982, 1992.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
63. Annas, J., The Morality of Happiness, Oxford, 1993.							
64. Ciceron, O krajnostima dobra i zla, Sarajevo, 1975							
65. Diogen Laertije, Životi i mišljenja istaknutih filozofa, prev. A. Vilhar, Beograd, 1979, 31985.							
66. Epiktet, Priručnik, preveo i priredio P. Gregorić, Zagreb, 2005.							
67. Erler, M. i M. Schofield, "Epikurovska etika", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici, Zagreb, 2005.							
68. Inwood, B. i P. Donini, "Stoička etika", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici, Zagreb, 2005.							
69. Irwin, T., Plato's Ethics, Oxford, 1995.							
70. Irwin, T. (ed.), Plato: Gorgias, Oxford, 1979.							
71. Long, A. A. i D. Sedley (ur.), The Hellenistic Philosophers, 2 sv., Cambridge, 1987.							
72. Platon, Protagora / Sofist, preveli K. Rac i M. Sironić, Zagreb, 1975. (samo Protagora)							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu							
		Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata	
1)	Aristotel, Nikomahova Etika, 1958, 1970, 1982, 1992.			6		20	
2)	Platon, Država, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 1977. ili 1997.			10		20	

⁶⁶ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Filip Čeč	
Naziv predmeta	Osobni identitet	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	I - III	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta
Pružiti studentu sistematski uvid u raspravu o metafizičkom problemu osobnog identiteta. Upoznati studenta s osnovnim problemima u raspravi, najpoznatijim rješenjima, argumentima i teorijama, te problemima na koje nailaze ta rješenja. Upoznati studenta s relevantnom suvremenom literaturom. Pisanjem eseja razviti vještine koje će osposobiti studenta za samostalni daljnji rad na problemu i literaturi.
1.2. Uvjeta za upis predmeta
Nema uvjeta za upis predmeta.
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet
Studenti će nakon odslušanog kolegija moći: <ul style="list-style-type: none"> • Navesti osnovne pozicije u raspravi, jezgrovito, jasno i pregledno opisati načine na koje te pozicije nastoje riješiti problem. • Izdvojiti, opisati i objasniti osnovne pojmove u raspravi te kritički interpretirati odgovarajuće primjere korištenja tih pojmova. • Identificirati, opisati i procijeniti postojeće relacije između osnovnih pojmova korištenih u raspravi. • Identificirati, opisati i razjasniti unutarnju strukturu argumenata korištenih u raspravi. • Procijeniti prirodu metafizičkih rješenja koja se nude u raspravi • Napisati esej s vlastitim kritičkim osvrtom na zadanu temu iz literature
1.4. Sadržaj predmeta
Razumijevanje problema osobnog identiteta: <ul style="list-style-type: none"> • Analiza problemskih pitanja koji se postavljaju vezanih uz koncept osobnog identiteta. Problemi definicije, problem perzistencije, pitanje evidencije, metafizičko pitanje vezano uz određenje ljudskih bića, problem sadržajne relevantnosti u pitanju osobnog identiteta. Povijesni pregled problema osobnog identiteta Teorije osobnog identiteta: <ul style="list-style-type: none"> • Duša kao nositelj osobnog identiteta • Fizički pristupi: prostorno-vremenski kontinuitet pristup tijela, prostorno-vremenski kontinuitet mozga. • Biološki pristupi: animalizam • Psihološki pristupi: kontinuitet memorija, kontinuitet svjesnosti.

<ul style="list-style-type: none"> • Teorija vremenskih dijelova • Teorija najbližeg sljedbenika • Narativni pristup • Nihilizam 								
Problem preživljavanja								
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja				☒ samostalni zadaci		
		☐ seminari i radionice				☐ multimedija i mreža		
		☐ vježbe				☐ laboratorij		
		☐ obrazovanje na daljinu				☐ mentorski rad		
		☐ terenska nastava				☐ ostalo _____		
1.6. Komentari								
1.7. Obveze studenata								
Aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu, priprema za nastavu u vidu kontinuiranog čitanja zadane literature, pisanje eseja. Izvršavanje ostalih obaveza kojima će se pratiti rad studenata tijekom semestra, a koje će precizno biti opisane u izvedbenom planu.								
1.8. Praćenje ⁶⁷ rada studenata								
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad		
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej	1	Istraživanje		
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad		
Portfolio								
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu								
Ocjenjivanje i vrednovanje vršiti će se na temelju aktivnosti studenta na nastavi, predanog eseja i/ili kratkih pismenih ispita koje će precizno biti opisano u izvedbenom planu..								
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)								
Martin, R. & Barresi, J. <i>Personal Identity</i> . Blackwell Publishing. 2003.								
Noonan, H. <i>Personal Identity</i> . Routledge. 1989.								
Olson, E. <i>What are we? A study in Personal Ontology</i> . Oxford University Press. 2007.								
Perry, J (ed). <i>Personal Identity</i> . Berkeley: University of California Press. 1975.								
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)								
Baker, L. R. <i>Persons and Bodies: A Constitution View</i> . Cambridge University Press. 2000.								
Olson, E. <i>The Human Animal: Personal identity without Psychology</i> . Oxford University Press. 1997.								
Parfit, D. <i>Reasons and Persons</i> . Oxford University Press. 1984.								
Schechtman, M. <i>Staying Alive: Personal Identity, Practical Concerns, and the Unity of a Life</i> . Oxford University Press. 2014.								
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu								
Naslov				Broj primjeraka		Broj studenata		
Martin, R. & Barresi, J. <i>Personal Identity</i> . Blackwell Publishing. 2003.				1				
Noonan, H. <i>Personal Identity</i> . Routledge. 1989.				1				
Olson, E. <i>What are we? A study in Personal Ontology</i> . Oxford University Press. 2007.				1				
Perry, J (ed). <i>Personal Identity</i> . Berkeley: University of California Press. 1975.				1				
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija								
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.								

⁶⁷ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Paradoksi	
Studijski program	Preddiplomski studij Filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	I - III	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA							
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>							
Upoznati studente s najpoznatijim paradoksima i njihovim rješenjima.							
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>							
Nema uvjeta za upis predmeta.							
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>							
Očekuje se da studenti mogu samostalno izložiti najpoznatije paradokse i objasniti njihova rješenja.							
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>							
<p><u>Semantički paradoksi</u>: paradoks lažljivca, paradoks brijača i neki drugi semantički i srodni paradoksi.</p> <p><u>Paradoksi induktivnog rasuđivanja</u>: Hempelov paradoks ili paradoks gavranova, Goodmanova nova zagonетка indukcija ili "Grue" paradoks, "Kripkestein".</p> <p><u>Paradoksi deduktivnog rasuđivanja</u>: Carollov paradoks Ahila i kornjače, zadatak izbora i paradoks materijalne implikacije.</p> <p><u>Paradoksi u racionalnom odlučivanju</u>: zatvorenikova dilema, Newcombov paradoks, Buridanov magarac.</p> <p><u>Pragmatički paradoksi</u>: neočekivani ispit ili paradoks vješanja, Mooreov paradoks.</p> <p><u>Paradoksi kretanja</u>: Zenonove aporije.</p> <p><u>Paradoksi vremena</u>: paradoks putovanja kroz vrijeme i McTaggartov paradoks.</p> <p><u>Paradoksi božanskih atributa</u>: svemoć i sveznanje.</p>							
<i>1.5. Vrste izvođenja nastave</i>	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci	☐	multimedija i mreža	
	☒	seminari i radionice	☐	laboratorij	☐	mentorski rad	
	☐	vježbe	☐	ostalo _____			
	☐	obrazovanje na daljinu					
	☐	terenska nastava					
<i>1.6. Komentari</i>							
<i>1.7. Obveze studenata</i>							
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu, izložiti seminarski rad te položiti završni ispit.							
<i>1.8. Praćenje⁶⁸ rada studenata</i>							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
<i>1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu</i>							

⁶⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Ocjenjuje se kvaliteta izloženog seminarskog rada te se boduje završni pismeni ispit.		
<i>1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>		
Sainsbury R.M: <i>Paradoxes</i> , Cambridge University Press, 1995.		
<i>1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>		
Robert M. Martin: <i>There Are Two Errors In The The Title Of This Book</i> , a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992.		
Michael Clark: <i>Paradoxes From a to z</i> , Routledge, 2002.		
<i>1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu</i>		
<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Sainsbury R.M: <i>Paradoxes</i> , Cambridge University Press, 1995.	10	25
<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>		
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič	
Naziv predmeta	Političke ideje i javne politike	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni (uključujući i C segment)	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Upoznati studente sa temeljnim odrednicama dominantnih sustava političkih ideja u suvremenom svijetu (neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo, socijaldemokracija) te ih uputiti prema relevantnim teorijskim izvorima (autorima) na kojima počivaju ovi sustavi vrijednosti • Uputiti studente u proces izrade nacrtu javnih politika • Osposobiti studente da prepoznaju elemente različitih političkih ideologija u suvremenim javnim politikama u područjima gospodarstva, zdravstva i obrazovanja, te da evaluiraju medijske izvore koji se kritički odnose prema nekim javnim politikama (da prepoznaju vrijednosne stavove u medijima) • Razviti vještine timske koordinacije kroz grupni rad na nacrtima javnih politika povezanim sa različitim sustavima političkih ideja
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
/
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da će studenti moći:

- definirati dominantne političke ideologije i opisati njihove temeljne karakteristike
- dati primjere javnih politika vezanih uz različite sustave političkih ideja, te predvidjeti koje javne politike konzistentno mogu proizlaziti iz kojeg sustava političkih ideja
- prepoznati vrijednosni i ideološki element u medijima (novinskim člancima, kolumnama, TV reportažama)
- pripremiti / proizvesti nacrt javne politike (u području gospodarstva, zdravstva i obrazovanja) koji je usklađen sa jednom od dominantnih suvremenih političkih ideologija (neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo, socijaldemokracija)
- izdvojiti javne politike koje nisu konzistentne s ideološkom pozadinom stranaka koje ih predlažu
- usporediti različite javne politike koje su vezane uz isto područje, te uočiti na koji su način javne politike vezane uz političke ideologije koje predlagatelji zastupaju
- argumentirano kritizirati sadržaj i vrijednosnu komponentu, kao i unutarnju konzistentnost, pojedinih javnih politika u predviđenim područjima
- sastaviti esej / stručno mišljenje za medije u kojem će evaluirati i kritički sagledati neku javnu politiku, vodeći se pri tome vrijednostima sadržanim u jednom od obrađenih sustava političkih ideja
- prezentirati ranije izrađeni nacrt javne politike, braniti ga od (unutarnjih i vanjskih) kritika u raspravi
- preformulirati ranije izrađeni nacrt javne politike nakon evaluacije i eventualnog prihvaćanja komentara, sugestija i kritika kolega

1.4. Sadržaj predmeta

Kolegij obuhvaća i povezuje **dva** šira područja:

1) Suvremeni sustavi političkih ideja (političke ideologije)

- Različita tumačenja, primjena i sastavne odrednice pojma 'ideologija'. Razlika između javne politike, političkog programa, političkog manifesta i ideologije;
- Porijeklo suvremenih političkih ideologija. Temeljne političke vrijednosti modernog svijeta: sloboda, jednakost i bratstvo (solidarnost), i njihov značaj danas;
- Klasični liberalizam i neoliberalizam;
- Konzervativizam, neokonzervativizam i progresivni konzervativizam;
- Kršćanska demokracija / demokršćanstvo;
- Socijaldemokracija, egalitarni liberalizam i liberalni socijalizam.

2) Javne politike i proces njihove izrade (policy-making)

- Što je javna politika? Važnost i ciljevi javnih politika, elementi javnih politika, razlozi za formuliranje javnih politika;
- Proces izrade javnih politika (policy-making i policy-cycle), od postavljanja agende do evaluacije
- Javno zagovaranje, izrada zagovaračke strategije, komunikacija s dionicima i zainteresiranim stranama (stakeholders)
- Vrste javnih politika, područja javnih politika (klasični državni resori, ekonomske politike, socijalne politike, posebne sektorske politike i ostale politike)
- Fokus: ekonomske politike (makroekonomska, porezna, industrijska, investicijska politika, politika zapošljavanja, regionalna politika) i socijalne politike (zdravstvena, obrazovna, mirovinska i demografska politika, politika socijalne skrbi i politika prema manjinama)

Kolegij povezuje javne politike u raznim područjima sa organiziranim političkim idejama i vrijednostima na kojima su ove javne politike utemeljene.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☒ ostalo konzultacije
1.6. Komentari		
1.7. Obveze studenata		

- Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka (provjere znanja)
- Studenti su obvezni održati kraće izlaganje u obliku seminarskog rada, te napisati esej za čiju izradu dobivaju potporu na konzultacijama.
- Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu tijekom održavanja kolegija, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata.
- Studenti trebaju sudjelovati u grupnom radu na projektima izrade nacrtu javnih politika.
- Studenti ne polažu završni ispit.

1.8. Praćenje⁶⁹ rada studenata

Pohađanje nastave	1,1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt	0,9	Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Tijekom kolegija vrednovanje će se vršiti na više načina:

- Kolokvij
- Aktivnost u nastavi
- Esej
- Projekt (nacrt javne politike) i njegovo izlaganje

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Reader - skup kraćih tekstova, znanstvenih i novinskih članaka okupljenih za potrebe kolegija
2. Freedman, Michael (2006) *Političke ideologije: Novi prikaz*. Zagreb: Algoritam
3. Miošić, Nives, Berković, Jelena i Horvat, Martina (2014) *Analiza i zagovaranje javnih politika*. Zagreb: GONG i Fakultet političkih znanosti

Petek, Ana (2012) Što su hrvatske javne politike. *Profil politika: Hrvatske javne politike*, Vol. 11 (str. 37-45)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Babić, Mate (2011) *Ekonomija: uvod u analizu i politiku*. Zagreb: Znanje
2. Berlin, Isaiah (2000) *Četiri eseja o slobodi*. Split: Feral Tribune
3. Burke, Edmund (1993) *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*. Zagreb: Politička kultura
4. Callinicos, Alex (2009) *Protiv trećeg puta: antikapitalistička kritika*. Zagreb: Jesenski i Turk
5. Cerovac, Ivan, Mačkić, Velibor i Živković, Milan (2013) *Političke ideje i javne politike*. Sarajevo: NDI
6. Colebatch, Hal (2004) *Policy*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
7. Esping-Andersen, Gosta (1990) *Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press
8. Friedman, Milton (1992) *Kapitalizam i sloboda*. Zagreb: Globus
9. Fukuyama, Francis (2006) *America at the Crossroads: Democracy, Power and the Neoconservative Legacy*. New Haven: Yale University Press
10. Giddens, Anthony (1999) *Treći put: Obnova socijaldemokracije*. Zagreb: Politička kultura
11. Gray, John (1999) *Liberalizam*. Zagreb: Politička kultura
12. Grdešić, Ivan (2006) *Osnove analize javnih politika: policy analiza*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
13. Hill, Michael (2010) *Proces stvaranja javnih politika*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
14. Hirschman, Albert O. (1999) *Retorika reakcije*. Zagreb: Politička kultura
15. Kristol, Irving (1999) *Neokonzervativizam*. Zagreb: Algoritam
16. Krugman, Paul (2010) *Savjest liberala*. Zagreb: Algoritam
17. Marx, Karl i Engels, Friedrich (2010) *Komunistički manifest*. Zagreb: Pavičić
18. Parkin, Michael (2010) *Economics*. New York: Pearson
19. Rawls, John (1998) *Teorija pravde*. Podgorica: CID
20. Scruton, Roger (2002) *The Meaning of Conservatism*. South Bend: St- Augustine's Press

⁶⁹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Ward, Benjamin (1979) *The Ideal Worlds of Economics: Liberal, Radical and Conservative Economic World Views*. New York: Nasic Books

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
- Reader	Dostupno online	20
- Freedon, Michael (2006) Političke ideologije: Novi prikaz	5+2+1	20
- Miošić, Nives, Berković, Jelena i Horvat, Martina (2014) Analiza i zagovaranje javnih politika. Zagreb: GONG i Fakultet političkih znanosti	Dostupno online	20
- Petek, Ana (2012) Što su hrvatske javne politike. Profil politika: Hrvatske javne politike, Vol. 11 (str. 37-45)	Dostupno online	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta uspješnosti teme/predavanja pratit će se kontinuirano i sustavno evidentirati tijekom izvođenja nastave. Na zadnjem satu nastave polaznici će ispuniti anonimnu anketu. Komentari, sugestije i informacije iz ankete i valorizacijskih postupaka (rješenja vježbi, pismeni i usmeni ispit) primijenit će se u svrhu unapređivanja izvođenja nastave, predavanja i drugih oblika rada.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Povijest političke filozofije 1	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Ciljevi ovog kolegija su, kao najosnovnije, da se studenti navedu da razumiju filozofski jezik i političku argumentaciju; zatim, da mogu interpretirati i kritički se odnositi prema mislima najvažnijih filozofa; da razvijaju vještine primjene njihovih ideja ili rješenja na aktualne probleme suvremene političke filozofije; i konačno, da steknu neke osnovne informacije o klasicima političke misli.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:

- razumjeti ključne preokupacije klasične političke filozofije;
- definirati probleme vezane uz pitanja: idealne političke zajednice, odnosa države i crkve te tehnika vladanja državom;
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima;
- identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta;
- kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta;
- samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo;

- argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.

1.4. Sadržaj predmeta

Prvi dio kolegija posvećen je najvažnijim antičkim političkim teorijama, onima Platona i Aristotela. Čitaju se svi relevantni dijelovi Platonove *Države* i možda još poneki dio nekih njegovih drugih politički relevantnih dijaloga, te dvije glavne knjige (tj. poglavlja) Aristotelove *Politike*. Kako bi se te teorije studentima učinile što jasnijima, oslanjat ćemo se i na neke suvremene kritičke interpretacije tih klasičnih tekstova koje pokušavaju dopuniti praznine i nedorečenosti koje ovi ostavljaju.

Drugi dio kolegija bavit će se trojicom najznačajnijih kršćanskih političkih mislilaca: Augustinom, Tomom Akvinskim i Williamom Ockhamom. Ovim se blokom tema želi u detalje pokazati kako su spomenuti (ali i ostali) kršćanski autori dovodili u vezu crkvu i državu, kako su to argumentirali u prilog te veze, te kako se vremenom omjer snaga mijenjao u korist davanja sve veće samostalnosti svjetovnoj vlasti.

Treći i konačni dio kolegija okrenut je prema političkoj misli renesanse, tj. dvama najvažnijim pojavama u tom periodu: Machavellijevom političkom realizmu i utopističkim misliocima tog doba koji će biti predstavljeni kroz misao Thomasa Morea, njihovog najvažnijeg predstavnika. Kao i u slučaju drugih tema, ovi će filozofi biti prikazani u svjetlu novijih kritičkih interpretacija koja daju i značaj misli klasika i kritički ih propituju.

1.5. Vrste izvođenja nastave

☐ predavanja	☐ samostalni zadaci
☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

U skladu s programima studija *Filozofije* (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet *Povijest političke filozofije 1* može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.

Nastava je prvenstveno u formi predavanja. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici fakulteta ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke» te u PDF formatu. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, trideset stranica teksta. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program ovog kolegija. Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, mnogo lakše može doći do pogodnih tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog te motivirati da se njime više služe.

1.7. Obveze studenata

Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁷⁰ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenata na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit te, ukoliko ga prođu, i usmeni. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu

⁷⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

(ukupno 1 ocjenski bod). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 65 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 35 bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Platon, *Država - Državnik - Sedmo pismo*, Matica hrvatska, Zagreb, 1942, (knjige II, IV-V, VIII-IX), str. 79-110, 150-224, 291-352 (168)
- 2) Aristotel, *Politika*, BIGZ, Beograd, 1975, (knjige III i IV), str. 54-118 (65)
- 3) Augustin, A. *O državi božjoj II-III*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96, knjige XIV i XIX, str. 231-305 i 9-89 (77)
- 4) Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. *Država*, Globus, Zagreb, 1990, str. 47-125 (39)
- 5) Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. *Opera politica*, Demetra, Zagreb, 2001, str. 389-461 (36)
- 6) Machiavelli, N. (1513) *Vladar*, Globus, Zagreb, 1985, str. 99-146 (48)
- 7) More, T. (1516) *Utopija*, Kultura, Zagreb, 1952, str. 43-187 (145)

Ukupno: 578 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

a) klasična

Platon, *Zakoni*, Naprijed, Zagreb, 1974.

Aristotel, *Nikomahova etika*, BIGZ, Beograd, 1980.

Aristotel, *Ustav atenski*, Jurici, Zagreb, 1948.

Ksenofont, *Hijeront ili o tiraninu*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17)

Ciceron, M.T. *Libri politici I-II*, Demetra, Zagreb, 1995-6. (I, str. 20-24, 48-56, 66-78, 82,110-114, 118-120, 126, 142, 216-230)

Augustin, A. *O državi božjoj II-III*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996, str. 9-701 i 9-421 (552)

Abelard, P. *Povijest nevolja - Etika*, Naprijed, Zagreb, 1970, str. 57-120 (64)

Akvinski, T. *Izbor iz djela 2*, Naprijed, Zagreb, 1990, str. 541-743 (203)

Grubiša, D. (ur.) *Politička misao talijanske renesanse*, Barbat, Zagreb, 2000.

Ockham, W. *Opera politica*, Demetra, Zagreb, 2001.

Machiavelli, N. *Izabrano djelo I*, Globus, Zagreb, 1985, str. 151-375 (225)

Boetie de la, E. *Rasprava o dobrovoljnom ropstvu*, Filip Višnjić, Beograd, 1986.

Montaigne, M. *Ogledi*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964.

Petrić, F. *Sretan grad*, u Petrić, F. *Izabrani politički spisi*, Golden marketing, Zagreb, 1998, str. 45-58 (14)

Bodin, J. *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.

Bacon, F. *Eseji ili saveti politički i moralni*, Matica srpska, Novi sad, 1952.

Bacon, F. *Nova Atlantida*, Kultura, Beograd, 1967.

Campanella, T. *Grad sunca*, Kultura, Beograd, 1964, str. 5-65 (61)

Milton, J. *Areopagitika i drugi spisi o građanskim slobodama*, Filip Višnjić, Beograd, 1990.

b) suvremena

Annas, J. *An Introduction to Plato's Republic*, Oxford University Press, 1981.

Blackburn, S. *Plato's Republic*, Atlantic Monthly Press, New York, 2006.

Cohen, G.A. „Plato and His Predecessors“, u Cohen, G.A. *Lectures on the History of Moral and Political Philosophy*, Princeton University Press, 2013, str. 3-64 (62)

Deane, H.A. *The Political and Social Ideas of St. Augustine*, Columbia University Press, 1963.

Develin, R. „The Good Man and the Good Citizen in Aristotle's *Politics*“, *Phronesis*, 1973, 18/1, str. 71-79 (9)

Ferrari, G.R.F. *City and Soul in Plato's Republic*, The University of Chicago Press, 2005.

Finnis, J. *Prirodno pravo*, CID, Podgorica, 2005.

Held, D. *Models of Democracy*, Stanford University Press, 1996, str. 13-35 (23)

Hourani, G.F. „Thrasymachus' Definition of Justice in Plato's *Republic*“, *Phronesis*, 1962, 7/2, str. 110-120 (11)

Johnson, C. „Who Is Aristotle's Citizen?“, *Phronesis*, 1984, 29/1, str. 73-90 (18)

Lear, J. „Inside and Outside the *Republic*“, *Phronesis*, 1992, 37/2, str. 184-215 (32)

Kirwan, C. „Glaucon's Challenge“, *Phronesis*, 1965, 10/2, str. 162-173 (12)

Mulgan, R.G. *Aristotle's Political Theory*, Oxford University Press, Oxford, 1977.

Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 385-414 (30)

Pappas, N. *Guidebook to Plato and the Republic*, Routledge, London, 1995.

Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji I*, Kružak, Zagreb, 2002, str. 77-178 (102)

Reeve, C.D.C. *Philosopher-Kings: The Argument of Plato's Republic*, Toronto University Press, 1995.

Sandel, M. *Justice: What's the Right Thing to do?*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2009, str. 184-269 (85)

Strauss, L. *Grad i čovjek*, Antibarbarus, Zagreb, 2004.

Williams, B. *The Sense of the Past*, Princeton University Press, Princeton, 2006, str. 108-137, 207-217 (30)

Wolin, S. *Politics and Vision*, Princeton University Press, Princeton, 2004.

c) sekundarna

Copleston, F. *Historija filozofije* I-III, BIGZ, Beograd, 1989-1994.

Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)

Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013, str. 1-35 (35)

Maier, H./Rausch, H./Denzer, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja I*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.

Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.

Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)

Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Hare, R.M. *Plato*; Barnes, J. *Aristotle*; Chadwick, H. *Augustine*; Skinner, Q. *Machiavelli*, Oxford University Press, 1980-2001.

Barnes, J. *Aristotel*, Kružak, Zagreb, 1996.

Kenny, A. *Aquinas*, Macmillan, London, 1969, str. 325-382 (58)

Kretzmann, N./Stump, E. (ur.) *The Cambridge Companion to Aquinas*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 196-231 (36)

O'Connor, D.J. *Aquinas and Natural Law*, Macmillan, London, 1967.

D'Entreves, A.R. *Medieval Contribution to Political Thought*, Oxford University Press, 1939.

Kumar, K. *Utopianism*, Open University Press, Buckingham, 1991.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Platon, <i>Država - Državnik - Sedmo pismo</i> , Matica hrvatska, Zagreb, 1942.	15	15
Aristotel, <i>Politika</i> , BIGZ, Beograd, 1975.	7	15
Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i> , Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96.	2	15
Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. <i>Država</i> , Globus, Zagreb, 1990.	5	15
Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. <i>Opera politica</i> , Demetra, Zagreb, 2001.	5	15
Machiavelli, N. <i>Vladar</i> , Globus, Zagreb, 1985.	10	15
More, T. <i>Utopija</i> , Kultura, Zagreb, 1952.	6	15

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa (u organizaciji nastavnika) u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome koliko su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškimi ili nezanimljivim mijenja nekim drugima. Nadalje, dio nastave već je snimljen i stavljen na Internet, čime svi zainteresirani mogu vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik lakše uviđa svoje eventualne pogreške. Osim navedenog, praćenje kvalitete ide i kroz samoevaluaciju koju provodi nastavnik, kroz praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva, te evaluaciju na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Povijest političke filozofije 2	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Ciljevi ovog kolegija su, kao najosnovnije, da se studenti navedu da razumiju filozofski jezik i političku

argumentaciju; zatim, da mogu interpretirati i kritički se odnositi prema mislima najvažnijih filozofa; da razvijaju vještine primjene njihovih ideja ili rješenja na aktualne probleme suvremene političke filozofije; i konačno, da steknu neke osnovne informacije o klasicima političke misli.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:

- razumjeti ključne preokupacije novovjeke političke filozofije;
- definirati probleme vezane uz pitanja: legitimnosti države, društvenog ugovora, političke obaveze građana i dosega političke vlasti;
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima;
- identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta;
- kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta;
- samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo;
- argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.

1.4. Sadržaj predmeta

Teorija društvenog ugovora

- Obrađuju se četiri klasična predstavnika teorije društvenog ugovora – T. Hobbes, B. Spinoza, J. Locke i J.J. Rousseau.
- Čitaju se i interpretiraju odabrani dijelovi iz Hobbesova *Levijatana*; Spinozina *Političkog traktata* i *Teološko-političkog traktata*, Lockeove *Dvije rasprave o vladi* te Rousseauov *Društveni ugovor*;
- Ovi se obrađeni dijelovi povezuju s cjelinom njihove misli te s povijesnim okolnostima u kojima nastaju;
- Potom obrađujemo zajedničke značajke između ova četiri filozofa i razlike među njima;
- Pratimo razvoj ideje društvenog ugovora kod Kanta i potom izlažemo kritiku društvenog ugovora od strane Humea;
- Ukazujemo na utjecaj ovih filozofa na suvremene rasprave u političkoj filozofiji – Hobbesov utjecaj na Gauthiera; Lockeov utjecaj na Nozicka; Rousseauov utjecaj na suvremene republikance i deliberativne demokrate.

Immanuel Kant

- Čitaju se odabrani Kantovi spisi vezani uz političku filozofiju;
- Obrađuju se problemi definiranja prosvjetiteljskog projekta u liberalizmu i objašnjavaju se pojmovi poput individualizma, egalitarizma i univerzalizma;
- Određuje se odnos Kantove političke filozofije s njegovom moralnom filozofijom;
- Objašnjava se Kantov kozmopolitizam, te ideje svjetske zajednice i svjetske vlade;
- Upućuje se na ideju građanstva i javnog korištenja uma;
- Iznosi se njegova ideja retributivne pravednosti;
- Ukazuje se na utjecaj Kantove političke misli na suvremene političke rasprave, posebno na Johna Rawlsa.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

U skladu s programima studija *Filozofije* (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet *Povijest političke filozofije 2* može biti izborni predmet i na

	<p>preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.</p> <p>Nastava je prvenstveno u formi predavanja. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici fakulteta ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke» te u PDF formatu. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, trideset stranica teksta. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program ovog kolegija. Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, mnogo lakše može doći do pogodnih tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog te motivirati da se njime više služe.</p>
--	---

1.7. Obveze studenata

Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁷¹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenata na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit te, ukoliko ga prođu, i usmeni. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 1 ocjenski bod). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 65 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 35 bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Thomas Hobbes; *Levijatan*; Naklada Jesenski i Turk; Zagreb; 2004, glave XIII-XXI, str. 90-154 (65)
- 2) Spinoza, B. (1677) *Politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957, str. 5-32 (28)
- 3) John Locke; *Druga rasprava o vladi*; Mladost, Beograd; 1978, (glave 2-5, 8-12), str. 11-34, 56-84 (53)
- 4) David Hume; "Of the Original Contract", u Hume, D. *Essays Moral, Political, and Literary*, Liberty Fund, Indianapolis, 1985, str. 465-87 (23)
- 5) Jean Jacques Rousseau; *Društveni ugovor*; Školska knjiga, Zagreb; 1978, (I knjiga 6-9 i II knjiga 1-7, III knjiga 1-2, 10-18 i IV knjiga 1-2), str. 100-118, 126-132, 144-157 (39)
- 6) Benjamin Constant; «O slobodi u antičko i moderno doba», u Constant, B. *Načela politike i drugi spisi*, Politička kultura, Zagreb, 1993, str. 163-82 (20)
- 7) Immanuel Kant; *Pravno – politički spisi*; Politička kultura, Zagreb; 2000, str. 61-97 i 115-153 (75)

Ukupno: 303 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Klasici:

- Bodin, J. (1577) *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.
- Hobbes, T. (1655) *Human Nature i De Corpore Politico*, Oxford University Press, Oxford, 1999.
- Spinoza, B. (1670) *Teološko-politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957.
- Filmer, R. (1680) *Patriarcha*, u Locke, J. *Dvije rasprave o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 57-132 (76)
- Locke, J. (1690) *Prva rasprava o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 134-242 (109)
- Hume, D. (1739) *Rasprava o ljudskoj prirodi*, Svjetlost, Sarajevo, 1983, III knjiga, I-II, str. 389-485 (96)
- Hume, D. (1751) *Enquiry Concerning Principles of Morals*, Clarendon Press, Oxford, 1975, str. 169-284 (116)
- Montesquieu, C. (1748) *O duhu zakona I-II*, Filip Višnjić, Beograd, 1989.

⁷¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Rousseau, J.J. (1755) *Rasprava o porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima*, Školska knjiga, Zagreb, 1979, str. 15-90 (76)

Rousseau, J.J. (1751-70) *Politički spisi*, Informator, Zagreb, 1993.

Voltaire (1763) *Rasprava o toleranciji*, Školske novine, Zagreb, 1990.

Beccaria, C. (1764) *O zločinima i kaznama*, Logos, Split, 1984.

Burke, E. (1790) *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*, Politička kultura, Zagreb, 1993.

Paine, T. (1791-2) *Prava čovjeka i drugi spisi*, Informator, Zagreb, 1987.

Kant, I. (1797) *Metafizika čudoređa*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1967, str. 117-159 i 170-176 (49) ili Kant, I. *Metafizika čudoređa*, Matica Hrvatska, Zagreb, 1999, str. 103-144 (32)

Suvremene rasprave:

Dawkins. R. *Sebični gen*, Izvori, Zagreb, 1997, str. 231-43 (13)

Axlerod, R. "Evolucija suradnje", u Polšek, D. (ured.) *Sociobiologija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 1997, str. 283-97 (15)

Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 232-42; 385-414 (74)

Otsuka, M. *Libertarianism without Inequality*, Clarendon Press, Oxford, 2003.

Simmons, J. "Tacit Consent and Political Obligation", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 5, No. 3, 1976, str. 274-91 (18)

Waldron, J. «Rights and Majorities: Rousseau Revisited», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, 1993, str. 392-421 (30)

Primorac, I. «Riječ 'sloboda' na okovima galijota. Bosanquetova teorija opće volje», u Primorac, I. *Filozofija na djelu*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 2001, str. 129-50 (22)

Flikshuh, K. *Kant and Modern Political Philosophy*; Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

Ripstein, A. *Force and Freedom: Kant's Legal and Political Philosophy*, Cambridge, Harvard University Press, 2009.

Sekundarna:

Bertram, C. *Routledge Philosophy Guidebook to Rousseau and Social Contract*; Routledge, London; 2004.

Boucher, D. i Kelly P. (ur.), *The Social Contract from Hobbes to Rawls*; Routledge, London, 1994.

Cohen, G.A. *Lectures on the History of Moral and Political Philosophy*, Princeton University Press, 2013.

Copleston, F. *Historija filozofije IV-V*, BIGZ, Beograd, 1989-2001.

Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)

Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013.

Lloyd-Thomas, D.A. *Locke on Government*, Routledge, London, 1995.

Knowles, D. *Routledge Philosophy Guide to Hegel and Philosophy of Right*; Routledge, London, 2002.

Maier, H./Rausch, H./Denzer, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja II*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.

Newey, G. *Routledge Philosophy Guidebook to Hobbes and Leviathan*; Routledge, London, 2008.

Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, 2007.

Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.

Stroud, B. *Hume*, Routledge & Kegan Paul, London, 1977, str. 141-218 (78)

Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić, Beograd, 2010, str. 201-275 (75)

Wolff, J. *An Introduction to Political Philosophy*, Oxford University Press, Oxford, 2006.

Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Tuck, R. *Hobbes*; Dunn, J. *Locke*; Ayer, A.J. *Hume*; Wokler, R. *Rousseau*, Oxford University Press, 1980-2001; Scruton, R. *Kant*.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Thomas Hobbes; <i>Levijatan</i> ; Naklada Jesenski i Turk; Zagreb; 2004.	7	15
Baruch de Spinoza; <i>Politički traktat</i> , Kultura, Beograd, 1957.	Tekst je dostupan u PDF formatu	15
John Locke; <i>Druga rasprava o vladi</i> ; Mladost, Beograd; 1978.	7	15
David Hume; <i>Essays Moral, Political, and Literary</i> , Liberty Fund, Indianapolis, 1985.	1 (Tekst je dostupan i u PDF formatu)	15
Jean Jacques Rousseau; <i>Društveni ugovor</i> ; Školska knjiga, Zagreb; 1978.	5	15
Benjamin Constant; <i>Načela politike i drugi spisi</i> , Politička kultura, Zagreb, 1993.	5	15
Immanuel Kant; <i>Pravno – politički spisi</i> ; Politička kultura, Zagreb; 2000.	4	15

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa (u organizaciji nastavnika) u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome koliko su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili i sl. Sve to nastavniku omogućuje

da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškimi ili nezanimljivim mijenja nekim drugima. Nadalje, dio nastave već je snimljen i stavljen na Internet, čime svi zainteresirani mogu vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik lakše uviđa svoje eventualne pogreške. Osim navedenog, praćenje kvalitete ide i kroz samoevaluaciju koju provodi nastavnik, kroz praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva, te evaluaciju na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Praktična etika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili praktičnom etikom. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni praktičnoj etici.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta;
- uspoređivati razne ponuđene teorije;
- posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja

1.4. Sadržaj predmeta

☒ Nakon položenog ispita studenti će moći:

- interpretirati, analizirati i uspoređivati metodologije moralnog rasuđivanja u relaciji s praktičnim problemima;
- primijeniti teorijske spoznaje na aktualnu problematiku iz društvene zbilje;
- biti kompetentni sudionici tekućih rasprava moralne tematike, zajedno sa zainteresiranim skupinama;
- , uzimajući u obzir i ostale aspekte moralnog rasuđivanja (npr. sadržaje iz teorijske etike), raspolagati, barem na početnoj razini, dosljednim sustavom moralne filozofije.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.6. Komentari

U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.

1.7. Obveze studenata

Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.							
1.8. Praćenje⁷² rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
15) Baccarini, E., Prijić-Samaržija, S., Praktična etika. Ogledi iz liberalnoga pristupa nekim problemima praktične etike, Zagreb, Biblioteka filozofska istraživanja, 2007.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
73. M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), Physician-Assisted Suicide, London, Routledge, 1998.							
74. J. Harris, Wonderwoman and Superman, Oxford, Oxford University Press, 1993.							
75. R. Dworkin, Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom, New York, Alfred A. Knopf, 1993							
76. J. Lindemann Nelson, H. Lindemann Nelson (ur.), Meaning and Medicine, London, Routledge, 1999, str. 121-210.							
77. M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning, New York, Norton and Company, 1998							
78. S. Prijić (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Rijeka, HKD, 1995.							
79. J. Rachels, Created from Animals, Oxford, Oxford University Press, 1990.							
80. P. Singer et al. (ur.), Embryo Experimentation, Cambridge, Cambridge University Press, 1990							
81. P. Singer, Oslobođenje životinja, Zagreb, IBIS grafika, 1998.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu							
		<i>Naslov</i>		<i>Broj primjeraka</i>		<i>Broj studenata</i>	
1)	Baccarini, E., Prijić-Samaržija, S., Praktična etika. Ogledi iz liberalnoga pristupa nekim problemima praktične etike, Zagreb, Biblioteka filozofska istraživanja, 2007.			Dostupno na internetu otvorenim pristupom		10	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.							

Opće informacije

⁷² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Prevladavanje nihilizma: Friedrich Nietzsche	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	2.,3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Friedrich Nietzsche je vrlo originalan i kontroverzan filozof koji je ponudio, između ostalog, filozofsku metodu koja je izazivala mnogo tradicionalna gledišta o prirodi, izvorima, i opravdanju moralnosti. Prema Nietzscheu, moderan čovjek je u situaciji *nihilizma* prema kojoj ništa ne može imati smisao i vrijednost. U ovom kolegiju, ćemo istražiti ove teme fokusirajući na Nietzscheovu knjigu *Genealogija morala*. Da bi se riješili izazovi tumačenja koje ovaj tekst nudi, smjestit ćemo ga u širom kontekstu filozofije Nietzscheova doba. Cilj kolegija je poticanje studenata za kritičko bavljenje Nietzscheovim argumentima. Studenti bi trebali odlučiti, ako postoji problem nihilizma, je li Nietzsche pružio dobro rješenje.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Predavanja i literatura su na engleskom jeziku, nema zamjenskih materijala na hrvatskom. Samo studenti koji mogu pokazati razumijevanje pismenog i usmenog engleskog jezika mogu upisati kolegij.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Predmet nastoji promicati, u odnosu na teme koje se obrađuju na predavanjima (molimo pogledajte "Sadržaj predmeta" dolje), sljedećih sposobnosti:

2. *Filozofi (autori)*: sposobnost povezivanja filozofa (i autora) s određenim filozofskim stajalištima, argumentima i pojmova koji se razmatraju unutar kolegija.
4. *Stajališta*: sposobnost izražavanja jezgrovito, jasno i rigorozno specifičnog problema koji stajališta nastoje riješiti, njihovih glavnih teza, kao i doktrina kojima se suprotstavljaju.
5. *Pojmovi*: sposobnost definiranja ili karakteriziranja pojmova jezgrovito, jasno i točno, te pružanja odgovarajućih primjera.
6. *Argumenti* (za rješavanje filozofskog problema, prigovora i odgovora): sposobnost:
  - iv. otkrivanja i opisivanja njihove logičke strukture,
  - v. razjašnjavanja njihovih premisa i njihovih zaključaka,
  - vi. procjenjivanja njihove valjanosti (da li logički dovode do njihovog zaključka) i ako su pouzdani (ako su valjane, da li su njihove premise istinite). Ova procjena ne zahtijeva nužno sposobnost studenta da ponudi originalne zamisli. Dovoljno je inteligentno korištenje onoga što smatraju najjačim i najuvjerljivijim rezoniranjem unutar sadržaja koji se obrađuju.
5. *Osobni stav*: sposobnost formulirati, opravdati i braniti s argumentima osobni filozofski stav.

1.4. Sadržaj predmeta

- Nietzsche i Schopenhauer
- Nietzscheova metafizika i "naturalizam"
- Nietzscheova psihologija, jastvo i sloboda volja
- Protiv demokracije
- Genealogija morala i Prava
- Teorija nadčovjeka (njem. Übermensch)
- Nietzsche, Nacizam i Fašizam

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij

		☐ obrazovanje na daljinu		☐ mentorski rad	
		☐ terenska nastava		☐ ostalo _____	
1.6. Komentari					
1.7. Obveze studenata					
<ul style="list-style-type: none"> Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati. Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu. Od početka nastave studenti se moraju upisivati na e-kolegiji koji je stavljen na MERLIN (https://moodle.srce.hr). 					
1.8. Praćenje ⁷³ rada studenata					
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	Eksperimentalni rad
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	Istraživanje
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat	Praktični rad
Portfolio					
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu					
<p>Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.</p> <p>Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta</p>					
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)					
<p>Hatab L. J., 2008. <i>Nietzsche's On the Genealogy of Morality: An Introduction</i>. Cambridge: Cambridge University Press.</p> <p>Nietzsche's GM. <i>On the Genealogy of Morality</i>, ed. Keith Ansell-Pearson, trans. Carol Diethe Cambridge: Cambridge University Press, 2007.</p> <p>Gemes, Ken, and John Richardson (eds.), 2013. <i>The Oxford Handbook of Nietzsche</i>, Oxford: Oxford University Press.</p>					
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)					
<p>Golomb, J. and R. S. Wistrich ur. 2002. <i>Nietzsche, Godfather of Fascism? On the Uses and Abuses of a Philosophy</i>. Princeton: Princeton University Press.</p> <p>Leiter, B. 2002. <i>Nietzsche on Morality</i>, London: Routledge.</p> <p> Magee, B. 1997. <i>The Philosophy of Schopenhauer. Revised and enlarged edition</i>. Oxford: Oxford University Press.</p> <p>Owen, D. 2007. <i>Nietzsche's Genealogy of Morality</i>. Stocksfield: Acumen Publishing.</p> <p>Siemens, Herman W. i Roodt, V. (ur.) 2008. <i>Nietzsche, Power and Politics</i>. De Gruyter.</p>					
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu					
		Naslov		Broj primjeraka	Broj studenata
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija					
<p>Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenta nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.</p>					

⁷³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Relativizam	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA							
1.1. Ciljevi predmeta							
Temeljito upoznati studenta s pozicijom relativizma i problemima na koje pozicija nailazi.							
1.2. Uvjeti za upis predmeta							
Nema							
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet							
Dobro poznavanje motiva za relativizam, mogući doseg argumentacije i problema na koje pozicija nailazi. Sposobnost razlikovanja različitih vrsta relativizma i sposobnost uočavanja relativističkih elemenata u argumentaciji i iznošenju stavova.							
1.4. Sadržaj predmeta							
U okviru kolegija izložit ćemo i raspraviti teze relativizma, motive za relativizam, argumente za i protiv relativizma, tipična mjestana kojima se javlja relativistička argumentacija, itd. Relativizam u umjetnosti: Akira Kurosawa: <i>Rašomon</i> ; T.S.Eliot: <i>Ubojstvo u katedrali</i> . Relativizam u antičkoj misli: Platon o Protagorinim stavovima, skeptički argumenti koji se oslanjaju na relativnost spoznaje. Aletički relativizam i argument da je relativizam samopobijajuća pozicija. Zatim, moralni relativizam i antropološka evidencija. Moralni relativizam kao osnova tolerancije. Nesumjerljivost paradigmi i relativizam u znanosti. Ontološki relativizam Quinea i Putnama. Berry i apsurdne posljedice relativizma u političkoj filozofiji. Relativizam u suvremenoj filozofiji jezika.							
1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	seminalni zadaci	☐	multimedija i mreža	
	☒	seminari i radionice	☐	laboratorij	☐	mentorski rad	
	☐	vježbe	☐	obrazovanje na daljinu	☐	ostalo _____	
	☐	terenska nastava					
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
1.8. Praćenje ⁷⁴ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Na primjer: vrlo dobar na završnom pismenom ispitu, redovito pohađanje nastave i kvalitetna prezentacija							

⁷⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

seminarskog rada daju ukupnu ocjenu odličan.		
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)		
- Neil Levy: <i>Moralni relativizam</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2004.		
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)		
- Platon: <i>Teetet</i>		
- Sekst Empirik: <i>Obrisi pironizma</i> , KruZak, Zagreb, 2008.		
- Thomas Kuhn: <i>The Structure of Scientific Revolutions</i> , University of Chicago Press, 1962.		
- Quine W.V.O: <i>Ontološka relativnost i drugi ogledi</i> , KruZak, Zagreb, 2011.		
- Baghramain M. & Carter A: "Relativism," <i>Stanford Encyclopedia of Philosophy</i> , 2015.		
- Boran Berčić: "Relativism," u Baccharini (ed) <i>Biennial of Quadilateral: Relativism</i> , Museum of Modern and Contemporary Art, Rijeka, 2006.		
- Boran Berčić: <i>Realizam, relativizam, tolerancija</i> , Hrvatski kulturni dom, Rijeka, 1995.		
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu		
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Dijalog sa studentima na nastavi, individualni rad sa studentima na konzultacijama, priprema za izlaganje seminara, priprema za završni ispit.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Filip Čeč	
Naziv predmeta	Sloboda volje	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1, 2, 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30/0/0

1. OPIS PREDMETA	
1.1. Ciljevi predmeta	
Pružiti studentu sistematski uvid u raspravu oko slobode volje, moralne odgovornosti i determinizma. Upoznati studenta s osnovnim problemima u raspravi, najpoznatijim rješenjima i teorijama, te problemima na koje nailaze ta rješenja. Upoznati studenta s relevantnom suvremenom literaturom. Pisanjem eseja razviti vještine koje će osposobiti studenta za samostalni daljnji rad na problemu i literaturi.	
1.2. Uvjeti za opis predmeta	
Nema ih	
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet	
Upoznati studenta s osnovnim problemima u raspravi. Osposobiti studenta za samostalni daljnji rad na problemu.	

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvod u problem izlaganje problema i osnovnih pozicija u raspravi; upoznavanje s literaturom.
2. Klasični kompatibilizam: kompatibilizam determinizma i slobode volje; sloboda kao odsustvo prepreka; kondicionalna analiza, sličnosti i različitosti s fatalizmom, mehanicizmom; sloboda i bihevioralne znanosti; problemi klasičnog kompatibilizma.
3. Inkompatibilizam: argument posljedice; kompatibilnost slobode i determinizma; kondicionalna analiza i argument posljedice; kritika argumenta posljedice;
4. Libertarijanizam i indeterminizam: odnosi između slučaja, razloga, sreće i kontrole
5. Teorije djelatnikovog uzrokovanja: dualizam kao rješenje problema, Kantovo rješenje problema, klasične teorije djelatnikovog uzrokovanja (Aristotel, Chisholm); problemi regresa i slučajnosti; djelatnik kao uzrok (O'Connor)
6. Jednostavni indeterminizam i teorije događajnog uzrokovanja: jednostavni indeterminizam (Ginet, McCann); prigovori jednostavnom determinizmu i teoriji djelatnikovog uzrokovanja; teorije događajnog uzrokovanja.
7. Tvrdi determinizam: tvrdi i meki determinizam (Edwards); inkompatibilizam slobode volje i determinizma; G. Strawsonov osnovni argument; život bez slobode volje (Honderich, Pereboom); sloboda volje kao iluzija (Smilansky)
8. Alternativne mogućnosti i moralna odgovornost: princip alternativnih mogućnosti i njegova kritike (Dennett; Frankfurt; Fisher), „bljeskovi“ slobode (Kane, Widerker); slučajevi frankfurtske vrste; objašnjavalačka (ne)relevantnost principa alternativnih mogućnosti (Pereboom).
9. Hijerarhijske teorije slobode volje: pojam osobe, hijerarhija motiva i struktura razloga (Frankfurt); Razum, nagoni i vrijednosti (Watson); želje i razlozi (Platon); „pravo ja“ (Wolf); kritike hijerarhijskih teorija.
10. Teorije reaktivnih stavova: sloboda i zamjeranje (P. Strawson), naturalizacija problema slobode volje; krivnja i izuzeće od moralne odgovornosti (Wallace); polu-kompatibilizam; osjetljivost na razloge (Fisher, Ravizza)
11. Teorije krajnje odgovornosti: krajnja odgovornost i (in)determinizam; slučajevi austinovskog oblika; radnje i odluke samoodređenja jastva (Kane).
12. Sloboda volje i suvremena znanost: kvantna mehanika i sloboda volje; neurološki modeli; teorija kaosa i sloboda volje; slučaj, izbor i djelovanje.
13. Sloboda volje i Božje sveznanje: problem predestinacije, Božjeg sveznanja i slobode volje (Sv. Augustin); problem zla; argument posljedice i Božje sveznanje; eternalistička rješenja (Sv. Toma), molinizam.
14. Vrste slobode volje: pozitivna i negativna sloboda volje, odsustvo prepreka; princip alternativnih mogućnosti; sloboda kao samoodređenje; hijerarhije teorije slobode; samokontrola;

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari**1.7. Obveze studenata**

Aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu, priprema za nastavu u vidu kontinuiranog čitanja zadane literature, pisanje eseja.

1.8. Praćenje⁷⁵ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Ocjenjivanje i vrednovanje vršiti će se na temelju aktivnosti studenta na nastavi, predanog eseja i/ili kratkih pismenih ispita.

⁷⁵ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

<i>1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>			
Kane, R.: <i>A Contemporary Introduction to Free Will</i> . Oxford University Press. 2005.			
McKenna, M. & Pereboom, D.: <i>Free Will: A Contemporary Introduction</i> . Routledge. 2015.			
<i>1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</i>			
Dennett D. <i>Evolucija slobode</i> . Algoritam. 2009.			
Dennett, D. <i>Elbow Room: the Varieties of Free Will Worth Wanting</i> . MIT. 1984.			
Ekstrom Waddell, L. (ed): <i>Agency and Responsibility: Essay on the Metaphysics of Freedom</i> . Westview. 2000.			
Fischer, J. M., Kane, R., Pereboom, D., Vargas, M.: <i>Four Views on Free Will</i> . Blackwell. 2007.			
Fisher J. M. & Ravizza M. (ed): <i>Perspectives on Moral Responsibility</i> . Cornell University Press. 1993.			
Kane, R. (ed): <i>Free Will</i> . Blackwell Publishing. 2002.			
Kane, R. (ed): <i>Oxford Handbook to Free Will, Second Edition</i> . Oxford University Press. 2011.			
Kane, R. (ed): <i>Oxford Handbook to Free Will</i> . Oxford University Press. 2002.			
O'Connor T. (ed): <i>Agents, Causes and Events - Essays on Indeterminism and Free Will</i> . Oxford University Press. 1995.			
Pereboom, D. <i>Free Will, Agency, and Meaning in Life..</i> Oxford University Press. 2014.			
Pereboom, D. <i>Living Without Free Will</i> . Cambridge University Press. 2001.			
Pink, T.: <i>Free Will: A Short Introduction</i> . Oxford University Press. 2004.			
Walter, H. <i>Neurophilosophy of Free Will</i> . MIT. 2001.			
Watson, G. (ed): <i>Free Will</i> . Oxford University Press. 1982.			
Wegner D.: <i>The Illusion of Conscious Will</i> . Bradford Books.			
<i>1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu</i>			
	<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
	Kane, R.: <i>A Contemporary Introduction to Free Will</i> . Oxford University Press. 2005.	4	25
	McKenna, M. & Pereboom, D.: <i>Free Will: A Contemporary Introduction</i> . Routledge. 2015.	1	25
<i>1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</i>			
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.			

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Smisao života	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Upoznati studenta sa suvremenom raspravom oko smisla života, s najpoznatijim stavovima i argumentima u

raspravi te ga tako osposobiti za samostalan daljnji rad u tom području.							
1.2. Uvjeti za upis predmeta							
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet							
Poznavanje i razumijevanje osnovnih pozicija i argumenata u raspravi oko smisla života te time i osposobljenost za samostalno stručno i kritičko razmišljanje o smislu života, vrijednostima, racionalnosti, itd.							
1.4. Sadržaj predmeta							
Smislovi smislenosti: semantička i praktička smislenost. Racionalnost ciljeva: instrumentalna i kategorička racionalnost. Priroda dobra: instrumentalno i intrinzično dobro, summum bonum, kandidati za najviše dobro. Priroda razloga: holizam razloga, fakultalizam, priroda praktičkog opravdanja. Voluntarizam: mogućnost iracionalnog zasnivanja smislenosti. Apsurd: logičko i psihološko.							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____		
1.6. Komentari		Komentari: Nakon nekoliko uvodnih predavanja studenti će pristupiti izlaganju seminarskih radova. Težište rada bit će upravo na tim seminarskim radovima i diskusijama koje će uslijediti i biti usmjeravane od strane nastavnika.					
1.7. Obveze studenata							
Prisustvovanje nastavi, pisanje i/ili izlaganje seminarskog rada, prethodno čitanje radova koji će biti izlagani, aktivno sudjelovanje u raspravi. Ovisno o okolnostima (prvenstveno o broju upisanih studenata) održat će se završni pismani i usmeni ispit.							
1.8. Praćenje ⁷⁶ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
Težište ocjenjivanja bit će na kontinuiranoj provjeri znanja a ovisno o broju studenata i ostalim okolnostima može se održati i završni ispit, pismeni ili usmeni.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Moritz Schlick: "On the Meaning of Life" A.J. Ayer: "The Meaning of Life" Richard Taylor: "The Meaning of Life" Paul Edwards: "Why?" R.M. Hare: "Nothing Matters" Thomas Nagel: "The Absurd"							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Westphal Jonathan i Levenson (ur): <i>Life and Death</i> , Hackett, 1993. Klemke E.D. (ur): <i>The Meaning of Life</i> , Oxford University Press, 1981. Hanfling Oswald: <i>The Quest for Meaning</i> , Blackwell, 2002. Eagleton Terry: <i>Smisao života</i> , Jesenski i Turk, 2008.							

⁷⁶ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu		
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Kraćom anketom na kraju semestra i razgovorom sa studentima za vrijeme i nakon semestra.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Smrt	
Studijski program	Preddiplomski studij Filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	I - III	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA		
1.1. Ciljevi predmeta		
Upoznati studente s osnovnim filozofskim pozicijama u raspravi o prirodi i vrijednosti smrti.		
1.2. Uvjeti za upis predmeta		
Nema uvjeta za upis predmeta.		
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet		
Očekuje se da studenti mogu samostalno iznijeti osnovne filozofske pozicije u raspravi o prirodi i vrijednosti smrti.		
1.4. Sadržaj predmeta		
Kolegij je usklađen sa suvremenim filozofskim razmatranjima problema smrti. Obuhvaća metafizička, vrijednosna i praktična pitanja koja se problematiziraju iz suvremene analitičke perspektive:		
<ul style="list-style-type: none"> - smrt i osobni identitet (animalizam i personizam) - vrijednost smrti (epikurizam i deprivacijske teorije) - problem (a)simetrije prenatalnog i postmortalnog nepostojanja - problem vremenskog određenja zla smrti - smrt i racionalan strah - problem besmrtnosti - smrt i životinje - postmortalna zla - zlo smrti i pogrešnost ubijanja 		
1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
1.6. Komentari		

1.7. Obveze studenata							
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu, izložiti seminarski rad te položiti završni ispit.							
1.8. Praćenje⁷⁷ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Ocjenjuje se kvaliteta izloženog seminarskog rada te se boduje završni pismeni ispit.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ol style="list-style-type: none"> Benatar, D., <i>Life, Death, and Meaning</i>, Rwnan and Littlefield Publishers, Plymouth, 2010. Biondić, M., <i>Smrt – Priroda i vrijednost prenatalnog i postmortalnog nepostojanja</i>, Ibis grafika, Zagreb, 2015. Bradley B., Feldman F., Johansson J., <i>The Oxford Handbook of Philosophy of Death</i>, Oxford University Press 2013. Fischer, John Martin ed., <i>The Metaphysics of Death</i>, Stanford University Press, California, 1993. 							
Taylor, J.S., <i>The Metaphysics and Ethics of Death</i> , Oxford University Press, New York, 2013.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ol style="list-style-type: none"> Bradley, B., <i>Well Being and Death</i>, Oxford: Oxford University Press, 2009. Donnelly, J., <i>Language, Metaphysics, and Death</i>, Fordham University Press, New York, 2007. Feldman, Fred, <i>Confrontation with the Reaper</i>, New York, 1991. Luper-Foy, S., <i>The Philosophy of Death</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 2009. McMahan, J., <i>The Ethics of Killing: Problema at the Margins of Life</i>, Oxford Univesity Press, New York, 2002. 							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		<i>Naslov</i>		<i>Broj primjeraka</i>		<i>Broj studenata</i>	
		1. Benatar, D., <i>Life, Death, and Meaning</i> , Rwnan and Littlefield Publishers, Plymouth, 2010.		15		25	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič	
Naziv predmeta	Socijalna pravednost i javne politike	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30 + 0 + 0

⁷⁷ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1. OPIS PREDMETA		
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>		
Dva su glavna cilja kolegija. Prvi je da se studenti upoznaju sa teorijskim pristupom problema značenja socijalne pravednosti u odnosu na uže pitanje distributivne pravednosti. Drugi je da u suradnji s civilnim udrugama (Centar za kulturu dijaloga, Socijalna samoposluga i Zelena akcija) propitaju neke teoretske postavke u praksi i sudjeluju u oblikovanju načina na koji se odvija praksa u skladu s teorijskim postavkama.		
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>		
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>		
Studenti će: <ul style="list-style-type: none"> - moći objasniti osnovne teme socijalne pravednosti; - moći uočiti razlike i povezanosti između pitanja socijalne i distributivne pravednosti; - opisati, definirati, razlikovati, usporediti osnovne pojmove kojima se pitanja socijalne pravednosti bave poput stigmatizacije, marginalizacije, poniženja, socijalne jednakosti; moći u praksi uočiti na koji se način javne službe odnose prema korisnicima.		
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>		
U prvom dijelu kolegija odredit će se pojam socijalne pravednosti u odnosu na distributivnu pravednost. Distributivna pravednost prvenstveno se bavi načelima pravedne raspodjele određenih dobara. Socijalna pravednost osim distributivnog aspekta uključuje i relacijski aspect – odnosa među građanima. Dok je u užem interesu distributivne pravednosti pitanje tko treba koliko dobara od društvene kooperacije pitanje socijalne pravednosti odnosi se i to na koji se način raspodjela vrši. Utječe li raspodjela negativno na samopoštovanje korisnika javnih službi ili javnih dobara? Na koji način izbjeći stigmatizaciju i marginalizaciju određenih grupa u društvu? Također, pitanja kojima se bavi socijalna pravednost mogu odrediti i na koja dobra posebno treba obratiti pažnju u distribuciji odnosno što je ono što ulazi u mjerenje pravednosti. Posebno ćemo se baviti dvama utjecajnim prijedlozima – distribucija primarnih dobara (J. Rawls) i pristup razvijanja individualnih sposobnosti (A. Sen). Vidjet ćemo koje su u teoriji prednosti i mane ta dva prijedloga. Drugi dio kolegija je terenski rad gdje će studenti u suradnji s partnerskim udrugama na projektu “Hrana i zajednica” propitati i analizirati teorijske postavke u kontekstu aktualnih javnih politika. Posebno će se obratiti pažnju na distribuciju hrane kroz udruge civilnog društva. Studenti će biti dužni izraditi semnarski rad koji će biti pokazatelj njihovog razumijevanja teorijskih problema ali i načina na koji se ti problemi odnose na aktualne javne politike u distribuciji hrane. Problemi seminarskih radova bit će definirani u suradnji s aktivistima partnerskih udruga.		
<i>1.5. Vrste izvođenja nastave</i>	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☒ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☒ ostalo konzultacije
<i>1.6. Komentari</i>	Kolegij se uvodi kao dio projekta “Hrana i zajednica” Europskog socijalnog fonda u kojem kao partneri sudjeluju udruge Cekade i Zelena akcija te Ekonomski fakultet u	

Rijeci i Filozofski fakultet u Rijeci (s ovim kolegijem)							
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, istraživanje na terenu i pisanje seminara.							
1.8. Praćenje⁷⁸ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	0,5	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	0,5
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Aktivnost u nastavi, seminarski rad, završni ispit. Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
A. Sen, <i>Razvoj kao sloboda</i> , Algoritam, 2012. (odabrana poglavlja) Michael Marmot, Richard Wilkinson (ur.) <i>Social Determinants of Health</i> ; Oxford University Press, 2005. (odabrana poglavlja) J. Wolff, <i>Ethics and Public Policy: A Philosophical Inquiry</i> , Routledge, 2011. (odabrana poglavlja) J. Wolff i A. De-Shalit, <i>Disadvantage</i> , Oxford University Press, 2007. (odabrana poglavlja)							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
A. Margalit, <i>The Decent Society</i> , Harvard University Press, 1998. M. Nussbaum, <i>Creating Capabilities: The Human Development Approach</i> , Harvard University Press, 2011. A. Barghavam <i>Food, Economics and Health</i> , Oxford University Press, 2012. P. Pettit, J.L. Marti, <i>A Political Philosophy in Public Life</i> , Princeton University Press, 2012. E.O. Wright, <i>Vizije realističnih utopija</i> , Fakultet političkih znanosti, 2011.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
<i>Naslov</i>				<i>Broj primjeraka</i>		<i>Broj studenata</i>	
A.Sen, <i>Razvoj kao sloboda</i> , Algoritam, 2012				8			
Michael Marmot, Richard Wilkinson (ur.) <i>Social Determinants of Health</i> ; Oxford University Press, 2005				3			
J. Wolff, <i>Ethics and Public Policy: A Philosophical Inquiry</i> , Routledge, 2011.				5			
J. Wolff i A. De-Shalit, <i>Disadvantage</i> , Oxford University Press, 2007				5			
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
<ul style="list-style-type: none"> • samoevaluacija koju provodi nastavnik • praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva • evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta 							

Opće informacije	
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić – Samaržija
Naziv predmeta	Spoznaja u stvarnom svijetu (Epistemologija društvenih sustava)

⁷⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Studijski program	Preddiplomski studij filozofije / Communis	
Status predmeta	izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta je upoznati studente s radom u polju socijalne epistemologije koje se bavi organizacijom društvenih sustava za proizvodnju i distribuciju spoznaje. Pritom, studenti imaju priliku upoznati se sa temeljnim konceptualnim razradama teorija proizvodnje spoznaje u društvu, teorijama relevantnih institucionalnih uređenja proizvodnje spoznaje u društvu, metodama primjenjene kolektivne epistemologije, kao i sa poveznicama između socijalne epistemologije i drugih filozofskih disciplina.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti mogu:

- analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i problemima socijalne epistemologije kao filozofije organizacije proizvodnje spoznaje u stvarnom svijetu, tj. epistemologije društvenih sustava
- usvojiti terminologiju socijalne epistemologije i usporediti stavove socijalne epistemologije sa stavovima drugih filozofskih disciplina (filozofija ekonomije, politička filozofija, filozofija psihologije, filozofija uma, i dr.)
- analizirati i interpretirati tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta

1.4. Sadržaj predmeta

1. Temeljne konceptualne razrade teorija proizvodnje spoznaje u društvu:

- razlikovanje između kolektivnih i individualnih epistemičkih vrlina kroz koncepte nesumatizma (M. Fricker) i podjele kognitivnog rada u epistemičkim zajednicama (P. Kitcher i T. Christiano),
- suvremeni pristupi epistemološkoj vrijednosti kognitivne različitosti u populaciji (S. Page),
- epistemička vrijednost grupne polarizacije, tj. radikalizacije vjerovanja u skupinama istomišljenika (C. Sunstein),
- društveni uvjeti i svojstva institucionalnog uređenja koji povećavaju mogućnost inovativnog rješenja problema (J. Heinrich),
- procesi distribucije vjerovanja kroz populaciju i teorije društvene evolucije (D. Sperber, G. Gaus),
- promjena normi na razini kolektiva, populacije ili institucionalnog uređenja kao pitanje epistemičkog razvoja populacije (C. Kingston i G. Caballero, C. Bicchieri, A. Greif i D. Leitner, R. Negarestani)

2. Temeljne teorije institucionalnog oblikovanja proizvodnje spoznaje u društvu:

- epistemička opravdanja i teorije institucionalnog sustava tržišta (F. Hayek, G. P. O'Driscoll Jr i M. J. Rizzo),
- epistemička opravdanja i teorije institucionalnog sustava demokracije (E. Anderson, J. Dewey, H. Landemore, D. Estlund, R. Talisse),
- epistemička opravdanja i teorije egalitarizma (M. Fricker),
- epistemička opravdanja i teorije pluralizma/različitosti (S. Page, K. Zollman, R. Muldoon, E. Ostrom),
- pitanje epistemičke vrijednosti eksperata u društvenim sustavima (G. Gaus),
- procjena i dizajn sustavnih epistemičkih svojstava znanstvenih zajednica (K. Zollman, Weisberg M. i Muldoon R.)

3. Procjene epistemičkih vrijednosti temeljnih metoda primjenjene kolektivne epistemologije:

- deliberacija, agregacija predikcija, open source (C. Sunstein)

4. Epistemologija društvenih sustava i tehnologija:

- teorije proširenog uma (A. Clark i D. Chalmers),
- epistemološki razvoji u umjetnoj inteligenciji (A. Turing, D. Nikolić),
- spoznaja pod pretpostavkom neurorazličitosti i neuroplastičnosti

1.5. Vrste izvođenja nastave

☐ predavanja	☐ samostalni zadaci
☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Opće napomene: Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba ukupno skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu. Studenti koji na završnom ispitu ostvare iznos ocjenskih bodova koji ih svrstavaju u kategoriju FX (30 do 39,9 na preddiplomskom) imaju mogućnost izlaska na popravni ispit i mogu ukupno dobiti samo ocjenu E. (prema prikazu ispod ovog teksta)

Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanj, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezana za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj kolegija. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanj, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi 2 boda.

Kontinuirana provjera znanja

Kontinuirana se provjera znanja provodi tijekom nastave i uključena je u redovitu satnicu.

Kolokviji: tijekom semestra pišu se dva kolokvija, oba nakon odrađene cjeline nastavnog sadržaja. Oba kolokvija su pismena i sastoje se od zadataka objektivnog tipa ili višestrukog izbora. Na svakoj provjeri znanja moguće je ostvariti ukupno trideset bodova ili ukupno 60 bodova.

Završni ispit: Završni ispit se sastoji od zadataka objektivnog tipa i višestrukog izbora. Na završnom ispitu moguće je ostvariti 30 bodova.

Pristup popravku kolokvija

Popravci kolokvija se organiziraju pri kraju semestra izvan redovite nastave.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena.

1.8. Praćenje⁷⁹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,75	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,25	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može

ostvariti tijekom nastave je 70; a na završnom ispitu može ostvariti ukupno 30 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Hayek, F. "The Use of Knowledge in Society", *American Economic Review*, 35(4), pp. 519–530, 1945.
2. Kitcher, P. "The Division of Cognitive Labour", *The Journal of Philosophy*, Vol. 87, No. 1, pp. 5-22, 1990.
3. Zollman, K. "The Epistemic Benefit of Transient Diversity", *Erkenntnis* (1975-), Vol. 72, No. 1, pp. 17-35, 2010.
4. Fricker, M. "Epistemic Contribution as a Central Human Capability", *The Equal Society*, Hull (ed.), pp. 73-91, London, Lexington Books, 2015.
5. Page, S. *The Difference: How the Power of Diversity Creates Better Groups, Schools, Firms, and Societies* (dijelovi), Princeton, Princeton University Press, 2008.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Anderson, E. "The Epistemology of Democracy", *Episteme: A Journal of Social Epistemology*, Vol. 3, Iss. 1-2, pp. 8-22, 2006.
- Bicchieri, C. *The Grammar of Society: The Nature and Dynamics of Social Norms*, New York, Cambridge University Press, 2006.
  - Brandom, R. *Making it Explicit: Reasoning, Representing and Discursive Commitment*, Cambridge, Harvard University Press, 1994.
  - Clark, A. i Chalmers, D. "The extended mind" ., *Analysis* 58, pp. 7-19, 1998.
  - Estlund, D. *Democratic Authority: A Philosophical Framework*, Princeton, Princeton University Press, 2008.
  - Fleetwood, S. *Hayek's Political Economy: The socio-economics of order*, London, Routledge, 1995.
  - Fricker, M. *Epistemic Injustice: Power and Ethics of Knowing*, New York, Oxford University Press, 2007.
  - Fricker, M. "Can There Be Institutional Virtues?", *Oxford Readings in Epistemology* vol. 3, pp. 235-252, 2009.
  - Gaus, G. "Is the Public Incompetent? Compared to Whom? About What?", *Critical Review*, vol. 20, pp. 291-311, 2008.
  - Gaus, G. "On Seeking the Truth (Whatever That Is) through Democracy: Estlund's Case for the Qualified Epistemic Claim", *Ethics* 121, January, pp. 270–300, 2011.
  - Gaus, G. "The Evolution, Evaluation and Reform of Social Morality: A Hayekian Analysis" in Levy and Peart, (eds), *Hayek and the Modern Economy*, pp. 59-88, New York, Palgrave Macmillan, 2013.
  - Goldman, A., *Knowledge in a Social World*, New York, Oxford University Press, 1999.
  - Greif A. i Laitin D., "A Theory of Endogenous Institutional Change", *American Political Science Review* Vol. 98, No. 4, pp. 633-652, 2004.
  - Heinrich, J. "Why societies vary in their rates of innovation: The evolution of innovation-enhancing institutions", in *Innovation in Cultural Systems: Contributions from Evolutionary Anthropology*, Altenberg Workshops in Theoretical Biology, Shennan and O'Brien (eds.), 2009.
  - Hodgson, G. *The Evolution of Institutional Economics: Agency, Structure and Darwinism in American Institutionalism*, New York, Routledge, 2004.
  - Kingston, C. and Caballero, G. "Comparing Theories of Institutional Change", *Journal of Institutional Economics*, Vol. 5, No. 2, pp. 151-180, 2009.
  - Landemore, H. and Elster, J. *Collective Wisdom: Principles and Mechanisms*, New York, Cambridge University Press, 2012.
  - Muldoon, R. "Diversity and the Division of Cognitive Labour", *Philosophy Compass* 8/2, pp. 117-125, 2013.
  - Negarestani, R. "The Labor of the Inhuman", *#Accelerate: The Accelerationist Reader*, Mackay i Avanesian (eds.), pp. 425-466, Falmouth, Urbanomic, 2014.
  - Negarestani, R. *Intelligence and Spirit*, London, Urbanomic and Sequence Press, 2017.
  - Nikolić, D. "Practopoiesis: Or how life fosters mind", *Journal of Theoretical Biology* 373, 40-61, 2015.
  - O'Driscoll Jr, G. P. and Rizzo, M. J., *The Economics of Time and Ignorance*, London, Routledge, 1996.
  - Ostrom, E., *Understanding Institutional Diversity*, Princeton, Princeton University Press, 2005.
  - Pettit, P. "Deliberative Democracy and the Discursive Dilemma", *Philosophical Issues* 11, pp. 268-299,

2001.

- Sperber, D. *Explaining Culture: A Naturalistic Approach*, Oxford, Blackwell Publishing, 1996.
- Sunstein, C. *Infotopia: How Many Minds Produce Knowledge* (dijelovi), New York, Oxford University Press, 2006.
- Sunstein, C. *Going to Extremes: How Like Minds Unite and Divide* (dijelovi), New York, Oxford University Press, 2009.
- Talisse, R., *Democracy and Moral Conflict*, New York, Cambridge University Press, 2009.
- Turing, A. "Computing Machinery and Intelligence", *Mind* 49, p.. 433-460, 1950.
- von Hippel, E., *Free Innovation*, Cambridge, MIT Press, 2017.
- Weisberg, M. i Muldoon, R. "Epistemic Landscapes and the Division of Cognitive Labor", *Philosophy of Science* 76.2, pp. 225–252, 2009.

Wittgenstein, L. *Filozofijska istraživanja*, Zagreb, Nakladni zavod Globus, 1998.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- praćenje sugestija i reakcija polaznika tijekom semestra
- anketiranje studenata (evaluacijski upitnik)

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijic – Samaržija	
Naziv predmeta	Spoznavanje i neurorazličitoš	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije / Communis	
Status predmeta	izborni	
Godina	2019/2020	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

2. OPIS PREDMETA

1.14. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta je upoznati studente s različitim spoznajnim procesima analiziranim u svjetlu recentnih istraživačkih rezultata kognitivne neuroznanosti. Primaran naglasak postavlja se na izvore i mehanizme spoznaje kod neurorazličitih osoba i, specifično, osoba s poremećajima iz autističnog spektra.

1.15. Uvjeti za opis predmeta

Nema.

1.16. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne pojmove teorije spoznaje ;
- objasniti pojam neurorazličitoš i opisati temeljne dijagnostičke kriterije poremećaja iz autističnog

spektra;

- objasniti i usporediti procese vizualne percepcije u neurorazličitim i neurotipičnim skupinama;
- opisati temeljne odrednice epistemologije svjedočanstva i epistemologije emocija;
- objasniti teoriju uma i hipersistematsku teoriju;
- analizirati autobiografske narative osoba s autizmom i opisati problem autističnog sebstva;
- analizirati i interpretirati tekstove te sudjelovati u raspravi.

1.17. Sadržaj predmeta

11. Upoznavanje s temeljnim pojmovima iz teorije spoznaje, s posebnim naglaskom na izvore spoznaje, mehanizme spoznaje i sposobnosti spoznaje.
12. Upoznavanje s temeljima kognitivne neuroznanosti.
13. Upoznavanje s pokretom neurorazličitosti te glavnim dijagnostičkim kriterijima poremećaja iz autističnog spektra.
14. Analiza epistemologije autizma.
15. Razmatranje spoznajnih sposobnosti i mehanizama spoznaje neurorazličitim osoba s naglaskom na recentna istraživanja kognitivne neuroznanosti: percepcija, pamćenje, zapažanje, zaključivanje, svijest, svjedočanstvo.
16. Konceptualna razrada epistemičkih nepravda i analiza slučajeva epistemičke nepravde prema neurorazličitim osobama.
17. Analiza socijalnog mozga kod neurotipičnih osoba.
18. Analiza teorije uma i neurorazličitog sebstva: mogućnost razumijevanja sebe i drugih.
19. Upoznavanje s funkcijama emocija u procesu spoznaje, uz analizu emocionalnih deficita kod osoba s autizmom.
20. Analiza epistemičke različitosti i neurorazličitog kognitivnog stila.

1.18. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu
 terenska nastava

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad
 ostalo _____

1.19. Komentari

1.20. Obveze studenata

Opće napomene:

Rezultati vrednovanja ishoda učenja određuju se skalom od 0 do 100% ocjenskih bodova, pri čemu je prolazna ocjena minimalno 50% ocjenskih bodova. Praćenje i ocjenjivanje studenata provodi se tijekom nastave i na završnom ispitu na sljedeći način:

- ukupan postotak uspješnosti studenta tijekom nastave čini najmanje 50% i najviše 70% ocjenskih bodova
- ukupan postotak uspješnosti studenta tijekom nastave čini najviše 50% i najmanje 30% ocjenskih bodova.

Konačna ocjena je zbroj postotaka ostvarenih tijekom nastave i postotka ostvarenog na završnom ispitu.

Studenti koji su tijekom nastave ostvarili manje od minimalnih 50% (od 0 do 49, 99%) ocjenskih bodova ocjenjuju se s ocjenom nedovoljan (F) i nemaju pravo pristupiti završnom ispitu. Studenti koji su ostvarili 50% i više ocjenskih bodova imaju pravo pristupiti završnom ispitu.

Kontinuirana provjera znanja

Kontinuirana se provjera znanja provodi tijekom nastave i uključena je u redovitu satnicu.

Kolokviji: tijekom semestra pišu se dva kolokvija, oba nakon odrađene cjeline nastavnog sadržaja. Oba kolokvija su pismena i sastoje se od zadataka objektivnog tipa ili višestrukog izbora.

Završni ispit: Završni ispit je pisanog oblika i sastoji se od zadataka objektivnog tipa i višestrukog izbora.

Pristup popravku kolokvija

Popravci kolokvija organiziraju se pri kraju semestra izvan redovite nastave, u dogovoru sa studentima.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena.

1.21. Praćenje⁸⁰ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.22. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave. Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba ukupno skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu. Praćenje i ocjenjivanje studenata provodi se tijekom nastave i na završnom ispitu na sljedeći način:

- ukupan postotak uspješnosti studenta tijekom nastave čini najmanje 50% i najviše 70% ocjenskih bodova
- ukupan postotak uspješnosti studenta tijekom nastave čini najviše 50% i najmanje 30% ocjenskih bodova.

1.23. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Baron-Cohen, S. (2017), „Editorial Perspective: Neurodiversity – a revolutionary concept for autism and psychiatry“, *The Journal of Child Psychology and Psychiatry* 58 (6), str. 744–747.
- Bear, Mark, F. (2016), *Neuroscience: exploring the brain, 4th edition*. Wolters Kluwer: Philadelphia.
- Bujas-Petković, Z. (1995), *Autistični poremećaj: dijagnoza i tretman*. Školska knjiga: Zagreb.
- Prijić-Samaržija, S. (2000), *Društvo i spoznaja*, Zagreb.

1.24. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Anastasiou, D. i Kaufman, D. (2013), „The Social Model of Disability: Dichotomy between Impairment and Disability“, *Journal of Medicine and Philosophy* 38, str. 441-459.
- Armstrong, T. (2015), „The myth of the normal brain: embracing neurodiversity“, *AMA Journal of Ethics* 17(4), str. 348-352.
- Ashburner, J., Ziviani, J., i Rodger, S. (2008), „Sensory processing and classroom emotional, behavioral, and educational outcomes in children with autism spectrum disorder“, *The American Journal of Occupational Therapy*, 62, str. 564–573.
- Blackburn, S. (2002), „How Emotional is the Virtuous Person?“, u P. Goldie (ur.) *Understanding*

Emotions: Mind and Morals. Aldershot: Ashgate Publishing, str. 81–96.

- Baron-Cohen, S., Leslie, A. i Frith, U. (1985), „Does the autistic child have a “theory of mind”?”, *Cognition*, 21 (1985), pp. 37–46.
- Baron-Cohen, S., (2008), „Autism, Hypersystemizing, and Truth”, *Quarterly Journal of Experimental Psychology* 61, str. 64-75.
- Baron-Cohen, S., Golan, O., Ashwin, E. (2009), „Can emotion recognition be taught to children with autism spectrum conditions?”, *Philosophical Transactions of Royal Society B* 364, str. 3567–3574.
- Baron-Cohen, S., Ashwin, E., Ashwin, C., Tavassoli, T. i Chakrabarti, B. (2009), “Talent in autism: hyper-systemizing, hyper-attention to detail and sensory hypersensitivity”, *Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci*. 364, pp. 1377–1383
- Baron-Cohen, S. (2011), *Zero Degrees of Empathy: A New Theory of Human Cruelty*, London, Allen Lane.
- Crane, L. i Goddard, L. (2007), „Episodic and Semantic Autobiographical Memory in Adults with Autism Spectrum Disorders”, *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 38(3), 498–506.
- Dotson, K. (2011), „Tracking Epistemic Violence, Tracking Practices of Silencing”, *Hypatia* 26 (2), str. 236-257.
- Fricker, M., (2007), *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*. New York: Oxford University Press.
- Frith, C. (2007), „The Social Brain?”, *Philosophical Transactions of The Royal Society B Biological Sciences* 362(1480), str. 671-87.
- Ha, S. i sur. (2015), „Characteristics of Brains in Autism Spectrum Disorder: Structure, Function and Connectivity across the Lifespan”, *Experimental Neurobiology* 1, 273-284.
- Hill, E. (2004), „Executive dysfunction in autism”, *Trends in Cognitive Sciences* 8(1), str. 26-32.
- Firth, U., (2008), *Autism: A Very Short Introduction*. UK Oxford University Press: Oxford.
- Hendriks-Japen, H. (2010), „The Epistemology of Autism: Making a Case for an Embodied, Dynamic, and Historical Explanation”, *Cybernetics and Systems* 7(5), str. 359-415.
- Happé, F. i Vital, P., (2009), „What Aspects of Autism Predispose to Talent?”, *Philosophical Transactions of the Royal Society London B*, 364, str. 1369–1375.
- Hellendoorn, A. (2014), „Understanding social engagement in autism: being different in perceiving and sharing affordances”, *Frontiers in Psychology*, 5, ID 850.
- Happé, F., (1999), „Autism: cognitive deficit or cognitive style?”, *Trends Cogn Sci* 3(6), str. 216-222.
- Kapp, S.K., Gillespie-Lynch, K., Sherman, L.E., Hutman, T. (2013), „Deficit, difference, or both? Autism and neurodiversity”, *Developmental Psychology* 49(1), str. 59-71
- Kidd, J.I., (2016), “Epistemic Injustice and Illness”, *Journal of Applied Philosophy* 34(2), str. 172–190.
- Milton, D. E., „Autistic expertise: A critical reflection on the production of knowledge in autism studies”, *Autism* 18(7), str. pp. 794–802.
- Mitchell, J. (2017), „The Epistemology of Emotional Experience”, *Dialectica* 71 (1), str. 57-84.
- Misra, V. (2014), „The Social Brain Network and Autism”, *Annals of Neuroscience* 21(2): 69–73.
- Mottron, L., Soulières, I., Dawson, M., Burack, J. (2006), „Enhanced Perceptual Functioning in

Autism: An Update, and Eight Principles of Autistic Perception“, *Journal of Autism and Developmental Disorders* 36(1), str. 27-43.

- Pring, L. (2005), „Savant talent“, *Developmental Medicine & Child Neurology* 47, str. 500–503.
- Robinson, S, Howlin, P. i Russell, A. 2017, „Personality traits, autobiographical memory and knowledge of self and others: a comparative study in young people with Autism Spectrum Disorder“, *Autism* 21 (3), str. 357-367.
- Solomon, M. (2006), „Norms of Epistemic Diversity“, *Episteme: A Journal of Social Epistemology* 3 (1-2), str. 23-36.
- Williams, E. (2004), „Who Really Needs a ‘Theory’ of Mind? An Interpretative Phenomenological Analysis of the Autobiographical Writings of Ten High-Functioning Individuals with an Autism Spectrum Disorder“, *Theory & Psychology* 14(5), str. 704-724.

1.25. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Neuroscience: exploring the brain, 4th edition	5	
Društvo i spoznaja	5	
Autistični poremećaji: dijagnoza i tretman	3	

1.26. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- praćenje sugestija i reakcija polaznika tijekom semestra
- anketiranje studenata (evaluacijski upitnik)

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Srednjovjekovna filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3 preddiplomskog	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju misaonu tematiku antike i srednjeg vijeka u obliku susreta filozofije s kršćanstvom, da dobiju uvid u hebrejsku religiozno filozofsku kulturu, da upoznaju kršćansko tumačenje istine i etike, te najznačajnije srednjovjekovne filozofe: Augustina i Tomu Akvinskog.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju misaonu tematiku antike i srednjeg vijeka, uz sposobnost uspoređivanja ovih dvaju razdoblja;
- poznaju kršćansko interpretiranje istine;

- poznaju kršćansku etiku tog razdoblja;
- mogu analizirati izvorne tekstove dvaju najistaknutijih teologa tog razdoblja: Augustina i Tome Akvinskog;
- mogu vrednovati različite dokaze za postojanje Boga (ontološki i kozmološke dokaze).

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti osnovne sadržaje kolegija srednjovjekovna filozofija, te interpretirati i vrednovati njenu ulogu i značenje za filozofiju općenito.
- opisati i objasniti glavne teme i probleme srednjovjekovne filozofije.
- usporediti antiku i srednji vijek s obzirom na filozofska stajališta po pitanju znanja i etike.
- objasniti odnos vjere i razuma u skolastici.
- interpretirati i vrednovati izvratke iz djela Tome Akvinskog.

1.4. Sadržaj predmeta

I.
Sažeti pregled razvoja kršćanstva, razlike između kršćanstva i antičke filozofije, pitanja vezana uz određenja Boga, kršćanska 'epistemologija' i etika.

II.
Posebna cjelina predavanja posvećena je Aureliju Augustinu (razdoblje patristike) i Tomi Akvinskom (razdoblje skolastike), intenzivno će se analizirati tekstovi ovih dvaju teologa i filozofa.

III.
Razmotriti će se različiti dokazi za postojanje Boga (ontološki dokaz i kozmološki dokazi). Zaključna cjelina prikazuje kršćanski pogled na etiku, prije svega uspostavljanjem veze između istine i morala, te mogućnosti primjene kršćanskih moralnih spoznaja na aktualna moralna pitanja.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
- seminari i radionice
- vježbe
- obrazovanje na daljinu
- terenska nastava

- samostalni zadaci
- multimedija i mreža
- laboratorij
- mentorski rad
- ostalo

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je: redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja ili seminara na zadanu temu, kolokviji/testovi znanja. Ovisno o broju studenata koji upisuju predmet, potencirat će se timski rad na zadacima.

Uz ove zadatke, potrebno je da student položi pismeni ili usmeni ispit tijekom kojega se procjenjuje u kojoj su mjeri ostvareni zadani ciljevi.

1.8. Praćenje⁸¹ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

⁸¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu		
<p><i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.</p> <p>Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!</p>		
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)		
<p>Akvinski, T. (1990). Izbor iz djela. Zagreb Kušar, S. (1996). (ur.). Srednjovjekovna filozofija. Zagreb</p>		
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)		
<p>Augustin, A. (1982). O državi Božjoj. Zagreb Augustin, A. (1998). O slobodi volje. Zagreb</p>		
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu		
	<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
<p>Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.</p>		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Svijest i naturalizam	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta
<p>Kolegiji se bavi suvremenim filozofskim raspravama o prirodi svijesti i njezinu mjestu u prirodnom svijetu. Naglasak će biti na vizualnom iskustvu i filozofskim argumentima koji podižu sumnju prema kojoj znanosti ne može opisati i objasniti svjesno vizualno iskustvo.</p>
1.2. Uvjeti za upis predmeta
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet
<p>Predmet nastoji promicati, u odnosu na teme koje se obrađuju na predavanjima (molimo pogledajte "Sadržaj predmeta" dolje), sljedećih sposobnosti:</p> <p>3. <i>Filozofi (autori)</i>: sposobnost povezivanja filozofa (i autora) s određenim filozofskim stajalištima, argumentima i pojmova koji se razmatraju unutar kolegija.</p>

7. *Stajališta*: sposobnost izražavanja jezgrovito, jasno i rigorozno specifičnog problema koji stajališta nastoje riješiti, njihovih glavnih teza, kao i doktrina kojima se suprotstavljaju.
8. *Pojmovi*: sposobnost definiranja ili karakteriziranja pojmova jezgrovito, jasno i točno, te pružanja odgovarajućih primjera.
9. *Argumenti* (za rješavanje filozofskog problema, prigovora i odgovora): sposobnost:
- vii. otkrivanja i opisivanja njihove logičke strukture,
  - viii. razjašnjavanja njihovih premisa i njihovih zaključaka,
  - ix. procjenjivanja njihove valjanosti (da li logički dovode do njihovog zaključka) i ako su pouzdani (ako su valjane, da li su njihove premise istinite). Ova procjena ne zahtijeva nužno sposobnost studenta da ponudi originalne zamisli. Dovoljno je inteligentno korištenje onoga što smatraju najjačim i najuvjerljivijim rezoniranjem unutar sadržaja koji se obrađuju.
6. *Osobni stav*: sposobnost formulirati, opravdati i braniti s argumentima osobni filozofski stav.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Svijest i njene funkcije.
2. Mentalna stanja: intencionalna i kvalitativna;
3. Kvalitativni aspekti u svjesnom mentalnom životu;
4. Pojam naturalizacije u filozofiji uma;
5. Naturalizacija u teoriji spoznaje i teorijama svijesti;
6. Teleološke teorije.
7. Problemi kvalija
8. Da li (neka) psihološka stanja imaju kvalitativna svojstva?
9. Objašnjenje kvalitativnih stanja unutar psihofizike i neuro-psihologije
10. Nerazlučivost i kvalitativni (ne) identitet

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.
- Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu.
- Od početka nastave studenti se moraju upisivati na e-kolegiji koji je stavljen na MERLIN (<https://moodle.srce.hr>).

1.8. Praćenje⁸² rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Block, N. 1995. 'On a Confusion about a function of consciousness', Behavioral and Brain Sciences, 2, 227 –

⁸² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

272.

Clark, A. 1993. *Sensory Qualities*. Oxford. Clarendon Press.Hardin, C.L. 1988. *Colour for Philosophers*. Indianapolis. Hackett.Jackson, F. 1982. 'Ephiphenomenal Qualia', *Philosophical Quarterly* 32, 127-136.Tye, M. 2000. *Consciousness, Color and Content*. Cambridge (Mass.) and London: MIT Press.**1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)**Marcel, A. & Bisiach, E. (eds.) 1988. *Consciousness in Contemporary Science*. Oxford: Oxford University Press.Papineau, D. 1993. *Philosophical Naturalism*. Oxford. Blackwell.Peacocke, C. 1991. *A Theory of Concepts*. Cambridge MA. MIT Press.**1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu**

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenta nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Svijest i sadržaj	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA**1.1. Ciljevi predmeta**

Cilj kolegija je i istražiti u nekim dubinama neke relevantne suvremene filozofske rasprave o prirodi svijesti, njezinu odnosu prema intencionalnim i reprezentativnim značajkama uma, te njezino mjesto u prirodnom svijetu.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Samo za studente koji mogu pokazati razumijevanje pismenog i usmenog engleskog jezika. Predavanja, seminari, literatura i ispiti su na engleskom jeziku, nema zamjenskih materijala na hrvatskom.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Predmet nastoji promicati, u odnosu na teme koje se obrađuju na predavanjima (molimo pogledajte "Sadržaj predmeta" dolje), sljedećih sposobnosti:

- Filozofi (autori):** sposobnost povezivanja filozofa (i autora) s određenim filozofskim stajalištima, argumentima i pojmova koji se razmatraju unutar kolegija.
- Stajališta:** sposobnost izražavanja jezgrovito, jasno i rigorozno specifičnog problema koji stajališta nastoje riješiti, njihovih glavnih teza, kao i doktrina kojima se suprotstavljaju.

11. *Pojmovi*: sposobnost definiranja ili karakteriziranja pojmova jezgrovito, jasno i točno, te pružanja odgovarajućih primjera.

12. *Argumenti* (za rješavanje filozofskog problema, prigovora i odgovora): sposobnost:

- x. otkrivanja i opisivanja njihove logičke strukture,
- xi. razjašnjavanja njihovih premisa i njihovih zaključaka,
- xii. procjenjivanja njihove valjanosti (da li logički dovode do njihovog zaključka) i ako su pouzdani (ako su valjane, da li su njihove premise istinite). Ova procjena ne zahtijeva nužno sposobnost studenta da ponudi originalne zamisli. Dovoljno je inteligentno korištenje onoga što smatraju najjačim i najuvjerljivijim rezoniranjem unutar sadržaja koji se obrađuju.

7. *Osobni stav*: sposobnost formulirati, opravdati i braniti s argumentima osobni filozofski stav.

1.4. Sadržaj predmeta

- Svijest i metafizika I: fizikalizam
- Svijest i metafizika II: argument iz znanja
- Svijest i znanje:
- Svjesnost i metafizika II - modalni argumenti protiv fizikalizma
- Svjesnost i metafizika III – protiv modalnih argumenta
- Svijest i sadržaj I – argumenti za reprezentacionalizam i argumenti protiv
- Svjesnost i sadržaj II- ne-pojmovni sadržaj iskustva
- Svjesnost i sadržaj III - ne-pojmovni sadržaj iskustva: prigovori
- Svijest i intencionalnost
- Svijest i kognitivna arhitektura.

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.
- Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu.
- Od početka nastave studenti se moraju upisivati na e-kolegiji koji je stavljen na MERLIN (<https://moodle.srce.hr>) .

1.8. Praćenje⁸³ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Bermúdez, J. L. 1998. *The Paradox of Self-Consciousness*. Cambridge (Mass.): MIT Press. (2 chapters)
Block, N. 1990. "Inverted Earth." *Philosophical Perspectives* 4: 53-79.

⁸³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Carruthers, P. 2000. *Phenomenal Consciousness: A Naturalistic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press. (2 chapters)
- Chalmers, D. 1996. *The Conscious Mind. In Search of a Fundamental Theory*. New York and London: Oxford University Press. (2 chapters)
- Horgan, T. and Tienson, J. 2002 "The Intentionality of Phenomenology and the Phenomenology of Intentionality." In Chalmers, D. ed. 2002. *Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings*. New York, NY: Oxford University Press, 520-533.
- Jackson, F. 1982. "Epiphenomenal Qualia." *Philosophical Quarterly* 32: 127-36. Reprinted in W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, 469-77.
- Loar, B. 1990. "Phenomenal States." In J. Tomberlin, ed. *Philosophical Perspectives, Vol. 4*. Atascadero: Ridgeview, 81-108. Reprinted in P. Ludlow, Y. Nagasawa, D. Stoljar, eds. *There's Something About Mary: Essays on Phenomenal Consciousness and Frank Jackson's Knowledge Argument*. Cambridge (Mass.): MIT Press, 2004, 219-239.
- McDowell, J. 1994. *Mind and World*. Cambridge MA: Harvard University Press. (One chapter)
- Papineau, D. 2002. *Thinking about Consciousness*. Oxford: Clarendon Press. (Chapter 1 and appendix)
- Seager, W. 1999. *Theories of Consciousness. An Introduction and Assessment*. London and New York: Routledge. (Two chapters)
- Stalnaker, R. C. 2008. *Our Knowledge of the Internal World*. Oxford: Clarendon Press Oxford.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Alter, T. 2007. "On the Conditional Analysis of Phenomenal Concepts." *Philosophical Studies* 134: 235-253.
- Balog, K. 1999. "Conceivability, Possibility, and the Mind Body Problem." *The Philosophical Review* 108, 4: 497-528.
- Block, N. 2003. "Mental Paint." In H. M. and R. B., eds. *Essays on the Philosophy of Tyler Burge*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Campbell M, N. 2001. "The Limitations and Costs of Lycan's 'Simple' Argument." *Analysis* 61, 4: 319-323.
- Clark, A. 2000. *A Theory of Sentience*. Oxford: Oxford University Press. (1 chapter)
- Crane, T. 2001. *The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind*. Oxford: Oxford University Press.
- Crane, T. 1988. "The Waterfall Illusion." *Analysis* 48: 142-147. Reprinted in Gunther, H, ed. *Essays on Nonconceptual Content*. Cambridge (MA.): MIT Press, 2003, pp. 231-235.
- Dretske, F. 1995. *Naturalizing the Mind*. Cambridge (Mass.): MIT Press. (1 chapter)
- Kripke, S. 1971. "Identity and Necessity." In N. Munitz, ed. *Identity and Individuation*. New York: New York University Press.
- Lewis, D. 1990. "What Experience Teaches." In W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 499-519. Reprinted in P. Ludlow, Y. Nagasawa, D. Stoljar, eds. *There's*
- Lycan, W. G. 2001. "A Simple Argument for an Higher-Order Representation Theory of Consciousness." *Analysis* 61, 1: 3-4.
- Peacocke, C. 2001. "Does perception have a nonconceptual content?" *Journal of Philosophy* 98: 239-264.
- Lurz, R. W. 2001. "Begging the Question: a reply to Lycan." *Analysis* 61, 4: 313-318.
- Martin, M. G. F. 1992. "Perception, Concepts and Memory." *The Philosophical Review* 101, 4: 745-763. Reprinted in Gunther, H, ed. *Essays on Nonconceptual Content*. Cambridge (MA.): MIT Press, 2003, pp. 237-250.
- Perry, J. 2001. *Knowledge, Possibility and Consciousness: The 1999 Jean Nicod Lectures*. Cambridge (Mass.): MIT Press. (Selected chapters)
- Siewert, C. 1998. *The Significance of Consciousness*. Princeton (NJ): Princeton University Press. (1 chapter)
- Stoljar, D. 2001. "The Conceivability Argument and two Conceptions of the Physical." *Philosophical Perspectives: Metaphysics* 15: 393-413.
- Tye, M. 2000. *Consciousness, Color, and Content*. Cambridge (Mass.) and London: MIT Press. (1 chapter)
- Wright, C. 2004. "The Conceivability of Naturalism." In T. Gendler and J. O'Leary-Hawthorne, eds. *Imagination, Conceivability, Possibility*. Oxford: Oxford University Press

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
--------	-----------------	----------------

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenta nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Goran Kardaš	
Naziv predmeta	Temeljni problemi budističke filozofije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1) Upoznavanje studenata s naravi, metodologijom i tendencijama (preinakama) buddhističkog mišljenja u njegovom historijskom samorazvoju. 2) Isticanje specifičnosti buddhističke filozofije naspram ostalih filozofijskih tradicija drevne Indije. 3) Isticanje specifičnosti buddhističkog filozofijskog diskursa u horizontu filozofijskih disciplina (ontologije, epistemologije, etike i filozofije jezika napose). 4) Ukazivanje na podudarnost između buddhističke filozofije i nekih suvremenih zapadnih filozofijskih tema i odgovarajućih metodologija. 5) U vezi s prethodno navedenim, „relativiziranje“ klasičnog europocentričkog predmnijevanja o nepostojanju racionalne filozofije na „Orijentu“ zahvaljujući kojemu se studentima može otvoriti šira ili „dodatna“ perspektiva sagledavanja filozofijskih problema s kojima se upoznavaju na svome redovitom studiju (zapadnoeuropske) filozofije (element komparativne filozofije)
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Očekuje se da će studenti savladavanjem predloženog programa steći osnovni uvid u bogatu filozofijsku tradiciju indijskog buddhizma posebno njezin strogo racionalni i kritički diskurs.
Ako se u obzir uzme konačna soteriološka („nirvana“) motivacija prethodno okarakterizirane buddhističke filozofije ili preciznije, njezine filozofijske metode, studentima bi moglo biti poticajno upoznavanje s jednom velikom religijskom tradicijom koja se umjesto na vjeri i vjerovanju temelji na osobnom epistemološko-etičkom usavršavanju pri čemu (puko) vjerovanje iščezava srazmjerno dozrijevanju „osobnoga (samoizvjesnog) znanja“ (Buddha). Taj radikalno optimističan buddhistički stav u pogledu mogućnosti dosezanja izvjesnoga („oslobađajućeg“) znanja posve potire uobičajenu i nekritičku kvalifikaciju buddhizma kao jedne nihilističke i

pesimističke religije.

Utoliko je jedan od osnovnih očekivanih ishoda ovoga kolegija upravo „razbijanje“ mnogobrojnih paušalnih i nevjerođostojnih kvalifikacija koje buddhizam prate od samih početaka njegova susreta sa zapadnim svijetom.

Kako je indijski buddhizam postao „teorijskom osnovom“ i polazištem svih istočnoazijskih i srednjoazijskih buddhističkih tradicija, ovaj kolegij bi studentima mogao pomoći i u njihovom razumijevanju tih specifičnih tradicija (tibetanski buddhizam, zen-buddhizam, itd.). U svim tim buddhističkim tradicijama ili praksama, uza svu njihovu specifičnost, nepogrešivo se prepoznaju indijski (racionalno-kritički) buddhistički korijeni.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Situiranje Buddhina nauka s obzirom na i u razlici spram ondašnjih (5.st.pr.Kr.) indijskih filozofijsko-religijskih tendencija i škola mišljenja (vedsko-upanišadska „pravovjerna“ filozofija, materijalizam, agnosticizam, skepticizam, džainizam). Strategija i metodologija Buddhina raspravljanja s pripadnicima tih smjerova razotkriva specifičan Buddhin pristup problemima spoznaje i njegovo specifično (utilitarno i pragmatičko i utoliko „nereferečno“) shvaćanje jezika kao medija komunikacije. S tim u vezi posebna će se pozornost obratiti njegovoj radikalnoj i metodičkoj dekonstrukciji metafizičkog mišljenja („filozofije stvari“).
2. Buddhin filozofijski diskurs na razmeđu skepticizma i apsolutizma („srednji put“). Odnos između praktičkog i teorijskog u njegovom nauku.
3. Sadržajno izlaganje Buddhina nauka: „su-pojavljivanje/bivanje ususret“ (pratitya-samutpada) kao osovinski kontekst i horizont cjelokupnog Buddhinog diskursa; četiri plemenite istine i osmerostruki plemeniti put kao metodologijska polazišta njegove (praktične) pouke.
4. Buddhino učenje o nesupstancijalnosti svih fenomena (anatman, „ne-sopstvo“); problem moralne odgovornosti u kontekstu „irelevantnosti“ Boga i duše; specifično Buddhino shvaćanje kauzaliteta; fenomenologija iskustva i „otkriće nesvjesnog“.
5. Buddhizam nakon Buddhine. Prvi pokušaji sistematiziranja Buddhine učenja (egzegeza) u formi (zatvorenog) filozofijskog sustava (filozofija abhidharme). Prva filozofijska razmimoilaženja i utemeljenje prvih buddhističkih škola – točke prijepora među njima.
6. Specifična učenja i filozofijske elaboracije nekih ranobuddhističkih utjecajnih škola (theravada, sarvastivada, saurantika). Pomijeranje težišta s „kako“ (fenomenologija iskustva) na „što“ (ontologija konstituenta iskustva) – teorija o dharmama.
7. Nagardžuna (2.st.) i totalna kritika filozofije abhidharme (ili teorije o dharmama). Izvođenje radikalnih implikacija Buddhine nauka s onu stranu svake (uključujući i moguće buddhističke) dogmatike. Praznina (šunyata) kao krovna buddhistička „konvencija“ ili praksa, ne i teorija (dršti). Jezik ništa ne iskazuje (označitelj-označeno) već jedino obznanjuje i nuka na djelovanje.
8. Nastavljači Nagardžune (škola madhyamika) – Buddhapalita, Bhavaviveka i Čandrakirti: „Pozicija škole jest da nema nikakvu poziciju“ (argumentacija reductio ad absurdum – prasanga). Soteriološka (praktička) motivacija njihove filozofijske argumentacije – neke podudarnosti s tradicijom pironizma. Obrana madhyamike protiv optužbi da su nihilisti.
9. Pokušaji „reformacije“ filozofije abhidharme u pravcu utemeljenja jedne radikalne fenomenologije svijesti (škola yogacara, filozofi Vasubandhu i Asanga, 4-5.st.). Ono s čime imamo posla nije „objektivni“ svijet već puki „epistemološki podaci“ (alambana-matra). Konceptcija „spremnice svijesti“ (alaya-vijnana).
10. Logičko-epistemološka tradicija kasnoga (indijskog) buddhizma: Dignaga (6.st.) i Dharmakirti (7.st.); njihovi sustavi i njihov odnos prema prethodećoj buddhističkoj filozofiji.
11. Sinkretističke tendencije u posljednjem razdoblju buddhističke filozofije u Indiji (8-11.st.). Nestajanje buddhizma u Indiji – unutarnji i vanjski razlozi. Ukratko o transmisiji buddhističke filozofije na Tibet, u Kinu i jugoistočnu Aziju.

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice
 vježbe
 obrazovanje na daljinu

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža
 laboratorij
 mentorski rad

		☐ terenska nastava	☒ ostalo konzultacije				
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
1. Redovito pohađanje nastave i čitanje navedene literature							
2. Aktivno sudjelovanje u nastavi (pitanja i primjedbe)							
3. Polaganje usmenog ispita na kraju ljetnog semestra							
1.8. Praćenje ⁸⁴ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1,8	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
<p>Od studenata se očekuje da za ispit temeljito pročitaju najmanje dva naslova iz kategorije „Obvezna literatura“ te najmanje tri naslova iz kategorije „Dopunska literatura“ i to (barem) po jedan naslov iz potkategorija „A“, „B“ i „C“ dopunske literature.“ Nastavnik će osigurati dostupnost svih navedenih naslova. Sadržaji iz predavanja mogu ali i ne moraju biti dijelom (dopunske) ispitne građe budući da će težište predavanja više biti na problematskim tumačenjima (razjašnjenjima) specifičnih i ključnih buddhističkih filozofijskih tema, a manje na historijsko-sintetičkom prikazu buddhističke filozofije. Ispit će se sastojati od najmanje tri a najviše pet pitanja, ovisno o pripremljenosti studenata. Na ispitu će se više inzistirati na uočavanju i razumijevanju filozofijskih problema, a manje na doksografskim momentima.</p>							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ol style="list-style-type: none"> Kalupahana, D.J., <i>Buddhist Philosophy. A Historical Analysis</i>, University of Hawaii Press, Honolulu, 1976. Dobar i čitljiv pregled filozofije indijskog buddhizma usredotočen na postavu i historijske mijene temeljnih buddhističkih koncepcija. Jayatilleke, K.N., <i>The Message of the Buddha</i>, Buddhist Publication Society, Kandy, 2000. Zbirka članaka vrsnog poznavatelja izvornog Buddhinog (kanonskog) učenja. Tekstovi izlažu i tumače gotovo sve ključne momente izvornoga Buddhinog učenja. (Knjiga bi trebalo izaći u hrvatskom prijevodu tijekom ove godine) Warder, A.K., <i>Indian Buddhism</i>, Motilal Banarsidass, Delhi, 1971. Ekstenzivan prikaz indijskog buddhizma uz obilje filologijskog i historijskog materijala uključujući kompletan popis svih poznatih buddhističkih pisaca i njihovih djela, kao i njihovih eventualnih prijevoda na europske jezike. Veljačić, Č., <i>Razmeđa azijskih filozofija</i>, sv. I, Liber, Zagreb, 1978; str. 155-268. Autor tumači razlike i srodnosti između buddhizma (Buddhe) i džainizma čije je učenje, prema autoru, Buddha isprva slijedio. Posebno je zanimljiv autorov komparativan prikaz buddhističke kontemplacije i Husserlove fenomenološke procedure. 							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
A. <u>Kanonsko Buddhino učenje</u>							
<ol style="list-style-type: none"> Jayatilleke, K.N., <i>Early Buddhist Theory of Knowledge</i>, Motilal Banarsidass, Delhi, 1963. Do danas nenadmašena minuciozna studija o ranobuddhističkoj (Buddhinoj) spoznajnoj teoriji, logici, njegovom shvaćanju (i upotrebi) jezika, logici i koncepciji istine. Prvih dvjestotinjak stranica posvećeno je analizi historijske pozadine nastanka i oblikovanja Buddhina učenja. Gombrich R.F., <i>How Buddhism Began. The Conditioned Genesis of the Early Teachings</i>, Munshiram Manoharlal, Delhi, 1997. Posebno prva dva poglavlja u kojima autor istražuje na prvi pogled neočite (jezične) strategije Buddhina poučavanja i debatiranja odnosno silno složenu buddhističku koncepciju karma (djelovanja, čina). 							

⁸⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

B. Ranobuddhistička egzegeza Buddhina učenja (filozofija abhidharme i njezina specifična izvedba u različitim ranobuddhističkim školama)

1. Nyanaponika, Thera, *Abhidhamma Studies*, Buddhist Publication Society, Kandy, 1976. Utjecajan i precizan prikaz filozofije abhidharme (abhidhamme) u inačici škole theravada.
2. Ščerbatski, F., *Ranobuddhistička dharmā*, Demetra, Zagreb, 2005. Klasična studija o filozofiji abhidharme škole sarvastivada temeljen na standardnom priručniku te škole (Abhidharmakoša Vasubandhua). Knjiga sadrži i prijevod nekih ključnih dijelova navedenog priručnika.
3. Govinda, L.A. *The Psychological Attitude of Early Buddhist Philosophy*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1961. Poticajan i nadahnut prikaz „dinamike svijesti“ prema naučavanju abhidharme, pretežito u inačici škole theravada. (Knjiga bi trebalo izaći u hrvatskom prijevodu tijekom ove godine).

C. Nagardžuna i njegovi nastavljači (škola madhyamika)

1. Ruegg, D. *The Literature of Madhyamaka School of Philosophy in India*, Harassowitz, Wiesbaden, 1981. Standardni prikaz povijesti nastanka i razvoja te škole.
2. Ščerbatski, F. *Koncepcija buddhističke nirvane*, Demetra, Zagreb, 2004. Klasična filozofijska studija o Nagardžuni i njegovoj školi. Posebno je relevantan autorov pokušaj određivanja pozicije škole kroz njezino kritičko razračunavanje s prethodećom („dogmatskom“) buddhističkom filozofijom (filozofija abhidharme).
3. Murti, T.R.V., *The Central Philosophy of Buddhism. A Study of Madhyamika System*, Munshiram Manoharlal, Delhi, 1955. Još jedna klasična studija o filozofijskom sustavu madhyamike. Posebno je inspirativan autorov pokušaj uspoređivanja Nagardžunine kritičke metode s Kantovom kritičkom filozofijom.

D. Škola yogacara (Vasubandhu i Asanga) i logičko-epistemološka buddhistička tradicija (Dignaga i Dharmakirti)

1. Chatterjee, A.K., *The Yogacara Idealism*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1962. Kritičko izlaganje specifične „fenomenologije svijesti“ te škole uz historijski pregled njezina nastanka, razvoja i odnosa spram škole madhyamika. (Knjiga bi trebalo izaći u hrvatskom prijevodu tijekom ove godine).
2. Ščerbatski, F., *Buddhistička logika sv. I i II*, Demetra, Zagreb, 2005. Klasičan prikaz povijesti i filozofijskih razloga nastanka buddhističke logike. Knjiga detaljno analizira sve sastavnice buddhističke logike (sud, zaključak, silogizam, falacije, negacija, zakon kontradikcije, itd.). Drugi svezak donosi prijevod Dharmakirtijeva logičkog djela Nyayabindu zajedno s komentarom Dharmottare uz obilježje kritičkog aparata.

NAPOMENA:

Ovisno o interesima pojedinih studenata za specifične teme, dopunska literatura se naknadno („u hodu“) može proširiti.

1.12. *Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu*

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. *Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija*

1. Anonimna anketa polaznika kolegija
2. Osobni razgovori sa studentima

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Teorije distributivne pravde	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA		
1.1. Ciljevi predmeta		
<p>Osnovni cilj ovog kolegija jest pružanje uvoda u suvremenu političku filozofiju i to kroz prikaz osnovnih gledišta o jednom od njezinih središnjih pitanja, problemu distributivne pravednosti. Ulaženje u opširniju i detaljniju diskusiju o glavnoj temi nije u prvom planu, ali preporučena literatura sadrži neke važnije kritike i tumačenja svake od uvrštenih pozicija. Tako se, ovisno o interesu polaznika, ostavlja prostor i za ambiciozniji rad. Tekstovi su odabrani s namjerom da na što sažetiji, jasniji i informativniji način prezentiraju bilo ključna stajališta, bilo kritičke osvrte na njih.</p>		
1.2. Uvjeti za upis predmeta		
Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.		
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet		
<p>Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije; - definirati problem distributivne pravednosti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito. 		
1.4. Sadržaj predmeta		
<p>Kolegij započinje izlaganjem o kratkoj povijesti problema pravedne distribucije dobara, te spominjanjem nekih klasičnih pokušaja njegovog rješenja, kao i njihovih poteškoća. Nakon toga usredotočuje se na marksistički stav o toj materiji ne bi li se uklonila rasprostranjena predrasuda da se ta teorija zalagala za društvenu pravdu. Tek se potom prelazi na različite suvremene stavove o pravednoj distribuciji. Od njih prvi na red dolazi utilitarizam, pa odmah srodan pristup ekonomista koji ukazuju na posljedice raznih pokušaja da se provede redistribucija dobara. Centralni dio kolegija posvećen je najznačajnijoj suvremenoj teoriji o tom problemu, tj. egalitarističkom liberalizmu Johna Rawlsa i nekim kritikama njegovog pristupa. Nešto manje prostora posvećuje se glavnom konkurentskom gledištu, libertarijanizmu Roberta Nozicka i nekim kritikama te teorije. Na koncu se spominje i pluralistička teorija distribucije Michaela Walzera.</p>		
1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
1.6. Komentari	<p>U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Teorije distributivne pravde</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.</p> <p>Nastava je prvenstveno u formi predavanja. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici fakulteta ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke» te u PDF formatu. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da</p>	

	pročitaju, u prosjeku, trideset stranica teksta. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program ovog kolegija. Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, mnogo lakše može doći do pogodnih tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog te motivirati da se njime više služe.
--	--

1.7. Obveze studenata

Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i predati, u pismenom obliku, sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁸⁵ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenata na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Vrednovanje tijekom nastave održava se tokom semestra putem aktivnosti na nastavi. Na završnom ispitu studenti pišu pismeni ispit te, ukoliko ga prođu, i usmeni. Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama, za što su predviđen 1 ocjenski bod. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu (ukupno 1 ocjenski bod). Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 65 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 35 bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 1-25, 192-204 i 214-20 (45)
- 2) Friedman, M. *Kapitalizam i sloboda*, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 167-95 (29)
- 3) Rawls, J. *Teorija pravde*, CID, Podgorica, 1998, str. 21-37, 70-4, 90-3, 99-105, 126-8, 134-41, 146-9, 169-71, 209-14 i 253-60 (67)
- 4) Dworkin, R. «Liberalizam», *Dometi*, 11, 1988, str. 669-85 (17)
- 5) Sesardić, N. «Biološka nejednakost naspram socijalnoj nejednakosti», u Sesardić, N. *Iz analitičke perspektive*, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb, 1991, str. 147-66 (20)
- 6) Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 201-42 (42)
- 7) Walzer, M. *Područja pravde*, Filip Višnjić, Beograd, 2000, str. 25-59 (35)
- 8) Petrović, N. „Distributivna pravednost, komparativna pravednost i statistika“, u Boršić, L./ Jolić, T./ Šegedin, P. (ur.) *Filozofija politike: nasljeđe i perspektive*, Institut za filozofiju, Zagreb, 2016, str. 109-128 (20)

Ukupno 275 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

a) za uvodni dio:

Fleischaker, S. *A Short History of Distributive Justice*, Harvard University Press, 2004.

Pettit, P. "Analytical Philosophy", u Goodin, R.E. & Pettit, P. (ured.) *Companion to Contemporary Political Philosophy*, Blackwell, 1993, str. 7-22 (16)

Swift, A. *Politička filozofija: vodič za studente i političare*, Clio, Beograd, 2008, str. 19-156 (138)

Duncan, C. "Desert and Market Outcomes", u Duncan, C./ Machan, T.R. *Libertarianism For and Against*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2005, str. 104-113.

b) za Marxa:

Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, poglavlje 6, str. 101-15 (15)

Wood, A. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)

Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge MA, 2007, str. 319-372 (54)

Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University

⁸⁵ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Press, 1993, str. 370-391 (22)

c) za konzekvencijalizam:

Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 192-204 i 214-20 (19)

Frankfurt, H.G. "Equality as a Moral Ideal", u Frankfurt, H. *The Importance of What We Care About*, Cambridge University Press, 1988, str. 137-46 (10)

Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998, str. 3-96 (94)

Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)

Rothbard, M. «Utilitarian Free-Market Economics» u Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002, str. 201-14 (14)

d) za Rawlsa i egalitaristički liberalizam:

Kukathas, C. & Pettit, P. *Rawls*, Polity Press, Cambridge, 1990, (poglavlja 2-3), str. 17-59 (43)

Freeman, S. «Introduction: John Rawls - an Overview», u Freeman, S. (ur.) *The Cambridge Companion to Rawls*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003, str. 1-61 (61)

Rawls, J. «Distributive Justice», u Rawls, J. *Collected Papers*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1999, str. 130-53 (24)

Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 205-13 (9)

Dworkin, R. *Sovereign Virtue*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 307-50 (44)

Kekes, J. "A Question for Egalitarians", *Ethics*, Vol. 107, No. 4, 1997, str. 658-69 (12)

Kekes, J. *Against Liberalism*, Cornell University Press, Ithaca, 1997, str. 88-158 (71)

Harris, J. "The Survival Lottery", u Singer, P. (ur.) *Applied Ethics*, Oxford University Press, Oxford, 1986, str. 87-95 (9) ili u Glover, J. (ur.) *Utilitarianism and Its Critics*, Macmillan, New York, 1990, str. 123-130 (8)

Plant, R. «Liberalizam: prava i pravednost», u Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 93-173 (81)

e) za Nozicka i libertarijanizam:

Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991, (poglavlje 4), str. 73-117 (45)

Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)

Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)

Steiner, H. "Slavery, Socialism, and Private Property", u Chapman, J.W./Pennock, J.R. (ur.) *Property*, New York University Press, 1980, str. 244-65 (22)

Fried, B.H. "Left Libertarianism: A Review Essay", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 32, No. 1, 2004, str. 66-92 (27)

f) za Walzera i pluralizam:

Walzer, M. *Thinking Politically*, Yale University Press, 2007, str. 53-80 (28)

Sandel, M.J. "What Money Can't Buy", u Peterson, G.B. (ur.) *The Tanner Lectures on Human Values*, The University of Utah Press, Salt Lake City, Vol. 21, 2001, str. 89-122 (34)

Rustin, M. "Equality in Post-Modern Times", u Miller, D./Walzer, M. (ured.) *Pluralism, Justice, and Equality*, Oxford University Press, 1995, str. 17-44 (28)

Miller, D. (1999) *Principles of Social Justice*, Harvard University Press, Cambridge, MA, str. 21-41 (21)

Miller, D. (2002) "Two Ways to Think about Justice", *Politics, Philosophy, and Economics*, Vol. 1, No. 1, str. 5-28

Young, I.M. *Pravednost i politika razlike*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2005, str. 9-118 (110)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Plant, R. <i>Suvremena politička misao</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2002.	6	15
Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i> , Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992.	5	15
Rawls, J. <i>Teorija pravde</i> , CID, Podgorica, 1998.	12 (na engleskom)	15
Dworkin, R. «Liberalizam», <i>Dometi</i> , 11, 1988.	Tekst je dostupan u PDF formatu	15
Sesardić, N. "Biološka nejednakost naspram socijalnoj nejednakosti", u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i> , Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb, 1991.	5	15
Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2003.	5	15
Walzer, M. <i>Područja pravde</i> , Filip Višnjić, Beograd, 2000.	4	15
Petrović, N. „Distributivna pravednost, komparativna pravednost i statistika“, u Boršić, L./ Jolić, T./ Šegedin, P. (ur.) <i>Filozofija politike</i> :	Tekst je dostupan u PDF formatu	15

nasljeđe i perspektive, Institut za filozofiju, Zagreb, 2016.

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa (u organizaciji nastavnika) u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome koliko su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškimi ili nezanimljivim mijenja nekim drugim. Nadalje, dio nastave je već snimljen i stavljen na Internet, čime svi zainteresirani mogu vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik lakše uviđa svoje eventualne pogreške. Osim navedenog, praćenje kvalitete ide i kroz samoevaluaciju koju provodi nastavnik, kroz praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva, te evaluaciju na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Umjetnost i moralno učenje	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1-3 god. dipl. studija	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Kroz čitanje temeljnih izvornih tekstova analizirati i vrednovati teorije i pozicije onih filozofa koji su se kroz povijest filozofije bavili presjekom umjetnosti i moralnog učenja. Analizirati, interpretirati te vrednovati izvorne filozofske tekstove koji su posvećeni toj temi.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će:

- moći opisati i sažeto preneti sadržaje predmeta;
- raspolagati kompetencijama metodike moralnog podučavanja koja se temelji na upoznavanju s umjetničkim djelom;
- raspolagati kompetencijama metodike podučavanja vrednovanja umjetničkog djela, s posebnim naglaskom na njegove moralne komponente;
- rasuđivati o moralu na temelju primjera iz umjetnosti;
- posjedovati vještine potrebne za moralnu procjenu umjetničkog djela;
- posjedovati vještine potrebne za estetsko vrednovanje umjetničkog djela, a s obzirom na njegove moralne komponente.
- moći stvarati svrhovito okruženje za učenje
- posjedovati sposobnost razrade stavova o normativnim i vrijednosnim zahtjevima koji se postavljaju nastavnicima, nastavnicama, učenicima i učenicama

1.4. Sadržaj predmeta

1. Prvi dio prikazuje kako se moralno učenje može razvijati kroz upoznavanje s umjetničkim djelima. Prikazuju se teorije prema kojima umjetnička djela usavršavaju moralnu spoznaju kroz razvoj moralne prosudbe, a posredstvom razvoja naših emotivnih reakcija. Zatim, prikazuju se teorije prema kojima su umjetnička djela nezaobilazna u moralnom učenju, zbog toga što se određene moralne spoznaje mogu prenijeti isključivo stilom pojedinih umjetnosti (naprimjer, važnost moralnih dilema, sudbine ili osjećaja). Prikazuju se i teorije prema kojima se doprinos umjetnosti u moralnom razvoju ne

sastoji od nuđenja moralnih spoznaja, već samo boljeg moralnog razumijevanja morala.							
2. Drugi dio je posvećen raznim paradigmama procjene utjecaja moralne komponente za vrednovanje umjetničkih djela. Prikazuju se i uspoređuju tri vodeće paradigme: autonomizam (moral ne utječe na estetsku prosudbu umjetničkog djela); moralizam (moral uvijek odlučujuće utječe na estetsku prosudbu umjetničkog djela); umjereni moralizam (moral ponekad utječe na estetsku prosudbu umjetničkog djela).							
1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____			
1.6. Komentari	U skladu s programima studija Filozofije (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti.						
1.7. Obveze studenata							
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u raspravama i svim zadacima.							
1.8. Praćenje ⁸⁶ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Student tijekom nastave može ostvariti ukupno 70 bodova (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
M. Nussbaum, <i>Pjesnička pravda</i> , Zagreb, Deltakont, 2005.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
B. Gaut, <i>Art, Emotion and Ethics</i> , Oxford, Oxford University Press, 2007. G. Graham, <i>Philosophy of the Arts</i> , London, Routledge, 1997. G.L. Hagberg, <i>Art and Ethical Criticism</i> , Oxford, Blackwell, 2008. M. Kieran, "In Defense of the Ethical Evaluation of Narrative Art", <i>British Journal of Aesthetics</i> , 2001, 26-38. J. Levinson, <i>Aesthetics and Ethics. Essays at the Intersection</i> , Cambridge, Cambridge University Press, 1998. Lillehammer H., "Values of Art and the Ethical Question", <i>British Journal of Aesthetics</i> , 376-394, 2008. M. Nussbaum, <i>Love's Knowledge</i> , Oxford, Oxford University Press, 1990 E. Schellekens, <i>Aesthetics and Morality</i> , London, Continuum, 2007. J.O. Young, <i>Art and Knowledge</i> , London, Routledge, 2001. T. Zamir, <i>Double Vision. Moral Philosophy and Shakespearean Drama</i> , Princeton, Princeton University Press, 2007.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu							
		Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata	
1)	M. Nussbaum, <i>Pjesnička pravda</i> , Zagreb, Deltakont, 2005.			5		20	

⁸⁶ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija
Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenata nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Uvod u filozofiju religije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3 preddiplomski	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA
<i>1.1. Ciljevi predmeta</i>
Cilj je predmeta da studenti/ce steknu znanja o temeljnim pitanjima, problemima i argumentima iz filozofije religije. Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti/ce: <ul style="list-style-type: none"> - poznaju glavne teme, probleme i argumente kojima se bavi filozofija religije - mogu argumentirano braniti svoje stavove za ili protiv Boga i relevantnih argumenata.
<i>1.2. Uvjeti za upis predmeta</i>
<i>1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet</i>
Očekuje se da studenti budu sposobni; <ul style="list-style-type: none"> - opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija. - objasniti i argumentirati glavne teme i probleme filozofije religije. - objasniti te međusobno usporediti različite dokaze za Boga. - vrednovati temeljne teze za ili protiv Božje opstojnosti.
<i>1.4. Sadržaj predmeta</i>
Ideja Boga – analiza pojma Bog ili ideje Boga (verifikacija, falsifikacija, mogućnost govora o Bogu). Argumenti i protuargumenti za Božje egzistiranje (ontološki dokaz, kozmološki dokazi, argument iz dizajna te ostale teze koje idu u prilog, ili protiv Božjeg postojanja). Religiozno i mistično iskustvo – obraditi će se iskustvo iz vjerske perspektive te vrednovati važnost istog.

Vjera i razum – problematizirat će se odnos vjere i razuma (racionalnost religioznog pristanka uz Boga).

Problem zla – obrađivat će se temeljne vrste zla; fizičko i moralno - te pokušaji obrane Boga s obzirom na postojanje zla (različiti pokušaji obrane ili teodiceje; primjerice obrana iz slobode volje i ostalo).

Predestinacija, Božje sveznanje i sloboda volje. (problematizirati će se između suprotnih teza – kompatibilizma ili nekompatibilizma između Božjeg sveznanja i slobode volje.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo - konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja/seminara na zadane teme, kolokvij/testovi znanja, usmeni ispit.

1.8. Praćenje⁸⁷ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Davies, B. (1998) Uvod u filozofiju religije. Zagreb
2. Devčić, I. (2003). Bog i filozofija. Zagreb
3. Devčić, I. (1998). Pred Bogom blizim i dalekim. Zagreb
4. Ward, K. (2010), Zašto gotovo sigurno ima Boga, Zagreb
5. Đurić, D. (2011), Postojanje Boga, Beograd
6. Aguti, A. (2017.) Filozofija religije, Zagreb

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Rowe L. W. (2001) Philosophy of Religion (an Introduction). Wadsworth, CA
2. Swinburne R. (1996) Is there a God?. New York

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na Predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj

⁸⁷ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Uvod u filozofiju uma	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija je dati pregled najznačajnijih modernih i suvremenih filozofskih teorija koje se bave pitanjem prirode uma i odnosa između uma i tijela.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će biti sposobni:

- Opisati razvoj debate o odnosu uma i tijela od Rene Descartesa do suvremenog funkcionalizma
- Objasniti pojam kvalije
- Objasniti argument iz uzročnosti protiv dualizma supstancija
- Objasniti argument iz višestruke realizacije
- Navesti i procijeniti barem dva argumenta protiv funkcionalizma (obrnuta kvalija, zombi argument, argument iz znanja, eksplanatorni jaz, itd.)
- Objasniti što je teški problem svjesnosti

1.4. Sadržaj predmeta

U sklopu kolegija bavimo se klasičnim pitanjem o odnosu uma/duha i tijela/fizičkog. Suvremena rasprava o odnosu uma i tijela započinje s Rene Descartesovim argumentima da su um i tijelo dvije odvojene i različite supstancije. U sklopu kolegija obradit ćemo i nastojati ocijeniti neke od poznatijih argumenata u korist takvog gledišta. Ovdje ćemo vidjeti kako se kartezijanski dualizam susreće s problemom uzrokovanja koje je dovelo do razvoja različitih fizikalističkih ili materijalističkih pogleda na prirodu uma. Nakon toga ćemo vidjeti smjer u kojem se razvijala filozofija uma u 20. stoljeću i najnovije doba. Obradit ćemo dominantne teorije i filozofska gledišta koja nastoje objasniti prirodu mentalnosti i njezin odnos prema fizičkom. Objasnit će se ideja filozofskog bihevizma te će se razlikovati od bihevizma u psihologiji. Ukazat ćemo na probleme s kojima se susreće filozofski bihevizam. Razlikovati ćemo dvije fizikalističke pozicije: teorija identiteta tipova i identitet primjeraka. Objasniti ćemo i procijeniti argument iz višestruke realizacije mentalnih svojstava koji se navodi kao jedan od osnovnih argumenata protiv teorije identiteta tipova, a u korist fizikalizma primjeraka. Objasniti ćemo da je trenutno dominantno fizikalističko gledište funkcionalizam u pogledu mentalnih stanja. Razlikovat ćemo više vrsta funkcionalizama. Razmotrit ćemo argumente protiv funkcionalizma kao sveobuhvatne fizikalističke teorije uma. U tom pogledu, bavit ćemo se argumentima koje se temelje na mogućnosti postojanja obrnute kvalije, odsutne kvalije, postojanja zombija, eksplanatornog jaza, argumenta iz neznanja, itd. Također ćemo se baviti problemom svijest i odnosa s prirodnim svijetom. Problemi s funkcionalizmom/fizikalizmom ukazuju na to da postoji određeni aspekti subjektivnog iskustva za koje nije jasno kako se mogu uklopiti u fizički svijet. Ovdje se najčešće govori o kvaliji kao kvalitativnom aspektu iskustva za koji mnogi autori smatraju da nije fizički. U

tom pogledu razmotrit ćemo gledišta koja nastoje objasniti prirodu kvalija te ona prema kojima kvalije kao takve možda i ne postoje.

<i>1.5. Vrste izvođenja nastave</i>	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo __konzultacije_____
-------------------------------------	--	--

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

1.8. Praćenje⁸⁸ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0.3	Usmeni ispit		Esej	0.7	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim pisanim ispitom i/ili pisanjem eseja (umjesto završnog ispita).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Block, N. 1978. Troubles with Functionalism. Pretiskano u W. Lycan, ur. Mind and Cognition. Oxford: Blackwell, 1990, str. 444-468.
- Dennett, D. 1988. Quining Qualia. U A. Marcel and E. Bisiach, ur. Consciousness in Contemporary Science. Oxford: Oxford University Press, 43-77. Pretiskano u N. Block, O. Flanagan i G. Güzeldere, ur. The Nature of Consciousness. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1997, 619-642.
- Crane, T. 2001. The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind. Oxford: Oxford University Press. (str. 34-58).
- Descartes, R. 2015. Meditacije o prvoj filozofiji. KruZak: Zagreb, preveo Josip Talanga. (Poglavlja 2, 6).
- Kim, J. 1996. Philosophy of Mind. Boulder, Co.: Westview Press. (Samo poglavlja 3, 4, 9).
- Maslin, K. T. 2001. An Introduction to the Philosophy of Mind. Cambridge: Polity. (Poglavlja 2, 4).
- Nagel, T. 1974. What is it Like to be a Bat? Philosophical Review 83: 435-450. Pretiskano u D. Chalmers, ur. Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings. Oxford: Oxford University Press, 219-225.
- Ryle, G. 1949. The Concept of Mind. London: Hutchinson. Pretiskano s uvodom D. Dennetta, Penguin: London, 2000. (Samo poglavlje 1)
- Smart, J. J. C. 1959. Sensations and Brain Processes. Pretiskano u (revidirana verzija) C. V., Borst ed. The Mind/Brain Identity Theory. London: Macmillan, 1970, str. 52-66.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Armstrong, D. M. 1981. The Causal Theory of the Mind. U D. M. Armstrong. The Nature of Mind and Other Essays. New York: Cornell University Press. Reprinted in W. Lycan, ed. Mind and Cognition. Oxford: Blackwell, 1990, 37-47.
- Berčić, B. (2012). Filozofija. Svezak 2, poglavlje Um. Zagreb: Ibis Grafika.
- Braddon-Mitchell, D. and F. Jackson. 1996. Philosophy of Mind and Cognition. Oxford: Blackwell.
- Churchland, P. 1981. Eliminative Materialism and Propositional Attitudes. Journal of Philosophy 78: str. 67-90. Postoji prijevod
- Crane, T. 2001. The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind. Oxford: Oxford University Press.

⁸⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Evnine, S. 1991. Donald Davidson. Palo Alto, CA.: Stanford University Press., (Poglavlja 1 i 4)
- Fodor, J. 1986. Banish DisContent. U J. Butterfield, ur. Language, Mind and Logic. Cambridge: Cambridge University Press. Pretiskano u Lycan, W. (ur.). Mind and Cognition: A Reader. Oxford: Blackwell, 1990, 420-437.
- Kim, J. 1996. Philosophy of Mind. Boulder, Co.: Westview Press.
- Lennon, K. 1990. Explaining Human Action. London: Duckworth.
- Pećnjak, D. i Janović, T. 2016. Prema dualizmu: ogledi iz filozofije uma. Zagreb: Ibis Grafika.
- Place, U. T. 1956. Is Consciousness a Brain Process? British Journal of Psychology 47: 243-55. Pretiskano u W. Lycan, ur. Mind and Cognition. Oxford: Blackwell, 1990, 29-37.
- Ryle, G. 1949. The Concept of Mind. London: Hutchinson. Pretiskano s uvodom D. Dennetta, Penguin, London, 2000.
- Putnam, H. 1968. Brains and Behaviour. U R. Butler, ur. Analytic Philosophy. Oxford: Blackwell, 1-19. Pretiskano u Chalmers, D. ur. 2002. Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings. New York, NY: Oxford University Press.
- Shoemaker, S. 1975. Functionalism and Qualia. Philosophical Studies 27: 291-315.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kontinuirano praćenje napredovanja studenata od strane nastavnika i upitnička evaluacija izvođenja nastave i programa kolegija od strane studenata.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Majda Trobok	
Naziv predmeta	Uvod u kritičko mišljenje C-segment	
Studijski program	Preddiplomski studij	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je kolegija upoznati studente sa osnovnim pojmovima i problematikom kritičkog rasuđivanja. Potrebno je u tu svrhu (u okviru predmeta):

- opisati i analizirati metode i strategije kritičkog mišljenja
- analizirati strukturu argumenta
- razlikovati i usporediti strukture argumenata
- definirati i usporediti istinitost sudova i valjanosti argumenata
- opisati i analizirati kritičke eseje

definirati osnovne elemente kritičkog eseja

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet							
Očekuje se da studenti nakon odslušanog predmeta i prezentiranih seminara							
<ul style="list-style-type: none"> - budu osposobljeni kritički analizirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja - budu osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata - budu osposobljeni razlikovati istinitost premisa i konkluzije, i valjanost argumenta 							
mogu definirati i analizirati osnovne elemente kritičkog eseja i primijeniti definirane elemente kod pisanja kraćih eseja							
1.4. Sadržaj predmeta							
Osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja. Argument. Istinitost sudova-valjanost argumenata. Kritički eseji-analiza.							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava			☒ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo konzultacije		
1.6. Komentari		<p>Nastava se izvodi pretežito mentorski, te seminarski i izravnim istraživačkim radom studenata, kojima se u obliku predavanja nudi uvod u problematiku i načela metodologije. Očekuje se visok stupanj samostalnog promišljanja i istraživanja. Treba osigurati mogućnost korištenja informatičke učionice.</p> <p>Predmet je uvodi zbog potreba studenata i sa ostalih odsjeka za osnovama metoda i strategija kritičkog rasuđivanja s obzirom da se kritičko mišljenje korespondentno i aplikabilno u svim znanstvenim domenama.</p> <p>U članku 33. stavku 3. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci definirano je da 1 ECTS bod predstavlja u pravilu 30 sati ukupnog prosječnog studentskog rada uloženog za stjecanje ishoda učenja, pa stoga i za prolaznu ocjenu na kolegiju.</p> <p>Na osnovi članka 31. Pravilnika o studiranju na preddiplomskom i diplomskim studijima Filozofskoga fakulteta u Rijeci određivanje broja sati obaveznog prisustva na nastavi diskreciono je pravo nositelja kolegija, a riječ je o maksimalno 70% ukupne nastave iz predmeta. S obzirom na to da je u programu kolegija navedeno da je obaveza studenata prisustvovati na 70% nastavnih sati, slijedi iz toga da izostanak s 30% nastave neće prosječnog studenta spriječiti u stjecanju ishoda učenja.</p> <p>Valjda stoga podcrtati da je postotak broja sati prisustva na nastavi od 70% dovoljan uvjet za stjecanje ishoda učenja (u tom segmentu aktivnosti). Izračun ECTS bodova za aktivnost „prisustvovanje nastavi“ za kolegij: 70% od 30 nastavnih sati = 70% od 1350 minuta (30x45min.) = 945 minuta = 15,75 solarnih (sunčanih) sati = 0,525 ECTS-a</p>					
1.7. Obveze studenata							
Studenti su dužni prisustvovati i aktivno učestvovati u nastavi te uspješno prezentirati dva seminara (tijekom nastave).							
1.8. Praćenje⁸⁹ rada studenata							
Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	0,7
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,3	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							

⁸⁹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Komentari:

Rad studenata na predmetu prati se kroz aktivno sudjelovanje u nastavi, pogotovo na seminarima te kod prezentacije seminara. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.*1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)*

1. Thomson, A., 1996, *Critical Reasoning – A Practical Introduction*, Routledge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Diestler, S., 1994, *Becoming a Critical Thinker-A User-Friendly Manual*, Macmillain Publishing Company.
2. Hintikka, J. i Bachman, J., 1991, *What if...? Toward Excellence in Reasoning*, Mayfield Publishing Company.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Wittgenstein	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA*1.1. Ciljevi predmeta*

Upoznati studenta s najpoznatijim filozofskim idejama Ludwiga Wittgensteina, prvenstveno iz djela *Tractatus* i *Filozofska istraživanja*.

*1.2. Uvjeti za upis predmeta**1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet*

Usvajanje osnovnih znanja o filozofskoj misli Ludwiga Wittgensteina.

1.4. Sadržaj predmeta

Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi, struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova. Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti.

Izricanje neizrecivog; razlika tvrdjenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi. Ekvivalencija realizma i solipsizma; granice svijeta jesu granice jezika, nemogućnost identificiranja subjekta. Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, porodične sličnosti. Slijeđenje pravila; argument privatnog jezika.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____					
1.6. Komentari	Komentari: Ovisno o dostupnoj literaturi i interesu studenata na kolegiju se mogu obrađivati i neki drugi Wittgensteinovi radovi i sekundarna literatura.						
1.7. Obveze studenata							
Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.							
1.8. Praćenje ⁹⁰ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Wittgenstein Ludwig: Tractatus Logico-Philosophicus, Veselin Masleša - Svjetlost, Sarajevo, 1987. (1921). Wittgenstein Ludwig: Filozofska istraživanja, Nolit, Beograd, 1980. (1953).							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Saul Kripke: Wittgenstein on Rules and Private Language (Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 1982). H.O. Mounce: Wittgenstein's Tractatus, University of Chicago Press, 1989. Marie McGinn: Guidebook to Wittgenstein and the Philosophical Investigations, Routledge, 1997.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata					
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.							

Opće informacije

Nositelj predmeta

Prof. dr. sc. Majda Trobok

⁹⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Naziv predmeta	Znanost i objašnjenje	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1.,2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj ovog seminara je upoznati studente s jednom od glavnih zadaća znanosti, a to je pokušaj da objasni, odnosno produbi razumijevanje kako pojedinačnih fenomena, tako i općenito svijeta koji nas okružuje. Upravo stoga je i pitanje znanstvenog objašnjenja jedna od središnjih tema filozofije znanosti.

Na seminaru ćemo predstaviti različite pravce u filozofiji znanosti koji su tijekom povijesti svaki na svoj način nastojali „otkriti“ formu, odnosno model kako znanost objašnjava ili kako bi trebala objašnjavati pojave koje proučava. Slijedit ćemo povijesni tijek promišljanja o problemu, počevši od Hempela koji objašnjenje prikazuje kao logički argument, Salmona koji će reći da je objašnjenje slijeđenje kauzalnog puta, preko Kitchera koji objašnjenje vidi kao objedinjavanje pojava pod zajedničke principe pa sve do najnovijih nastojanja da se objašnjenje pojava izjednači sa pronalaženjem mehanizama tih pojava.

Obradit će se i pitanje znanstvenog objašnjenja u društvenim znanostima. To je tema koja svoju zanimljivost vuče iz pitanja sličnosti/različitosti prirodnih i društvenih, a u određenoj mjeri i humanističkih, znanosti. Iz njihove sličnosti/različitosti proizlazi i pitanje sličnosti/različitosti modela objašnjenja u tim znanstvenim područjima. Jedan od ciljeva kolegija je i osposobiti studente za sudjelovanje u toj raspravi. Studenti će se upoznati s najpoznatijim kako klasičnim, tako i najnovijim tekstovima iz tog područja filozofije znanosti.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

/

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će nakon položenog ispita biti u stanju objasniti, razlikovati i usporediti filozofske tekstove koji se tiču znanstvene prakse.

1.4. Sadržaj predmeta

Zadaci znanosti. Definicija objašnjenja u domeni znanosti (po čemu se objašnjenje u znanosti razlikuje od neznanstvenih objašnjenja).

Povijesni pregled teorija znanstvenog objašnjenja

- Kratki pregled razmatranja znanstvenog objašnjenja do C.Hempela;
- Objašnjenje kao deduktivni logički argument (Deduktivno-nomološki model, C.Hempel-P.Oppenheim);
- Objašnjenje kao induktivni logički argument (Induktivno-statistički model, C.Hempel);
- Objašnjenje izvedeno iz statistike (Model statističke relevantnosti, W.Salmon);
- Objašnjenje kao opis kauzalnog puta (Kauzalno-mehanički model, W.Salmon);
- Objašnjenje kao objedinjavanje pod zajedničke principe (Unifikacijski model, Ph.Kitcher);
- Suvremena rasprava o znanstvenom objašnjenju Objašnjenje kao potraga za mehanizmima

(Mehanicistički model, S.Glennan, P.Machamer-L.Darden-C.F.Craver);

Znanstveno objašnjenje u društvenim i humanističkim znanostima.

1.5. Vrste izvođenja nastave	predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo _____ konzultacije _____
1.6. Komentari	<p>U članku 33. stavku 3. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci definirano je da 1 ECTS bod predstavlja u pravilu 30 sati ukupnog prosječnog studentskog rada uloženog za stjecanje ishoda učenja, pa stoga i za prolaznu ocjenu na kolegiju.</p> <p>Na osnovi članka 31. Pravilnika o studiranju na preddiplomskom i diplomskim studijima Filozofskoga fakulteta u Rijeci određivanje broja sati obaveznog prisustva na nastavi diskreciono je pravo nositelja kolegija, a riječ je o maksimalno 70% ukupne nastave iz predmeta. S obzirom na to da je u programu kolegija navedeno da je obaveza studenata prisustvovati na 70% nastavnih sati, slijedi iz toga da izostanak s 30% nastave neće prosječnog studenta spriječiti u stjecanju ishoda učenja.</p> <p>Valjda stoga podcrtati da je postotak broja sati prisustva na nastavi od 70% dovoljan uvjet za stjecanje ishoda učenja (u tom segmentu aktivnosti). Izračun ECTS bodova za aktivnost „prisustvovanje nastavi“ za kolegij: 70% od 30 nastavnih sati = 70% od 1350 minuta (30x45min.) = 945 minuta = 15,75 solarnih (sunčanih) sati = 0,525 ECTS-a</p>	

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, aktivno sudjelovati u nastavi, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku.

1.8. Praćenje⁹¹ rada studenata

Pohađanje nastave	0.5	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1.5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenata na predmetu prati se kroz aktivno sudjelovanje seminarima te kod prezentacije seminara. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Salmon, W. (1989), *Four Decades of Scientific Explanation*, u Kitcher, P. i Salmon, W.C. (ur.), *Minnesota Studies in the Philosophy of Science*, University of Minnesota Press, Minneapolis;
- Okasha, S. (2004) *Filozofija nauke*, BTC Šahinpašić, Sarajevo

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Woodward, J. (2008), *Explanation*, u Psillos, S. i Curd, M. (ur.), *The Routledge Companion to Philosophy of Science*, Routledge:London-New York, pog. 16, str. 171-181. ;

Machamer, P., Darden, L., i Craver, C.F., (2000), *Thinking about Mechanisms*, *Philosophy of Science* 67: str.1-39.

⁹¹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Craver, C.F. i Bechtel, W. (2006), *Mechanism*, Sarkar, S. and Pfeifer, J. (ur.), *Philosophy of Science: An Encyclopedia*, Routledge: London-New York, str. 469-478.

Glennan, Stuart (2008), "Mechanisms", u Psillos, S. i Curd, M. (ur.), *The Routledge Companion to Philosophy of Science*, Routledge: London-New York, pog. 35, str. 376-384. ;

Machamer, P. i Silberstein, M., (ur.2002) *The Blackwell guide to the philosophy of science*, Blackwell Publisher

Godfrey-Smith, P. (2003), *Theory and Reality: an introduction to philosophy of science*, The University of Chicago Press, Chicago; pogl.13, str.190-201

Woodward, J., (2003) *Making Things Happen: a Theory of Causal Explanation*, Oxford University Press, Oxford

Kourany, J.A. (1987), *Scientific Knowledge: basic issues in the philosophy of science*, Wadsworth Publishing Company, Belmont, California

Stanford Encyclopedia of Philosophy (J.Woodward, 2009.)

<http://plato.stanford.edu/entries/scientific-explanation/>

The Internet Encyclopedia of Philosophy (R.Mayes, 2005.) <http://www.utm.edu/research/iep/e/explanat.htm>

British Journal for the Philosophy of Science

<http://bjps.oxfordjournals.org/>

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Znanost i politika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta je pojasniti što je znanost, kako funkcionira, kako utječe na društvo, ali i kako društvo oblikuje

svijet znanstvenih istraživanja.

Ispitat će se zašto se znanstvena spoznaja smatra najpouzdanijom spoznajom - tvrdnja koja je, prije svega, utemeljena na idealu znanosti-bez-vrijednosti. Ideal znanosti-bez-vrijednosti promovira autonomiju znanosti tj. apsolutnu slobodu znanstvenika pri znanstvenom djelovanju što podrazumijeva ne uplitanje vanjskih interesa i vrijednosti (bilo socijalnih, etičkih, političkih ili religiozni). Koliko je to moguće i poželjno ustanovit će se analizom vrijednosti i njihovih uloga u znanstvenim procesima, i to pri procesima raspodjele sredstava za istraživanja, pri provođenju samih istraživanja, pri prezentaciji znanstvenih rezultata javnosti i pri korištenju rezultata istraživanja (npr. u oblikovanju društvenih politika, u stvaranju novih proizvoda, unaprijeđenju znanja). Redefinicijom vrijednosti dolazi se do redefinicije odgovornosti znanstvenika prema drugim znanstvenicima, prema državnim ili privatnim financijerima istraživanja te prema javnosti.

O postavljenim pitanjima raspravljat će se putem recentnih primjera iz medicinskih i prirodnih znanosti oslanjajući se na suvremene rasprave i teorije iz filozofije i sociologije znanosti.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon ovog kolegija studenti će:

- 1) bolje razumjeti znanost i socijalnu strukturu znanstvene zajednice, te način funkcioniranja znanosti u širem društvenom kontekstu;
- 2) prepoznati i bolje razumjeti vrijednosti (sociološke, etičke, kulturološke, političke) i njihov utjecaj pri usmjeravanju, stvaranju i korištenju znanstvenog znanja
- 3) biti sposobni kritički čitati, razmišljati i raspravljati o odgovornosti znanstvenika i ostalih sudionika znanstvene prakse (npr. urednika znanstvenih časopisa, recenzenata projekata ili radova, znanstvenih savjetnika, donatora, javnosti i dr.);
- 4) poznavati pravila, opcije i dokumente kojima se regulira znanstveno djelovanje;
- 5) biti sposobni kritički raspravljati o suvremenim znanstvenim dostignućima;
- 6) biti sposobni oblikovati i opravdati ciljeve i vrijednosti vlastitog znanstvenog projekta;
- 7) unaprijediti kritičko razmišljanje, te pismene i usmene komunikacijske sposobnosti;
- 8) pomoći u stvaranju susretljivog i poticajnog radnog okruženja surađujući s drugima putem konstruktivnih komentara.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Znanost i istina

Što je znanost? Koji su ciljevi znanosti? Kako je uređeno znanstveno znanje? Koje su karakteristike znanstvenog znanja i zbog čega se razlikuje od svakodnevne spoznaje?

2. Znanstvena zajednica i sociološki aspekti znanstvenog znanja

Da li je znanstveno znanje određeno i socijalnim karakteristikama znanstvene zajednice? Sustav nagrađivanja u znanosti, suradnja i povjerenje u znanstvenoj zajednici, ethos znanstvenika - 4 norme socijalne znanstvene zajednice, Matthew efekt u znanosti, Pitanje prioriteta u znanstvenim disciplinama, Znanstveni ratovi (engl. Science Wars).

3. Ideal znanosti-bez-vrijednosti

Što predstavlja ideal znanosti-bez-vrijednosti, kako je nastao, zašto su vrijednosti isključene iz znanstvenog djelovanja. Kako se objašnjava znanstvena objektivnost i pouzdanost, odakle znanstvenom znanju autoritet u odnosu na ostala znanja. Da li je ovakav ideal znanosti dostižan, i da li je poželjan?

4. Prigovori idealu znanosti-bez-vrijednosti - argument za vrijednosti u znanosti.

Trebaju li znanstvenici nastojati slijediti ideal znanosti-bez-vrijednosti, isključujući razmatranja o posljedicama pogrešaka u njihovom radu? Trebaju li se znanstvenici u svom radu oslanjati isključivo na principe logičkog zaključivanja? Treba li znanost biti moralno autonomna? Zašto su vrijednosti potrebne znanosti, kakvu moralnu odgovornost imaju znanstvenici, koje vrijednosti su prihvatljive u znanosti i kakva je njihova uloga. Ukoliko je

znanost vrijednosno obojana kako se definira objektivnost?

5. Što je vrijedno istraživati?

Koji je cilj znanosti i kako ga postići? U kakvom su odnosu znanost i društvo? Kako odabrati što je ispravno financirati u znanosti? Kako organizirati istraživanje s obzirom na društvene potrebe? Policy relevant i policy non-relevant znanost tj. znanost usmjerena rješavanju praktičnog problema i znanost epistemičke značajnosti

6. Etika u znanstvenoistraživačkom radu

Koji su osnovni etički standardi u znanstvenoistraživačkom radu? Znanstveno nepoštenje i znanstveno upitna ponašanja - definicija, uzroci i posljedice: plagiranje, izmišljanje i krivotvorenje podataka, pitanje autorstva, pristranost pri objavljivanju rezultata istraživanja, konflikt interesa. Koja je etička odgovornost autora, urednika i recenzenta u procesu recenziranja znanstvenih radova ili projektnih prijava? Utjecaj tehnologije na oblikovanje znanstvenog znanja (pojava open-access časopisa i lažnih časopisa). Prikaz najpoznatijih slučajeva znanstvenog nepoštenja i znanstveno upitnog ponašanja. Sustav za reguliranje znanstvenog nepoštenja u Hrvatskoj i u svijetu.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☒ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo __konzultacije__

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje seminara, pismeni ispit.

1.8. Praćenje⁹² rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Kitcher, Philip, Barker Gillian (2014). *Philosophy of science. A new introduction*. Oxford University Press, New York, NY.
2. Godfrey-Smith, Peter (2003), *An Introduction to the Philosophy of Science: Theory and Reality*, Chicago University Press, Chicago

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Afrić, Vjekoslav, Bakić-Tomić, Ljubica, Polšek, Darko, Žažar, Krešimir (2011), *Društvene pretpostavke društva znanja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Institut društvenih znanosti Ivo Pilar; Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
2. Douglas, Heather. *Science, Policy and the Value Free Ideal*. (2009), University of Pittsburgh Press, Pittsburgh.
3. Goldman, Alvin (1999), *Science In*. Goldman, Alvin (ed.) *Knowledge in Social World*, Oxford University Press, NY
4. Kitcher, Philip (2011), *Science in a Democratic Society*, Prometheus Books, Amherst, New York Longino, Helen (2001), *The fate of knowledge*. Princeton University Press

⁹² VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

5. Machamer, Peter K., Wolters, Gereon (ed.) *Science, Values, and Objectivity*, Pittsburgh: University of Pittsburgh, Digital Research Library 2011 <http://digital.library.pitt.edu/cgi-bin/t/text/text-idx?idno=31735062135268;view=toc;c=pittpress>

6. Merton, Robert (1973), *The normative structure of science* In. *The Sociology of Science*. University of Chicago Press, Chicago

7. Resnik, David (1998), *The Ethics of science*, Rutledge, London, UK

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Kitcher, Philip, Barker Gillian (2014). <i>Philosophy of science. A new introduction</i> . Oxford University Press, New York, NY.	2	30
Godfrey-Smith, Peter (2003), <i>An Introduction to the Philosophy of Science: Theory and Reality</i> , Chicago University Press, Chicago	4	30

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Znanost i vrijednosti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija jest da studenti mogu prepoznati, analizirati, diskutirati te se kritički osvrtni na načine na koje je znanost uvjetovana društvenim vrijednostima, ali i na načine na koje se iz znanstvenih informacija zaključuje o vrijednostima koje treba prihvatiti. Poseban će naglasak biti stavljen na problematiku biomedicinskih znanosti s obzirom na činjenicu da se radi o znanstvenim disciplinama u kojima društvene vrijednosti igraju važnu ulogu i u kojima se znanstvena istraživanja i njihova primjena smatraju etički najproblematičnijima.

1.2. Uvjeti za opis predmeta

Nema uvjeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti koji uspješno završe kolegij moći:

Prepoznati kako je znanost društveni poduhvat koji je samim time pod utjecajem društvenih trendova i kulturnih vrijednosti.

Navesti, opisati, analizirati i kritički procijeniti problematična područja susreta znanstvenog istraživanja i društvenih vrijednosti te na primjerima opisati moguće negativne posljedice takve interakcije.

Iznijeti vlastiti stav o tome na koji način razvijati znanstveno istraživanje koje će u što manjoj mjeri biti pod utjecajem pristranosti samim znanstvenika i negativnih društvenih utjecaja.

Razviti vještine kritičkog mišljenja o biomedicinskim znanostima te posljedicama takvih istraživanja za

društvo.

1.4. Sadržaj predmeta

Kolegij polazi od pretpostavke da je znanost društvena institucija koja je pod utjecajem vrijednosti te i sama utječe na njih te je stoga važno kritički promišljati samu znanost. Proučavat će se različiti načini na koje su znanost, društvo i vrijednosti u interakciji. Istraživat će se normativni temelji znanosti i ciljevi znanstvenog istraživanja.

Konkretno, kolegij će se baviti razlikovanjem činjenica i vrijednosti te pitanjem o tome može li znanost biti vrijednosno neutralna. Razmotrit će se razlikovanje između tzv. konstitutivnih (epistemičkih) i kontekstualnih vrijednosti. Raspravljat će se o tome koje su poželjne konstitutivne vrijednosti u znanosti. zatim će se obraditi problem utjecaja kontekstualnih vrijednosti na znanost. Kod rasprave o utjecaju kontekstualnih vrijednosti na znanost razmotrit će se dva pitanja: 1) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odabir tema znanstvenih istraživanja te odabir praktičnih ciljeva koje znanstveno istraživanje mora ispuniti; 2) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odluke o tome koja će znanstvena hipoteza ili teorija biti prihvaćena. Nadalje, kolegij će se baviti pitanjima znanstvene autonomije te moralne odgovornosti znanstvenika gdje će se kao studije slučaja razmatrati povijesne epizode razvoja nuklearnog oružja te eugenike u nedemokratskim režimima. Jedna od tema biti će etičke dužnosti znanstvenika prema društvu. Razmotrit će se pitanje etičnosti znanstvenih istraživanja gdje će kao studija slučaja poslužiti primjer testiranja na životinjama te neki moralno upitni psihološki eksperimenti.

Zadnji dio kolegija bit će posvećen ulozi tehnologije kao forme primjenjene znanosti u našim životima te etičkim problemima koji proizlaze iz razvoja tehnologije. Kao studije slučaja za navedene probleme obrađivat će se: genetski inženjering, genetski modificirana hrana te razvoj industrije oružja.

Teme koje će se obrađivati:

1. Razlikovanje između činjenica i vrijednosti
2. Znanost, tehnologija i napredak
3. Ideal vrijednosno neutralne znanosti
4. Vrste vrijednosti koje utječu na znanost: konstitutivne i kontekstualne vrjednosti
5. Koje konstitutivne vrijednosti su poželjne u znanosti
6. Kontekstualne vrijednosti u odabiru tema znanstvenih istraživanja i praktičnih ciljeva znanstvenog istraživanja
7. Kontekstualne vrijednosti u u odabiru znanstvenih hipoteza
8. Znanstvena autonomija i moralna odgovornost
9. Studije slučaja: znanost u totalitarnim sustavima
10. Etika znanstvenog istraživanja
11. Studija slučaja: genetski inženjering
12. Društveni utjecaj razvoja tehnologije
13. Studije slučaja: genetski modificirana hrana i razvoj industrije oružja..

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
☐ terenska nastava	☒ ostalo __konzultacije_____

1.6. Komentari**1.7. Obveze studenata**

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, izlaganje referata, pismeni ispit.

1.8. Praćenje⁹³ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

⁹³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Portfolio						
1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu						
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi.						
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)						
Rollin, B.E. (2006) <i>Science and Ethics</i> , Cambridge University Press						
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)						
Dupre, J. (2002) <i>Human Nature and the Limits of Science</i> , Oxford University Press.						
Masters, R.D. (1993) <i>Beyond Relativism: Science and Human Values</i> , Hanover: University Press of New England.						
Kitcher, P.(2000) <i>In Mendel's Mirror: Philosophical Reflections on Biology</i> . Oxford: Oxford University Press						
Lacey, H.(1999) <i>Is Science Value Free? Values and scientific understanding</i> , London: Routledge						
Polšek, Darko, Krešimir Pavelić (ur.) <i>Društvena procjena genske tehnologije</i> , Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb						
Polšek, Darko, <i>Sudbina odabranih</i> , ArTresor, Zagreb						
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu						
Naslov			Broj primjeraka	Broj studenata		
Rollin, B.E. (2006) <i>Science and Ethics</i> , Cambridge University Press			1 (naručeno 5 primjeraka)			
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija						
Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.						

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Zvezdane staze	
Studijski program	Prediplomski studij Filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	I - III	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta
Upoznati studente s filozofskim problemima koji se javljaju u TV seriji <i>Zvezdane staze</i> .
1.2. Uvjeti za upis predmeta
Nema uvjeta za upis predmeta.
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet
Očekuje se da studenti mogu samostalno izložiti filozofske probleme koji se javljaju u TV seriji <i>Zvezdane staze</i>
1.4. Sadržaj predmeta
- Holodek: realizam i antirealizam, vrijednost stvarnog svijeta, Matrix
- Putovanje kroz vrijeme: paradoks patricida, vremenske petlje
- Genetska modifikacija: Julian Bashir

- Teleportacija: prostornovremenski kontinuitet i osobni identitet
- Replikanti i klonovi: original i identitet, Rea iz Solarisa
- Borg: kolektiv i individua, Sedma od Devet, vrijednost autentičnosti
- Data: Može li stroj biti osoba? Može li imati mentalna stanja?
- Ferengi: vrijednost stjecanja
- Vulkanci: odnos razuma i emocija, Platonov kočijaš i Humeov rob
- Spock: primjerenost emocionalnih reakcija
- Q: ograničenja i vrijednost života
- Kahless: osnova religijskih vjerovanja, fideizam i evidencijalizam
- Odo: lojalnost i biranje strane u sukobu
- Jadzia Dax: kriteriji osobnog identiteta
- Paradoksi: programiranje kompjutera i paradoks lažljivca, HAL 9000

1.5. Vrste izvođenja nastave

☐ predavanja	☐ samostalni zadaci
☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu, izložiti seminarski rad te položiti završni ispit.

1.8. Praćenje⁹⁴ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Ocjenjuje se kvaliteta izloženog seminarskog rada te se boduje završni pismeni ispit.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Eberl Jason i Decker Kevin (ur): *Zvezdane staze i filozofija, Jesenski i Turk, 2009.*

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Schneider Susan (ur): *Science Fiction and Philosophy: From Time Travel to Superintelligence*, Blackwell, 2009.

Falzon Christopher: *Philosophy Goes to the Movies: An Introduction to Philosophy*, Routledge, 2002.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Eberl Jason i Decker Kevin (ur): <i>Zvezdane staze i filozofija, Jesenski i Turk, 2009.</i>	10	25

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacija koje se provode na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

⁹⁴ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Napomena: Sljedeći predmeti dio su Erasmus/YUFE modula 'Interdisciplinary studies of the mind', kojeg zajedno nude Odsjek za filozofiju i Odsjek za psihologiju za Erasmus/YUFE studente (prvenstveno za Erasmus/YUFE studente filozofije, psihologije i srodnih disciplina).

Note: The following courses are part of the Erasmus/YUFE module 'Interdisciplinary studies of the mind', which is jointly offered by the Department of Philosophy and the Department of Psychology for Erasmus/YUFE students (primarily Erasmus/YUFE students of philosophy, psychology and related disciplines).

OPIS PREDMETA		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Filozofija psihijatrije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije Napomena: Ovaj predmet dio je Erasmus/YUFE modula 'Interdisciplinary studies of the mind', kojeg zajedno nude Odsjek za filozofiju i Odsjek za psihologiju za Erasmus/YUFE studente (prvenstveno za Erasmus/YUFE studente filozofije, psihologije i srodnih disciplina).	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1.,2.,3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0
1. Ciljevi predmeta		
Cilj kolegija je upoznavanje i istraživanje nekih tema u suvremenoj filozofiji psihijatrije. Prvo ćemo se usredotočiti na filozofske rasprave koje se tiču prirode i vjerodostojnosti pojma mentalnog poremećaja. Zatim ćemo se pozabaviti nekim nedavnim filozofskim analizama psihijatrijskog objašnjenja.		
2. Uvjeti za upis predmeta		
Korištenje engleskog jezika na barem B2 razini		
3. Očekivani ishodi učenja za predmet		
Predmet nastoji promicati, u odnosu na teme koje se obrađuju na predavanjima (molimo pogledajte "Sadržaj predmeta" dolje), sljedećih sposobnosti:		
<ol style="list-style-type: none"> <i>Filozofi (autori):</i> sposobnost povezivanja filozofa (autora) s određenim filozofskim stajalištima, argumentima i pojmova koji se razmatraju unutar kolegija. <i>Stajališta:</i> sposobnost jezgrovitog, jasnog i rigoroznog izražavanja specifičnog problema koji stajališta nastoje riješiti, njihovih glavnih teza, kao i doktrina kojima se suprotstavljaju. <i>Pojmovi:</i> sposobnost jezgrovitog, jasnog i točnog definiranja ili karakteriziranja pojmova, te pružanja odgovarajućih primjera. <i>Argumenti:</i> sposobnost otkrivanja i opisivanja njihove logičke strukture, razjašnjavanja njihovih premisa i njihovih zaključaka, procjenjivanja njihove valjanosti (da li logički dovode do njihovog zaključka) i ako su pouzdani (ako su valjane, da li su njihove premise istinite). 		
4. Sadržaj predmeta		
<ol style="list-style-type: none"> <i>Filozofi autori:</i> Thomas Szasz, Jerome Wakefield, Michel Foucault, Christopher Boorse, William Fulford, Rachel Cooper, John Campbell. <i>Stajališta:</i> Antipsihijatrija Thomasa Szasza, socijalni konstruktivizam, Michel Foucault o psihijatriji, medicinski model mentalne bolesti, biološki model mentalne bolesti, mentalna bolest kao neuspjeh uobičajenog ponašanja. Naturalizam Normativizam, hibridne teorije. <i>Pojmovi:</i> Duševni poremećaj, mentalni uzrok, simptomi, psihopatologija, razumijevanje, mentalne bolesti, funkcija i disfunkcija, razlozi). <i>Argumenti:</i> za (ili protiv): antipsihijatriju, normativizam, naturalizam i hibridne teorije, razumijevanje i uzročno 		

objašnjenje u psihijatriji.							
5. Vrsta izvođenja nastave	☒ predavanja			☒ samostalni zadaci			
	☒ seminari i radionice			☐ multimedija i mreža			
	☐ vježbe			☐ laboratorij			
	☐ obrazovanje na daljinu			☐ mentorski rad			
	☐ terenska nastava			☐ ostalo _____			
6. Komentari							
7. Obaveze studenata							
Redovito dolaziti na predavanja i aktivno sudjelovati							
8. Praćenje ⁹⁵ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	2	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	
Portfolio							
9. Postupak i primjeri vrednovanja pojedinog ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim ispitom i/ili pisanjem eseja.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
10. Obavezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> Bolton, D. 2008. <i>What is mental disorder? An essay in philosophy, science, and values</i>. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 3.) Boorse, C. 1975. "On the distinction between disease and illness." <i>Philosophy and public affairs</i> 5: 49-68. Cooper, R. 2007. <i>Psychiatry and philosophy of science</i>. Stocksfield: Acumen. (Chapter 2: pp. 11-27; Chapter 3: pp. 28-42, Chapter 4: pp. 44-58) Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. <i>Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry</i>. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 2: pp. 4-21; Box 2.1., pp. 8-10; Chapter 3: pp. 31-50). Fulford, K. W. M. 1989. <i>Moral Theory and Medical Practice</i>. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapter 7: pp. 115-119) Gutting, G. 1994. "Foucault and the History of Madness." In Gutting, Gary, ed. <i>The Cambridge Companion to Foucault</i>. Cambridge: Cambridge University Press, 47-70. Kendell, R. E. 1975. "The Concept of Disease and its Implications for Psychiatry." <i>British Journal of Psychiatry</i> 127: 305-315. Megone, C. 1998. "Aristotle's Function Argument and the Concept of Mental Illness." <i>Philosophy, Psychiatry, & Psychology</i> 5, 3: 187-201. Reznek, L. 1991. <i>The Philosophical Defence of Psychiatry</i>. New York: Routledge. (Chapter 1: pp. 13-25) Szasz, T. 1960. "The Myth of Mental Illness." <i>American Psychologist</i>, 15: 113-118. Reprinted in C. D. Green, <i>Classics in the History of Psychology: An Internet Resource</i>. Wakefield, J. C. 2007. "The concept of mental disorder: diagnostic implication of the harmful dysfunction analysis." <i>World psychiatry</i> 6: 149-156. 							
11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ul style="list-style-type: none"> Broome, M., & Bortolotti, L. (Eds.). (2009). <i>Psychiatry as Cognitive Neuroscience: Philosophical perspectives</i>. Oxford University Press. Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. <i>Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry</i>. Oxford: Oxford University Press. Glover, J. (2014). <i>Alien Landscapes?</i> Harvard University Press. 							

⁹⁵ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Graham, G. (2013). *The Disordered Mind: An Introduction to Philosophy of Mind and Mental Illness* (Second edition). Routledge.
- Thornton, T. 2007. *Essential philosophy of psychiatry*. Oxford: Oxford University Press.
- Murphy, D. (2006). *Psychiatry in the Scientific Image*. The MIT Press.

12. Broj primjeraka obavezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Cooper, R. 2007. <i>Psychiatry and philosophy of science</i> . Stocksfield: Acumen. (Chapter 2: pp. 11-27; Chapter 3: pp. 28-42, Chapter 4: pp. 44-58)	1	
Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. <i>Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry</i> . Oxford: Oxford University Press.	1	

13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Standardna studentska evaluacija

COURSE DESCRIPTION

Course instructor	Marko Jurjako, Assistant Professor of Philosophy	
Name of the course	Topics in philosophy of mind	
Study programme	Philosophy, undergraduate Note: This course is part of the Erasmus/YUFE module 'Interdisciplinary studies of the mind', which is jointly offered by the Department of Philosophy and the Department of Psychology for Erasmus/YUFE students (primarily Erasmus/YUFE students of philosophy, psychology and related disciplines).	
Status of the course	Elective	
Year of study	1, 2, 3	
ECTS credits and manner of instruction	ECTS credits	6
	Number of class hours (L+E+S)	30 L

1.39. Course objectives

The goal of this course is to provide a survey of the most significant philosophical theories of the nature of the mind and the relation between the mind and the body.

1.40. Course enrolment requirements

Knowledge of English at least B2 level

1.41. Expected learning outcomes

Students will be able to:

- describe the development of the debate on the mind-body problem from Rene Descartes to contemporary functionalism
- explain the physicalistic/materialistic underpinnings of contemporary approaches to the study of the mind
- distinguish between different types of physicalism/materialism
- analyze some of the influential arguments against physicalism, especially those based on the hard problem of consciousness

- recognize the role of thought experiments in science in general
- evaluate and use deductive arguments in the study of the mind

1.42. Course content

The course provides an introduction to the classical mind/body problem. Contemporary debate of the mind/body problem starts with René Descartes' arguments according to which the mind and the body are two distinct substances. In this course we will go through and evaluate some of the influential arguments in favor and against this view. The problems with Cartesian dualism led to formulations of different physicalistic or materialistic theories in philosophy of mind and scientific psychology. In this regard, we will also focus on influential arguments in favor of and against physicalistic explanations of the mind and consciousness. In particular, we will evaluate conceptual/deductive arguments and appreciate the important role thought experiments play in science and the study of the mind.

1.43. Manner of instruction	☒ lectures	☒ individual assignments
	☐ seminars and workshops	☐ multimedia and network
	☐ exercises	☐ laboratories
	☐ distance learning	☒ mentorship
	☐ fieldwork	☐ other

1.44. Comments

1.45. Student responsibilities

To attend classes and actively participate

1.46. Monitoring of student work⁹⁶

Class attendance	1	Class participation		Seminar paper		Experimental work	
Written exam	0.5	Oral exam	0.5	Essay	2	Research	
Project		Continuous assessment	2	Report		Practical work	
Portfolio							

1.47. Assessment of learning outcomes in class and at the final exam (procedure and examples)

The activity of students will be evaluated and graded during classes. The learning outcomes will be evaluated via continuous assessment (during classes) and the final exam and/or written essay (instead of the final exam).

A more detailed elaboration of evaluation and grading of student activities will be shown in the course syllabus.

1.48. Mandatory literature (at the time of submission of study programme proposal)

- Block, N. 1978. Troubles with Functionalism. Reprinted in W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, pp. 444-468.
- Dennett, D. 1988. Quining Qualia. In A. Marcel and E. Bisiach, ur. *Consciousness in Contemporary Science*. Oxford: Oxford University Press, pp. 43-77. Reprinted in N. Block, O. Flanagan i G. Güzeldere, ed. *The Nature of Consciousness*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1997, pp. 619-642.
- Crane, T. 2001. *The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind*. Oxford: Oxford University Press. (pp. 34-58).

⁹⁶ IMPORTANT: Enter the appropriate proportion of ECTS credits for each activity so that the total number of credits equals the ECTS value of the course. Use empty fields for additional activities.

- Descartes, R. 1996. *Meditations on First Philosophy. With Selections from the Objections and Replies*. Cambridge: Cambridge University Press. Reprinted Translated and edited by John Cottingham. (*Meditations* (II, VI), and excerpt from Fourth Objections and Fourth Replies).
- Kim, J. 1996. *Philosophy of Mind*. Boulder, Co.: Westview Press. (Only chapters 3, 4, 9).
- Maslin, K. T. 2001. *An Introduction to the Philosophy of Mind*. Cambridge: Polity. (Chapters 2, 4).
- Nagel, T. 1974. What is it Like to be a Bat? *Philosophical Review* 83: 435–450. Reprinted in D. Chalmers, ed. *Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings*. Oxford: Oxford University Press, pp. 219-225.
- Ryle, G. 1949. *The Concept of Mind*. London: Hutchinson. Reprinted with an introduction by D. Dennetta, Penguin: London, 2000.
- Smart, J. J. C. 1959. Sensations and Brain Processes. Reprinted in (revised version) C. V., Borst ed. *The Mind/Brain Identity Theory*. London: Macmillan, 1970, pp. 52-66.

1.49. Optional/additional literature (at the time of submission of the study programme proposal)

- Armstrong, D. M. 1981. The Causal Theory of the Mind. In D. M. Armstrong. *The Nature of Mind and Other Essays*. New York: Cornell University Press. Reprinted in W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, pp. 37-47.
- Braddon-Mitchell, D. and F. Jackson. 1996. *Philosophy of Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell.
- Churchland, P. 1981. Eliminative Materialism and Propositional Attitudes. *Journal of Philosophy* 78: 67-90.
- Evnine, S. 1991. Donald Davidson. Palo Alto, CA.: Stanford University Press.
- Fodor, J. 1986. Banish DisContent. In J. Butterfield, ed. *Language, Mind and Logic*. Cambridge: Cambridge University Press. Reprinted in Lycan, W. ed. *Mind and Cognition: A Reader*. Oxford: Blackwell, 1990, 420-437.
- Kim, J. 1992. Multiple Realization and the Metaphysics of Reduction. *Philosophy and Phenomenological Research* 52: 1-26. Reprinted in J. Kim. *Supervenience and Mind: Selected Philosophical Essays*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993, pp. 309-337.
- Kim, J. 1996. *Philosophy of Mind*. Boulder, Co.: Westview Press.
- Kim, J. 2007. Causation and Mental Causation. In B. P. McLaughlin and J. Cohen, eds. *Contemporary Debates in Philosophy of Mind*. Oxford: Blackwell, pp. 225-226.
- Lennon, K. 1990. *Explaining Human Action*. London: Duckworth.
- Lowe, J. 2002. *A Survey of Metaphysics*. Oxford: Oxford University Press.
- Place, U. T. 1956. Is Consciousness a Brain Process? *British Journal of Psychology* 47: 243-55. Reprinted W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, 29-37.
- Ravenscroft, I. 2005. *Philosophy of mind: A beginner's guide*. Oxford University Press.
- Putnam, H. 1968. Brains and Behaviour. In R. Butler, ed. *Analytic Philosophy*. Oxford: Blackwell, pp. 1-19. Reprinted in Chalmers, D. ed. 2002. *Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings*. New York, NY: Oxford University Press.
- Shoemaker, S. 1975. Functionalism and Qualia. *Philosophical Studies* 27: 291-315.

1.50. Number of assigned reading copies in relation to the number of students currently attending the course

Title	Number of copies	Number of students
The literature is available in PDF		

1.51.	Quality monitoring methods that ensure the acquisition of exit knowledge, skills and competences	
Regular student evaluation		

OPIS PREDMETA		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Uvod u filozofiju psihologije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije Napomena: Ovaj predmet dio je Erasmus/YUFE modula 'Interdisciplinary studies of the mind', kojeg zajedno nude Odsjek za filozofiju i Odsjek za psihologiju za Erasmus/YUFE studente (prvenstveno za Erasmus/YUFE studente filozofije, psihologije i srodnih disciplina).	
Status predmeta	izborni	
Godina	1.,2.,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenosti studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30 P
1. Ciljevi predmeta		
Cilj ovog kolegija je upoznati studente s problemom i mogućim odgovorima na problem integriranja ili sučeljavanja zdravorazumske psihologije sa znanstvenim pristupima psihologiji. Kritički se razmatra kakve epistemološke i ontološke posljedice imaju različite koncepcije integriranja na status psiholoških entiteta i svojstava.		
2. Uvjeti za upis predmeta		
Korištenje engleskog jezika na barem B2 razini		
3. Očekivani ishodi učenja za predmet		
Očekuje se da će studenti moći:		
<ul style="list-style-type: none"> • objasniti diskrepancije između zdravorazumske psihologije i znanstvenih pojmova iz psihologije i neuroznanosti • objasniti i vrednovati ulogu koju filozofija psihologije igra u integriranju filozofskih, psiholoških i neuroznanstvenih pristupa istraživanju ljudskog uma (problem sučeljavanja) • primijeniti problem sučeljavanja na praktičnoj studiji slučaja • argumentirati vlastito mišljenje na temelju svog gledišta na problem sučeljavanja 		
4. Sadržaj predmeta		
Zdravorazumska psihologija nastoji objasniti i predvidjeti ljudsko ponašanje na temelju mentalnih stanja poput želja, vjerovanja, namjera, itd. Međutim, teorije i objašnjenja u znanstvenoj psihologiji i neuroznanosti ne koriste te pojmove. S obzirom na tu diskrepanciju između zdravorazumskih pojmova koje koristimo u svakodnevnom životu i znanstvenih pojmova koji se koriste u psihologiji i neuroznanosti, jedan od glavnih problema filozofije psihologije je integrirati filozofske, psihološke i neuroznanstvene pristupe istraživanju ljudskog uma. Ovaj problem se naziva problemom sučeljavanja. Stoga je jedan od važnijih ciljeva filozofije psihologije uključuje refleksiju nad pojmovima koji dolaze iz zdravorazumske psihologije (poput vjerovanja, želja, namjera, itd.) i raspraviti kako bi se ovi pojmovi mogli integrirati (ili sučeliti) s pojmovima koji se koriste u suvremenoj psihologiji i neuroznanosti. U skladu s tim, u sklopu kolegija analiziramo četiri moguća odgovora na problem sučeljavanja te kritički razmatramo njegove epistemološke, ontološke i		

praktičke implikacije na razmišljanje o umu. Nadalje, razmotrena rješenja problema sučeljavanja će se evaluirati primijeniti na praktičnoj studiji slučaja (npr. u raspravi o relevantnosti neuroznanosti za ustanovljavanje moralne i/ili pravne odgovornosti).

5. Vrsta izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

6. Komentari

7. Obaveze studenata

Redovito dolaziti na predavanja i aktivno sudjelovati

8. Praćenje⁹⁷ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	0.5	Usmeni ispit	0.5	Esej	2	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

9. Postupak i primjeri vrednovanja pojedinog ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ishodi učenja će se vrednovati kroz kontinuiranu provjeru znanja (tijekom nastave) i završnim ispitom i/ili pisanjem eseja (umjesto završnog ispita).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

10. Obavezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Bermudez, J. L. (2005). *Philosophy of psychology: a contemporary introduction*. New York and London: Routledge.
- Bermudez, J. L. ed. (2006). *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge. Selected papers.
- Weiskopf, D. and Adams, F. (2015). *An introduction to the philosophy of psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.

11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Bechtel, W. (2008). *Mental mechanisms: philosophical perspective on cognitive neuroscience*. London and New York: Routledge.
- Bechtel, W. and Graham, G. eds. (1998). *A companion to cognitive science*. Cambridge: Blackwell.
- Bechtel, W., Mandik, P., Mundale, J. and Stufflebeam, R. S. (eds.) (2001). *Philosophy and the neurosciences: a reader*. Cambridge: Basil Blackwell.
- Bermudez, J. L. (2010). *Cognitive science: an introduction to the science of the mind*. 2. ed., Cambridge: Cambridge University Press.
- Bickle, J. ed. (2009). *The Oxford handbook of philosophy and neuroscience*. Oxford: Oxford University Press.
- Block, N. ed. (1980/1981). *Readings in philosophy of psychology*. Vol I. and II. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Borsboom, D. (2005). *Measuring the mind: conceptual issues in contemporary psychometrics*. Cambridge: Cambridge

⁹⁷ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

University Press.

- Botteril, G and Carruthers, P. (1999). *The philosophy of psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Churchland, P. 1981. Eliminative materialism and propositional attitudes. *Journal of Philosophy* 78, 67-90.
- Clark, A. (2013). Whatever next? Predictive brains, situated agents, and the future of cognitive science. *Behavioral and Brain Sciences*, 36, pp. 181-204.
- Colombo, M. (2013). Constitutive relevance and the personal/subpersonal distinction. *Philosophical Psychology* 26, str. 547–570.
- Colombo, M. (2017). Social motivation in computational neuroscience: or if brains are prediction machines, then the Humean theory of motivation is false. In J. Kiverstein (ed.) *Routledge handbook of philosophy of the social mind*.
- Garson, J. (2015). *The biological mind: a philosophical introduction*. New York and London: Routledge.
- Godman, M. (2018). Should individuals with psychopathy be compensated for their fearlessness?' in B. Donnelly-Lazarov, D. Patterson & P. Raynor (eds.), *Neurolaw and responsibility for action: Concepts, crimes and courts*. Cambridge: Cambridge University Press, 228-243.
- Hirstein, W., Sifferd, K., & Fagan, T. (2018). *Responsible brains: Neuroscience, law, and human culpability*. The MIT Press.
- Hohwy, J. (2013). *The predictive mind*. Oxford: Oxford University Press.
- O'Donohue, W. and Kitchener, W. eds. (1996). *The philosophy of psychology*. London: Sage Publications.
- Jefferson, A., & Sifferd, K. (2018). Are psychopaths legally insane? *European Journal of Analytic Philosophy*, 14(1), 79–96.
- Jurjako, M. and Malatesti, L. (2016). Instrumental rationality in psychopathy: Implications from learning tasks. *Philosophical Psychology*, 26(5), 717-731.
- Jurjako, M., & Malatesti, L. (2018). Neuropsychology and the criminal responsibility of psychopaths: Reconsidering the evidence. *Erkenntnis*, 83(5), 1003–1025.
- Maibom, H. (2005). Moral unreason: The case of psychopathy. *Mind and Language*, 20, 237-257.
- Pardo, M. S., & Patterson, D. M. (2013). *Minds, brains, and law: The conceptual foundations of law and neuroscience*. Oxford University Press.
- Symons, J. and Calvo, P. eds. (2009). *The Routledge companion to the philosophy of psychology*. New York and London: Routledge.

12. Broj primjeraka obavezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Standardna studentska evaluacija

COURSE DESCRIPTION	
Course instructor	Marko Jurjako, Assistant Professor of Philosophy
Name of the course	Introduction to the philosophy of psychology
Study programme	Philosophy, undergraduate Note: This course is part of the Erasmus/YUFE module 'Interdisciplinary studies of the mind', which is jointly offered by the Department of

	Philosophy and the Department of Psychology for Erasmus/YUFE students (primarily Erasmus/YUFE students of philosophy, psychology and related disciplines).	
Status of the course	Elective	
Year of study	1, 2, 3	
ECTS credits and manner of instruction	ECTS credits	6
	Number of class hours (L+E+S)	30 L
1.52. Course objectives		
The goal of this course is to familiarize students with the basic tasks and conceptual issues in philosophy of psychology as the study of the interface problem.		
1.53. Course enrolment requirements		
Knowledge of English at least B2 level		
1.54. Expected learning outcomes		
Students will be able to: <ul style="list-style-type: none"> • explain the discrepancies between commonsense psychology and scientific notions in psychology and neuroscience • explain and evaluate the role that philosophy of psychology plays in integrating philosophical, psychological and neuroscientific approaches in investigating the human mind (the interface problem) • apply the interface problem to a practical case-study • develop independent judgment based on their view of the interface problem 		
1.55. Course content		
Commonsense psychology tries to explain and predict human behavior based on mental states such as desires, beliefs, intentions, etc. However, theories and explanations in scientific psychology and neuroscience do not use these concepts. Given this discrepancy between commonsense notions we use in our everyday life and scientific notions used in psychology and neuroscience, one of the main problems of the philosophy of psychology is integrating philosophical, psychological and neuroscientific approaches in investigating the human mind. This problem is called the interface problem. Thus, one of the important aims of the philosophy of psychology includes reflections on the concepts coming from commonsense psychology (such as beliefs, desires, intentions, etc.) and discussions on the ways these concepts can be integrated (or interfaced) with concepts used in contemporary psychology and neuroscience. Accordingly, in this course we analyze four possible answers to the interface problem and critically examining their epistemological, ontological, and practical implications for our thinking about the mind. In addition, the reviewed solutions to the interface problem will be evaluated and applied to a practical case study (e.g. in discussions of the relevance of neuroscience for establishing moral and/or legal responsibility).		
1.56. Manner of instruction	☒ lectures ☐ seminars and workshops ☐ exercises ☐ distance learning ☐ fieldwork	☒ individual assignments ☐ multimedia and network ☐ laboratories ☒ mentorship ☐ other
1.57. Comments		
1.58. Student responsibilities		
Attend the classes and to actively participate		

1.59. Monitoring of student work⁹⁸							
Class attendance	1	Class participation		Seminar paper		Experimental work	
Written exam	0.5	Oral exam	0.5	Essay	2	Research	
Project		Continuous assessment	2	Report		Practical work	
Portfolio							
1.60. Assessment of learning outcomes in class and at the final exam (procedure and examples)							
<p>The activity of students will be evaluated and graded during classes. The learning outcomes will be evaluated via continuous assessment (during classes) and the final exam and/or written essay (instead of the final exam).</p> <p>A more detailed elaboration of evaluation and grading of student activities will be shown in the course syllabus.</p>							
1.61. Mandatory literature (at the time of submission of study programme proposal)							
<ul style="list-style-type: none"> • Bermudez, J. L. (2005). <i>Philosophy of psychology: a contemporary introduction</i>. New York and London: Routledge. • Bermudez, J. L. ed. (2006). <i>Philosophy of psychology: contemporary readings</i>. New York and London: Routledge. Selected papers. • Weiskopf, D. and Adams, F. (2015). <i>An introduction to the philosophy of psychology</i>. Cambridge: Cambridge University Press. 							
1.62. Optional/additional literature (at the time of submission of the study programme proposal)							
<ul style="list-style-type: none"> • Bechtel, W. (2008). <i>Mental mechanisms: philosophical perspective on cognitive neuroscience</i>. London and New York: Routledge. • Bechtel, W. and Graham, G. eds. (1998). <i>A companion to cognitive science</i>. Cambridge: Blackwell. • Bechtel, W., Mandik, P., Mundale, J. and Stufflebeam, R. S. (eds.) (2001). <i>Philosophy and the neurosciences: a reader</i>. Cambridge: Basil Blackwell. • Bermudez, J. L. (2010). <i>Cognitive science: an introduction to the science of the mind</i>. 2. ed., Cambridge: Cambridge University Press. • Bickle, J, ed. (2009). <i>The Oxford Handbook of Philosophy and Neuroscience</i>. Oxford: Oxford University Press. • Block, N. ed. (1980/1981). <i>Readings in philosophy of psychology</i>. Vol I. and II. Cambridge, Mass.: Harvard University Press. • Borsboom, D. (2005). <i>Measuring the mind: conceptual issues in contemporary psychometrics</i>. Cambridge: Cambridge University Press. • Botteril, G and Carruthers, P. (1999). <i>The philosophy of psychology</i>. Cambridge: Cambridge University Press. • Churchland, P. 1981. Eliminative materialism and propositional attitudes. <i>Journal of Philosophy</i> 78, 67-90. • Clark, A. (2013). Whatever next? Predictive brains, situated agents, and the future of cognitive science. <i>Behavioral and Brain Sciences</i>, 36, pp. 181-204. • Colombo, M. (2013). Constitutive relevance and the personal/subpersonal distinction. <i>Philosophical Psychology</i> 26, str. 547–570. • Colombo, M. (2017). Social motivation in computational neuroscience: or if brains are prediction machines, then the Humean theory of motivation is false. In J. Kiverstein (ed.) <i>Routledge Handbook of Philosophy of the Social Mind</i>. 							

⁹⁸ IMPORTANT: Enter the appropriate proportion of ECTS credits for each activity so that the total number of credits equals the ECTS value of the course. Use empty fields for additional activities.

- Garson, J. (2015). *The biological mind: a philosophical introduction*. New York and London: Routledge.
- Godman, M. (2018). Should Individuals With Psychopathy be Compensated for their Fearlessness?' in B. Donnelly-Lazarov, D. Patterson & P. Raynor (eds.), *Neurolaw and Responsibility for Action: Concepts, Crimes and Courts*. Cambridge: Cambridge University Press, 228-243.
- Hirstein, W., Sifferd, K., & Fagan, T. (2018). *Responsible brains: Neuroscience, law, and human culpability*. The MIT Press.
- Hohwy, J. (2013). *The predictive mind*. Oxford: Oxford University Press.
- O'Donohue, W. and Kitchener, W. eds. (1996). *The philosophy of psychology*. London: Sage Publications.
- Jefferson, A., & Sifferd, K. (2018). Are Psychopaths Legally Insane? *European Journal of Analytic Philosophy*, 14(1), 79–96.
- Jurjako, M. and Malatesti, L. (2016). Instrumental rationality in psychopathy: Implications from learning tasks. *Philosophical Psychology*, 26(5), 717-731.
- Jurjako, M., & Malatesti, L. (2018). Neuropsychology and the Criminal Responsibility of Psychopaths: Reconsidering the Evidence. *Erkenntnis*, 83(5), 1003–1025.
- Maibom, H. (2005). Moral unreason: The case of psychopathy. *Mind and Language*, 20, 237-257.
- Pardo, M. S., & Patterson, D. M. (2013). *Minds, brains, and law: The conceptual foundations of law and neuroscience*. Oxford University Press.
- Symons, J. and Calvo, P. eds. (2009). *The Routledge companion to the philosophy of psychology*. New York and London: Routledge.

1.63. Number of assigned reading copies in relation to the number of students currently attending the course

Title	Number of copies	Number of students
The literature is available in PDF		

1.64. Quality monitoring methods that ensure the acquisition of exit knowledge, skills and competences

Regular student evaluation